

**ZPRÁVA O PLNĚNÍ OPATŘENÍ
STRATEGIE SOCIÁLNÍHO
ZAČLEŇOVÁNÍ 2014–2020
ZA ROK 2018**

Praha, březen 2019

Obsah

Úvod	3
1 Podrobný popis plnění opatření v roce 2018	8
1.1 Plnění opatření v oblasti sociální práce.....	13
1.2 Plnění opatření v oblasti podpory přístupu k zaměstnání a jeho udržení.....	25
1.3 Plnění opatření v oblasti sociálních služeb.....	40
1.4 Plnění opatření v oblasti podpory rodiny	44
1.5 Plnění opatření v oblasti podpory rovného přístupu ke vzdělání	74
1.6 Plnění opatření v oblasti přístupu k bydlení.....	107
1.7 Plnění opatření v oblasti podpory přístupu ke zdravotní péči	125
1.8 Plnění opatření v oblasti zajištění slušných životních podmínek	137
1.9 Plnění opatření v oblasti podpory dalším začleňujícím veřejným službám	151
1.10 Plnění opatření v oblasti rovných příležitostí.....	164
1.11 Plnění opatření v oblasti podpory sociálního začleňování na místní úrovni	169
1.12 Plnění opatření v oblasti posilování sociální soudržnosti.....	183
1.13 Plnění opatření v oblasti mainstreamingu sociálního začleňování	187
Příloha č. 1: Seznam plnění cílů a opatření	198
Příloha č. 2: Seznam zkratk.....	209

Úvod

Problematika sociálního začleňování je širokým tématem zahrnujícím oblasti od zaměstnanosti, sociální služby a sociální práci, dávkový systém, ale i oblast školství, bezpečnost, bytovou politiku, exekuce a oblast zadluženosti, zdravotní péči, až po dostupnost a vymahatelnost práva či vězeňství. **Žádný nástroj sám o sobě, v izolovaném účinku, nemůže vyřešit problémy osob, které jsou sociálně vyloučené nebo ohrožené sociálním vyloučením.**

Dle údajů ze Zprávy o České republice Evropské komise,¹ která byla vydána v tomto roce, je **Česká republika z hlediska hospodářského na velmi dobré úrovni a na trhu práce se ve srovnání s dalšími zeměmi EU řadí mezi ty s nejlepšími výsledky.** Na základě Evropského pilíře sociálních práv² a jeho celoevropského srovnání je v ČR v rámci EU vůbec **nejnižší míra nezaměstnanosti** (ve čtvrtém čtvrtletí roku 2018 byla na rekordně nízké úrovni 2,1 %. Dlouhodobá nezaměstnanost klesla na 0,7 % ve třetím čtvrtletí roku 2018 a nezaměstnanost mladých lidí na 7,6 % ve třetím čtvrtletí roku 2018.³

Významnou překážkou nejen pro zaměstnanost, ale také pro sociální začleňování a tím i rizikem pro soudržnost společnosti, je zadluženost. V roce 2017 byly v ČR vydány exekuční příkazy vůči 830 000 osobám (9,7 % osob starších 15 let).⁴ **Ohrožení chudobou nebo sociálním vyloučením a míra příjmové nerovnosti, přestože v ČR patří mezi nejnižší v rámci EU, by se při zohlednění zadluženosti zvýšila nejméně o 4 p.b.** Přetrvávají také problémy v oblasti rovnosti příležitostí.

Významným problémem, se kterým se ČR potýká, je **dostupnost bydlení a vysoké zatížení některých domácností výdaji na bydlení.** Výdaje na bydlení **nejvíce zatěžují domácnosti s nízkými příjmy** (neúplné rodiny, rodiny s jedním příjmem, domácnosti seniorů a seniorek). Dostupnost bydlení je dále ztížena lidem se znevýhodněním, ať již jde o národnostní, etnickou či náboženskou příslušnost; osobám se zdravotním postižením, mladistvým, kteří opouští ústavní výchovu nebo pěstounskou péči, obětem trestných činů nebo osobám odcházejícím z vězení.

V posledních letech dochází k dramatickým proměnám na trhu s byty a **dostupnost jak vlastnického, tak nájemního bydlení se stává problematickou pro čím dál tím větší počet obyvatel ČR.** Z toho důvodu bylo v roce 2018 rozhodnuto o dotačně-úvěrovém programu Výstavba, od kterého se očekává, že přispěje ke zvyšování dostupnosti bydlení. Tento program vychází z 15 podnětů, které vznikly během kulatého stolu 10. září 2018, jenž proběhl na téma „Problematika sociálně vyloučených lokalit včetně dávek na bydlení“.

Tyto podněty jsou převážně meziresortní povahy, mají přispět k řešení současné neuspokojivé situace v oblasti bydlení, zaměstnanosti, sociálního začleňování a dalších. Vzniklé podněty mají podnítit užší spolupráci jednotlivých resortů na konkrétních tématech.

¹ PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE - Zpráva o České republice 2019; Průvodní dokument k SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉ RADĚ, RADĚ, EVROPSKÉ CENTRÁLNÍ BANCE A EUROSKUPINĚ (dostupné z: https://ec.europa.eu/info/publications/2019-european-semester-country-reports_en), dále jen „Zpráva o České republice 2019 Evropské komise“.

² Evropský pilíř sociálních práv byl vyhlášen dne 17. listopadu 2017 Evropským parlamentem, Radou a Evropskou komisí (dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_cs)

³ Zpráva o České republice 2019 Evropské komise.

⁴ Ibid.

V únoru 2019 představilo Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) **analytický materiál k sociálním dávkám** a rovněž byla odborná veřejnost seznámena s připravovanými **parametrickými změnami v oblasti dávek na bydlení**. K problematice revize dávek na bydlení a k připravovaným tezím jejich úpravy proběhly během března 2019 dva kulaté stoly. Kulatých stolů se účastnili ministři dalších rezortů a představitelé Úřadu vlády ČR, veřejná ochránkyně práv a rovněž zástupci místních samospráv, akademické sféry, odborné veřejnosti a zástupci neziskových organizací. Diskuse nad těmito tématy nadále pokračuje v rámci vyjednávání na úrovni jednotlivých ministrů a koaliční rady.

Dále pracuje MPSV na **návrhu zákona o zálohovaném výživném**. O parametrech a výši nové dávky, která by měla pomoci tam, kde selhaly veškeré nástroje vymahatelnosti práva na výživné, se v danou chvíli vedou jak politické, tak odborné diskuze.

Ve vzdělávání výsledky značně ovlivňuje socioekonomické zázemí studentů. Zároveň se v ČR spojuje nízká účast na předškolním vzdělávání a péči (4,7 % dětí mladších tří let v roce 2016) s vysokými rozdíly v zaměstnanosti žen a mužů (míra zaměstnanosti žen je o 15,8 p. b. nižší než u mužů; průměr EU je 11,5 p. b.).

Za podpory zdrojů Evropského sociálního fondu byly v ČR provedeny **reformy směřující k zvýšení dostupnosti péče o děti**:

- bylo zavedeno **povinné předškolní vzdělávání pro děti od 5 let**;
- **nárok na místo v mateřské škole mají nově děti od 3 let**;
- z poslední 3 roky bylo **v zařízeních péče o děti vytvořeno celkem cca 18 000 nových míst**, čímž se nedostatek míst snížil na polovinu;
- byl **rozšířen pilotní projekt mikrojeslí** pro děti od 6 měsíců do 4 let, který bude do budoucna dále rozvíjen;
- další plány zahrnují **legislativní změny a financování ze státního rozpočtu**, aby byla zajištěna udržitelnost nových typů zařízení péče o děti a rozšířily se možnosti vytváření míst pro děti mladší 3 let.⁵

Veřejné výdaje na rodinné dávky v ČR převyšují průměr zemí EU, avšak náklady na péči o děti jsou vysoké. Peněžité dávky a daňová zvýhodnění jsou relativně vysoké, avšak veřejné výdaje na služby, jako je péče o děti, činí pouze polovinu průměru zemí EU a OECD. Jejich výše se za posledních dvacet let prakticky nezměnila a pohybuje se kolem 0,5 % HDP. Rodiny musí samy nést vysoké náklady na péči o děti: **náklady ve výši 17 % průměrných příjmů domácnosti jsou výrazně vyšší než v mnoha sousedních zemích. Pro rodiče samozivitele s nižší než průměrnou mzdou činí čisté náklady až 21,4 % jejich příjmů, což je jeden z nejvyšších procentuálních poměrů v EU.**⁶

Celková subjektivně neuspokojená potřeba zdravotní péče patří mezi nejnižší v EU, ale neuspokojené potřeby v důsledku vzdálenosti zdravotní péče jsou vyšší než průměr. **Celkový zdravotní stav je stále pod průměrem EU a v jednotlivých regionech se významně liší** (např. střední délka života při narození se může jak u mužů, tak i u žen lišit o více než 4 roky). Aby zdravotní systém

⁵ Zpráva o České republice 2019 Evropské komise

⁶ Ibid.

mohl přispívat k lepším výsledkům v oblasti zdraví, byly by vhodné další investice do primární péče a integrované péče, včetně potřebné infrastruktury, zejména v zaostávajících regionech.

Podíl lidí ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením (AROE) je nízký, avšak rozdíly mezi skupinami obyvatelstva a regiony se zvýšily.⁷ Vyloučení z přístupu k bydlení a bezdomovectví, vysoká zadluženost a nezaměstnanost postihují nejzranitelnější skupiny, na jejichž opětovné začlenění je třeba vynaložit komplexní úsilí.

Zvyšuje se počet sociálně vyloučených lokalit. Podle Analýzy sociálně vyloučených lokalit se mezi lety 2006 a 2014 jejich počet téměř zdvojnásobil – z 310 na 606. Počet sociálně vyloučených lokalit vzrostl ve všech krajích, v Karlovarském a Moravskoslezském kraji ale více než trojnásobně. Sociální vyloučení má tendenci k replikaci v regionech, kde se nadprůměrně vyskytovalo již v minulosti. Typicky se sociálně vyloučené lokality rozpadají v menší a přetvářejí se tak v množství samostatných celků. Sociální vyloučení v České republice nadto přestává mít svůj dominantně městský charakter. V odlehlých oblastech či vnitřních periferiích mohou dnes vznikat klastry sociálně vyloučených lokalit sice s nižší hustotou, ale s větší celkovou rozlohou než v městských lokalitách.

Výdaje vládních institucí na vzdělávání jako podíl HDP se snížily a nachází se nyní pod průměrem EU (4,5 % oproti 4,7 % v roce 2016).⁸

V oblasti účasti na předškolním vzdělávání a péči Česká republika dále dohání ostatní členské státy. Odhaduje se, že pouze zhruba 34 % Romů ve věku od čtyř let je zapojeno do této úrovně vzdělávání (FRA, 2016).⁹

Neméně důležitým nástrojem pro řešení sociálního vyloučení jsou sociální služby. Primárně se jedná o preventivní sociální služby nebo odborné sociální poradenství, které pracují přímo se skupinou osob sociálně vyloučených. **V roce 2017 bylo financováno celkem 508 služeb odborného sociálního poradenství v celkové výši 449 mil. Kč.** Nicméně sociální vyloučení se může týkat např. i osob pečujících o svého blízkého nebo zdravotně postižených, kteří jsou v pobytových sociálních službách a mají ztížený přístup k „běžnému“ životu v komunitě. MPSV za poslední roky zvyšuje dotace na podporu sociálních služeb. Dotace v roce 2010 činila 6,83 mld. Kč a mnoho sociálních služeb muselo skončit nebo bojovalo o přežití. Oproti tomu v tomto roce máme historicky nejvyšší dotaci 15,72 mld. Kč. **Celkem bylo v roce 2017 podpořeno 1502 služeb sociální prevence, které se primárně zaměřují na pomoc sociálně vyloučeným, a to s celkovou dotací 1,83 mld. Kč.**

Efektivitu snah sociální inkluze negativně ovlivňuje i absence legislativního řešení dostupného bydlení, které by zahrnovalo i ukotvení sociálního bydlení. Je zřejmé, že se bydlení se stává pro stále větší skupinu obyvatel ČR nedostupné. Podle Indexu cen bytových nemovitostí Eurostatu (z roku 2018), který poskytuje srovnání dat z evropských zemí, v roce 2017 rostly tyto ceny nejstrměji právě v České republice (spolu s Irskem a Portugalskem). Podle průzkumu společnosti Deloitte v roce 2017 nejrychleji rostly nájmy v Hradci Králové (o 28 % v meziročním srovnání), v Praze došlo k nárůstu nájmu v meziročním srovnání o 12 % (ve srovnání s rokem 2010 se jedná o zvýšení nájmu o více než polovinu). **Nájemní bydlení, jako nejflexibilnější forma bydlení, má nejvyšší podíl v největších městech republiky. Výdaje na nájemní bydlení byly v roce 2016 o 50 % vyšší, než je republikový**

⁷ Ibid.

⁸ Ibid.

⁹ Ibid.

průměr výdajů na bydlení. V roce 2009 byly vyšší jen o 25 %. Za osm let tedy došlo ke zdvojnásobení tohoto rozdílu.

Tyto i další specifika České republiky popisuje na úrovni sociálních ukazatelů následující tabulka:

SOCIÁLNÍ UKAZATELE SROVNÁVACÍHO PŘEHLEDU PRO ČESKOU REPUBLIKU		
Rovné příležitosti a přístup na trh práce	Předčasné odchody ze vzdělávání (% obyvatelstva ve věku 18-24 let)	Lepší než průměr
	Rozdíl v zaměstnanosti žen a mužů	Nutno sledovat
	Koeficient příjmové nerovnosti (kvintily S80/S20)	Nejlepší výsledky
	Riziko chudoby nebo sociálního vyloučení (v %)	Nejlepší výsledky
	Míra NEET mladých (% celkové populace ve věku 15-24 let)	Nejlepší výsledky
Dynamický trh práce a spravedlivé pracovní podmínky	Míra zaměstnanosti (% obyvatelstva ve věku 20-64 let)	Nejlepší výsledky
	Míra nezaměstnanosti (% obyvatelstva ve věku 15-74 let)	Nejlepší výsledky
	Dlouhodobá nezaměstnanost	Lepší než průměr
	Růst HDDD na obyvatele	Průměr
	Čisté příjmy svobodného pracovníka na plný úvazek, který pobírá průměrnou mzdu	Nutno sledovat
Sociální ochrana a začleňování	Vliv sociálních transferů (kromě důchodů) na snižování chudoby	Lepší než průměr
	Děti do 3 let věku ve formální péči	Kritická situace
	Subjektivně neuspokojená potřeba zdravotní péče	Lepší než průměr
	Úroveň digitálních dovedností jednotlivců	Lepší než průměr

Členské státy jsou hodnoceny podle statistické metodiky dohodnuté s Výborem pro zaměstnanost a Výborem pro sociální ochranu. Posuzují se jak úrovně, tak změny hodnot ukazatelů ve srovnání s průměry EU a státy jsou zařazeny do jedné ze sedmi kategorií (od „nejlepších výsledků“ po „kritickou situaci“). Země může například dostat hodnocení „lepší než průměr“, pokud se hodnota ukazatele pohybuje blízko průměru EU, ale rychle se zlepšuje. Podrobnější informace o metodice viz návrh společné zprávy o zaměstnanosti 2019, COM(2018) 761 final. Údaje byly aktualizovány ke dni 29. ledna 2019.

NEET: není zaměstnaný ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy, HDDD: hrubý disponibilní důchod domácností.

Zdroj: Zpráva o České republice 2019 Evropské komise

Materiál Strategie sociálního začleňování 2014 – 2020 zastřešuje hlavní oblasti významné pro sociální začleňování osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených, stanovuje prioritní témata ČR v oblastech důležitých pro sociální začleňování a financování ze zdrojů ČR i EU a obsahuje přehled opatření majících vliv na sociální začleňování a boj s chudobou.

Tato Zpráva je pátým vyhodnocením Strategie sociálního začleňování 2014 - 2020. Monitorováno bylo v jejím rámci celkem 95 opatření, u kterých bylo uloženo průběžné plnění, plnění s pozdějším termínem nebo částečné plnění. U opatření jsou navržena doporučení Komise pro sociální začleňování (dále jen „KSZ“), která rozvíjí a dále podporují naplňování stanovených opatření.

Opatření, která jsou v rámci zmíněného dokumentu monitorována, se týkají oblastí sociální práce a sociálních služeb, podpory přístupu k zaměstnání a jeho udržení, oblasti podpory rodiny, rovného přístupu ke vzdělání, přístupu k bydlení a podpory přístupu ke zdravotní péči. Další opatření obsahují vytyčené cíle v oblastech zajištění slušných životních podmínek, podpory rovných příležitostí, posilování sociální soudržnosti a sociálního začleňování na místní úrovni, mainstreamingu v sociálním začleňování a podpory dalším začleňujícím veřejným službám.

Za rok 2018 lze konstatovat, že většina opatření (94 z 95 opatření) Strategie jsou plněna průběžně. U 1 opatření bylo monitorováno plnění částečně.

Kromě oblastí, kde jsou daná opatření plněna průběžně, bylo zaznamenáno částečné plnění u oblasti přístupu k bydlení, a to konkrétně u opatření 3.5.a - Zajištění místní dostupnosti standardního nesegregovaného bydlení (v bytech) pro osoby ohrožené vyloučením z bydlení nebo po jeho ztrátě, jehož gestorem je MMR ve spolupráci s MPSV.

Vyloučení z přístupu k bydlení a bezdomovectví, vysoká zadluženost a nezaměstnanost postihují nejzranitelnější skupiny, včetně Romů.

Přípravy věcného záměru zákona o sociálním bydlení v gesci MMR byly v roce 2018 zastaveny. Program Výstavba, který připravilo MMR v loňském roce namísto věcného záměru zákona o sociálním bydlení, jak stanovoval Plán legislativních prací na rok 2018 schválený vládou ČR, MPSV samozřejmě vítá a vnímá jej jako novou příležitost, která umožní obcím zřizovat nové dostupné či sociální byty. Přesto je potřeba zdůraznit, že z hlediska MPSV nemůže toto nařízení vlády nahradit legislativní řešení dostupného a sociálního bydlení.

Dle MPSV, které je v roli spolugestora, by měla začít v roce 2019 příprava věcného záměru zákona o dostupném bydlení (jehož součástí bude i oblast sociálního bydlení) s termínem ukončení v březnu roku 2020.

Základním nástrojem pro řešení sociálního začleňování osob je z pohledu této Strategie sociální práce. Zároveň je zapotřebí klást větší důraz na propojení a spolupráci jednotlivých resortů a spolupracujících subjektů, jakožto i všech gestorů a spolugestorů jednotlivých opatření.

1 Podrobný popis plnění opatření v roce 2018

Cílem předkládaného materiálu je zmapování způsobu plnění opatření obsažených ve „Strategii sociálního začleňování 2014–2020“ (dále jen „Strategie“) ze strany jednotlivých gestorů pro rok 2018 a opatření průběžných.

Účelem Strategie je přispět k **plnění národního cíle redukce chudoby a sociálního vyloučení**, ke kterému se ČR zavázala v rámci evropského cíle strategie Evropa 2020 (desetiletá strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění) pro tuto oblast: „*Udržení hranice počtu osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech s nízkou pracovní intenzitou do roku 2020 na úrovni roku 2008.*“

Strategie zastřešuje hlavní oblasti významné pro sociální začleňování osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených, stanovuje prioritní témata ČR v oblastech důležitých pro sociální začleňování a financování ze zdrojů ČR i EU a obsahuje přehled opatření majících vliv na sociální začleňování a boj s chudobou. Dále ukazuje směr, kterým se řešení sociálního vyloučení mají ubírat, osazuje společensky odpovědné hodnoty vztahující se k sociálnímu vyloučení, upozorňuje na nedostatky při hledání řešení sociálního vyloučení a zasazuje se o šíření principu mainstreamingu¹⁰ sociálního začleňování na všech správních úrovních.

Základním nástrojem pro řešení sociálního začleňování osob je z pohledu této Strategie **sociální práce**. Vedle opatření zaměřených na rozvoj sociální práce se Strategie zaměřuje na následující oblasti, a to při uplatňování **průřezových principů** rovných příležitostí, podpory sociálního začleňování na místní úrovni, posilování sociální soudržnosti a mainstreamingu sociálního začleňování:

- podpora přístupu k zaměstnání a jeho udržení;
- sociální služby;
- podpora rodiny;
- podpora rovného přístupu ke vzdělání;
- přístup k bydlení;
- podpora přístupu ke zdravotní péči;
- zajištění slušných životních podmínek;
- podpora dalším začleňujícím službám.

Na zpracování i vyhodnocování plnění opatření Strategie se podílí **Komise pro sociální začleňování** (dále jen „KSZ“), která je stálým poradním, iniciativním a koordinačním orgánem MPSV v oblasti sociální politiky se zaměřením na boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení.¹¹

KSZ se skládá ze zástupců subjektů, které jsou zapojeny do řešení problematiky chudoby a sociálního vyloučení, tj. ze zástupců státní správy a samosprávy, akademické obce, zastřešujících nevládních organizací zabývajících se touto problematikou a dalších sociálních partnerů.

¹⁰ Mainstreaming sociálního začleňování znamená zahrnutí této agendy nejen do sociální politiky, ale i do politik ovlivňujících další stránky lidského života a života společnosti.

¹¹ KSZ je zřízena na základě usnesení vlády ČR ze dne 19. května 2003 č. 476 ke zřízení meziresortní Komise pro přípravu Společného memoranda o sociálním začleňování a Národního akčního plánu sociálního začleňování.

Na základě podkladů od jednotlivých gestorů byla zpracována tato souhrnná „**Zpráva o plnění opatření Strategie sociálního začleňování za rok 2018**“ (dále jen „Zpráva“). Zpráva je členěna podle jednotlivých oblastí Strategie. Na začátku každé podkapitoly je uveden cíl, kterého má být realizací opatření dosaženo. U každého jednotlivého opatření (číslovaných dle Strategie) je uveden souhrn plnění od všech odpovědných resortů a institucí. V případě, že se na realizaci opatření podílí více resortů, odpovídají za jejich plnění společně. U každého opatření je následně uvedeno stanovisko KSZ. V případě, že opatření bylo jen částečně naplněno, je navržen další postup.

Obecně má Strategie ve svém důsledku pozitivní dopad na rovnost žen a mužů v české společnosti, především z toho důvodu, že se zaměřuje na téma extrémní chudoby. Je třeba také průběžně monitorovat a posuzovat dopady jednotlivých opatření Strategie na rovnost žen a mužů. Z tohoto důvodu je Strategie zahrnuta do projektu MPSV s názvem Strategie rovnosti žen a mužů na MPSV 2019–2020. V rámci projektu proběhne genderová analýza a budou vytvořena praktická doporučení, jakým způsobem podrobněji sledovat dopady jejích opatření na rovnost žen a mužů.

Tato Zpráva je pátým vyhodnocením uvedené Strategie. Monitorováno bylo 95 opatření, u kterých bylo uloženo průběžné plnění, plnění s pozdějším termínem nebo částečné plnění.

Lze konstatovat, že 94 opatření Strategie jsou plněna průběžně, 1 opatření částečně. U opatření jsou navržena doporučení KSZ, která rozvíjí a dále podporují naplňování stanovených opatření.

Na základě jednání KSZ byly identifikovány následující priority:

Zákon o dostupném (sociálním) bydlení a příprava dalších zákonů v sociální oblasti

Zajištění stabilního bydlení je klíčovým aspektem pro snižování chudoby, zadlužování a pro přerušení reprodukce sociálního vyloučení. V roce 2018 se hlavní gesce nad zákonem na základě schváleného legislativního plánu vlády přesunula z MPSV na Ministerstvo pro místní rozvoj (dále jen „MMR“).

V průběhu roku 2018 byly připravovány materiály pro novelu zákona o sociálních službách. Návrh novely má být předán do vlády k projednání do 31. prosince 2019.

Na půdě Ministerstva práce a sociálních věcí proběhl dne 10. září 2018 kulatý stůl na téma „Problematika sociálně vyloučených lokalit včetně dávek a bydlení“. Jednání se zúčastnili zástupci obcí, poskytovatelů sociálních služeb, ministryně práce a sociálních věcí, ministryně pro místní rozvoj, ministryně průmyslu a obchodu a také pan premiér. Výstupem z tohoto setkání byla formulace 15 podnětů k řešení problematiky chudoby a sociálního vyloučení. Tyto podněty, které jsou převážně meziresortní povahy, mají přispět k řešení současné neuspokojivé situace v oblasti bydlení, zaměstnanosti, sociálního začleňování a dalších. Zároveň mají vzniklé podněty podpořit užší spolupráci jednotlivých resortů na konkrétních tématech.

Na následující řadě dvoustranných schůzek se zástupci gesčních resortů u jednotlivých opatření a dále schůzkách všech gestorů, které soustavně probíhají, byly identifikovány jak podněty, které mohou být realizovány v poměrně krátké době, tak také ty, jejichž splnění bude vyžadovat delší časový rámec, případně je bude třeba přeformulovat tak, aby byly splnitelné a zároveň opravdu sloužily ke zlepšení situace lidí sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených. Je třeba

zdůraznit, že zmíněných 15 podnětů nenahrazuje vznik nové legislativy, zejména se nejedná o náhradu zákona o sociálním bydlení.

MMR ve věci potřeby sociálního bydlení v obcích zahájilo přípravu nového programu Výstavba. Ten má být realizován prostřednictvím Státního fondu rozvoje bydlení (SFRB), který je poskytovatelem podpory, a obcemi jako investory a provozovateli bytů.

Program umožní podpořit pořízení sociálních nájemních bytů ve vlastnictví obcí určených pro domácnosti, u kterých došlo k tržnímu selhání v oblasti bydlení, a dostupných nájemních bytů ve vlastnictví obce pro běžnou populaci, pro kterou je z jiných objektivních příčin obtížné zajistit si nájemní bydlení (mladí, samoživitelky, handicapovaní senioři apod.) nebo jsou potřební pro rozvoj obce (učitelé, policisté). Program bude kombinovat nevratné investiční dotace ve výši 100 % na pořízení sociálních bytů a nízkouročené úvěry s dlouhodobou splatností na pořízení dostupných bytů. Pořízením bytu se v připravovaném programu rozumí výstavba, modernizace, či koupě. Mezi uznatelné náklady bude patřit i cena pozemku nebo náklady na demolice. Výše dotace se bude odvíjet od cen stavebních prací zveřejňovaných ČSÚ v předchozím kalendářním roce.

Dotace na pořízení sociálních bytů bude poskytována v souladu s evropskou legislativou jako služba obecného hospodářského zájmu. Nízkouročený úvěr na dostupné byty bude poskytován v režimu blokové výjimky GBER. Výběr zájemců o sociální nájemní byty se bude řídit principy uvedenými v Metodice identifikace tržního selhání. V případě dostupných bytů se bude výběr zájemců o byt transparentními výběrovými kritérii schválenými orgány obce. Program měl být spuštěn na jaře roku 2019 na rozdíl od zákona, jehož legislativní proces by mohl být končen nejdříve v roce 2022–2023. Schválení vládou se předpokládá do dubna 2019.

Opatření obecné povahy (OOP)

Pokud obec na svém území identifikuje oblast se zvýšenou mírou sociálně nežádoucích jevů (kriminalita, alkoholismus, drogová závislost, násilí, vandalismus, záškoláctví atd.), může dle zákona o pomoci v hmotné nouzi obec sama podat návrh na vydání opatření obecné povahy. K němu se musí vyjádřit Policie ČR, pokud je hlavním důvodem podání porušování veřejného pořádku. V případě negativních vlivů na děti návrh posuzuje příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí. Vyhlášení takové oblasti navíc podléhá přezkumu krajského úřadu či soudu.

Na základě opatření mohou města a obce požádat o vyhlášení konkrétního území, ulice či jednotlivé budovy tzv. bezdoplatkovou zónou. V praxi to znamená, že případní noví obyvatelé těchto lokalit, kteří by jinak měli nárok na doplatek na bydlení, tuto dávku pomoci v hmotné nouzi od Úřadu práce nedostanou. Na stávající příjemce dávek, resp. již uzavřené nájemní smlouvy, se opatření nevztahuje.

**OOP - opatření obecné povahy podle § 33d zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci
v hmotné nouzi**

Krajská pobočka	OOP se diskutuje	Vyvěšeno na úřední desce	OOP účinné	Počet zamítnutých DNB
Krajská pobočka pro hl. m. Prahu				
Krajská pobočka v Příbrami	Kolín		27.12.2017 Kladno 11.2.2018 Slaný	1x Slaný
Krajská pobočka v Českých Budějovicích	Kaplice – Benešov nad Černou	České Velenice	10. 4. 2018 Větřní	
Krajská pobočka v Plzni		Klatovy	23.3.2018 Janovice nad Úhlavou	
Krajská pobočka v Karlových Varech			21.10.2017 Sokolov 22.12.2017 Chodov 4.1.2018 AŠ 22.3.2018 Cheb	2x Sokolov
Krajská pobočka v Ústí nad Labem	Obrnice, Chomutov, Litvínov, Litoměřice	Litvínov	9.11.2017 Jirkov 27.11.2017 Duchcov 8. 12. 2017 Varnsdorf 27.12.2017 Bílina 15.12.2017 Děčín 27.12.2017 Most I. 15.3.2018 Most II. 14.3.2018 Ústí nad Labem 16.3.2018 Trmice 10.4.2018 Jilové 16.2.2018 Kadaň	3x Jirkov 1x Varnsdorf 1x Bílina 2x Děčín 14x Most
Krajská pobočka v Liberci				
Krajská pobočka v Hradci Králové	Jaroměř, Broumov			
Krajská pobočka v Pardubicích				
Krajská pobočka v Jihlavě				
Krajská pobočka v Brně				
Krajská pobočka v Olomouci	Němčice na Hané, Moravský Beroun	Přemyslovice	24.10.2017 Stražisko 30.1.2018 Přerov	1x Přerov
Krajská pobočka v Ostravě	Ostrava, Kopřivnice, Budišov nad Budišovkou,	Ostrava (Michálkovice) Rýmařov Bruntál	22. 12. 2017 Bohumín 6.1.2018 Frýdek - Místek 16.2.2018 Karviná 22.2.2018 Rýmařov	1x Bohumín
Krajská pobočka ve Zlíně				

Zdroj: MPSV ČR

V rámci novel zákona o pomoci v hmotné nouzi č. 111/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o hmotné nouzi“), byla novelizována ustanovení, která bezprostředně vyžadovala vzájemnou součinnost, a to předně v oblasti zajištění vhodného bydlení osobám, které užívají takové formy bydlení jako např. ubytovací zařízení nebo jiný než obytný prostor – dále jen tzv. substandardní formy bydlení. V zákonem stanovených případech užívání substandardní formy bydlení se obce podílejí na hodnocení případů hodných zvláštního zřetele pro nárok na dávku doplatku na bydlení. Novelami vyplynula i další závazná vzájemná informovanost, a to prostřednictvím ustanovení zákona o hmotné nouzi.

Řešení problematiky sociálně vyloučených lokalit

Sociální vyloučení zahrnuje rozsáhlejší systémové, ekonomické, politické a sociální změny ve společnosti. Negativní dopad sociálního vyloučení se netýká pouze nezaměstnaných, ale pocítuje je čím dále více osob, a to i celých rodin s nezletilými dětmi a též osob v seniorském věku. Z hlediska možné konsolidace je nutné zavádět komplex provázaných opatření zaměřených zároveň na kvalitu bydlení, vzdělávání i posilování sociálního a ekonomického růstu daných území. Z tohoto důvodu

je nutná i užší spolupráce mezi příslušnými subjekty (ať už ministerstvy, místní samosprávou či státními a nestátními organizacemi).

Spolupráce mezi MPSV a dalšími resorty (zejména Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvem spravedlnosti a Ministerstvem zdravotnictví), které spolupracují na plnění opatření Strategie

Je zapotřebí klást větší důraz na propojení a spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“), ať již v oblasti inkluze, problematiky předčasných odchodů ze škol nebo zvýšení zapojení znevýhodněných skupin na trhu práce (nekvalifikované nebo málo kvalifikované osoby, osoby propuštěné z vězení, ženy pečující o děti do 3 let, osoby s handicapem).

Potřeba je i vytvoření systému a rozvoj sociálně-zdravotní péče o seniory, handicapované osoby, osoby bez domova (s důrazem na možnosti financování tohoto systému). MPSV se ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví (dále jen „MZ“), pojišťovkami, ale i příslušnými organizacemi a samosprávami nebo participativními skupinami, podílí na snaze o zlepšení systému péče o zmíněné skupiny. Do budoucna je nutné užší propojení jednotlivých aktérů a nalezení možných řešení tam, kde jsou stále nevyjasněné pozice, nedořešené kompetence nebo legislativní překážky bránící dostupné péči.

V právním řádu České republiky (zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů) je **sociální začleňování** definováno jako proces, který zajišťuje, že osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené dosáhnou příležitostí a možností, které jim napomáhají plně se zapojit do ekonomického, sociálního i kulturního života společnosti a žít způsobem, který je ve společnosti považován za běžný. K obecným cílům sociálního začleňování tak patří:

- zajištění **účasti v zaměstnání a rovného přístupu ke všem zdrojům, právům, zboží a službám**;
- prevence rizika sociálního vyloučení;
- pomoc nejvíce zranitelným;
- mobilizace všech relevantních aktérů.

Následující podkapitoly shrnují situaci v sociálním začleňování podle oblastí Strategie v roce 2018 na základě podkladů jednotlivých gestorů a vyjádření KSZ, monitorovacího orgánu této Strategie.

1.1 Plnění opatření v oblasti sociální práce

Sociální práce je profesionální aktivita zaměřená na pomoc jednotlivcům, skupinám či komunitám s cílem zlepšit nebo obnovit schopnost jejich sociálního fungování v prostředí jim přirozeném. Sociální práce se dále zaměřuje na tvorbu příznivých společenských podmínek, a to tak, aby bylo dosaženo stanoveného cíle. Výkon činností sociální práce podporuje sociální změnu, řešení problémů v mezilidských vztazích a posílení, respektive osvobození lidí za účelem naplnění jejich osobního blaha. Zasahuje tam, kde se lidé dostávají do konfliktu se svým sociálním prostředím. Pro sociální práci jsou klíčové principy lidských práv, společenské spravedlnosti a solidarity.

V roce 2012 MPSV vydalo Doporučený postup k realizaci činností sociální práce¹² pro praxi krajských a obecních úřadů (pověřených obcí a obcí s rozšířenou působností) v oblasti sociální práce s cílem především sjednotit postupy a metody činnosti sociálních pracovníků a poukázat na potencionální problémy, které jejich realizaci mohou ohrozit. V období po Sociální reformě se však ukazuje, že bez dalších zásahů v oblasti legislativní a metodické je schopnost úřadů obcí a krajů realizovat sociální práci v území značně limitována. Výkon i faktický rozsah sociální práce v obcích je do značné míry variabilní, určován lokálními podmínkami.

Cíl: Nastavení a rozvoj sociální práce

Opatření: 2. a Zajistit a podporovat vzájemnou spolupráci aktérů veřejné správy a ostatních subjektů při výkonu sociální práce

Gestor: MPSV ve spolupráci s MV, kraji a obcemi

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Sociální pracovníci v souvislosti s výkonem činností sociální práce zajišťují, respektive podporují „sociální fungování“ klienta (jednotlivce, skupiny, či komunity) v životě obce. Sociální pracovníci v praxi v rámci terénní sociální práce podporují sociální změnu, řešení problémů v mezilidských vztazích a zasahují tam, kde se lidé dostávají do konfliktu se svým sociálním prostředím, zaměřují se mimo jiné na působení v sociálně vyloučených lokalitách, na osoby zdravotně znevýhodněné, seniory, osoby ohrožené ztrátou bydlení apod. Svou činností předcházejí projevům nepříznivých sociálních jevů, aby nemuselo být využito represivních opatření, a poskytují základní i odborné sociální poradenství všem potřebným osobám, podporují vzájemnou spolupráci všech zainteresovaných institucí za účelem koordinace jejich aktivit ve prospěch potřebného občana s cílem jeho plné či částečné socializace.

¹² Pro potřeby MPSV, krajských úřadů, obecních úřadů typu II. a III. vydalo MPSV v červenci 2012 Doporučený postup č. 1/2012, který byl v roce 2018 aktualizován a v březnu vydán pod číslem 1/2018, a to v souladu se zněním ustanovení § 92, § 93, § 93a zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách; podle ustanovení § 7, § 63, § 64 a § 65 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi a podle ustanovení § 4a zákona č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a prováděcí vyhlášky č. 424/2011 Sb.

V roce 2018 byl v březnu pod číslem 1/2018 vydán Doporučený postup k realizaci činností sociální práce²⁸ pro praxi krajských a obecních úřadů (pověřených obcí a obcí s rozšířenou působností), sociální práce na obcích byla metodicky ze strany MPSV vedena i v rámci konzultačních dnů pro krajské metodiky sociální práce a prevence. Na základě dalších setkání s kraji a obcemi, a to i s využitím systémových projektů, byly připraveny podklady pro další doporučené postupy, které metodicky sjednotí praxi výkonu sociální práce, a to v oblasti spolupráce obcí s Úřadem práce České republiky, vymezení spolupráce sociálních pracovníků obcí s veřejným opatrovníkem apod.

V rámci projektu Ministerstva práce a sociálních věcí Systémová podpora sociální práce v obcích se v roce 2018 uskutečnily tři workshopy pro sociální pracovníky veřejné správy (obecní a krajské úřady, Úřad práce České republiky) na témata: „Role sociální práce ve vztahu k výkonu veřejného opatrovnictví“ (Hradec Králové, 1. 2. 2018), „Standardy činností sociální práce ve veřejné správě“ (Praha, 12. 6. 2018) a „Dokumentace sociálního pracovníka“ (Olomouc, 2. 10. 2018). Výstupy z workshopu jsou zpracovávány do publikace Zpravodaj sociální práce. V roce 2018 se uskutečnily tři zahraniční cesty do Krakova, Berlína a Vídně. Těchto cest se účastnili zástupci MPSV a cca 45 sociálních pracovníků ze spolupracujících obcí. Cílem těchto cest bylo získání zahraniční zkušenosti v různých oblastech činnosti sociální práce. Na konci roku 2018 se podařilo uvedený projekt prodloužit až do roku 2021, a to s cílem poskytnout podporu sociální práce na obcích prostřednictvím vzdělávacích aktivit. Více informací o projektu: <https://www.mpsv.cz/cs/25939>.

V roce 2018 opět započaly práce na tvorbě podkladů pro novelu zákona o sociálních službách. Návrh novely má být předán do vlády k projednání do 31. prosince 2019. K intenzivní spolupráci pomohly novely zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o hmotné nouzi“). V rámci novel byla novelizována ustanovení, která bezprostředně vyžadovala vzájemnou součinnost, a to předně v oblasti zajištění vhodného bydlení osobám, které užívají takové formy bydlení jako např. ubytovací zařízení nebo jiný než obytný prostor – dále jen tzv. substandardní formy bydlení. V zákonem stanovených případech užívání substandardní formy bydlení se obce podílejí na hodnocení případů hodných zvláštního zřetele pro nárok na dávku doplatku na bydlení. Novelami vyplynula i další závazná vzájemná informovanost, a to prostřednictvím ustanovení zákona o hmotné nouzi.

Sociální pracovníci Úřadu práce České republiky (dále jen „ÚP ČR“) jsou v úzkém kontaktu se sociálními pracovníky obcí a referenty útvaru zprostředkování ÚP ČR. Při řešení zvláště komplikovaných případů je možné iniciovat případovou konferenci všech zainteresovaných pracovníků. Jednotlivé orgány pomoci v hmotné nouzi komunikují s obecními úřady na úrovni sociálních pracovníků, ale i na úrovni jednání mezi zástupci vedoucích pracovníků kontaktních pracovišť a pracovníků krajských poboček ÚP ČR (§ 35a zákona o hmotné nouzi) a vedení obcí a dále prostřednictvím Standardizovaného záznamu sociálního pracovníka.

Ministerstvem práce a sociálních věcí byl vydán doporučený postup č. 1/2018 k realizaci činností sociální práce na pověřených obecních, obecních úřadech obcí s rozšířenou působností a krajských úřadech.

I nadále jsou sociální pracovníci obecních úřadů prostřednictvím krajských úřadů měsíčně informováni o tom, která ubytovací zařízení mají schválený provozní řád dle § 33 odst. 3 ZPHN krajskou hygienickou stanicí (GŘ ÚP ČR zasílá MPSV; MPSV sděluje krajským úřadům).

Další spolupráce probíhá ve spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování, která v České republice působí od roku 2008 jako subjekt mj. „na podporu obcím“ (v rámci lokálních partnerství), řešícím problematiku sociálního vyloučení.

Ministerstvo vnitra (dále jen „MV“) v roce 2018 zajišťovalo prostřednictvím odboru prevence kriminality (OPK) metodickou podporu obcím při realizaci projektů prevence kriminality, a to zejména prostřednictvím dotačního Programu prevence kriminality na místní úrovni (Program PK), který je určený pro obce, kraje a od r. 2017 i pro dobrovolné svazky měst a obcí. Součástí metodické podpory (prostřednictvím konzultantů MV) je i podpora činnosti pracovních skupin na krajské a obecní úrovni, které se zabývají místními bezpečnostními problémy a možnostmi realizace preventivních projektů. Činnost pracovních skupin je současně institucionální podmínkou pro možnou podporu z dotačního Programu PK. V těchto pracovních skupinách jsou nejčastěji zastoupeni zástupci obce, Policie ČR, obecní policie, NNO působících ve městě či kraji, Probační a mediační služby (dále jen „PMS“) či významných poskytovatelů sociálních služeb (zejména sociální prevence).

Ministerstvo vnitra pravidelně organizuje pracovní setkání a semináře pro manažery prevence kriminality krajů a obcí, které se týkají jak aktuálních výzev (vždy samostatně pro každý kraj), tak výměny dobré praxe a upozornění na časté či opakující se chyby v žádostech (v těchto případech se jedná jak o celostátní setkání, tak o setkání v jednotlivých krajích). V roce 2018 tak proběhlo 2x (v dubnu a listopadu) dvoudenní výjezdní celostátní setkání s manažery PK v Kašperských Horách a v Solenicích, úspěšní žadatelé o dotace z Programu PK byli v květnu 2018 pozváni na MV na seminář pro realizaci investičních projektů.

V rámci každoroční podpory projektů z dotačního Programu PK MV jsou financovány informační, vzdělávací i resocializační projekty, které se zaměřují na podporu integrace osob po výkonu trestu, prevence zadlužení či finanční gramotnost, což jsou významné atributy v oblasti sociálního začleňování.

Zástupci Ministerstva vnitra jsou členy Komise pro sociální začleňování MPSV i jejích pracovních skupin (pro řešení problematiky zaměstnávání vězňů a propuštěných z výkonu trestu, pro sociální bydlení, pro řešení problematiky bezdomovectví či řešení problematiky zadlužení).

Zástupce odboru prevence kriminality spolupracuje se Sekcí sociálních kurátorů Společnosti sociálních pracovníků ČR, účastní se celostátních seminářů a metodických setkání sociálních kurátorů (kurátorů pro dospělé), kteří v rámci přenesené působnosti problematiku sociálního začleňování a prevenci sociálního vyloučení řeší.

V roce 2018 pokračovalo MV prostřednictvím odboru prevence kriminality, který je věcným gestorem pro oblast policejní činnosti ve vztahu k menšinám, v metodické a koncepční činnosti, ve shromažďování a analýze relevantních informací a podrobném monitoringu naplňování stanovených cílů a priorit z této oblasti. Základním koncepčním materiálem je Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám.

Cílem aktivit resortu MV v policejní práci s menšinami, v rámci které je řešena i problematika sociálního začleňování, je otevřená komunikace policie s menšinovými skupinami založená na vzájemné důvěře a respektu. K dosažení tohoto cíle Ministerstvo vnitra soustavně pracuje na posilování vazeb Policie ČR s menšinovými skupinami, prohlubování spolupráce s dalšími zainteresovanými subjekty, (např. krajskými koordinátory pro romské záležitosti, lokálními poradci Agentury pro sociální začleňování, manažery prevence kriminality, neziskovými organizacemi, atd.), na implementaci moderních přístupů a postupů do policejní praxe a cíleně se zaměřuje na systematické vzdělávání policistů v oblasti sociálních, komunikačních a interetnických.

V roce 2018 pokračoval projekt „Zavádění policejních specialistů pro práci s minoritní skupinou Romů v sociálně vyloučených lokalitách, reg. č.: NF-CZ14_PDP-6-005-01-2014“, jehož gestorem je Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia ČR. Vybraní policisté a policejní manažeři ze čtyř pilotních krajů (Moravskoslezský, Ústecký, Olomoucký a Karlovarský) se účastnili pravidelných vzdělávacích workshopů, na kterých vystoupili odborníci jak ze státní správy, evropských poradních orgánů, tak neziskových organizací a zahraničních policejních sborů.

Policejní specialisté jsou pokynem policejního prezidenta č.204/2016 zařazeni do pracovní skupiny styčného důstojníka pro menšiny daného kraje. Jejich úkolem bude jednak pochůzková činnost a výkon preventivní a právně osvětové činnosti v sociálně vyloučených lokalitách, jednak příprava podkladů pro budoucí rozhodování, koordinaci a usměřňování aktivit policie ve vztahu k romské menšině, tak pravidelný kontakt s obyvateli sociálně vyloučených romských lokalit a spolupráce s terénními sociálními pracovníky a komunitními centry, působícími v dané oblasti.

V průběhu roku 2018 pořádal odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra ve spolupráci s Ředitelstvím policie pořádkové služby PP ČR dvě celorepubliková pracovní setkání pro styčné důstojníky pro menšiny a členy jejich pracovních skupin. Cílem těchto setkání je prohlubování znalostí a vědomostí z oblasti problematiky integrace menšin, zohlednění aktuálních trendů pro práci policie s menšinami, práce s předsudky a předávání dobré praxe.

Ministerstvo vnitra v roce 2018 iniciovalo pracovní setkání styčných důstojníků pro menšiny a krajských koordinátorů pro romské záležitosti. Dvoudenní pracovní setkání se uskutečnilo za účasti zástupců Kanceláře Rady vlády pro záležitosti romské menšiny, Agentury pro sociální začleňování, zástupců měst, krajů, zástupců Policie ČR a zástupců MPSV. Cílem bylo prohloubení stávající spolupráce, výměna dobré praxe a aktuálních informací z krajů.

Sociálnímu začleňování se věnují v různém rozsahu moduly kurzu základní odborné přípravy (kurz pro nově přijaté policisty - časová dotace cca 30 hodin). Cílem vzdělávání je mj. naučit policisty ovládnout své jednání, přiměřeně komunikovat a jednat s lidmi v rozmanitých situacích vyplývajících z výkonu služby (vhodná komunikace a taktické zásady s oznamovatelem, poškozeným, svědkem, podezřelým, s osobou se zdravotním postižením, komunikace se seniorem či příslušníkem národnostních menšin, včetně komunikace s osobou bez přístřeší) a usilovat o vytvoření žádoucích postojů u policisty: zachovávat čest, důstojnost, vážnost, respektovat práva a osobnost druhých lidí, aktivně vystupovat proti rasismu, nesnášenlivost, xenofobii a diskriminaci.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 2. b Zabezpečit odpovídající metodickou a finanční podporu sociální práce

Gestor: MPSV

Termín: Od roku 2014

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

V rámci metodického výkonu sociální práce realizovaného obecními a krajskými úřady probíhají pravidelná metodická setkání MPSV a metodiků sociální práce a sociální prevence krajských úřadů. Od 1. ledna 2015 je MPSV umožněno podpořit výkon sociální práce na obcích i finančně prostřednictvím příspěvku na výkon sociální práce (s výjimkou agendy sociálně-právní ochrany dětí), formou dotace ze státního rozpočtu krajů, hl. m. Praze, obcím s rozšířenou působností a obcím s pověřeným obecním úřadem. V roce 2016 byla v rámci dotačního titulu vyplacena částka 300 mil.

Kč, v letech 2017 a 2018 bylo na dotaci vyplaceno vždy 400 mil Kč. Pro rok 2019 je alokováno pouze 200 mil. Kč. Díky podpoře sociální práce se zvyšuje počet sociálních pracovníků. V roce 2016 bylo z dotace čerpáno na 1468 sociálních pracovníků, za dva roky stoupl počet sociálních pracovníků o 61 na celkových 1529. Výpočet dotace zohledňuje počty příjemců dávek hmotné nouze a příspěvku na péči v předešlém roce a mimo jiné také počet obyvatel v sociálně vyloučených lokalitách, který zapisují žadatelé do žádosti na základě znalosti terénu.

Od 1. 1. 2018 došlo i ke zlepšení právní regulace zařazování sociálních pracovníků dle nařízení vlády č. 222/2010 Sb., Katalog prací ve veřejných službách a správě. Sociální pracovníci ve státní službě jsou zařazováni dle nařízení vlády č. 302/2014 Sb., o katalogu správních činností.

V roce 2018 opět započaly práce na tvorbě podkladů pro novelu zákona o sociálních službách. Návrh novely má být předán do vlády k projednání do 31. prosince 2019.

V roce 2018 byly nově v rámci prioritní osy 2 Sociální začleňování a boj s chudobou OPZ SC 2.1.1 ve 4. čtvrtletí vyhlášeny 2 soutěžní výzvy č. 03_18_088 Podpora aktivit a programů v rámci sociálního začleňování (3. výzva) a č. 03_18_095 Výzva na podporu sociálního začleňování v Praze (2. výzva), které se zaměřují v dílčí aktivitě na podporu sociální práce na obcích mimo hl. m. Prahu, tak přímo na území hl. m. Prahy. V rámci těchto výzev je podpora zaměřena na podporu sociální práce na obcích a využití specifických metod a technik sociální práce.

Podpora výkonu sociální práce je rovněž součástí výzvy 052 - Podpora sociálního začleňování v SVL – aktivita *Podpora profesionální realizace sociální práce*, zacílena na podporu profesionální realizace sociální práce. Prostřednictvím této aktivity jsou podporovány činnosti sociální práce na základě rozhodnutí místní samosprávy, tj. včetně obcí I. typu.

Podpora sociální práce na obcích je zařazena také do výzvy ŘO OPZ č. 047 pro Místní akční skupiny. V ní jsou podporovány aktivity místních samospráv při optimalizaci zajištění činností a výkonu sociální práce na území obcí typu I., II. i III, včetně jeho dostatečného personálního zajištění.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 2. c Předložit legislativní úpravu výkonu sociální práce, včetně role aktérů, metodik činností, definice aktérů, činností, úkonů podle potřeb identifikovaných v jednotlivých odvětvích sociální ochrany (včetně využití metody case management)

Gestor: MPSV

Termín: Do konce roku 2016

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

V současné době je sociální práce právně ukotvena zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Vzhledem k tomu, že příprava věcného záměru zákona o sociálních pracovnících byla z Plánu legislativních prací vlády na rok 2018 stažena, lze kompetence a vymezení činností sociální práce nyní legislativně regulovat jen v rámci novely zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, případně prováděcími předpisy, a koncepčně a metodicky prostřednictvím doporučených postupů, stanovisek.

V roce 2018 opět započaly práce na tvorbě podkladů pro novelu zákona o sociálních službách. Návrh novely má být předán do vlády k projednání do 31. prosince 2019.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 2. d Předložit legislativní úpravu profese a celoživotního vzdělávání sociálních pracovníků – profesní zákon, za účelem zajištění garantované odbornosti a kvality výkonu sociální práce

Gestor: MPSV

Termín: Do konce roku 2016

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

MPSV zpracovalo návrh věcného záměru zákona o sociálních pracovnících, ale ten byl z Plánu legislativních prací vlády na rok 2018 stažen.

V roce 2018 opět započaly práce na tvorbě podkladů pro novelu zákona o sociálních službách. Návrh novely má být předán do vlády k projednání do 31. prosince 2019.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 2. e Zajistit účelově vázané financování výkonu sociální práce ve veřejné správě

Gestor: MPSV ve spolupráci s MF

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Na základě § 102 a § 103 zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, a § 65a zákona č. 111/2006 Sb. o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, poskytuje MPSV od roku 2015 krajům, obcím s rozšířenou působností a pověřeným obcím příspěvek na výkon sociální práce formou účelové dotace. Více viz opatření 2. b.

V roce 2018 opět započaly práce na tvorbě podkladů pro novelu zákona o sociálních službách. Návrh novely má být předán do vlády k projednání do 31. prosince 2019.

V průběhu roku 2018 konzultovala Agentura pro sociální začleňování (Agentura) zejména aktivity realizované v rámci Koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL), zaměřené na rozvoj sociální práce na obcích. Podpora Agentury se zaměřuje na obce, které se rozhodly zajišťovat sociální práci na svém území v rámci samostatné působnosti (např. Vrbno pod Pradědem, Poběžovice). Potřeba rozvoje sociální práce z úrovně obcí byla velmi často spojena s tématem udržení bydlení rodin a jednotlivců.

Podpora Agentury probíhala rovněž v nových lokalitách, které se na základě výstupů strategických dokumentů rozhodly navýšit kapacity sociální práce na obci (např. Valašské Meziříčí, Roudnice nad Labem) tak, aby mohlo dojít k zintenzivnění podpory realizované pracovníky přímo v terénu. V některých nových lokalitách byl zaznamenán narůstající problém s personálním nedostatkem

kvalifikovaných sociálních pracovníků, který limituje rozvoj sociální práce na obcích, rovněž tak u poskytovatelů sociálních služeb.

Pracovníci Agentury se rovněž zapojili do expertní skupiny MPSV pro tvorbu Metodiky sociální práce v bydlení určené pro sociální pracovníky obcí.

Prostřednictvím projektů KSPVL bylo částečně naplňováno i opatření 2. b „Zabezpečit odpovídající metodickou a finanční podporu sociální práce“.

Financování výkonu sociální práce ve veřejné správě bylo vedle příspěvku ze státního rozpočtu na výkon přenesené působnosti navíc podpořeno i v roce 2018 dotací v rámci závazných výdajových limitů kapitoly 313 Ministerstvo práce a sociálních věcí. Jednalo se o částku 400 mil. Kč. Ministerstvo financí podporuje systémové řešení financování sociální práce prostřednictvím příspěvku na výkon přenesené působnosti.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 2. f Podpora sociální práce na obcích, sladování metod sociální práce a spolupráce s ÚP ČR, NNO a sociálními službami

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

V oblasti sociální práce je spolupráce subjektů nastavena a dochází k mírným úpravám podle požadavků z praxe. V roce 2018 pokračovala realizace 15 projektů na podporu sociální práce v obcích (výzva 03_16_128- projekt „Systémová podpora sociální práce v obcích“), díky jimž byl navýšen počet nových sociálních pracovníků na každém z těchto úřadů o 2–4 zaměstnance, na obcích je realizován vyšší počet depistáží, větší preventivní činnost a zintenzivnění tzv. multidisciplinární spolupráce s dalšími aktéry na obci (Úřad práce České republiky, sociální služby, neziskové organizace), déle je navazována spolupráce s obcemi II. a I. typu na území celého ORP, a posílena případová práce s klientem.

Opatření je realizováno prostřednictvím metodického vedení (setkávání, výměna informací, implementace výsledků výzkumných projektů, metodické návštěvy KoP, tvorba Doporučených postupů). Bližší informace o projektu Systémová podpora sociální práce v obcích naleznete na odkaze <https://www.mpsv.cz/cs/25939>.

Opatření je i nadále průběžně plněno viz předcházející bod 2a Instrukce MPSV č. 19/2016 Minimální standard rozsahu sociální práce na ÚP ČR v kontextu zákona o hmotné nouzi s účinností od 1. 1. 2017 vymezuje standard rozsahu sociální práce na ÚP ČR.

Od roku 2017 je realizován projekt MPSV ve spolupráci s ÚP ČR „Systémová podpora sociální práce v obcích“, jehož cílem je identifikace, koordinace, ověření metodické role MPSV ve vztahu ke koordinaci výkonu sociální práce krajskými úřady a k výkonu sociální práce v obcích v rámci výkonu státní správy v přenesené působnosti. Projekt posiluje rozsah činností a ucelenost náplně práce

sociálních pracovníků a také se zaměřuje na zvýšení jejich odbornosti. V projektu je zapojeno 15 obcí z celé ČR.

V roce 2018 byly aktivity jako metodická podpora sociální práce, podpora sociální práce na obcích, alternativní přístupy v sociální práci možné realizovat v projektech v rámci výzev č. 03_15_023, 03_17_071 Podpora procesů ve službách a podpora rozvoje sociální práce, výzev č. 03_15_037, 03_16_066 Podpora procesu transformace pobytových služeb a podpora služeb komunitního typu vzniklých po transformaci, výzvy č. 03_16_063 Podpora procesu plánování sociálních služeb na obecní úrovni a výzvy č. 03_16_065 Podpora ohrožených dětí a rodin a procesů v SPOD.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 2.g Podpora péče poskytované v co největší míře v přirozeném prostředí klienta (komunitní péče)

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Regionální systémové řešení zaměřené na neformální pečovatele a na komunitní práci realizuje především Moravskoslezský kraj, a to v rámci výzvy č. 03_15_007. Na národní úrovni je v realizaci projekt Fondu dalšího vzdělávání s názvem "Podpora neformálních pečovatelů II". Na národní úrovni je realizován rovněž projekt „Systémová podpora sociální práce v obcích“, na který pak navazují projekty vybraných obcí a měst v rámci výzvy č. 03_15_128.

V roce 2018 byly v rámci SC 2.1.1 OPZ aktivity na podporu péče poskytované v přirozeném prostředí klienta zahrnuty do nově vyhlášených soutěžních výzev č. 03_18_088 Podpora aktivit a programů v rámci sociálního začleňování (3. výzva) a č. 03_18_095 Výzva na podporu sociálního začleňování v Praze (2. výzva), které se zaměřují v dílčí aktivitě na podporu neformální péče a sdílené péče, na podporu paliativní péče v přirozeném prostředí klienta.

V září 2018 byla vyhlášena výzva č. 03_18_089 Podpora procesu transformace pobytových služeb a podpora služeb komunitního typu vzniklých po transformaci. Tato výzva se mimo jiné zaměřila i na podporu komunitních služeb vznikajících v návaznosti na transformaci konkrétního pobytového zařízení, zejména domova pro osoby se zdravotním postižením. Na podporu nových řešení v sociální práci, zavedení a ověření inovativních technik, metod a postupů sociální práce realizované sociálními pracovníky byla v rámci SC 2.2.1 OPZ zaměřena soutěžní výzva č. 03_17_071.

Ve výzvě ŘO OPZ č. 047 pro Místní akční skupiny jsou primárně podporovány sociální služby a další programy a činnosti v oblasti sociálního začleňování s cílem podpořit v maximální možné míře samostatné fungování osob z cílových skupin v jejich přirozeném prostředí. Ve výzvě je kromě terénních programů kladen důraz například na podporu pečující osob a neformální péče a ve velké míře pak na komunitní sociální práci s důrazem aktivizace přirozených zdrojů a potenciálu uvnitř místních komunit.

V roce 2018 ukončil ve výzvě č. 24 "Sociální inovace v oblasti sociálního začleňování a přístupu na trh práce pro nejohroženější skupiny" svou realizaci projekt "3S", který testoval nové nastavení

pečovatelské služby. A v této výzvě nadále pokračoval projekt "Systém sociálně-zdravotní péče o osoby 50+ s využitím komunitního modelu", jehož hlavním cílem je udržet pečované osoby (osoby 50+ závislé na péči druhé osoby včetně seniorů) v jejich domácím prostředí. V rámci projektu začala fungovat sociálně zdravotní komunitní centra v Havířově a v Uherském Brodě. Efektivita tohoto modelu je porovnávána se třemi kontrolními městy, kde není model zaveden. Na komunitní péči se zaměřuje i projekt "Dobří sousedé jsou také na Blanensku", který podporuje osoby s duševním onemocněním. Inovativní model péče o tyto osoby zahrnuje provázání zdravotních a sociálních služeb, podporu v pracovní a ekonomické oblasti, za přispění nově vytvořené mezioborové platformy. V závěru roku 2017 byla vyhlášena výzva č. 82 "Ověřování nových řešení využitelných ve veřejné sféře", ve které v roce 2018 začal realizaci projekt "Doma s Alzheimerovou chorobou". Cílem projektu je vytvořit a pilotně otestovat systémové řešení komplexního přístupu péče o osoby s Alzheimerovou chorobou v domácím prostředí a předcházet tak tlaku na předčasné umístování těchto osob do pobytových sociálních služeb. V říjnu 2018 byla vyhlášena nová výzva č. 83 "Nová řešení pro tíživé sociální problémy", jejímž cílem je zvýšit kvalitu služeb poskytovaných organizacemi. Obě tyto výzvy mají potenciál přinést nové projekty, které budou řešit dané téma. Projekty výzvy č. 24, 82 a 83 se vztahují k Prioritní ose 3 (sociální inovace) OPZ.

Podpora péče v přirozeném sociálním prostředí klienta – v říjnu 2018 ve spolupráci MPSV a Odborné skupiny VVZPO vznikl dokument – Metodika řešení krizových situací osob s PAS a jejich rodin (v kontextu problematiky osob se zdravotním postižením).

Ministerstvo práce a sociálních věcí vypracovalo Metodiku řešení krizových situací osob s PAS a jejich rodin (v kontextu problematiky osob se zdravotním postižením), https://www.vlada.cz/assets/ppov/vvzpo/dokumenty/MethodikaKrizova_situace_OZP-F-2018.pdf.

Metodika řešení krizových situací je plněním jednoho z konkrétních opatření Podnětu k řešení situace života osob s poruchou autistického spektra a jejich rodin, který vznikl za účelem koncepčního řešení této problematiky a byl schválen usnesením vlády ČR č. 111 ze dne 8. února 2016. Tato metodika představuje základní postupy respektující standardní dosavadní režim osoby se zdravotním postižením s přihlédnutím ke specifickým situacím konkrétního dítěte/dospělého s poruchou autistického spektra tak, aby negativní dopad náhlých změn v důsledku krize byl co nejmenší. Rovněž specifikuje základní témata prevence řešení náhlých krizí v zajištění péče v přirozeném sociálním prostředí. Nově specifikuje i postupy sociálních pracovníků ve veřejné správě, které se týkají problematiky řešení krizových situací způsobených absencí pečující osoby i jejich předcházením formou podpory procesů zastupování v péči.

Plnění opatření probíhá průběžně prostřednictvím podpory sociální práce.

V rámci projektu MPSV „Život jako každý jiný“ byly pořádány metodické dny, z nichž osm bylo v roce 2018 zaměřeno na problematiku života osob s duševním onemocněním. Na podzim roku 2018 proběhla díky tomuto projektu destigmatizační kampaň zacílená na širokou veřejnost, která mimo jiné podporovala život v přirozeném prostředí i u osob s duševním onemocněním.

Podpora transformace pobytových zařízení sociálních služeb probíhá díky systémovému projektu MPSV Život jako každý jiný, a to skrze metodické a vzdělávací akce (metodické dny, konzultace, diskuzní setkání, semináře), dále kulaté stoly, osvětovou činnost a tvorbu analýz. V roce 2018 bylo realizováno 43 metodických dnů, 19 seminářů, 5 diskuzních setkání a 17 konzultací na témata spojená s transformací sociálních služeb. Dále byly průběžně poskytovány konzultace telefonicky a emailem, a to zejména k transformačním plánům zařízení a k problematice Kritérií sociálních služeb komunitního charakteru a kritérií transformace a deinstitucionalizace.

V roce 2018 MPSV dále (dle plánu a za podpory systémového projektu MPSV Život jako každý jiný) pracovalo na tvorbě Akčního plánu přechodu od ústavní péče k podpoře v komunitě s pomocí terénních, ambulantních a pobytových sociálních služeb komunitního typu pro období 2019 – 2021 (dále jen „AP přechodu“). Pro tvorbu AP přechodu byla ustanovena Meziresortní skupina pro deinstitucionalizaci sociálních služeb (dále jen „MSDSS“).

Hlavní cíle AP přechodu:

- Snižovat počty osob žijících v ústavních zařízeních.
- Transformace ústavních sociálních služeb
- Podpora komunitních služeb tak, aby lidé mohli zůstat ve svém přirozeném prostředí
- Proces reformy psychiatrické péče, který výrazně dopadá na sociální služby

AP přechodu je v současné době dopracováván a ve výsledné podobě bude předán vládě k informaci, a to dle předpokladu do konce března 2019. Následně bude dokument dostupný na webových stránkách MPSV.

Hledisko dopadu na rovnost žen a mužů: Opatření je zacíleno na neformální pečovatele, což jsou v převážné většině ženy, opatření má tedy zvýšený dopad na jedno z pohlaví.

Opatření: 2.h Podporovat alternativní přístupy v sociální práci

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Podpora alternativních přístupů v oblasti sociální práce probíhá dále průběžně. V roce 2017 byl v rámci plnění implementačního plánu certifikované Metodiky sociálního šetření v řízení o příspěvku na péči ve spolupráci MPSV, ÚP ČR a ČSSZ pilotně ověřen inovovaný Záznam ze sociálního šetření v řízení o příspěvku na péči, který je zaměřen na zvýšení využitelnosti výsledku sociálního šetření pro účely stanovení stupně závislosti u žadatelů o příspěvek na péči.

V roce 2018 pokračovaly ve výzvě č. 24 "Sociální inovace v oblasti sociálního začleňování a přístupu na trh práce pro nejohroženější skupiny" některé projekty zaměřené na nové přístupy v sociální práci. Jde např. o projekt "R-Itareps", který testuje systém prevence zhoršení psychického stavu u duševně nemocných prostřednictvím technologického řešení a spolupráce se sociálním pracovníkem. V roce 2018 začal svou realizaci projekt "Rodičovské kompetence", který přináší v zahraničí ověřený nástroj pro podporu rodičovských dovedností v sociálně znevýhodněných rodinách. Projekt cílí na sociální pracovníky terénních sociálních služeb, kteří dochází do rodin, a dává jim metodiku na podporu pozitivních rodičovských interakcí vůči dítěti. Inovace přispěje k efektivnějšímu poskytování sociálních služeb a rozvoji rodičovských dovedností, což pozitivně ovlivní vývoj dítěte.

Další možnosti k plnění tohoto opatření nabízí např. následující: Výzva 03_17_071 Podpora procesů ve službách a podpora rozvoje sociální práce se dále zaměřuje na osvětu a propagaci sociální práce.

Nově byly v roce 2018 v rámci prioritní osy 2 Sociální začleňování a boj s chudobou OPZ SC 2.2.1 vyhlášeny soutěžní výzvy 03_18_089 Podpora procesu transformace pobytových služeb a 03_17_076

Podpora inovativních služeb pro ohrožené děti a rodiny, které se také zabývají výše uvedenými aktivitami.

Ve výzvě PO3 OPZ č. 24 "Sociální inovace v oblasti sociálního začleňování a přístupu na trh práce pro nejohroženější skupiny" jsou podporovány mj. projekty pilotně testující nové nebo méně tradiční prvky v sociální práci. Příkladem může být projekt „Škola ulice: sdílení přináší změnu“ organizace Jako doma realizovaný od 1. 7. 2016 do 30. 6. 2018, který testoval participativní přístup (PP) v práci se sociálně vyloučenými ženami v Praze.

PP využívá zkušeností žen bez domova, které ve vytvořeném Komunitně vzdělávacím centru fungují jako tzv. peerky (ženy, které samy mají zkušenosti se životem na ulici, jsou však vyškoleny k tomu, aby byly schopny pomáhat druhým ve stejné situaci), lektorují vzdělávací kurzy a poskytují základní a odborné poradenství ostatním. Častým prvkem projektů je komplexní přístup k cílovým skupinám (např. multidisciplinární mobilní týmy pracující s ohroženými rodinami, Cochemský model práce s rodinami v rozvodovém řízení rozšířený o rodinnou mediaci a zážitkovou pedagogiku nebo komplexní služby pro duševně nemocné – propojení sociálních služeb s řešením bytové situace a zaměstnání. Ve výzvě PO3 OPZ č. 24 jsou testována i technologická řešení s dopadem na sociální práci např. systém prevence zhoršení psychického stavu u duševně nemocných prostřednictvím aplikace ITAREPS, v rámci které duševně nemocný v jednoduchém rozhraní zadává v pravidelných intervalech, jak se cítí a ve spolupráci s jeho rodinou, sociálním pracovníkem může být v případně varovných signálů rychle zajištěna vhodná podpora klienta.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 2. ch Zvyšování prestiže sociální práce prostřednictvím osvěty a informování

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Plnění opatření probíhá průběžně. Činnosti MPSV související se zvyšováním prestiže sociální práce jsou primárně soustředěny do aktivit projektu V rámci projektu „Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II“.

Profesionalita, profesní hrdost a prestiž sociální práce jsou směrem k sociálním pracovníkům posilovány prostřednictvím zvyšování jejich odborných kompetencí, a to prostřednictvím odborných akcí, kterými jsou Jarní a Podzimní škola sociální práce, odborné konference a semináře, odborný kurz zaměřený na mediální dovednosti a odborné publikace a články, zejména pak publikace Sešity sociální práce. Dále je vytvořeno ocenění s názvem „Gratias“ určené sociálním pracovníkům z praxe, které bylo poprvé v historii MPSV uděleno v roce 2018. Podruhé bude předáno na konferenci k 100 letům sociální práce v březnu 2019. Pozitivní propagace a zvyšování informovanosti o možnostech a přínosech sociální práce jsou realizovány v rámci osvětových aktivit, zejména pak prostřednictvím radiových a televizních spotů, které od roku 2017 upozorňují na Světový den sociální práce a vyjadřují poděkování sociálním pracovníkům za jejich záslužnou činnost, dále i vysílané videospoty upozorňující na některé oblasti ze života občanů ČR, v nichž je vyhledání podpory a pomoci sociálního pracovníka možné a pro občany přínosné. Veškeré výstupy a informace

o projektu jsou dostupné na webu www.budmeprofi.cz a www.mpsv.cz či facebookové stránce projektu: www.facebook.com/budmeprofi.

V roce 2018 byly aktivity na podporu profesionalizace sociální práce zahrnuty do průběžných a dříve vyhlášených výzev pro integrované nástroje např. průběžné výzvy č. 03_16_048 (ITI), 03_16_049 (IPRÚ) a taktéž do 3. výzvy vyhlášené v rámci koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám (výzva č. 03_16_052).

Opatření v oblasti platových tarifů

S účinností od 1. 1. 2018 bylo nařízení vlády č. 564/2006 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů, zrušeno a nahrazeno nařízením vlády č. 341/2017 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě. Podle § 5, odst. 3 nařízení vlády č. 341/2017 Sb. příslušel v roce 2018 zaměstnanci, který je sociálním pracovníkem v zařízení sociálních služeb, u poskytovatele sociálních služeb, který vykonává činnost v sociálních službách nebo podle zvláštních právních předpisů při pomoci v hmotné nouzi, v sociálně-právní ochraně dětí, ve škole a školském zařízení, ve věznici, v zařízení pro zajištění cizinců a v azylovém zařízení, nebo sociálním pracovníkem u poskytovatele zdravotních služeb, platový tarif podle stupnice platových tarifů uvedené v příloze č. 3 k tomuto nařízení. Sociálním pracovníkům zařazeným do úřadů územních samosprávných celků se platový tarif stanovil podle stupnice platových tarifů uvedené v příloze č. 2 k nařízení vlády č. 341/2017 Sb.

Úprava platových tarifů, která proběhla s účinností od 1. 11. 2017, byla též platná pro celý rok 2018 a byla již zapracována do „Podkladu ke Zprávě o plnění opatření Strategie sociálního začleňování 2014 – 2020 za rok 2017“. Pro úplnost uvádíme, že s účinností od 1. 11. 2017 se zvýšil platový tarif všech sociálních pracovníků (včetně sociálních pracovníků zařazených do úřadů územních samosprávných celků) o 10 %.

S účinností od 1. 1. 2019 došlo nařízením vlády č. 263/2018 Sb., kterým se mění některá nařízení vlády v oblasti odměňování zaměstnanců ve veřejných službách a správě a státních zaměstnanců, k navýšení stupnice platových tarifů uvedené v příloze č. 2 o 5 % a stupnice platových tarifů uvedené v příloze č. 3 o 7 %.

Opatření v oblasti zvláštního příplatku

Ke zvýšenému ocenění prací vykonávaných zejména sociálními pracovníky, které vyžadují individuální přístup k jednotlivým osobám, popřípadě rozhodování při volbě z více variantních řešení, a které spočívají v soustavném přímém osobním styku s občany v krizových sociálních situacích, při nichž dochází k ohrožení života, zdraví, základních životních potřeb (výživy, ošacení, ubytování), popřípadě vývoje nezletilých dětí, je možné poskytnout zvláštní příplatek v rozpětí pro I. skupinu prací podle míry ztěžujících vlivů pracovních podmínek.

Úprava zvláštních příplatků, které proběhla s účinností od 1. 11. 2017, byla též platná pro celý rok 2018 a byla již zapracována do „Podkladu ke Zprávě o plnění opatření Strategie sociálního začleňování 2014 – 2020 za rok 2017“. Pro úplnost uvádíme, že s účinností od 1. 11. 2017 se zvýšila horní (nenároková) hranice zvláštního příplatku pro všechny skupiny prací cca o 25 %, přičemž pro I. skupinu prací se jednalo o zvýšení z 1 000 Kč na 1 300 Kč za měsíc.

Nařízením vlády č. 263/2018 Sb. se s účinností od 1. 1. 2019 zvýšila dolní (nároková) hranice tohoto zvláštního příplatku pro všechny skupiny prací též cca o 25 %, přičemž pro I. skupinu prací se jednalo o zvýšení ze 400 Kč na 500 Kč za měsíc.

Dále, rovněž s účinností od 1. 1. 2019, došlo nařízením vlády č. 332/2018 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 341/2017 Sb. k přesunu některých prací původně zařazených ve II. skupině (resp. III. skupině) do IV. skupiny prací podle míry ztěžujících vlivů pracovních podmínek.

Konkrétně se v případě sociálních služeb může jednat o „Soustavné poskytování přímé zdravotní nebo přímé obslužné péče osobám u poskytovatele zdravotních služeb a v zařízeních sociálních služeb v psychiatrických a gerontologických odděleních lůžkových zařízení, v samostatných ošetrovatelských odděleních pro osoby upoutané na lůžko nebo vyžadující jinou náročnou ošetrovatelskou péči, případně v samostatných ošetrovatelských odděleních pro ošetřování osob s demencí, s tělesným nebo mentálním postižením.“. Rozpětí pro určení tohoto zvláštního příplatku se změnilo z původních 600 Kč – 2 500 Kč (pro II. skupinu) na 1 880 Kč – 7 500 Kč (pro IV. skupinu).

Hledisko vlivu na prosazování rovných příležitostí žen a mužů: V sociálních službách převažují ženy, opatření má tedy zvýšený dopad na jedno z pohlaví.

1.2 Plnění opatření v oblasti podpory přístupu k zaměstnání a jeho udržení

Zajištění rovného přístupu k zaměstnání pro všechny skupiny obyvatel ČR je nezbytným předpokladem boje se sociálním vyloučením, zejména u produktivní složky obyvatelstva. Více jak polovina nezaměstnaných osob je v ČR ohrožena příjmovou chudobou.¹³ Podpora zaměstnanosti ohrožených skupin je důležitá jak z důvodu zajištění adekvátního příjmu a zabránění ohrožení chudobou, tak z důvodu sociální integrace osob. Strategie identifikovala několik překážek pro přístup osob k zaměstnání. Byly jimi personální poddimenzovanost služeb zaměstnanosti, nízká provázanost poskytování sociálních dávek s příjmem ze zaměstnání, nedostatečná spolupráce relevantních aktérů, nedostatečná nabídka dostupných služeb výchovy a péče o předškolní děti za účelem sladění rodinného a pracovního života, nedostatečná provázanost vzdělávání a dovedností s potřebami trhu práce, regionální disproporce na trhu práce nebo nedostatečný rozvoj sociálního podnikání.

Cíl (z hlediska sociálního začleňování): Vytvářet podmínky pro vstup a udržení se na trhu práce pro osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené

¹³ [online]. [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/nova-infografika-o-ohrozeni-prijmovou-chudobou>

Opatření: 3.1.a Zabezpečit odpovídající poradenské, motivační a podpůrné služby pro vstup a udržení se na trhu práce včetně tvorby individuálních akčních plánů (programy personální, technické, metodické a motivační podpory), i prostřednictvím zapojení nestátních neziskových organizací do poskytování komplexních poradenských služeb

Gestor: MPSV, ÚP ČR

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

V rámci MPSV byla v roce 2018 dílčí aktivita motivačních činností zařazena do soutěžních výzev v OPZ (prioritní osa 2 IP 2.1 SC 2.1.1), výzva č. 03_16_052. Podpora směřuje k aktivizaci cílové skupiny a k podpoře motivačních programů směřujících na trh práce.

V rámci IP 2.3 OPZ Výzvy pro místní akční skupiny (dále jen „MAS“) na podporu strategií Komunitně vedeného místního rozvoje č. 03_16_047 jsou v rámci opatření na podporu zaměstnanosti podporovány následující aktivity: příprava osob z cílových skupin ke vstupu či návratu na trh práce (nástroje a činnosti vedoucí k motivaci a aktivizaci cílových skupin k nalezení zaměstnání a jeho udržení, rozvoj základních kompetencí osob z cílových skupin za účelem snazšího uplatnění na trhu práce, aktivity zaměřené na zvýšení orientace osob z cílových skupin v požadavcích trhu práce a realizace poradenských činností a programů, jejichž cílem je zjišťování osobnostních a kvalifikačních předpokladů osob pro volbu povolání za účelem zprostředkování vhodného zaměstnání), zvyšování zaměstnanosti cílových skupin (zprostředkování zaměstnání, podpora vytváření nových pracovních míst, podpora umístění na uvolněná pracovní místa, podpora zahájení podnikatelské činnosti, podpora spolupráce lokálních partnerů na trhu práce), podpora udržitelnosti cílových skupin na trhu práce (podpora flexibilních forem zaměstnání, zprostředkování dočasného přidělení zaměstnance k jinému zaměstnavateli, poradenství a rekvalifikace pro zaměstnance ve výpovědi, vzdělávání nových zaměstnanců, kteří byli v projektech přijati na nově vytvořená nebo uvolněná pracovní místa), dostupné zaměstnávání. V rámci dalších programů a činností v oblasti sociálního začleňování jsou podporovány také motivační programy přispívající k začlenění na trh práce.

Obdobně jsou nástroje APZ (především VPP, SÚPM a rekvalifikace) financovány z národních individuálních projektů, a to ve výzvě 121 v celkovém objemu 8,7 mld. Kč. V této výzvě je momentálně vyčerpáno zhruba 6,5 mld. Kč a je zatím podpořeno cca 83 tisíc osob. Tyto projektové aktivity budou po ukončení nahrazeny navazujícím projektem Úřadu práce „Podpora zaměstnanosti dlouhodobě evidovaných uchazečů o zaměstnání“.

V rámci IP 1.5 jsou ve výzvách č. 3 (příjemce ÚP ČR), 116 a 91 (příjemci obou výzev jsou Krajské úřady) podpořeni lidé mladší 30 let, kteří nejsou v zaměstnání, ve vzdělávání nebo v profesní přípravě, žijící v regionu Karlovy Vary, Ústí nad Labem a Moravskoslezsko, jsou nezaměstnaní nebo neaktivní (včetně dlouhodobě nezaměstnaných) nezávisle na tom, zda jsou registrováni na ÚP ČR jako uchazeči o zaměstnání či nikoli. Projekty se zaměřují na zprostředkování zaměstnání, podporu zahájení samostatné výdělečné činnosti, motivační aktivity, poskytování poradenské činnosti, poskytování rekvalifikací a na podporu aktivit k získání pracovních návyků a zkušeností včetně možnosti stáží do zahraničí. V říjnu 2017 byla v IP 1.5 vyhlášena nová výzva č. 91, která je věnována stejné cílové skupině, navíc však zahrnuje již zmíněný region Moravskoslezského kraje, kde je dlouhodobě indikována vysoká nezaměstnanost této cílové skupiny. Ke konci roku 2018 byly ve výzvě č. 3 realizovány 2 projekty v celkové výši 639,4 mil. Kč, ve kterých bylo podpořeno celkem 3 566 osob.

Ve výzvě č. 116 byly v roce 2018 realizovány 3 projekty v celkové výši 158,5 mil. Kč, v rámci těchto projektů bylo podpořeno 1 361 osob. Ve výzvě č. 91 započaly v roce 2018 realizaci 2 projekty s celkovou alokací 33 mil. Kč, vzhledem k počátku realizace těchto projektů byly zaznamenány prozatím 3 podpořené osoby.

V průběhu roku 2018 pokračovalo v realizaci 200 soutěžních projektů ve výzvách č. 40, 45 (ITI), 46 (IPRÚ), 53 a 68 na IP 1.1 OPZ, v úhrnu mají tyto projekty objem cca 1 683 mil Kč. Na konci roku 2018 vstoupilo do realizace dalších 68 projektů ve výzvě č. 75 o objemu 285 mil Kč. Soutěžní projekty jsou realizovány zejména neziskovými, vzdělávacími a poradenskými organizacemi a jsou zaměřeny na zvýšení zaměstnanosti a uplatnitelnosti na trhu práce a zacíleny na vybrané cílové skupiny (např. osoby ve věku 50+, osoby do 25 let, osoby s nízkou úrovní kvalifikace, osoby se zdravotním postižením, osoby pečující, osoby s kumulací hendikepů na trhu práce; osoby v nebo po výkonu trestu odnětí svobody, osoby dlouhodobě či opakovaně nezaměstnané, se zdravotním postižením, opouštějící institucionální zařízení; ohrožené závislostmi, imigranty a azylanty a národnostní menšiny). Účastníci těchto projektů (zejména z řad uchazečů o zaměstnání) zpravidla absolvují komplexní motivačně aktivizační programy obsahující různé formy pracovního poradenství, vzdělávání, zprostředkování zaměstnání a mzdové podpory při zaměstnání. Individuální akční plány pro jednotlivé klienty či jiné charakterem blízké aktivity vznikají v rámci diagnostik a individuálního poradenství.

Do tohoto opatření byl doplněn ve Zprávě o plnění Strategie sociální začleňování za předchozí rok 2017 příspěvek na podporu regionální mobility (popsán motivační účel nástroje a podmínky poskytování), jako nástroj aktivní politiky zaměstnanosti nápomocný uchazečům o zaměstnání pro vstup a udržení se na trhu práce.

Tabulka č. 1: Plnění opatření 3.1.a v roce 2018

Plnění v roce 2018		
	Počet akcí	Počet klientů/účastníků
Příspěvek na podporu regionální mobility		
Příspěvek na dojížděku		2438
Příspěvek na přestěhování		77

Za ÚP ČR lze konstatovat, že významná byla i realizace skupinových poradenských aktivit v rámci regionálních projektů, které byly orientovány především na skupiny ohrožené na trhu práce. V roce 2018 realizoval ÚP ČR celkem 54 regionálních individuálních projektů.

Velkým přínosem pro zabezpečení odpovídajících poradenských, motivačních a podpůrných služeb pro vstup a udržení se na trhu práce je projekt „Podpora informačních a poradenských středisek ÚP ČR“ (dále jen „IPS“), který je ve fázi realizace a jehož hlavním cílem je zvýšit kapacitu, komplexnost a kvalitu služeb poskytovaných institucemi veřejných služeb zaměstnanosti prostřednictvím dosažení cílového stavu: 90 funkčních, vybavených IPS s dodatečným zázemím personálním, edukačním a prezentačním a diagnostickým. Jde o 77 IPS na Kontaktních pracovištích Úřadu práce ČR (okresní úroveň) a 13 IPS na Kontaktních pracovištích (nižší úroveň).

Cíle tohoto projektu:

- rozšířit prostorové a technické vybavení IPS;
- personálně zajistit činnosti IPS;
- aktualizovat metodiky a informační materiály v oblasti kariérového poradenství, jeho poskytování v rámci IPS, realizovat vzdělávání k použití techniky, a to s cílem zvýšit profesionální úroveň poradců;
- standardizovat poskytované služby s cílem prevence nezaměstnanosti a zvýšení zaměstnatelnosti nezaměstnaných;
- prioritně zabezpečovat nabídku poradenských aktivit (individuálních i skupinových) pro uchazeče a zájemce o zaměstnání;
- posílit roli IPS jako preventivního nástroje nezaměstnanosti zejména u mladistvých a absolventů škol;
- sledovat trendy vývoje na trhu práce a spolupracovat s partnery z oblasti školství, neziskových organizací, trhu práce atd.;
- umožnit účast IPS na dalších aktivitách a projektech v oblasti propagace vzdělávání, vzdělávání dospělých, volby povolání a dalších.

V rámci projektů v Investiční prioritě (dále jen „IP“) 1.1 OPZ jsou mimo jiné podporovány aktivity - poskytování poradenské činnosti za účelem zjišťování osobnostních a kvalifikačních předpokladů mladých pro volbu povolání, pro zprostředkování vhodného zaměstnání a při výběru vhodných nástrojů APZ (především SÚPM a VPP), poskytování poradenství v oblasti další účasti ve vzdělávání, zvyšování či prohlubování kvalifikace, včetně podpory rekvalifikací, s cílem harmonizovat vztah mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce. Obdobné, resp. stejné, aktivity jsou podporovány i v rámci IP 1.5 OPZ. Předností těchto projektů je možnost kombinace nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti (dále jen „APZ“), zajištění individuálního přístupu ke klientům projektu a zajištění komplexního řešení jejich situace ve vztahu k trhu práce. Tyto aktivity jsou podporovány v rámci regionálních projektů (příjemce ÚP ČR) výzvy č. 10 (kde jsou cílovou skupinou především uchazeči a zájemci o zaměstnání, osoby se zdravotním postižením, osoby s kumulací hendikepů na trhu práce a ekonomicky neaktivní osoby, včetně osob vracejících se na trh práce po návratu z mateřské/rodičovské dovolené) a výzvy č. 4 (cílové skupiny zahrnují mladé lidi mladší 30 let, především uchazeče a zájemce o zaměstnání, osoby se zdravotním postižením, osoby s kumulací hendikepů na trhu práce a ekonomicky neaktivní osoby, včetně osob vracejících se na trh práce po návratu z mateřské/rodičovské dovolené se zvláštním důrazem na osoby znevýhodněné na trhu práce). V roce 2018 bylo v realizaci 37 regionálních projektů z výzvy č. 10 v celkové výši 2, 830 mld. Kč a 11 projektů Záruky pro mladé z výzvy č. 4 v celkové výši 1,185 mld. Kč. Koncem roku 2018 byly předloženy ke schválení na ŘO OPZ poslední 2 projekty z výzvy č. 4 ve výši 110,66 mil. Kč. Projekty se zaměřují na zprostředkování zaměstnání, podporu zahájení samostatné výdělečné činnosti, motivační aktivity, poskytování poradenské činnosti, poskytování rekvalifikací a na podporu aktivit k získání pracovních návyků a zkušeností včetně možnosti stáží do zahraničí.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.1.d Zajistit podporu odpovídajících služeb pracovní rehabilitace, podpora programům sociální rehabilitace

Gestor: MPSV, ÚP ČR

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

MPSV podporuje sociální služby - sociální rehabilitace (ambulantní a terénní formy služeb) především prostřednictvím krajských projektů ve výzvách č. 03_15_005 a č. 03_15_006, které jsou zaměřeny na zajištění dostupnosti vybraných sociálních služeb v souladu s krajským střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb. Služba sociální rehabilitace je v rámci výzvy č. 03_15_005 podporována v 11 krajích. V rámci výzvy č.03_15_039 byly schváleny 3 projekty Ministerstva zdravotnictví na podporu tzv. Center duševního zdraví, součástí služeb center jsou i služby sociální rehabilitace.

V rámci IP 2.3 OPZ Výzvy pro MAS na podporu strategií Komunitně vedeného místního rozvoje č. 03_16_047 je podporována sociální rehabilitace a příprava osob z cílových skupin ke vstupu či návratu na trh práce (např. podpora pracovního uplatnění osob se zdravotním postižením).

V IP 1.1 jsou v projektech realizovány i aktivity na pracovní rehabilitace - podporu souvislé činnosti zaměřené na získání a udržení vhodného zaměstnání OZP. Tato aktivita je realizována dle příslušné směrnice GŘ ÚP ČR v některých regionálních individuálních projektech ve výzvě č. 10, jejichž příjemcem je ÚP ČR a cílovou skupinou jsou OZP. Jedná se např. o projekt Práce bez bariér na Vysočině.

K 22. 2. 2019 bylo zaregistrováno 295 služeb sociální rehabilitace¹⁴.

Opatření je ÚP ČR plněno i v rámci OPZ - IP 1.1 je možné do projektů zařadit i aktivity na pracovní rehabilitace - podporu souvislé činnosti zaměřené na získání a udržení vhodného zaměstnání OZP. Tato aktivita je realizována dle příslušné směrnice GŘ ÚP ČR v některých regionálních projektech ve výzvě č. 10, jejichž příjemcem je ÚP ČR a cílovou skupinou jsou OZP. Jedná se např. o projekt Práce bez bariér na Vysočině.

V roce 2017 začala realizace projektu „Rozvoj systému podpory zaměstnávání OZP na volném trhu práce (zkráceně „Projekt OZP“). Cílem projektu je zavedení systému práce se skupinou OZP pro zvýšení efektivity poskytování služeb této skupině/zefektivnění systému podpory zaměstnávání OZP a poradenství v oblasti přechodu OZP z chráněného na volný trh práce a zavedení systému spolupráce subjektů ovlivňujících zaměstnanost OZP. Realizace projektu podstatným způsobem pozitivně ovlivní poradenství poskytované OZP.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

¹⁴ Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb.

Opatření: 3.1.e Zajištění koordinačních aktivit podporujících vstup a udržení se na trhu práce na místní úrovni, zaměstnavatel – ÚP – NNO, personální posílení asistentů, služeb zaměstnanosti – nastavení metodik procesu koordinace a vzájemné spolupráce

Gestor: MPSV, ÚP ČR

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Ke koordinaci aktivit podporujících vstup a udržení se na trhu práce znevýhodněných skupin na místní úrovni přispěla i pokračující realizace 12 projektů ve výzvě č. 55 na IP 1.1 OPZ zaměřených na podporu aktivit teritoriálních paktů zaměstnanosti v práci s cílovými skupinami. V roce 2018 byla pro teritoriální pakty zaměstnanosti vyhlášena druhá navazující obdobná výzva č. 84. V rámci této výzvy bude realizováno dalších 14 projektů o objemu 112 mil Kč zaměřených zejména na podporu dlouhodobě nezaměstnaných, osob pečujících a mladých osob vstupujících na trh práce.

Opatření má pozitivní vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.1.f Ve spolupráci s dalšími aktéry (zejm. motivovaní zaměstnavatelé) zajistit regionální zaměřování programů zaměstnanosti s možností jejich neprodleného nasazení ve vyloučených lokalitách

Gestor: MPSV, ÚP ČR ve spolupráci s ASZ

Termín: do konce roku 2014

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Součástí strategických plánů zpracovaných v územích v rámci KPSVL je také řešení problematiky nezaměstnanosti sociálně vyloučených osob na místní úrovni. Projekty jsou podpořeny z výzvy 052 Podpora sociálního začleňování v sociálně vyloučených lokalitách (SVL), 3. výzva.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření 3.1.g Zajistit programy motivace k přijetí zaměstnání prostřednictvím krátkodobých pracovních příležitostí, pečlivě prověřovat příjmovou a dluhovou situaci uchazečů, motivačně nastavit výši mzdy a délku podpory dotovaných pracovních míst

Gestor: MPSV, ÚP ČR

Termín: Do konce roku 2015

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Významnými projekty k posílení finanční gramotnosti a zlepšení dluhové situace uchazečů je projekt „Prohlubování kompetencí pro zvýšení zaměstnatelnosti I a II“, které se snaží odbourávat primární překážky zadlužených uchazečů o zaměstnání, společně s individuálním poradenstvím. Mimo toto školení a poradenství projekt nabízí také zvýšení občanských dovedností. Po ukončení těchto

projektů by oblast finanční gramotnosti měl pokrýt projekt Úřadu práce „Podpora zaměstnanosti dlouhodobě evidovaných uchazečů o zaměstnání“.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.1.j Podporovat vytváření lokálních sítí zaměstnanosti (viz Evropská strategie zaměstnanosti: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=104&langId=cs>) se zapojením všech relevantních aktérů, tj. zaměstnavatelů, územní veřejné správy a neziskového sektoru

Gestor: MPSV, ÚP ČR

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Ministerstvo práce a sociálních věcí řídí a je nadřízeným orgánem Úřadu práce České republiky, který plní úkoly v oblastech:

- a) zaměstnanosti,
- b) ochrany zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele,
- c) státní sociální podpory,
- d) dávek pro osoby se zdravotním postižením,
- e) příspěvku na péči,
- f) pomoci v hmotné nouzi,
- g) inspekce poskytování sociálně-právní ochrany,
- h) dávek pěstounské péče,

v rozsahu a za podmínek stanovených zákonem o zaměstnanosti, zákonem o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně některých zákonů, zákonem o sociálně-právní ochraně dětí, zákonem o státní sociální podpoře, zákonem o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, zákonem o sociálních službách a zákonem o pomoci v hmotné nouzi.

V Úřadu práce České republiky působí generální ředitelství a krajské pobočky a pobočka pro hlavní město Prahu (dále jen „krajské pobočky“), součástí krajských poboček jsou kontaktní pracoviště.

Krajská pobočka Úřadu práce České republiky spolupracuje se správními úřady, územními samosprávnými celky, orgány sociálního zabezpečení, orgány pomoci v hmotné nouzi, orgány státní zdravotní správy, zaměstnavateli a dalšími subjekty podle zvláštních právních předpisů při tvorbě a realizaci opatření souvisejících s rozvojem trhu práce a se zaměstnaností, a ve svém obvodu přijímá opatření na podporu a dosažení rovného zacházení s muži a ženami, osobami bez ohledu na jejich národnost, rasový nebo etnický původ, osobami se zdravotním postižením a s dalšími skupinami osob, které mají ztížené postavení na trhu práce, pokud jde o přístup k zaměstnání, rekvalifikaci,

přípravě k práci a specializovaným rekvalifikačním kurzům, a přijímá opatření pro zaměstnávání těchto osob.

Dle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, zřizuje ÚP ČR poradní sbory (dále jen „PS“). PS svou činností zabezpečují spolupráci na trhu práce mezi ÚP ČR, odborovými svazy, zaměstnavateli, družstevními orgány, městskými a obecními úřady a dalšími orgány, organizacemi a institucemi. ÚP ČR je může zřídit i na realizaci konkrétního projektu nebo programu na podporu zaměstnanosti. PS koordinují uplatňování státní politiky zaměstnanosti ve svém obvodu, vyjadřují se zejména ke zřizování společensky účelných pracovních míst, k vytváření míst pro veřejně prospěšné práce, k veřejné službě a k dalším opatřením aktivní politiky zaměstnanosti, k programům strukturálních a organizačních změn, k programům rekvalifikace a k organizaci poradenské činnosti.

Na úrovni krajské pobočky a vybraných kontaktních pracovišť PS jednají minimálně dvakrát během kalendářního roku. V roce 2018 bylo zrealizováno celkem 154 jednání poradních sborů.

Projekt Efektivní služby zaměstnanosti – EFES, registrační číslo projektu CZ.03.1.54/0.0/0.0/15_011/0000056, doba realizace 1. 2. 2016 – 31. 8. 2020. Součástí projektu je klíčová aktivita 03 Individuální péče o zaměstnavatele a cílený matching.

Cílem této aktivity je posílení, rozvoj vztahů a práce se zaměstnavateli. Rozšíření činností pracovníka pro práci se zaměstnavateli, specializace práce s velkými zaměstnavateli formou Individuální péče o jednotlivé zaměstnavatele a tzv. matching (cílené vyhledávání vhodných zaměstnanců z databáze uchazečů, zájemců o zaměstnání v evidenci Úřadu práce ČR, efektivní poradenství a služby šité na míru konkrétním zaměstnavatelům). Prohloubení systematické spolupráce Úřadu práce ČR s regionálními partnery (obce, města, zaměstnavatelé, neziskové organizace, agentury, hospodářské komory, atd.) s cílem poskytování co nejefektivnějších poradenských služeb (poradenství, vzdělávání, uplatňování nástrojů a opatření APZ).

Projekt Rozvoj systému podpory zaměstnávání osob se zdravotním postižením na volném trhu práce (OZP), registrační číslo projektu CZ.03.1.54/0.0/0.0/15_011/0006216, doba realizace 1. 6. 2017 – 31. 5. 2021.

Cílem projektu je zavedení systému práce se skupinou OZP pro zvýšení efektivnosti poskytování služeb této skupině /zefektivnění systému podpory zaměstnávání OZP a poradenství v oblasti přechodu OZP z chráněného na volný trh práce / zavedení systému spolupráce subjektů ovlivňujících zaměstnanost OZP.

V rámci projektu budou poskytovány mimo jiné služby pro stávající či potenciální zaměstnavatele. Bude rozvíjena spolupráce s organizacemi, které mají vliv na možnost zaměstnávání OZP. Cílem je Rozvoj systému spolupráce zainteresovaných subjektů (školy, vzdělávací zařízení, zaměstnavatelé působící na chráněném a otevřeném trhu práce, zařízení a pracovníci poskytující sociální služby a sociální práci, ergodiagnostická centra, nestátní neziskové organizace, sociální partneři a věcně příslušní pracovníci ÚP ČR v rámci příslušných agend apod.) ve vazbě na uplatnění na trhu práce.

Dílním způsobem přispívá k vytváření lokálních sítí zaměstnanosti i realizace projektů paktů zaměstnanosti v rámci výzev č. 55 a 84 OPZ (viz i plnění opatření 3.1.e), probíhající často v partnerství a za spolupráce vícera regionálních subjektů, a to zejména mezi kraji, školami, nositeli paktů zaměstnanosti a zaměstnavateli.

Nepřímo k vytváření neformálních sítí přispívá i spolupráce ÚP ČR se zástupci NNO realizujícími soutěžní projekty OPZ (viz opatření 3.1.a), jejichž účastníky jsou uchazeči o zaměstnání.

V rámci KPSVL vznikají v obcích „Pracovní skupiny pro zaměstnanost“. ASZ usiluje, aby v těchto skupinách byli zapojeni všichni klíčoví aktéři zaměstnanosti na obecní úrovni. Z těchto skupin mohou vznikat lokální sítě zaměstnanosti.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.1.k Šířeji prosazovat princip společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek/motivovat podniky s účastí státu při vytváření pracovních míst pro znevýhodněné osoby na trhu práce (například České dráhy, Lesy ČR, správy povodí apod.) seznamovat veřejné zadavatele s metodikou společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek

Gestor: ÚV, Sekce pro lidská práva, Odbor sociálního začleňování (ASZ) ve spolupráci s MMR, MPSV a dalšími resorty

Termín: Od roku 2014

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Stěžejním příspěvkem MPSV pro podporu společensky (sociálně) odpovědného zadávání („SOVZ“) byly aktivity projektu „Podpora implementace a rozvoje sociálně odpovědného veřejného zadávání“, který MPSV realizuje od roku 2016. Klíčové aktivity projektu se zaměřují na metodickou, osvětovou a vzdělávací podporu veřejných zadavatelů (na všech úrovních) při implementaci SOVZ. Jednou z neefektivnějších činností projektu bylo pořádání různých typů akcí, kde měli zadavatelé (z řad státní správy i samosprávy) možnost rozšiřovat své znalosti v SOVZ, získávat nové příklady dobré praxe a současně vyměňovat si s jinými zadavateli své zkušenosti. Konkrétně se v rámci projektu SOVZ mj. realizovalo:

- Více než 30 nejrůznějších akcí, kde SOVZ bylo buď jediným, nebo jedním z dalších témat. Těchto akcí se zúčastnilo více než 1300 osob.
- Velká mezinárodní konference s přední zahraniční účastí k tématu SOVZ s účastí více než 180 účastníků.
- Vydáno bylo dalších více než 10 odborných článků k tématu SOVZ a dále již třetí metodická publikace k SOVZ, tentokrát k tématu podpory sociálních podniků v rámci veřejných zakázek.
- Zveřejněny byly nové české i zahraniční příklady dobré praxe.
- Pokračovala práce Meziresortní pracovní skupiny na podporu odpovědného veřejného zadávání (vznikla v návaznosti na usnesení vlády ze dne 24/7/2017 č. 531 o Pravidlech uplatňování odpovědného přístupu při zadávání veřejných zakázek a nákupech státní správy a samosprávy), v níž mají své zastoupení všechny ÚOSS, NKÚ, Svaz měst a obcí, Sdružení místních samospráv a Asociace krajů.

Obecně lze říci, že významně tak přibýlo veřejných zadavatelů, kteří aspekty odpovědného zadávání implementují do své nákupní praxe. Rozvíjejí se tak i příležitosti SOVZ – např. v oblastech podpory důstojných pracovních podmínek a férových dodavatelských vztahů. Zájem zadavatelů o téma roste, podpora projektu SOVZ je široce využívána. Veškeré informace k SOVZ jsou dostupné na www.sovz.cz

V rámci výzvy č. 03_15_016 je realizován projekt „Podpora sociálního podnikání v ČR pokračuje“, které s tématem systematicky pracuje. Lokální konzultanti jsou pravidelně informováni o tématu společensky odpovědného zadávání tak, aby mohli informace dále předávat zájemcům o sociální podnikání i sociálním podnikatelům.

V rámci IP 2.3 OPZ Výzvy pro MAS na podporu strategií Komunitně vedeného místního rozvoje č. 03_16_047 je podporováno zvyšování zaměstnanosti cílových skupin (zprostředkování zaměstnání, podpora vytváření nových pracovních míst, podpora umístění na uvolněná pracovní místa, podpora zahájení podnikatelské činnosti, podpora spolupráce lokálních partnerů na trhu práce), podpora udržitelnosti cílových skupin na trhu práce (podpora flexibilních forem zaměstnání, zprostředkování dočasného přidělení zaměstnance k jinému zaměstnavateli, poradenství a rekvalifikace pro zaměstnance ve výpovědi, vzdělávání nových zaměstnanců, kteří byli v projektech přijati na nově vytvořená nebo uvolněná pracovní místa), dostupné zaměstnávání, sociální podnikání. Dále je podporována příprava osob z cílových skupin ke vstupu či návratu na trh práce. Aktivitu je možné doplnit o zajištění doprovodných služeb typu dluhové poradenství, rodinné poradenství, psychologické poradenství, poradenství v oblasti bydlení apod. Aktivita jsou vhodné zejména pro osoby dlouhodobě či opakovaně nezaměstnané a osoby s kumulací hendikepů na trhu práce, které jsou nejvíce vzdáleny od trhu práce. Zároveň kontakt pracovníků ŘO OPZ umožňuje působení na pracovníky MAS, kteří následně mohou ovlivňovat postoje místních samospráv ke společensky odpovědnému zadávání veřejných zakázek. Odd. 875 se snaží jít příkladem a ve většině případů zajišťuje občerstvení na semináře pro MAS a příjemce nákupem od sociálních podniků.

Ministerstvo zdravotnictví respektuje požadavky uvedené ve Strategii a zároveň se snaží postupovat v souladu s Metodikou odpovědného veřejného zadávání, tj. začleňovat do zadávacích podmínek veřejných zakázek požadavky na zaměstnávání dlouhodobě nezaměstnaných, požadavky na výrobky fair trade, na ekologicky šetrné prostředky (uplatněno v zadávacích podmínkách VZ Úklidové služby MZ), především s ohledem na věcné plnění a také na požadavky ekonomičnosti a hospodárnosti celého zadávacího procesu.

Jedním z klíčových výstupů KPSVL jsou tzv. strategické plány sociálního začleňování (SPSZ), které představují plány opatření, jež vyloučená lokalita (obec nebo svazek obcí) zrealizuje s cílem minimalizovat výskyt vyloučených lokalit a rozvíjet obec na základě potřeb všech jejích obyvatel.

V rámci KPSVL jsou představitelé obcí v rámci příprav SPSZ vzděláváni také v oblasti společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek. Agentura nabízí školení a možnost pomoci s identifikací vhodných typů veřejných zakázek pro realizaci tohoto opatření.

Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO) vytváří v rámci své politiky pro podřízené organizace ve své působnosti podmínky pro prosazování společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek a vytváření pracovních míst pro znevýhodněné osoby na trhu práce. Zároveň však je akcentován fakt dodržování zákona o veřejných zakázkách a ustanovení předpisů EU týkajících se dané oblasti.

S ohledem na charakter náplní práce podřízených organizací, které jsou spíše expertními organizacemi s důrazem na vzdělání a profesní zkušenosti v oblasti personální a specifickými potřebami v oblasti poptávaných služeb, je však tato záležitost spíše marginálním problémem, který MPO řeší.

Uvedení vlivu na prosazování rovných příležitostí žen a mužů: Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.1.I Vzhledem k demografickým predikcím ohledně stárnutí populace dále rozvíjet koncept Age managementu na podporu zaměstnávání starších osob

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

MPSV s ohledem na očekávaný demografický vývoj a stárnutí populace v roce 2018 dokončilo pracovní verzi Strategie přípravy na stárnutí společnosti 2018 – 2022, která navazuje na "Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017", a která byla ke konci roku 2018 připravena k odeslání do schvalovacího procesu. Jedná se o meziresortní dokument, který se ve své poslední verzi soustředí zejména na: zvýšení povědomí společnosti o stárnutí, důstojné finanční zajištění ve stáří; dostupné a bezbariérové bydlení; integrace sociální a zdravotní péče a podpora zdraví obyvatelstva; podpora neformální péče; podpora flexibility a mobility na trhu práce; prevence sociální izolace, podpora mezigeneračních vztahů a dobrovolnictví; odstraňování bariér ve veřejném prostoru; ochrana lidských práv seniorů a osvěta a medializace problematiky stárnutí. V roce 2018 rovněž probíhala realizace projektu Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň, financovaného z ESF. V rámci projektu bylo vytvořeno v každém kraji místo krajského koordinátora. Koordinátoři, jako zaměstnanci projektu, plní funkci implementačního místa politiky stárnutí pro lokální úroveň a zároveň jsou poradenským místem pro cílovou skupinu starších osob a seniorů. V roce 2018 proběhlo v rámci těchto poradenství míst několik regionálních kulatých stolů a odborných platform, které se vyjadřovaly zejména k připravované Strategii přípravy na stárnutí společnosti 2018 – 2022.

V období říjen 2017 – březen 2018 byla vyhlášena v rámci Operačního programu zaměstnanost výzva č. 79 „Age management - chytrá změna v řízení, příležitost k růstu“. Zde bylo alokováno 300 000 000 Kč. Cílem výzvy bylo zvýšit adaptabilitu starších pracovníků a odbornou úroveň znalostí, dovedností a kompetencí pracovníků a soulad kvalifikační úrovně pracovní síly s požadavky trhu práce. Výzva byla zacílena na celou ČR kromě hl. m. Prahy, žádat si mohly vybrané státní podniky, obchodní korporace a neziskové organizace.

MPSV řeší problematiku zaměstnávání lidí v předdůchodovém věku prostřednictvím klasických nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti na úřadech práce. Jedná se například o rekvalifikace, podporu veřejně prospěšných prací, individuální poradenství nebo příspěvky na zřízení a provoz společensky účelných pracovních míst. Při zprostředkování zaměstnání věnuje ÚP ČR v souladu se zákonem o zaměstnanosti zvýšenou péči uchazečům o zaměstnání, kteří ji pro svůj věk potřebují. Tyto aktivity jsou podporovány též v osmi regionálních projektech ve výzvě č. 10, jejichž příjemcem je ÚP ČR.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.1.m Podporovat rozvoj sociálního podnikání formou osvěty, poradenství, finanční podpory i after care (následné podpory), včetně zvážení nutnosti přijetí specifické právní úpravy sociálního podnikání

Gestor: MPSV, MPO, MŽP

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

V rámci výzvy č. 03_15_016 je realizován projekt „Podpora sociálního podnikání v ČR pokračuje“, v rámci kterého jsou realizovány mainstreamingové aktivity (FB, web, videomedailony, letáky), v roce 2018 proběhla konference zahrnující témata právní úpravy sociálního podnikání a finanční podpory zejména z ESF.

V rámci IP 2.3 OPZ Výzvy pro MAS na podporu strategií Komunitně vedeného místního rozvoje č. 03_16_047 je podporováno sociální podnikání.

V roce 2018 byla v programech Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost Ministerstva průmyslu a obchodu poskytnuta podpora 1 580 podnikatelským projektům zaměřeným především na oblast zpracovatelského průmyslu a související služby, a to ve výši 10,7 mld. Kč. Realizace projektů na území České republiky, kromě území hl. města Prahy, je přínosem pro růst ekonomiky, rozvoj jednotlivých regionů a pro zaměstnanost. V roce 2018 pokračovala realizace národního programu Záruka 2015 až 2023 Ministerstva průmyslu a obchodu zaměřeného na podporu přístupu malých a středních podnikatelů k bankovním úvěrům, včetně podpory sociálních podnikatelů. V tomto programu bylo v roce 2018 poskytnuto celkem 3 538 záruk za bankovní úvěry v objemu 6,46 mld. Kč, z toho byly poskytnuty 4 záruky v objemu 41,7 mil. Kč pro sociální podnikatele. Úřad vlády ČR ve spolupráci s MPSV a MPO připravuje zákon o sociálním podniku (původní znění zákon o sociálním podnikání). Věcný záměr zákona o sociálním podnikání byl schválen Usnesením vlády č. 367 ze dne 15. 5. 2017. Věcný záměr si klade za cíl stanovit podmínky pro přiznání statusu sociálního podniku a výhod poskytovaných těmto podnikům. V současné době je ve finální fázi příprav návrh paragrafového znění zákona o sociálním podniku. MPO je aktivním členem pracovní skupiny pro přípravu zákona o sociálním podniku. Členům pracovní skupiny byla zaslána v prosinci 2018 k připomínkám další verze návrhu, včetně zpracované RIA. MPO k materiálu uplatnilo připomínky, které byly gestorem návrhu zapracovány. Meziresortní připomínkové řízení proběhlo v termínu do 25. 2. 2019. V současné době probíhá vypořádávání připomínek.

Za Ministerstvo životního prostředí lze k plnění opatření zmínit následující. Součástí Státního programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO) a environmentálního poradenství (EP) na léta 2016 až 2025, který byl schválen usnesením vlády č. 652 ze dne 20. července 2016, je Cíl 2.6 – Nové směry, Opatření 2.6.1 – Podporovat propojování EVVO a EP se sociální oblastí (např. práce v sociální a zdravotní sféře, práce se seniory, zdravotně postiženými a jinak znevýhodněnými skupinami...). Koordinovat společný postup příslušných ministerstev (koordinace grantových programů, dohody o spolupráci), ale i na regionální a místní úrovni (propojování NNO, státních organizací a místních iniciativ v oblasti EVVO a EP a oblasti sociální), Úkoly 2.6.1.1 – V rámci výročních konferencí k EVVO a EP začlenit blok věnovaný propojování EVVO se sociální oblastí, a 2.6.1.2 – V dotačních zdrojích zahrnout téma podpory propojování EVVO se sociální oblastí. Osvěta v oblasti sociálního podnikání je rovněž součástí vzdělávání v rámci místní Agendy 21.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.1.n Zavedení systémové podpory přístupu osob k mikrofinancování

Gestor: MPSV ve spolupráci s MPO a dalšími relevantními aktéry

Termín: Do konce roku 2014

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Na úrovni MPSV bylo rozhodnuto o spuštění příprav finančního nástroje – zvýhodněného úvěru pro sociální podnikatele a zájemce o sociální podnikání – z ESF. Zprostředkovatelem úvěrů bude Českomoravská rozvojová a záruční banka, a.s. Hlavním cílem finančního nástroje je umožnit realizaci projektů, které by pravděpodobně nebyly realizovány z důvodu tržního selhání. Mezi další cíle lze zařadit potřebu zabezpečit návratnost prostředků, které umožní opakované řešení pro projekty v oblasti sociálního podnikání i po skončení programového období. Nástroj bude spuštěn v roce 2019.

V programu Expanze Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost Ministerstva průmyslu a obchodu, jehož cílem je usnadňovat začínajícím a rozvojovým malým a středním podnikatelům přístup k financování jejich podnikatelských projektů pro zahájení nebo další rozvoj podnikání a zvyšovat podnikatelskou aktivitu ve zvýhodněných regionech, bylo v roce 2018 poskytnuto 238 úvěrů v celkové výši 1,4 mld. Kč na realizaci podnikatelských projektů malých a středních podniků. Z celkového počtu poskytnutých úvěrů jich bylo 22 % do 2 mil. Kč.

Opatření se nejvíce jeví jako genderově neutrální, jedním z faktorů majících vliv na rovnost žen a mužů jsou rozdíly v příjmech žen a mužů a zastoupení žen a mužů mezi zájemci o podnikání a sociálními podnikateli.

Opatření: 3.1.o Podpora rozvoje sociálně aktivizačních služeb za účelem podpory osoby k přístupu a udržení na trhu práce

Gestor: MPSV

Termín: Od roku 2014

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Z pohledu financování sociálních služeb plní roli uvedenou v opatření především odborné sociální poradenství, jež má svou provázanost na další složky systému sociálního začleňování hluboký dopad. Výše dotací MPSV na podporu poskytování sociálních služeb plynoucí do podpory odborného sociálního poradenství neustále roste.

K 22. 2. 2019 2018 bylo zaregistrováno 34 domů na půl cesty, 61 kontaktních center, 535 služeb odborného sociálního poradenství, 256 sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi, 143 sociálně aktivizačních služeb pro seniory a OZP, 159 sociálně terapeutických dílen.¹⁵

V níže uvedené tabulce jsou uvedeny data týkající se dotace na poskytování sociálních služeb, a to jak s celostátní a nadregionální působností, tak dotace, které jsou přerozděleny prostřednictvím krajů.

Tabulka č. 2:

Rok	Počet sociálních služeb poskytujících odborné sociální poradenství	Poskytnutá dotace
2016	495	303 093 095 Kč
2017	468	379 587 717 Kč

V níže uvedené tabulce jsou uvedeny data týkající se pouze dotace na poskytování sociálních služeb s celostátní a nadregionální působností, které jsou rozdělovány přímo z MPSV.

Tabulka č. 3:

Rok	Počet sociálních služeb poskytujících odborné sociální poradenství	Poskytnutá dotace
2016	46	49 527 047 Kč
2017	40	69 346 037 Kč
2018	42	92 588 290 Kč

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.1.p Podpora rozvoje sociální práce ve službách zaměstnanosti (např. využití metody case managementu apod.)

Gestor: MPSV, ÚP ČR

Termín: Od roku 2014

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

MPSV má přímou zákonnou gesci v sociální práci pouze vzhledem k problematice nepojistných sociálních dávek (agenda dávek pomoci v hmotné nouzi a řízení o příspěvku na péči).

ÚP ČR se věnuje s velkou pozorností v oblasti zaměstnanosti i dlouhodobě nezaměstnaným klientům za účelem podpořit je maximálně v jejich zařazení na trh práce. Proto odbor 22 MPSV v r. 2018 připomínkoval projektový záměr Úřadu práce ČR „Podpora zaměstnanosti dlouhodobě evidovaných

¹⁵ Zdroj: Registr poskytovatelů sociální služeb

uchazečů o zaměstnání (PDU)“, který byl rozeslán do vnitřního připomínkového řízení dne 19. července 2018. GŘÚP však v kontextu tohoto projektového záměru, v rámci kterého bylo navrhováno rozšířit služby individuálního profesního poradenství cílové skupině dlouhodobě i obtížně zaměstnatelných klientů, však i po našich připomínkách, trvalo na ukotvení veškeré poradenské činnosti v agendě zaměstnanosti mimo působnost odbornosti sociální práce.

Z výše uvedených důvodů tak v oblasti zaměstnanosti v praxi ÚP ČR dosud dochází k propojování s oblastí působnosti sociální práce pouze v kontextu Interní směrnice GŘÚP č. 2/2016 a částečně i Sdělení ředitele odboru zaměstnanosti a ředitelky odboru pro sociální věci ÚPČR č. 3/2019 (v příloze).

Opatření je plněno průběžně. Vzájemná jednání MPSV a Úřadu práce České republiky jsou zaměřena na problematiku dlouhodobě nezaměstnaných, navržený Doporučený postup k vymezení spolupráce sociálních pracovníků obecních úřadů se sociálními pracovníky Úřadu práce České republiky zdůrazňuje nezbytnost spolupráce s oblastí zaměstnanosti.

V roce 2017 byla zahájena realizace projektu Projekt OZP. Pro správnou realizaci projektu je předpokladem zapojení následujících subjektů – školy, vzdělávací zařízení, zaměstnavatelé působící na otevřeném trhu práce, zařízení a pracovníci poskytující sociální služby a sociální práci, ergodiagnostická centra, NNO, sociální partneři apod.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.1.q Podpora rozvoje sociálně terapeutických dílen vzájemně prostupných s integračním sociálním podnikáním a zaměstnáváním znevýhodněných, propojování činnosti sociálně terapeutických dílen s potřebami obce, města, regionu

Gestor: MPSV

Termín: Od roku 2014

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

K 22. 2. 2019 bylo zaregistrováno 159 sociálně terapeutických dílen. Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb.

Podpora sociální služby typu sociálně terapeutických dílen je součástí výzvy č. 03_15_005 pro kraje a výzvy č. 03_15_006 pro hl. m. Prahu zaměřených na podporu některých druhů sociálních služeb. V roce 2018 byly tyto služby podpořeny téměř ve všech krajích. V projektech jsou podporovány služby, jejichž potřebnost vychází z krajských střednědobých plánů rozvoje soc. služeb a služby jsou součástí sítě soc. služeb příslušného kraje.

Na podporu sociálního podnikání bylo možné v roce 2018 žádat o finanční prostředky v rámci výzvy č.03_17_129 Podpora sociálního podnikání, výzva je vyhlášena od 30. 6. 2017 do 28. 6. 2019. Podpora se zaměřuje na vznik a rozvoj podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání – integrační sociální podniky, podporovanými cílovými skupinami jsou osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené.

Dosud v rámci výzev zaměřených na soc. podnikání (vč. výzev KPSVL; Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám a CLLD; Komunitně vedený místní rozvoj) bylo podpořeno 86 projektů za cca 306 mil. Kč.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

1.3 Plnění opatření v oblasti sociálních služeb

Prostřednictvím sociálních služeb dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, je poskytována pomoc a podpora fyzickým osobám v nepříznivé sociální situaci za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení. Sociální služby skrze svoji činnost reagují na potřeby osob sociálně vyloučených případně sociálním vyloučením ohrožené a zároveň reagují na nepříznivé sociální jevy, které se vyskytují v místě působnosti. Strategie konstatovala, že kapacita a dostupnost sociálních služeb je stále nedostatečná, přetrvávají výrazné rozdíly v kvalitě poskytování sociálních služeb, poukázala na neudržitelnost systému financování sociálních služeb, personální nesystémovost (nevyjasněnost rolí a kompetencí) v sociálních službách či nedostatečnou komunikaci mezi teorií a praxí.

Cíl: Zajistit dostatečně rozvinutý systém sociálních služeb pro potřeby osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožené reagující na jejich individuální potřeby v kontextu společenské zakázky

Opatření: 3.2.e Podporovat vznik modelů měření efektivity služeb sociální prevence, aktivizačních a začleňujících služeb, včetně služeb sociálního poradenství s důrazem na aktivity sociálního začleňování

Gestor: MPSV

Termín: Od roku 2014

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Opatření bylo plánováno do konce roku 2014. Projekt inovace systému kvality sociálních služeb byl v r. 2015 ukončen.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.2.f Optimalizovat systém financování sociálních služeb, který bude reflektovat demografický vývoj, nároky uživatelů a rostoucí náklady poskytovatelů

Gestor: MPSV

Termín: Od roku 2014

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Do systému sociálních služeb plyne, jak již bylo uvedeno, ze státního rozpočtu stále více prostředků, pro rok 2019 je zatím připraveno 15,7 mld. Kč. Dále bylo ze strany MPSV v rámci novely zákona o sociálních službách navržena fixace minimální výše prostředků na podporu poskytování sociálních služeb, coby průměr celkové výše alokace, na sociální služby určené. Další opatření, směřující k systémové změně financování sociálních služeb, především pak služeb sociální péče, jsou obsažena ve schválené Národní strategii rozvoje sociálních služeb na roky 2016 – 2025.

Tabulka č. 4: Dotace na podporu poskytování sociálních služeb dle krajů v letech 2014 - 2018

Dotace na podporu poskytování sociálních služeb dle krajů v letech 2014 – 2018 (v Kč)					
Kraj	Celkem dotace 2014	Celkem dotace 2015	Celkem dotace 2016	Celkem dotace 2017	Celkem dotace 2018
Česká republika	166 625 920	205 000 000	287 880 000	382 000 000	570 000 000
Hlavní město Praha	641 580 485	675 488 000	718 887 000	878 529 916	1 157 428 626
Jihočeský	482 962 139	557 612 000	593 437 500	725 222 097	955 451 601
Jihomoravský	678 307 553	769 956 000	819 424 500	1 001 393 630	1 319 296 739
Karlovarský	247 111 517	284 240 000	302 502 000	369 678 430	487 036 798
Královéhradecký	395 447 019	456 456 000	485 783 000	593 660 067	782 123 800
Liberecký	311 027 827	346 104 000	368 341 000	450 137 853	593 038 925
Moravskoslezský	890 485 522	1 002 364 000	1 066 764 500	1 303 660 111	1 717 520 944
Olomoucký	596 033 792	652 916 000	694 865 500	843 264 100	1 118 752 175
Pardubický	394 439 472	448 932 000	477 775 500	583 874 462	769 231 649
Plzeňský	370 168 655	406 296 000	432 400 000	528 422 697	696 176 129
Středočeský	912 111 952	913 748 000	972 455 500	1 188 407 424	1 565 680 060
Ústecký	723 608 439	811 756 000	863 910 500	1 055 758 105	1 390 919 797
Vysočina	404 764 618	443 080 000	471 547 000	576 263 435	759 204 421
Zlínský	492 823 476	591 052 000	629 026 500	768 713 677	1 012 750 048
Celkem	7 707 498 387	8 565 000 000	9 185 000 000	11 248 986 004	14 894 611 712

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.2.i Zvyšování prestiže sociálních služeb a sociální práce prostřednictvím osvěty a informování

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

V rámci systémového projektu Rozvoj systému sociálních služeb se dne 6. 9. 2018 uskutečnila osvětová konference s tematikou rozvoje sociálních služeb, tj. rozvojových oblastí, návrhů a doporučení pro legislativní a metodické změny, které by měly přispět k celkovému zkvalitnění této sociální oblasti. Konkrétními tématy byly např. problematika sociálních služeb pro osoby s PAS a problematika implementace GDPR do systému sociálních služeb. Konference byla určena primárně pro zástupce poskytovatelů sociálních služeb.

V roce 2018 proběhla v rámci projektu Život jako každý jiný stejnojmenná konference lidí se zdravotním postižením zaměřená na podporu života v přirozeném prostředí. V rámci projektu byla v roce 2018 vydána tři čísla Zpravodaje určeného pro širokou veřejnost, ve kterých byly publikovány články věnující se sociálním službám poskytovaným v přirozeném prostředí.

V rámci projektu Rozvoj a podpora modelů kvality pro systém sociálních služeb byl v průběhu roku 2018 vytvořen základ nastavbového modelu kvality pro systém sociálních služeb. Částečně byla zpracována kritéria plnění a metodika hodnocení tohoto dobrovolného rámce kvality.

Ve dnech 20. – 22. 6. 2018 se odborní pracovníci projektu účastnili konference v Paříži - European Quality Congress. Poznatky z této konference jsou využívány jako inspirace pro další práci pracovních skupin projektu.

Dne 12. 9. 2018 se uskutečnil první kulatý stůl na téma Opatření omezující pohyb osob. Hlavním cílem bylo sdílení praxe v poskytování sociálních služeb ve spojitosti s tímto tématem a identifikace aktuálních podnětů z praxe.

Dne 29. 11. 2018 proběhla v Českých Budějovicích druhá konference projektu, která byla zaměřena na prezentaci výstupů jednotlivých pracovních skupin.

Dne 4. 12. 2018 byl v Luhačovicích realizován první workshop na téma Opatření omezující pohyb osob. Hlavním cílem bylo sdílení praxe v poskytování sociálních služeb ve spojitosti s tímto tématem a identifikace aktuálních podnětů z praxe.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

1.4 Plnění opatření v oblasti podpory rodiny

Podpora rodiny je součástí investic do lidského kapitálu, který je vytvářen i v rodině, a proto je rodina z hlediska sociálního začleňování pro soudržnost a další rozvoj společnosti nezbytná. V ČR představují děti a rodiny s dětmi podstatnou skupinu významně ohroženou chudobou a sociálním vyloučením.

Cíl (z hlediska sociálního začleňování): Zajistit dostupné, provázané a kvalitní služby pro rodiny, děti a mládež. Posílení ekonomické stability rodin a jejich samostatnost s důrazem na svobodu volby rodinné strategie, zejména v oblasti sladování profesního, rodinného a osobního života.

Opatření: 3.3.a Zpracování nového zákona o podpoře rodiny, náhradní rodinné péče a systém ochrany práv dětí a novelizace souvisejících právních předpisů

Gestor: MPSV

Termín: Od 1. ledna 2016

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Před přípravou nového komplexního zákona o systému ochrany práv dětí byla v tomto legislativním cyklu upřednostněna příprava návrhu sjednocení pobytových a ambulantních služeb pro ohrožené děti a rodiny, a to primárně v rámci těch služeb, za něž gesčně odpovídá MPSV. V roce 2018 pracovalo MPSV na návrhu legislativní úpravy sjednocení systému péče o ohrožené děti, kdy byl v rámci resortu intenzivně diskutován návrh novely zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sociálních službách“) a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o SPOD“) s předpokládanou účinností od 1. 1. 2021. Legislativní změny by měly směřovat k převodu některých činností vykonávaných na základě pověření k výkonu sociálně-právní ochrany (dále jen „SPO“) v režimu zákona o SPOD do systému sociálních služeb poskytovaných v režimu zákona o sociálních službách. Změna se primárně týká převodu zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (dále jen „ZDVOP“), která měla být převedena v novou sociální službu tzv. „domovy pro děti na přechodnou dobu“. Dále je navržen vznik nového zařízení sociálních služeb „domov pro děti“, které mělo poskytovat dlouhodobější pobytovou službu dětem, jejichž rodiče jsou v nepříznivé situaci.

Otázka deinstitucionalizace péče pro ohrožené děti byla také intenzivně diskutována při přípravě Akčního plánu přechodu od ústavní péče k podpoře v komunitě s pomocí terénních, ambulantních a pobytových sociálních služeb komunitního typu pro období 2019 – 2021, a to u opatření určených

pro cílovou skupinu ohrožené děti a mladí nezaopatření lidé. Součástí těchto opatření jsou i návrhy legislativních změn. Konečná podoba plánu závisí na výsledku meziresortního připomínkového řízení.

Systémové změny v oblasti péče o ohrožené děti byly také diskutovány dne 13. 11. 2018 na kulatém stole, kterého se účastnili zástupci zainteresovaných subjektů. I na této platformě byly řešeny návrhy legislativních změn k optimalizaci tohoto systému.

MPSV ve spolupráci s Odbornou komisí pro rodinnou politiku vypracoval Koncepti rodinné politiky, která byla 18. září 2017 schválena vládou České republiky na jejím zasedání. V roce 2018 byla vládě předložena Zpráva o plnění Koncepte rodinné politiky za rok 2017 dle Usnesení vlády České republiky ze dne 18. září 2017 č. 654. V roce 2019 bude vládě předložena Zpráva o plnění Koncepte rodinné politiky za rok 2018. Od zimy 2018 probíhá aktualizace Koncepte rodinné politiky, která je aktuálně před MPŘ, a to z důvodu zajištění souladu s platným programovým prohlášením vlády a aktuální situací českých rodin. Na podporu ohrožených rodin s dětmi se pak zaměřuje Národní strategie ochrany práv dětí a Národní strategie rozvoje sociálních služeb.

Opatření má pozitivní dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.3.b Zajištění systémových změn v oblasti náhradní rodinné péče

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Na koncepci potřebných systémových změn se soustředí individuální projekt MPSV „*Systémový rozvoj a podpora nástrojů sociálně-právní ochrany*“ (dále jen „IP MPSV“) financovaný z OPŽ s celkovým rozpočtem ve výši 326 mil. Kč. Jeho realizace probíhá v období od 1. 1. 2016 do 30. 6. 2019. Součástí projektu je klíčová aktivita (dále jen „KA“) č. 4 *Podpora náhradní rodinné péče*, jejímž záměrem je profesionalizace pěstounské péče a zefektivnění procesu zprostředkování NRP. Cílem je stanovit kritéria kvality jednotlivých fází procesu zprostředkování NRP, na kterých se podílejí sociální pracovníci, psychologové či pracovníci zajišťující doprovázení při výkonu pěstounské péče. Do aktivity je zapojeno 8 krajů (konkrétně Olomoucký, Moravskoslezský, Středočeský, Královéhradecký, Pardubický, Vysočina, Jihočeský, hl. město Praha). KA 4 zahrnuje 4 dílčí aktivity změřené na systémové změny v oblasti NRP.

První je aktivita *4.1 Pilotní ověření nastavení předpokladů pro přijetí dítěte do rodiny*, jejímž cílem je nastavit předpoklady pro přijetí dítěte do rodiny, vytvořit jednotná kritéria a postupy odborného posuzování zájemců o výkon pěstounské péče nebo osvojení a pilotně je ověřit v praxi. V roce 2018 byla zahájena fáze pilotního ověřování navrženého vyhodnocovacího rámce v rámci odborného posuzování žadatelů o zprostředkování náhradní rodinné péče (dále jen „NRP“), které je prováděno na základě § 27 zákona č. 359/1999 Sb., *o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů*

(dále jen „zákon o SPOD“). Za tímto účelem probíhalo proškolení těch pracovníků, kteří se budou na pilotním ověřování podílet. Pilotní ověření by mělo probíhat do dubna 2019.

Vytvářen byl také „*Manuál posuzování zájemců o přijetí dítěte do pěstounské péče či osvojení*“, jehož cílem je nastavení principů a též vytvoření inovativních postupů pro KÚ, které odborné posuzování zájemců provádějí. Práce probíhaly také na materiálu „*Manuál předčasně ukončené náhradní rodinné péče*“, jehož cílem je vyhodnotit neúspěšně ukončené NRP do 2 let od jejího zprostředkování. Pokračovaly i práce na *Manuálu posuzování zájemců o přijetí dítěte do pěstounské péče či osvojení*.

Druhou dílčí aktivitou je *4.2 Návrh kritérií kvality příprav na přijetí dítěte do pěstounské péče nebo osvojení a dalšího vzdělávání pěstounů*, prostřednictvím níž by měl být vytvořen návrh kritérií kvality příprav žadatelů o přijetí dítěte do NRP a dalšího vzdělávání pěstounů. Aktivita reaguje na existenci mnoha různých forem příprav žadatelů, kdy kvalita a obsah příprav jsou variabilní. V rámci této aktivity byla v roce 2018 vytvořena „*Analýza kvality vzdělávání žadatelů o NRP*“. Rovněž byl rozvíjen systém následného vzdělávání žadatelů, tzv. *Program PRIDE*, který byl zaveden do českého prostředí v rámci předchozího IP MPSV realizovaného v letech 2012 – 2015 (jedná se o program z USA). Pro stávající lektory tohoto typu přípravy byla realizována 3 dvoudenní školení v tzv. „*Core activities*“, tj. v modulech následného vzdělávání náhradních rodičů. Rovněž je pro ně v rámci projektu realizována bezplatně supervize zajišťovaná minimálně 1x ročně certifikovaným supervizorem. Rovněž je zde věnována specifická pozornost náhradním rodičům – příbuzenským pěstounům v oblasti jejich dalšího vzdělávání. V této tematické oblasti probíhala v roce 2018 také tvorba *Příručky pro následné vzdělávání příbuzenských pěstounů PRIDE*. Tato příručka byla v průběhu roku 2018 také pilotně ověřována. Dále je v rámci této podaktivity vytvářena studie „*Komplex doporučení systémových změn v oblasti zajištění příprav a dalšího vzdělávání*“ a „*Návrh implementace systému průběžného vzdělávání a supervize lektorů PRIDE a jejich akreditace*“. Očekávaná finalizace těchto výstupů je leden 2019.

Třetí dílčí aktivitou je *4.3 Nové postupy v procesu zprostředkování NRP a podpory pěstounských rodin pečujících o děti se specifickými potřebami*, v rámci níž by měly být formulovány nové postupy uplatňované při zprostředkování NRP a nastavena vhodná podpora pěstounských rodin pečujících o děti se specifickými potřebami. Aktivita reaguje na to, že děti se specifickými potřebami potřebují zajistit NRP, ale nedaří se pro ně nalézt vhodnou náhradní rodinu. V rámci této aktivity byla vytvořena strategie oslovování potenciálních zájemců o NRP zejména ve vztahu k dětem se specifickými potřebami. Nyní probíhají jednání důležitá pro samotné zahájení informační a náborové kampaně, která bude realizována primárně na regionální úrovni. V roce 2018 se uskutečnilo několik pracovních zahraničních cest odborného týmu zapojeného do realizace dílčí aktivit 4.3 zaměřených na zmapování modelů zprostředkování NRP, způsoby přípravy budoucích pěstounů a osvojitelů, zprostředkování NRP dětem se specifickými potřebami, na fungování systému další podpory pěstounů v zahraničních zemích. Tyto zkušenosti budou dále využity při koncepci potřebných změn ve zmíněných oblastech. V rámci aktivity vzniká také *Baterie doporučení pro zprostředkování NRP na krajské úrovni a Manuál postupů při zprostředkování*.

Čtvrtou aktivitou je 4.4 *Analýza situace příbuzenské pěstounské péče*, která reaguje na současnou situaci příbuzenských pěstounů, kteří jsou oproti ostatním pěstounům ve specifické situaci. V rámci aktivity je zpracováván výstup *Návrh služeb a dalšího vzdělávání příbuzenských pěstounů*, jehož dokončení je plánováno na první polovinu roku 2019. MPSV obecně intenzivně diskutuje potřebu koncepčních změn v této oblasti se zástupci odborné veřejnosti.

Výstupy KA č. 4 IP MPSV budou následně podkladem pro tvorbu systémových změn (legislativních, v oblasti financování, atd.).

Celkově lze vyhodnotit, že doposud provedené změny v oblasti NRP postupně vedou ke zvyšování počtu dětí svěřených do NRP, zatímco počet dětí svěřených do péče pobytových zařízení pro děti klesá (viz následující tabulky).

Tabulka č. 5: Počet dětí umístěných v náhradní péči pobytových zařízení pro péči o děti v letech 2011 – 2017

	Děti umístěné ve školských zařízeních ^[1]	Děti umístěné v dětských domovech pro děti do 3 let věku ^[2]	Děti umístěné v DOZP ^[3]	Děti umístěné ve ZDVOP ^[4]	Celkem dětí v ústavní péči
2011	7150	1428	834	995	10407
2012	6941	1397	769	1020	10127
2013	6549	1233	646	1088	9516
2014	6495	1213	577	1259	9544
2015	6482	1174	538	778	8972
2016	6500	1037	595	629	8761
2017	6345	922	447	720	8434

Jedním z problematických aspektů je však skutečnost, že jsou děti do institucionální péče umísťovány často z nelegitimních důvodů (např. za účelem zajištění školní docházky, v reakci na „výchovné problémy“ dítěte, z důvodu „zanedbávání“, za nímž se však skrývá špatná finanční a materiální situace rodiny apod.). Tento stav má řadu rozličných příčin, přičemž za stěžejní lze považovat:

^[1] Zdroj: Statistická ročenka školství <http://toiler.uiv.cz/ročenka/ročenka.asp>

^[2] Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky; v dětských domovech pro děti do 3 let věku bývají umísťovány též děti starší 3 let, a to typicky až do věku zahájení povinné školní docházky, tj. do 6 let věku; věkovou strukturu umístěných dětí z dostupných statistických údajů nelze zjistit

^[3] Zdroj: Statistické ročenky z oblasti práce a sociálních věcí za roky 2011 – 2016

^[4] Zdroj: Roční výkazy o výkonu sociálně-právní ochrany za roky 2011-2017, stav k 31. 12. sledovaného roku.

- nízkou míru lidskoprávního povědomí mezi subjekty, které se na umístění dítěte do institucionální péče podílejí (OSPOD, soudy, pobytová zařízení, případně školy, které jsou často prvotním iniciátorem umístění) a které si dosud neosvojily přístup založený na právech dítěte;
- silně zakořeněnou praxi, mající své kořeny ještě v době nesvobody a před ratifikací Úmluvy o právech dítěte (vyhlášena pod č. 104/1991 Sb.), kdy institucionální péče o dítě nebyla využívána pouze jako opatření zvláštní ochrany pro děti, které byly zbaveny péče své rodiny, dočasně či trvale (jako opatření jiné formy péče o dítě), nýbrž jako korektiv jakéhokoli chování dítěte, které bylo z hlediska veřejné moci vnímáno jako „nežádoucí“;
- nedostatečnou síť pomoci a podpory, zaměřující se specificky na popsané nepříznivé situace, v důsledku čehož příslušné subjekty přistupují (neoprávněně) k využívání sítě pomoci a podpory, která je však i podle zákona určena k řešení zcela jiného okruhu nepříznivých sociálních situací.

V mnoha případech lze umístění dítěte do institucionální péče považovat též za nepřiměřené situaci dítěte i jeho rodiny by bylo možné jinak účinně a včas řešit, pokud by rodinám s dětmi v nepříznivé situaci byly včas poskytnuty preventivní komunitní služby dostupné v místě jejich bydliště.

Tabulka č. 6: Počet odebraných dětí v ČR v letech 2016 a 2017 a důvody odebrání

Rok	Důvody odebrání					Celkem
	Týrání	Zneužívání	Zanedbávání	Výchovné problémy	Jiné překážky v péči na straně rodičů	
2016	158	42	1665	937	1010	3812
2017	141	24	1640	871	1070	3746

Zdroj: Roční výkaz o výkonu SPO za léta 2016 a 2017 (ukazatel je sledován od roku 2016)

Pozitivním dopadem prozatímních změn byl nárůst počtu dětí umisťovaných do NRP (o 25%), která je i dle současné právní úpravy vnímána jako vhodnější alternativa ústavní péče. Nicméně ani tento trend nepřinesl razantní snížení počtu institucionalizovaných dětí v ústavní péči.

Tabulka č. 7: Počet dětí umístěných v náhradní rodinné péči v letech 2011 - 2017

	Pěstounská péče	Pěstounská péče na přechodnou dobu	Poručenství s osobní péčí poručníka	Svěření dítěte do péče jiné osoby	Celkem dětí v náhradní rodinné péči
2011	7170	1	2648	4738	14557
2012	7448	15	2766	4941	15170
2013	7595	33	2764	4901	15293
2014	9771	302	3005	4452	17530
2015	10380	543	3076	4152	18151
2016	10922	540	3013	4161	18363
2017	11362	605	3032	4263	19262

Zdroj: Roční výkaz o výkonu sociálně-právní ochrany dětí za léta 2011 - 2017

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.3.c Zajištění systémové podpory rodin při výchově dětí se specifickými potřebami

Gestor: MPSV

Termín: průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Systémová podpora byla v roce 2018 rozvíjena zejména prostřednictvím IP MPSV. Z hlediska setrvání dítěte v domácím prostředí v péči původní rodiny je důležitá zejména KA 1 Podpora a rozvoj služeb v oblasti sociálně-právní ochrany dětí. Jejím hlavním cílem je podpora síťování služeb pro práci s dětmi a rodinami spolupracujícími s Orgánem sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“) s důrazem na systémovost, návaznost a provázanost služeb a jejich preventivní charakter, dále vydefinování a pilotní ověření inovativních a preventivních služeb pro ohrožené rodiny a děti. Aktivita primárně usiluje o to, aby rodiny, které potřebují podporu v péči o dítě, měly na místní úrovni ve své komunitě dostupnou síť primárně terénních a ambulantních služeb, které budou reagovat na široké spektrum potřeb dítěte i jeho rodiny, a umožní dítěti vyrůstat doma.

KA 1 probíhá na území 11 krajů (tj. na celém území ČR s výjimkou kraje Jihočeského, Plzeňského a Libereckého). Pro každé pilotní pracoviště OSPOD na úrovni obecního úřadu obce s rozšířenou působností (dále jen „OÚ ORP“) a krajského úřadu (dále jen „KÚ“) je k dispozici pracovník, tzv. síťář. Na úrovni ORP působí lokální síťář. Koordinací aktivit lokálních síťářů má na starosti krajský síťář, který působí na KÚ, a zajišťuje návaznost aktivit na krajské plánování služeb a případně na dílčí aktivity kraje v oblasti transformace systému o ohrožené děti a rodiny. Metodickou podporu lokálních a krajských síťářů zajišťuje metodik síťování z MPSV. V roce 2018 bylo do projektové aktivity zapojeno 124 ORP (v roce 2016 bylo zapojeno 120 pracovišť OSPOD, v roce 2017 jejich počet narostl na 127 obcí).

V roce 2018 se lišily fáze síťování v jednotlivých ORP a krajích podle toho, jak dlouho v dané lokalitě síťář působí a také podle velikosti lokality a její sítě služeb. Ve většině lokalit již probíhala tvorba a realizace lokální strategie síťování. Část lokálních síťářů postoupila do fáze tvorby analýzy lokální sítě služeb a reálného modelu minimální sítě služeb na úrovni ORP. V roce 2018 byl rovněž zpracováván *Interaktivní katalog jevů a služeb*, který by měl umožnit sociálním pracovníkům, neziskovým organizacím, psychologům a dalším profesionálům z oblasti péče o ohrožené rodiny a děti zorientovat se ve specifických situacích, které ohrožují funkce rodiny a další vývoj dítěte. Interaktivní katalog obsahuje definice nejčastějších situací, síť pomoci, úlohu aktérů a jejich vzájemné vazby, postupy řešení z pohledu pracovníků OSPOD, možné zdroje pomoci dle principu multidisciplinární spolupráce, odkazy na sociální, zdravotní, školské a jiné odborné služby a nechybí ani příklady z praxe.

Dále se síťování služeb soustředí na rozvoj preventivních a inovativních služeb. Co se týče preventivních služeb, byly v roce 2018 zahájeny přípravné fáze na *Modelu optimálního vymezení preventivních služeb na podporu rodiny*, který bude obsahovat definici preventivních služeb, popis, metody práce a návrh jejich ukotvení ve stávajícím systému péče o ohrožené děti, a to včetně zajištění jejich financování. Při tvorbě modelu se vychází ze studií „*Analýza služeb pro ohrožené rodiny a děti spadající do systému preventivních služeb na podporu rodiny v zahraničí, vč. příkladů dobré praxe*“ a „*Analýza inovativních postupů a služeb pro rodiny a děti v ČR*“. V rámci tvorby modelu byla sestavena mezioborová skupina, která se bude na tvorbě modelu preventivních služeb podílet.

V roce 2018 byly také na základě *Analýzy inovativních přístupů a služeb pro ohrožené rodiny a děti* vytipovány okruhy inovativních služeb, které nejsou poskytovány v rámci zákona o sociálních službách, dále nejsou v českém prostředí legislativně ukotveny, mají nadresortní charakter a zároveň nemají jednoznačné možnosti financování. Záměrem je vytvořit odbornou publikaci „*Inovace v práci s ohroženými dětmi a jejich rodinami*“, která bude zahrnovat „*Metodický manuál jednotlivých inovativních služeb*“ a „*Komplexní přehled inovativních služeb*“. Na tvorbě těchto materiálů pracuje 10 odborných týmů se zástupci z řad zástupců odborné veřejnosti, expertů z akademické sféry, nevládního sektoru, atd., a také participační skupina mladých dospělých, kteří přinesli cennou reflexi probíraných odborných témat založenou na jejich vlastních zažitých zkušenostech s využíváním služeb, které jsou součástí systému péče o ohrožené děti. Rovněž byla ve dnech 13. 12 a 14. 12. 2018 uspořádána mezinárodní konference na téma inovativní služby, kde byl prostor k odborné diskusi nad možnostmi implementace inovativních služeb do praxe v ČR.

Hledisko dopadu na rovnost žen a mužů: Jelikož osoby pečující o děti, včetně dětí se specifickými potřebami, jsou většinou ženy, opatření má zvýšený dopad na jedno z pohlaví.

Opatření: 3.3.d Zajištění odpovídající a standardy garantované kvality širokého spektra služeb pro rodiny, děti a mládež

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Povinnost řídit se standardy kvality je legislativně ukotvena v ustanovení § 9a odst. 3 zákona o SPOD, kde je uvedeno, že OSPOD, zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (dále jen „ZDVOP“) a pověřené osoby k výkonu SPO jsou povinny řídit se při výkonu SPO standardy kvality SPO. V přílohách č. 1, č. 2 a č. 3 vyhlášky č. 473/2012 Sb. o provedení některých ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí (dále jen „vyhláška č. 473/2012 Sb.“) je vymezena soustava provozních, personálních a procesních standardů, které nastavují standard - nepodkročitelné minimum, jež musí výše uvedení poskytovatelé SPO splňovat, aby byla při výkonu SPO garantována kvalita a ochrana práv dětí. Povinnost řídit se standardy byla zavedena od 1. 1. 2015.

Poskytovatelé SPO jsou v souvislosti se standardizací povinni vytvářet vlastní metodické pokyny a vnitřní směrnice popisující postupy jejich práce uplatňované při výkonu SPO. Tyto vnitřní předpisy by měly respektovat principy rovného zacházení a zohledňování individuálních potřeb každého klienta. Pravidla poskytování SPO by rovněž měla být zveřejněna pracovištěm ve formě srozumitelné cílové skupině. Je třeba upozornit, že povinnost zpracovávat standardy (které mají spíše procesní charakter) se netýkají celého spektra činností poskytovaných v rámci pověření k SPOD, ale subjektů poskytujících činností dle § 48 odst. 2 písm. d) až f) zákona 359/1999 a zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc.

MPSV reagovalo na zvýšené finanční nároky OSPOD související se standardizací výkonu SPO a navýšilo i finanční prostředky poskytované OÚ ORP a hl. městu Praze ze zvláštní účelové dotace ze státního rozpočtu na výkon SPO. K navýšení došlo od roku 2015, tj. od zavedení povinnosti řídit se při výkonu SPO standardy kvality SPO (viz tabulka níže).

Tabulka č. 8: Objem přerozdělených prostředků z dotace na výkon SPO v letech 2014 – 2018

Rok	Výše vynaložených prostředků (dotace + doplatek)
2018	1 339 908 642 Kč
2017	1 335 172 876 Kč
2016	1 199 231 612 Kč
2015	1 129 270 521 Kč
2014	961 707 903 Kč

Zdroj: MPSV

Na zvýšení efektivity a kvality systému ochrany dětí a péče o ohrožené děti se zaměřuje také KA 2 IP MPSV „*Monitorování a řízení kvality systému sociálně-právní ochrany*“, jejímž cílem je zvýšit efektivitu a kvalitu služeb, které jsou součástí systému péče o ohrožené děti prostřednictvím navrzení jednotného systému sběru dat a jejich vyhodnocení (statistický monitorovací systém) a systému řízení kvality (kvalitativní monitorovací systém)¹⁶. Tato aktivita reaguje na problém, kdy v ČR nejsou systematicky a jednotně sledována a vyhodnocována data o potřebách ohrožených dětí a rodin, o výkonech v rámci SPO a jejich účinku na zajištění ochrany dětí. V roce 2018 byla zahájena na základě zpracované *Analýzy současného systému sběru statistických dat a Návrhu statistického monitorovacího systému* pilotáž návrhu systému na úrovni vybraných ORP. Součástí pilotáže bylo proškolení zapojených obcí a tvorba Metodické příručky pro pilotní šetření. V rámci setkávání se zástupci ORP byla také diskutována žádoucí podoba Ročního výkazu o výkonu SPO (V 20-01) a technické řešení statistického monitorovacího systému. Posledním výstupem aktivity zaměřené na kvantitativní sběr dat bude Doporučení k revizím statistického monitorovacího systému. Co se týče kvalitativního monitorovacího systému, byl v roce 2018 vytvářen návrh systému monitoringu kvality a strategie implementace řízení kvality v oblasti SPO, který je koncipován se zástupci odborné veřejnosti na základě výsledků *Analýzy a návrhu systému monitoringu kvality a strategie implementace systému řízení kvality v oblasti SPO*. Dosavadní výstupy této aktivity jsou k dispozici na stránkách www.pravonadetstvi.cz.

Na zlepšení kvality sociálních služeb je mimo jiné zaměřena novela zákona o sociálních službách. Podklady pro novelu obsahují i sociální služby určené pro ohrožené děti – tzv. služby podpory.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

¹⁶ Statistický monitorovací systém by měl mapovat potřeby ohrožených dětí, výkony OSPOD a poskytovatelů služeb v systému péče o ohrožené děti. Tímto by měl poskytovat relevantní údaje pro řídicí články systému i zobecněné výstupy pro odbornou i laickou veřejnost. Počítá se rovněž s vytvořením kvalitativního monitorovacího systému v oblasti SPO, který bude svázán se statistickým monitorovacím systémem. Kvalitativní monitorovací systém by měl být nastaven tak, aby bylo možné prostřednictvím něj hodnotit dopad SPO na kvalitu života dítěte a jeho rodiny a na všestranný vývoj dítěte. Aktivita reaguje na současné nedostatky systému řízení kvality. Základní nástroj pro sledování kvality, jímž jsou standardy kvality, je často používán nejednotně a pouze v některých částech systému. Standardy se navíc zaměřují na vytvoření podmínek pro odpovídající výkon SPO. Prostřednictvím kontrol a inspekci lze hodnotit, zda jsou u daného OSPOD či pověřené osoby naplněny materiální, prostorové, technické a provozní podmínky. Lze je tedy označit za procesně organizační subsystém kontroly kvality. Naopak hodnocení výsledků činnosti ve vztahu ke konkrétnímu dítěti či rodině je postaveno na subjektivním hodnocení, případně se nehodnotí vůbec. Zcela chybí propojení s oblastí sledování efektivity využívání finančních prostředků. Na práci s ohroženým dítětem a rodinou jsou z veřejných rozpočtů vynakládány nemalé finanční prostředky, není však sledováno, zda vedou ke kýženému cíli. Kvalitativní monitorovací systém by měl umožnit komplexní hodnocení vlivu aktivit systému na všestranný vývoj dítěte. Tento systém na základě jasně stanovených indikátorů umožní zjistit, zda jsou přijímaná opatření ve prospěch konkrétního dítěte a jeho rodiny, nebo celkově cílové skupiny ve spádové oblasti příslušného OSPOD, či poskytovatele služeb.

Opatření: 3.3.e Deinstitutionalizace náhradní péče, podpora ambulantním, terénním a nízkokapacitním pobytovým službám náhradní rodinné péče

Gestor: MPSV

Termín: průběžně do konce roku 2018

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

K naplnění tohoto cíle napomáhá KA1 IP MPSV *Podpora a rozvoj služeb v oblasti sociálně-právní ochrany dětí*, v rámci níž je na lokální úrovni ve spádové oblasti zapojených obcí a krajů rozvíjena síť terénních a ambulantních služeb pro ohrožené děti a jejich rodiny. Cílem KA 1 je podpora síťování služeb pro práci s dětmi a rodinami spolupracujícími s OSPOD s důrazem na systémovost, návaznost a provázanost služeb a jejich preventivní charakter, dále vydefinování a pilotní ověření inovativních a preventivních služeb pro ohrožené rodiny a děti.

Záměrem je optimalizace systému tak, aby došlo v první řadě k posunutí jeho těžiště směrem k sanaci rodiny a k prevenci odebírání dítěte z biologické rodiny. Toto znamená, že je nutné intenzivně rozvíjet síť terénních a ambulantních služeb, které budou dostupné pro všechny potřebné rodiny s dětmi, včetně těch, které žijí na území vyloučených lokalit. Důležitou roli v síťování služeb by měli zastávat pracovníci OSPOD, kteří mají přehled o potřebách cílové skupiny a také by měli v souladu se standardem kvality SPO č. 7 *Prevence* podporovat rozvoj preventivních aktivit a rozvíjet multidisciplinární spolupráci na tomto úseku. Rovněž by měli v rámci plnění standardu č. 14 zajišťovat návaznost výkonu SPO na další služby vedoucí ke stabilizaci situace v rodině s ohroženým dítětem, které budou směřovat k naplnění cílů uvedených v individuálním plánu ochrany dítěte.

Deinstitutionalizaci služeb pro ohrožené děti a jejich rodiny řešilo MPSV v roce 2018 prostřednictvím tvorby *Akčního plánu přechodu od ústavní péče k podpoře v komunitě s pomocí terénních, ambulantních a pobytových sociálních služeb komunitního typu pro období 2019 – 2021*, kde byla jednou z cílových skupin, na níž se plán specificky zaměřuje i skupina „*Ohrožené děti a mladí nezaopatření dospělí*“, kde byly navrhována opatření legislativní i nelegislativní povahy zaměřená na deinstitutionalizaci služeb pro ohrožené děti, rozvoj sítě terénních a ambulantních služeb, které by měly být schopné reagovat na širokou škálu potřeb dětí a jejich rodičů (např. dětí s těžkou formou zdravotního nebo psychosociálního postižení). Kromě služeb zde byla řešena i hmotná podpora cílové skupiny dětí, kde byla věnována pozornost např. dětem se zdravotním postižením a jejich rodinám (navrhována byla opatření týkající se např. příspěvku na péči). Navrhovaná opatření se týkala i mladých lidí opouštějících z důvodu zletilosti a nabytí plné svéprávnosti náhradní péči probíhající jak v ústavních zařízeních, tak i v náhradních rodinách (záměr zavést jednorázovou a opakující se dávku pro tuto cílovou skupinu umožňující jí vstup do samostatného nezávislého života). Výsledná podoba plánu závisí na výsledcích meziresortního připomínkového řízení.

MPSV také v roce 2018 zahájilo realizaci dalšího systémového projektu s názvem „*Podpora systémových změn v oblasti služeb péče o ohrožené děti, mladé lidi a rodiny v ČR*“, který má

deinstitucionalizační charakter a soustředí se na pomoc dětem umístěným v ústavní péči a jejich rodinám s cílem zajistit sanaci rodiny a návrat těchto dětí do rodinného prostředí.

V roce 2018 byl ve výzvě č. 03_15_007 realizován projekt Zlínského kraje s názvem Ohrožené děti a mládež ve Zlínském kraji II. Tento projekt se zaměřuje na podporu procesu transformace a deinstitucionalizace zařízení ústavní péče pro děti do tří let, financování nových sociálních služeb a s tím související vzdělávání v oblasti koncepční, strategické a manažerské u pracovníků působících v těchto službách. V rámci projektu vznikají nové služby komunitního typu a nové typy péče pro ohrožené rodiny a děti ve Zlínském kraji.

V listopadu 2018 byla vyhlášena výzva č. 03_17_076 "Podpora inovativních služeb pro ohrožené děti a rodiny". Hlavním cílem této výzvy je podpora inovativních služeb a procesů pro ohrožené děti a rodiny.

Hledisko dopadu na rovnost žen a mužů: Deinstitucionalizace péče se jeví jako pozitivní z hlediska potřeb dítěte, z hlediska rovnosti žen a mužů bez návazných opatření klade vyšší nároky na pečující osoby, což jsou převážně ženy.

Opatření: 3.3.f Realizace opatření k podpoře flexibilních forem práce a dalších opatření v oblasti sladování profesního, rodinného a osobního života (motivovat zaměstnavatele k realizaci pro-rodinných opatření, včetně flexibilních forem práce)

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

V rámci schválené Koncepce rodinné politiky (ze září 2017) je navrženo několik opatření, která se věnují podpoře flexibilních forem práce. Jedním z nich je legislativní ukotvení sdíleného pracovního místa v zákoníku práce jako nové flexibilní formy práce, tj. alternativy k částečným pracovním úvazkům. Zároveň připravilo MPSV novelu zákoníku práce, která si klade za cíl právě legislativní ukotvení sdíleného pracovního místa.

Od zimy 2018 probíhá aktualizace Koncepce rodinné politiky, která je aktuálně před MPŘ, a to z důvodu zajištění souladu s platným programovým prohlášením vlády a aktuální situací českých rodin.

Odbor 21 MPSV pokračoval v roce 2018 v realizaci systémového projektu financovaného z ESF „Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů“. Cílem projektu je zlepšit koordinaci místních a celostátních politik na podporu rodin, a tím podpořit či vytvořit na regionální úrovni příznivé podmínky pro fungování rodin. Výsledkem projektu by mělo být mimo jiné vytvoření základu systémového uchopení rodinné politiky na krajské a obecní úrovni a posílení spolupráce mezi kraji a obcemi, zlepšení koordinace místních a celostátních politik v oblasti rodinné politiky a sladování pracovního a rodinného života prostřednictvím zavedení

udržitelného systému monitoringu potřeb rodin, tvorby koncepcí rodinné politiky na krajské a místní úrovni a systematické spolupráce mezi MPSV a kraji a obcemi. Mezi dílčí cíle patří např. vytvoření celorepublikové platformy pro systémové řešení rodinné politiky nebo vytvoření regionálních platforem pro systémové řešení rodinné politiky v krajích. Aktuálně probíhá příprava prodloužení tohoto projektu a návrh nových projektových aktivit, které se budou více zaměřovat na cílovou skupinu zaměstnavatelů.

V rámci projektů IP 1.2 jsou podporovány flexibilní formy zaměstnání jako způsob vytváření podmínek pro pracovní uplatnění zejména žen, mladých lidí, starších osob a dalších znevýhodněných osob na trhu práce. Jedná se zejména o tyto formy: zkrácený úvazek, rotace na pracovním místě, sdílení pracovního místa, práce na dálku apod.

V roce 2018 byly v realizaci projekty ze 2 výzev k předkládání projektů zacílených na prosazování opatření na podporu sladování pracovního a rodinného života u zaměstnavatelů.

Ve výzvě č. 27 a 28 "Implementace Vládní strategie pro rovnost žen a mužů v České republice na léta 2014–2020 (méně rozvinuté regiony) a Praha" bylo během roku 2018 v realizaci celkem 22 projektů, z toho 1 byl ukončen na konci roku.

V druhé výzvě č. 50 a 51 "Realizace genderových auditů u zaměstnavatelů - méně rozvinuté regiony a Praha" ukončilo v 2. polovině roku realizaci celkem 26 projektů.

Na výzvu k předkládání projektů na realizaci genderových auditů byla v roce 2017 vyhlášena navazující výzva č. 130 a 131 "Implementace doporučení genderového auditu u zaměstnavatelů mimo Prahu a v hl. m. Praze" zaměřená na implementaci doporučení z těchto auditů. Příjem žádostí byl ukončen 21. 12. 2018. Do výzvy bylo předloženo celkem 75 žádostí, z toho 20 jich zatím bylo doporučeno k podpoře. V realizaci je zatím 9 projektů.

Opatření má pozitivní vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.3.g Rozvoj služeb péče o děti, jejich dostatečné kapacity a místní dostupnosti

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně, do roku 2020

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Jedním z nejzávažnějších problémů v oblasti služeb péče a vzdělávání dětí v ČR je nedostatečná nabídka kvalitních a finančně i místně dostupných služeb, které by odpovídaly potřebám a přáním rodičů. Z tohoto důvodu MPSV iniciovalo vznik tzv. mikrojeslí¹⁷ a dětských skupin¹⁸, v nichž je nižší

¹⁷ Více informací zde: <https://www.mpsv.cz/cs/23543>, <http://mikrojesle.mpsv.cz/>

¹⁸ Více informací zde: <https://www.mpsv.cz/cs/19908>.

počet dětí na jednu pečující osobu i nižší nároky na vznik daného zařízení než v mateřské škole. Mikrojesle (opatření č. 6 z Koncepce rodinné politiky) jsou koncipovány jako veřejná služba péče o děti, která nabízí pravidelnou profesionální péči o děti od šesti měsíců do čtyř let věku v kolektivu maximálně čtyř dětí. V současné době je provoz mikrojeslí pilotně ověřován v obcích ČR v rámci projektu¹⁹ financovaného z Evropského sociálního fondu. V roce 2018 bylo v provozu 73 projektů mikrojeslí podpořených v rámci dosud vyhlášených výzev OPZ.

Dětské skupiny jsou zařízení pro děti již od jednoho roku věku a poskytují pravidelnou péči v malém kolektivu. Kapacita jedné skupiny je maximálně 24 dětí, nejčastěji se však jedná o kapacitu 12 dětí, o něž se starají minimálně dvě odborně vzdělané pečující osoby. Díky časové flexibilitě otevírací doby pomáhají dětské skupiny se sladováním práce a rodiny a zároveň pečujícím rodičům umožňují pozvolný návrat do práce. Aktuálně je připravena novela zákona o dětské skupině, která bude předložena vládě v první polovině roku 2019. Novela má zavést financování ze státního rozpočtu, zlepšit kvalitu poskytování služby péče o dítě v dětské skupině pomocí standardů kvality a legislativně ukotvit mikrojesle.

V období 2015 – 2018 bylo již vyhlášeno celkem 5 výzev z OPZ, ESF na podporu vybudování a provozu zařízení péče o děti předškolního věku v celkové výši 3,76 mld. Kč. Realizováno bylo celkem 1229 projektů zařízení péče o děti s počtem míst 16 020. V roce 2018 přibýlo v evidenci MPSV 41 nových dětských skupin s kapacitou 523 míst, celkově tak již dětské skupiny nabízejí 7 tisíc míst. Pokračovala i administrace pilotního ověření tzv. mikrojeslí, financovaných z ESF. Mikrojesle jsou veřejným zařízením péče o děti od šesti měsíců do čtyř let v malém kolektivu maximálně čtyř dětí.

Opatření má pozitivní vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.3.h Rozvoj nízkoprahových služeb na podporu rodin ohrožených sociálním vyloučením, jako jsou kluby matek, mateřská centra, předškolní kluby nebo rodičovské skupiny založené na principu svépomoci

Gestor: MŠMT ve spolupráci s MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

MPSV realizuje každým rokem dotační program Rodina. Cílem tohoto programu je podpora služeb pro rodinu preventivního a podpůrného charakteru. Tyto služby by měly posilovat rodičovské kompetence, zkvalitňovat rodinné vztahy, podporovat rodiny v péči o děti, jejich výchově a při

¹⁹ Úplný název projektu je „Podpora implementace služby péče o děti od šesti měsíců do čtyř let v tzv. mikrojeslích a pilotní ověření služby“. Projekt bude ukončen k 31. prosinci 2020.

harmonizaci práce a rodiny. Cílem je poskytnout komplexní pomoc rodině jako celku (tj. širší rodině včetně dětí a prarodičů). Celková alokace uvedeného dotačního titulu činí 96,5 mil. Kč.

MPSV finančně podporuje poskytovatele nízkoprahových služeb na podporu rodin v rámci dotačního programu *Rodina*, který má dvě dotační oblasti:

I. Dotační oblast Preventivní aktivity na podporu rodiny, partnerství a rodičovství

Z této dotační oblasti jsou financovány programy nestátních neziskových organizací či s nimi spolupracujících subjektů zaměřené na rozvoj rodičovských kompetencí, zkvalitňování rodinných vztahů a partnerství, na prevenci negativních jevů v rodině. Dotovány jsou vzdělávací a tréninkové aktivity, poradenství a osvěta v této oblasti zaměřené na podporu vztahů mezi bývalými partnery, na řešení konfliktů v rodině, rozvodových a porozvodových situací, asistované předávání dětí s podporou odborníka, komunikaci mezi partnery/rodiči, na řešení agresivity v rodinách mezi partnery (z pozice partnera/oběti).

II. Podpora práce s dětmi a rodinami v oblasti SPOD

Tato dotační oblast se zaměřuje přímo na podporu přímé práce s dětmi dětí a jejich rodinami, které jsou ohrožené podle § 6 zákona o SPOD, a z tohoto důvodu jsou již vedeny v evidenci OSPOD. Na realizaci těchto programů se podílejí fyzické a právnické osoby pověřené k výkonu SPO, které v rozsahu svého pověření poskytují SPO (např. poradenskou činnost pro rodiče a děti). Tyto činnosti jsou upraveny v § 48 a násl. zákona o SPOD. Aktivity jsou zaměřené především na rozvoj metod přímé práce s dětmi při řešení případů dětí a rodin, které jsou v agendě SPO. Veškeré aktivity zaměřené na sanaci rodiny musí probíhat ve spolupráci s příslušným OSPOD.

Tabulka č. 9: Počet projektů podpořených z dotačního titulu Rodina a ochrana práv dětí a výše alokace za rok 2018

Oblast	Počet projektů
Preventivní aktivity na podporu rodiny	252
Podpora práce s dětmi a rodinami v oblasti sociálně-právní ochrany dětí	90
Celkem podáno projektů	342
Celkem podpořeno projektů	273
Celková výše alokace v rámci titulu	96 500 000 Kč
Celkem vyplaceno	96 488 057 Kč

Důležitá je v tomto ohledu také KA č. 1 *Podpora a rozvoj služeb v oblasti sociálně-právní ochrany dětí*, v rámci níž je na lokální úrovni ve spádové oblasti zapojených obcí a krajů rozvíjena síť nízkoprahových služeb pro ohrožené děti a jejich rodiny.

1) Dotační program na podporu integrace romské menšiny v roce 2018

Program je vyhlašován na základě nařízení vlády č. 98/2002 Sb. a dle úkolů pro MŠMT uvedených ve strategických dokumentech v oblasti vzdělávání romské menšiny. Program se vyhlašuje každý rok.

MŠMT se pomocí tohoto programu podporuje vzdělávání romských dětí a žáků, kteří přicházejí z nerovného prostředí, ve kterém jim hrozí nejen sociální vyloučení, ale také nerovné šance pro získání kvalitního vzdělání. Program se vyhlašuje každý rok.

Cílem programu je zajištění základních podmínek pro rozvoj společného vzdělávání romských žáků v hlavním vzdělávacím proudu prostřednictvím projektů, které podporují předškolní vzdělávání romských dětí, zvyšují jejich účast v předškolním vzdělávání i připravenost na úspěšné zahájení školní docházky, podporují spolupráci rodiny a školy v oblasti předškolního a základního vzdělávání, přispívají k úspěšnému vzdělávání romských žáků na základní škole a působí preventivně proti předčasnému ukončení vzdělávání romských žáků, podporují úspěšný přechod romských žáků základních škol na střední školy a napomáhají úspěšné integraci romských a ostatních dětí a žáků prostřednictvím volnočasových aktivit.

Výzva má 4 podporované aktivity - témata:

- A) Předškolní příprava a včasná péče
- B) Spolupráce rodiny a školy v oblasti předškolního a základního vzdělávání
- C) Vzdělávání romských žáků na základní škole a podpora úspěšného přechodu na střední školu
- D) Volnočasové aktivity pro romské děti a žáky

V roce 2018 bylo podpořeno 35 projektů v celkové výši 12 800 000 Kč.

2) Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání – Výzva Inkluzivní vzdělávání (02_15_007)

Podpora znevýhodněných dětí, žáků a studentů je průřezové téma celé osy 3, nicméně nejvíce se odráží v investičních prioritách 2 – *Boj proti všem formám diskriminace a prosazování rovných příležitostí* a 3 – *Socioekonomická integrace marginalizovaných skupin jako jsou Romové*. Investiční priorita 3 si jako primární cílovou skupinu stanovuje děti a žáky ze socioekonomicky znevýhodněného a kulturně odlišného prostředí. Z této investiční priority je financována výzva Inkluzivní vzdělávání, která svým tématem Předškolní vzdělávání cílí na podporu nástupu dětí ze socioekonomicky znevýhodněného a současně kulturně odlišného prostředí do mateřských škol. Mezi podporovanými aktivitami byla jednak podpora vzdělávání a rozvoje dětí ve formálních předškolních centrech s cílem připravit děti na vstup a začlenění do mateřských škol a dále pak facilitace procesu přechodu z neformálního předškolního centra do prostředí mateřské školy. Aktivity ve výzvě se pak následně zaměřily na podporu adaptace těchto dětí a jejich rodičů v mateřské škole. Celkem bylo předloženo 120 žádostí o podporu v požadovaném objemu finančních prostředků ve výši 2 801 456 857,13 Kč. Výběrovou komisí bylo doporučeno k financování 44 projektů. Výše prostředků v uzavřených právních aktech byla 1 152 561 970,67 Kč. Řídící orgán na základě doporučení výběrové komise přistoupil k navýšení alokace, a to z důvodu velkého množství kvalitních projektů. Celkem byla alokace navýšena o 455 155 979,5 Kč. V roce 2018 pokračovala realizace podpořených projektů. V rámci projektů jsou realizovány i aktivity na podporu rodiny v následujících tématech:

Téma I. Předškolní vzdělávání, jež je orientováno směrem k inkluzivnímu vzdělávání, otevřenosti a lepší spolupráci s rodiči a začleňování dětí do předškolního vzdělávání, včetně přípravy na něj. Téma II. Prevence školního neúspěchu se orientuje na usnadnění přechodů mezi stupni vzdělání, dále podporuje lepší spolupráci mezi školou a rodinou a mezi školou a sociálními službami. Prostřednictvím tohoto tématu dojde k podpoře žáků např. formou doučování, tutorem pro žáka atd.

Tato dvě témata doplňuje povinný modul Rozvoj pedagogických pracovníků prostřednictvím dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, soustředící se na rozvoj proinkluzivních kompetencí pedagogických pracovníků s ohledem na specifika dětí/žáků ze sociálně odlišného prostředí.

Cílovými skupinami projektů jsou:

- děti a žáci se speciálními vzdělávacími potřebami,
- žáci základních a středních škol s potřebou podpůrných opatření a ti žáci, kteří jsou ohroženi předčasným odchodem ze vzdělávání,
- děti a žáci, pokud jsou aktivity realizovaného projektu zaměřeny na vytváření inkluzivního prostředí ve škole, školském zařízení pro zájmové vzdělávání a organizacích působících v oblasti volného času dětí a mládeže,
- rodiče²⁰ dětí a žáků, pracovníci škol a školských zařízení, vedoucí pracovníci škol a školských zařízení,
- pracovníci a dobrovolní pracovníci organizací působících v oblasti vzdělávání nebo asistenčních služeb a v oblasti volného času a zájmového vzdělávání dětí a mládeže, studenti pedagogických fakult a oborů zaměřených na vzdělávání dětí,
- zaměstnanci veřejné správy a zřizovatelů škol působících ve vzdělávací politice,
- veřejnost.

V obcích na jejichž území se vyskytuje sociálně vyloučená lokalita a spolupracují s Agenturou pro sociální začleňování (ASZ) v rámci Koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám, jsou podporovány aktivity začleňující děti a žáky ze znevýhodněných marginalizovaných skupin do hlavního vzdělávacího proudu ve výzvách Inkluzivní vzdělávání pro KPSVL (Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám) I a II. Obě výzvy mají obdobné podporované aktivity a liší se v typu oprávněného žadatele. Výše uvedené výzvy doplnilo v roce 2017 vyhlášení výzvy Inkluzivní vzdělávání pro sociálně vyloučené lokality, která je určena nejen pro obce zapojené do KPSVL a spolupracující s ASZ, ale také pro kraje, na jejichž území se vyskytují sociálně vyloučené lokality v KPSVL nezapojené.

Pro obce je určena výzva Inkluzivní vzdělávání pro KPSVL I (02_16_021).

Identifikace výzvy: Prioritní osa 3 Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání, Investiční priorita 3 - Socioekonomická integrace marginalizovaných

²⁰ V rámci této cílové skupiny lze započít i osoby dle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, Hlava III, §§ 928 až 975

skupin jako jsou Romové, Specifický cíl 1 - Sociální integrace dětí a žáků včetně začleňování romských dětí do vzdělávání

Termín výzvy: od 30. 3. 2016 do 30. 3. 2017

Alokace na výzvu: 250 000 000 Kč

Zaměření výzvy a podporované aktivity:

Výzva pro obce zapojené v Koordinovaném přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL)²¹ se soustředí na podporu inkluzivního vzdělávání právě na území sociálně vyloučených lokalit. Obce jsou podpořeny v roli koordinátora řešení problematiky inkluzivního vzdělávání.

Další aktivity mohly obce zacílit na přímou podporu mateřských, základních, středních škol a školských zařízení pro zájmové vzdělávání v oblasti zavádění a realizace individuální integrace. Výzva klade důraz na osvětové aktivity směřované na veřejnost a podporuje vznik platform a realizaci workshopů pro jednotlivé aktéry ve vzdělávání.

V rámci výzvy jsou podporovány následující aktivity:

Podpora obce při zavádění inkluzivního vzdělávání – Aktivita se zaměřuje na podporu obcí jako koordinátorů vzdělávací politiky v území. Obce jsou podpořeny v rozvoji a realizaci inkluzivního přístupu ke vzdělávání v daném území, např. organizací seminářů a osvětových aktivit zaměřených na inkluzi, realizací studijních stáží atd. V rámci této aktivity je také možné hradit činnost koordinátora inkluze nebo metodika asistentů pedagoga (školních asistentů).

Předškolní vzdělávání – Aktivita má za cíl podpořit nástup dětí ze socioekonomicky znevýhodněného a kulturně odlišného prostředí do mateřských škol.

Prevence školní neúspěšnosti - Cílem aktivity je podpořit především žáky ze socioekonomicky znevýhodněného a kulturně odlišného prostředí v dosahování školního úspěchu a zabránit jejich předčasnému odchodu ze vzdělání, a to v rámci škol hlavního vzdělávacího proudu.

Celkem bylo žadateli předloženo 10 projektů (jeden projekt opakovaně) v celkové požadované výši 138 221 932,87 Kč. Výběrová komise doporučila k financování 8 projektů. Výše prostředků v uzavřených právních aktech je 121 770 151,27 Kč. Všechny doporučené projekty pokračovaly v roce 2018 ve své realizaci.

Důležitými aktéry v procesu sociálního začleňování jsou i ostatní subjekty působící na území obcí se sociálně vyloučenými lokalitami, které mohou na své aktivity čerpat finanční prostředky z výzvy Inkluzivní vzdělávání pro KPSVL II (02_16_039).

Identifikace výzvy: Prioritní osa 3 Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání, Investiční prioritě 3 - Socioekonomická integrace marginalizovaných skupin jako jsou Romové, Specifický cíl 1 - Sociální integrace dětí a žáků včetně začleňování romských dětí do vzdělávání

²¹ Podrobný popis KPSVL: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/KPSVL>

Termín výzvy: 11. 10. 2016 do 29. 12. 2018 (s účinností od 11. 12. 2017 byl ŘO příjem žádostí prodloužen)

Alokace na výzvu: 450 000 000 Kč

Zaměření výzvy a podporované aktivity:

Cílem výzvy je podpora inkluzivního vzdělávání na území obcí se sociálně vyloučenými lokalitami. Aktivity podpoří mateřské, základní i střední školy v oblasti zavádění a realizaci individuální integrace. Výzva klade důraz na osvětové aktivity směřované na veřejnost a podporuje vznik platforem a workshopů mezi jednotlivými aktéry ve vzdělávání.

V rámci výzvy jsou podporovány následující aktivity:

Předškolní vzdělávání má za cíl jednak podpořit nástup dětí ze socioekonomicky znevýhodněného a současně kulturně odlišného prostředí (dále jen děti ze znevýhodněného prostředí) do mateřských škol, ale také podpořit děti i rodiče v rámci adaptačního období po nástupu těchto dětí do mateřské školy.

Prevence školní neúspěšnosti, jejímž cílem aktivity je podpořit především žáky ze socioekonomicky znevýhodněného a kulturně odlišného prostředí (dále jen žáci ze znevýhodněného prostředí) v dosahování školního úspěchu a zabránit jejich předčasnému odchodu ze vzdělání, a to v rámci škol hlavního vzdělávacího proudu. Aktivita se zaměřuje na podporu žáků ohrožených školním neúspěchem, ale také podporuje spolupráci mezi aktéry ve vzdělávání. Aktivita prevence školní neúspěšnosti je rozdělena do dvou tematických bloků:

Tematický blok I. : Programy zaměřené na usnadňování přechodu žáků mezi stupni vzdělání

Tematický blok II.: Rozvoj spolupráce rodiny, pedagogických pracovníků, sociálních a zdravotních služeb a rodiny ve vzdělávání

Tematický blok II. obsahuje podaktivity, které se zaměřují na spolupráci s rodinou, na zvýšení informovanosti v oblasti společného vzdělávání a osvětu v této oblasti, podporu školních poradenských pracovišť a podporu inkluze a pedagogických pracovníků.

Aktivity podporované v rámci obou výzev musí být vždy v souladu se Strategickým plánem sociálního začleňování dané obce, respektive jeho přílohou místní plán inkluze. Plnění tohoto plánu je každý rok reportováno.

Ve výzvě bylo zaregistrováno celkem 29 žádostí o podporu v celkové požadované výši 296 347 454,60 Kč. Výběrovou komisí byla doporučena k financování zatím jedna žádost v celkové výši 7 688 986,50 Kč. Vzhledem k tomu, že výzva byla ukončena k 29. 12. 2018, většina projektů je v procesu hodnocení.

Pro kraje a obce je určena výzva Inkluzivní vzdělávání pro sociálně vyloučené lokality (02_17_051). Identifikace výzvy: Prioritní osa 3 Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání, Investiční priorita 3 - Socioekonomická integrace marginalizovaných skupin jako jsou Romové, Specifický cíl 1 - Sociální integrace dětí a žáků včetně začleňování romských dětí do vzdělávání

Termín výzvy: 22. 8. 2017 do 29. 12. 2018

Alokace na výzvu: 250 000 000 Kč

Zaměření výzvy a podporované aktivity:

Cílem výzvy je zvýšení kvality vzdělávání dětí a žáků na území sociálně vyloučených lokalit (SVL). Výzva se zaměřuje nejen na obce/svazky obcí zapojené v Koordinovaném přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL), ale také na kraje, na jejichž území se nacházejí SVL, které nejsou zapojené v KPSVL. Obce a kraje budou podpořeny v roli koordinátora řešení problematiky inkluzivního vzdělávání na svém území. Aktivita mohou obce a kraje zacílit na přímou podporu mateřských, základních, středních škol a školských zařízení pro zájmové vzdělávání apod. v oblasti zavádění a realizace individuální integrace. Výzva klade důraz na osvětové aktivity směřované na veřejnost a podporuje vznik platformy a realizaci workshopů pro jednotlivé aktéry ve vzdělávání.

V rámci výzvy jsou podporovány následující aktivity:

Podpora obce při zavádění inkluzivního vzdělávání - Aktivita se zaměřuje na podporu obcí jako koordinátorů vzdělávací politiky v území a rozvoj a realizaci inkluzivního přístupu ke vzdělávání v dané lokalitě, např. organizací seminářů a osvětových aktivit zaměřených na inkluzi, realizací studijních stáží, rozvojem systému komplexních služeb zahrnujících poradenství a péči o děti a žáky žijící v prostředí sociálně vyloučených lokalit a vedoucích k eliminaci jejich školního neúspěchu a prevenci předčasných odchodů ze vzdělávání atd. Dále může být tato aktivita zaměřena např. na činnost koordinátora inkluze nebo metodika asistentů pedagoga a školních asistentů.

Podpora kraje při zavádění inkluzivního vzdělávání - Aktivita se zaměřuje na podporu krajů jako koordinátorů vzdělávací politiky a na rozvoj a realizaci inkluzivního přístupu ke vzdělávání v obcích se sociálně vyloučenými lokalitami, které nejsou zapojeny do KPSVL, a to např. organizací seminářů a osvětových aktivit zaměřených na inkluzi, realizací studijních stáží, rozvojem systému komplexních služeb zahrnujících poradenství a péči o děti a žáky žijící v prostředí sociálně vyloučených lokalit a vedoucích k eliminaci jejich školního neúspěchu a prevenci předčasných odchodů ze vzdělávání atd. Dále se tato aktivita může zaměřovat např. na činnost koordinátora inkluze nebo metodika asistentů pedagoga a školních asistentů.

Předškolní vzdělávání - Aktivita má za cíl jednak podpořit nástup dětí ze socioekonomicky znevýhodněného a současně kulturně odlišného prostředí do mateřských škol, ale také podpořit děti i rodiče v adaptačním období po nástupu těchto dětí do mateřské školy.

Prevence školní neúspěšnosti - Aktivita se týká žáků základních a středních škol a jejím cílem je podpořit především žáky ze socioekonomicky znevýhodněného a kulturně odlišného prostředí v dosahování školního úspěchu a zabránit jejich předčasnému odchodu ze vzdělání ve školách hlavního vzdělávacího proudu. Aktivita se zaměřuje na podporu žáků ohrožených školním neúspěchem, ale také podporuje spolupráci mezi aktéry ve vzdělávání. Aktivita je rozdělena do dvou tematických bloků - Programy zaměřené na usnadňování přechodu žáků mezi stupni vzdělání (tematický blok I) a Rozvoj spolupráce pedagogických pracovníků, pracovníků sociálních a zdravotních služeb a rodiny ve vzdělávání (tematický blok II).

Ve výzvě bylo předloženo celkem 5 projektů v celkové výši 69 329 942,04 Kč. Dva dosud schválené projekty ještě nezahájily realizaci, 2 žádosti nesplnily podmínky přijatelnosti a formálních náležitosti, 1 žádost je v procesu hodnocení.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.3.ch Realizovat dotační podporu prorodinných organizací poskytujících služby pro rodiny, včetně rodin se specifickou potřebou

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

V rámci MPSV je každoročně realizován dotační program Rodina. Jeho cílem je podpora služeb pro rodinu preventivního a podpůrného charakteru. Tyto služby by měly posilovat rodičovské kompetence, zkvalitňovat rodinné vztahy, podporovat rodiny v péči o děti, jejich výchově a při harmonizaci práce a rodiny. Cílem je poskytnout komplexní pomoc rodině jako celku (tj. širší rodině včetně dětí a prarodičů). Celková alokace uvedeného dotačního titulu činí 96,5 mil. Kč.

Dotační titul je rozdělen do dvou dotačních oblastí. V první dotační oblasti – Preventivní aktivity na podporu rodiny, partnerství a rodičovství – je hlavním cílem posílit rodičovské kompetence, zkvalitnit rodinné vztahy, poskytnout komplexní pomoc rodinám s dětmi, které se mohou ocitnout nebo se ocitají v ohrožení a předcházet jeho případnému prohlubování. Podporovány jsou především aktivity směřující k předcházení negativních jevů v rodině, zároveň jsou tyto aktivity cílené nejen na úzce vymezenou skupinu rodin, ale na všechny rodiče a děti.

V druhé dotační oblasti – Podpora práce s dětmi a rodinami v oblasti SPOD – je hlavním cílem podporovat přímou práci s ohroženými dětmi a rodinami. Aktivity jsou zaměřené zejména na rozvoj metod přímé práce s dětmi při řešení případů dětí a rodin, které jsou v agendě SPOD (výjimku tvoří aktivity pro osvojitelské rodiny a biologické děti pěstounů).

V rámci IP 2.3 OPZ Výzvy pro MAS na podporu strategií Komunitně vedeného místního rozvoje č. 03_16_047 jsou podporována prorodinná opatření (zařízení péče o děti zajišťující péči o děti v době mimo školní vyučování, doprovody na kroužky a zájmové aktivity, příměstské tábory, společná doprava dětí do/ze školy, dětské skupiny a/nebo příměstského tábora, dětské skupiny, vzdělávání pečujících osob). Dále jsou podporovány sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, služby rané péče, programy a aktivity v oblasti sociálně-právní ochrany dětí zaměřené na preventivní programy na podporu rodiny, aktivity směřující k obnovení narušených funkcí rodiny a vedoucí ke stabilizaci rodiny, rozvoj aktivit podporujících komunitní práci a zapojování zdrojů komunit do řešení situace ohrožených rodin apod. (Jedná se pouze o aktivity, které nejsou současně podporovány ze státní dotace na výkon sociálně-právní ochrany dětí.)

Opatření má pozitivní vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření 3. 3. i. Zajištění a podpora komunikace mezi všemi aktéry rodinné politiky (rozdíjet spolupráci s územními samosprávnými celky při zajištění regionální rodinné politiky)

Gestor: MPSV

Termín plnění: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

MPSV pokračovalo v roce 2018 v realizaci systémového projektu financovaného z ESF „Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů“. Cílem projektu je zlepšit koordinaci místních a celostátních politik na podporu rodin, a tím podpořit či vytvořit na regionální úrovni příznivé podmínky pro fungování rodin. Výsledkem projektu by mělo být mimo jiné vytvoření základu systémového uchopení rodinné politiky na krajské a obecní úrovni a posílení spolupráce mezi kraji a obcemi, zlepšení koordinace místních a celostátních politik v oblasti rodinné politiky a sladování pracovního a rodinného života prostřednictvím zavedení udržitelného systému monitoringu potřeb rodin, tvorby koncepcí rodinné politiky na krajské a místní úrovni a systematické spolupráce mezi MPSV a kraji a obcemi. Mezi dílčí cíle patří např. vytvoření celorepublikové platformy pro systémové řešení rodinné politiky nebo vytvoření regionálních platforem pro systémové řešení rodinné politiky v krajích. Aktuálně probíhá příprava prodloužení tohoto projektu a návrh nových projektových aktivit, které se budou více zaměřovat na cílovou skupinu zaměstnavatelů a na osvětovou činnost.

Opatření má pozitivní vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.3.j Zajištění účinných mechanismů spolupráce všech aktérů v systému sociálně-právní ochrany dětí, podpora mechanismů průběžného a dlouhodobého vyhodnocování situace ohrožených rodin a dětí, tvorby individuálních plánů a jejich naplňování

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně, evaluace v roce 2016

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Nástroje sociální práce jako je vyhodnocování situace ohroženého dítěte a individuální plánování byly zavedeny prostřednictvím novely zákona o SPOD, která byla provedena zákonem č. 401/2012 Sb. s účinností od 1. 1. 2013, a to jako jeden z dílčích kroků transformace systému péče o ohrožené děti, jehož cílem bylo optimalizovat činnost OSPOD a zejména posílit využívání sociální práce s ohroženými dětmi a jejich rodinami při výkonu SPO, která je zcela zásadním předpokladem úspěchu práce s rodinou. Na základě ustanovení § 10 odst. 3 písm. c) a d) zákona o SPOD je OÚ ORP uloženo:

- pravidelně vyhodnocovat situaci dítěte a jeho rodiny, a to zejména z hlediska posouzení, zda se jedná o dítě uvedené v § 6 zákona o SPOD, podle druhu a rozsahu opatření nezbytných k ochraně dítěte, a poskytovat pomoc rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu dítěte,
- zpracovat na základě vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny individuální plán ochrany dítěte, který vymezuje příčiny ohrožení dítěte, stanoví opatření k zajištění ochrany dítěte, k poskytnutí pomoci rodině ohroženého dítěte a k posílení funkcí rodiny, včetně časového plánu pro provádění těchto opatření, a to ve spolupráci s rodiči nebo jinou osobou odpovědnou za výchovu dítěte, dítětem a odborníky, kteří se podílejí na řešení problému dítěte a jeho rodiny,
- pořádat případové konference pro řešení konkrétních situací ohrožených dětí a jejich rodin, a to ve spolupráci s rodiči a jinou osobou odpovědnou za výchovu dítěte, dalšími přizvanými osobami, zejména zástupci škol, školských zařízení, zařízení poskytovatelů zdravotních služeb, orgánů činných v sociální oblasti, orgánů policie, státních zástupců, odborných pracovníků v oblasti NRP, poskytovatelů sociálních služeb a pověřených osob.

V rámci standardizace výkonu SPO musí pracovníci OSPOD OÚ ORP také od 1. 1. 2015 naplňovat standard č. 9 *Jednání, vyhodnocování a individuální plán ochrany dítěte*, na základě něhož by měli dodržovat:

- *kritérium 9c)*, na základě něhož by měl provádět u všech případů, zejména v okamžiku zavedení dítěte do evidence dle § 54 zákona o SPOD, základní vyhodnocování potřeb dítěte a situace rodiny, zaměřené na skutečnost, zda se jedná o dítě ohrožené dle § 6 zákona o SPOD, či dítě kterému byl OSPOD ustanoven opatrovníkem či poručníkem, nebo o dítě zařazené do evidence dětí z jiného důvodu. Jestliže ze závěru vyhodnocování vyplývá, že se jedná o dítě ohrožené dle § 6 zákona o SPOD, provádí OSPOD podrobné vyhodnocování;
- *kritérium 9d)*, na základě něhož by měl zpracovat v případě, kdy provedl podrobné vyhodnocení se závěrem, že se jedná o dítě vymezené v § 6 zákona o SPOD, IPOD, podle potřeby jej přehodnocuje a následně jej uzavírá.

K podpoře propojení a rozvoje účinných mechanismů spolupráce všech aktérů v systému SPO by mělo také dojít v rámci realizace KA 1 IP MPSV „*Podpora a rozvoj služeb v oblasti sociálně-právní ochrany dětí*“. Celkově by měla být v rámci KA1 posílena mezioborová spolupráce se všemi aktéry na lokální úrovni, kteří se podílejí na řešení situace ohrožených dětí (propojení činnosti a koordinovaná intervence mezi OSPOD, poskytovateli sociálních služeb, policií, zdravotníky, psychology, pedagogy a dalšími odborníky). Nepočítá se tedy jen s rozvojem sítě sociálních služeb a činností poskytovaných pověřenými osobami k výkonu SPO, ale i s rozvojem a s užší provázaností služeb v oboru zdravotnictví, školství a bezpečnosti.

Opatření má pozitivní vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.3.k Realizace programů a opatření v péči o děti v postavení obětí či pachatelů trestné činnosti

Gestor: MSp, spolupráce MV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

V rámci standardizace výkonu SPO byla také ukotvena povinnost, aby mělo každé pracoviště OSPOD zajištěnou specializovanou agendu sociální kurately pro děti a mládež a agendy ochrany týraných a zneužívaných dětí. Tyto specializace se asi nejintenzivněji zabývají pachateli a oběťmi trestné činnosti. To, zda mají pracoviště OSPOD tyto specializace zajištěné, je kontrolováno v rámci kontrol kvality výkonu SPO.

Ve dnech 12. a 13. dubna 2018 v Praze a 19. a 20. dubna 2018 v Olomouci byla uspořádána metodická setkání MPSV s pracovníky OSPOD působícími na úrovni OÚ ORP, přítomni však byli též metodici SPO působící na KÚ a na Magistrátu hl. města Prahy. Metodická setkání se soustředila na tato témata:

- základní východiska poskytování sociálně-právní ochrany dětí (zásada vázanosti výkonu veřejné moci zákonem a pravidla pro zásah veřejné moci do autonomní sféry člověka; nejlepší zájem dítěte a jeho postavení jako předního či nejvyššího hlediska; systém veřejnoprávní ochrany dítěte a jeho vztah k systému soudnictví ve věcech mládeže a ke zdravotnickým či sociálním detencím; zásada postupu *lege artis* z hlediska sociální práce a její obsah);
- kolizní opatrovnictví dětí v soudním řízení;
- postavení dospívajících starších 15 let z hlediska možnosti autoritativně zasahovat do jejich právní sféry za účelem zajištění jejich ochrany;
- sociální kuratela pro děti a mládež;
- přijímání a průběh pobytu dítěte do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc.

Dále byla v roce 2018 zveřejněna publikace „*Základní východiska a právní principy práce sociálního kurátora pro děti a mládež*“, která byla již od počátku koncipována jako pojednání o základních ústavněprávních východiscích uplatňování veřejné moci v ČR, a to specificky ve vazbě na poskytování SPO, respektive sociální kurately pro děti a mládež jako součásti SPO jako takové. Vedle ústavněprávních východisek pak publikace představuje též základní principy sociální práce, které tvoří rámec zákonného požadavku na postup *lege artis*.

Za Ministerstvo spravedlnosti lze zmínit, že kromě služeb, které byly v uplynulém roce poskytovány obětem trestné činnosti prostřednictvím odborných pracovníků středisek Probační a mediační služby v souladu se zákonem č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě a zákonem č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, pokračovala Probační a mediační služba v realizaci plánovaných aktivit projektu Proč zrovna já? II (zaměřený na práci s oběťmi TČ) a projektu Na správnou cestu! II (zaměřený na práci s mládeží). Tyto projekty jsou financovány z Evropského sociálního fondu,

Operačního programu Zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

Předmětem projektu „Proč zrovna já? II“ je podpora a pomoc obětem trestných činů. Cíle projektu:

- rozšíření počtu poraden do 56 měst ČR a zavedení nového komplexního programu pomoci pro zvláště zranitelné oběti (tzn. také děti, novelou také senioři), kteří se svou skladbou přizpůsobí potřebám jednotlivých skupin obětí;
- zavedení meziresortní spolupráce v oblasti pomoci obětem na krajské úrovni;
- zajištění asistentství pro oběti v rámci parolových komisí;
- osvěta cílových skupin – změna postojů týkající se právního vědomí v oblasti práv obětí trestných činů.

V roce 2018 začalo pracovat 49 poradců pro oběti trestných činů v 55 okresech plus v Humpolci (5 poradců má v působnosti 2 lokality, jeden má na starosti 3 lokality). Jejich aktivity rozšířily stávající služby poskytované obětem v rámci středisek PMS.

Poradci obětem poskytovali telefonické, emailové a osobní poradenství. Realizovali komplexní program pomoci pro zvláště zranitelné oběti u 35 obětí, který zahrnuje poskytování právních informací, sociálního poradenství, psychosociální podpory, doprovázení, podporu rodinných systémů, vzdělávání, instruktáž, psychoterapii a právní konzultace v rozsahu 40 hodin. Poradci rovněž asistovali obětem při jejich účasti u parolových komisí, zprostředkovali jim účast v restorativních programech (mediace, konference) a doprovázeli je k jednání soudu. V rámci týmu působících na úrovni soudních okresů poradci iniciovali spolupráci s dalšími odborníky a poskytovateli služeb pro oběti a to formou multidisciplinárních setkání. Na sklonku roku 2018 také proběhla tři setkání na krajské úrovni, která přinášela nosná témata (Dítě jako oběť trestného činu, Sekundární viktimizace a Restorativní justice) a měla nejen krajský, ale i celorepublikový přesah. Poradci se podíleli rovněž na zpracování podkladů pro studii o potřebách obětí na místní úrovni. V rámci projektu byli poradci průběžně vzděláváni a účastnili se intervizních a supervizních setkání. Dále také probíhala školení sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách ohledně problematiky obětí trestných činů a jejich práv, kdy bylo proškoleno více než tři sta pracovníků. Na úrovni okresu propagovali poradci práva obětí trestných činů a to pomocí regionálního tisku, rádia apod. Kromě toho také probíhala v druhém pololetí 2018 rozsáhlá mediální kampaň zaměřená na práva obětí trestných činů (v rozhlase, tisku a na internetu).

Projekt "Na správnou cestu! II" se zabývá rozvojem inovativních způsobů řešení kriminality mládeže a jejich zavedením do praxe. Cíle projektu jsou:

- rozvoj multidisciplinární spolupráce rozšířením praxe tzv. Týmů pro mládež do 10 lokalit v ČR;
- zavedení nového programu krátkodobého zaměstnání mladistvých pachatelů, tak aby tito získali finanční prostředky především na hrazení škod vzniklých trestnou činností;
- realizace programu pro mladé násilné pachatele zaměřeného na snížení agresivity a recidivy;
- proškolení odborných pracovníků PMS za účelem rozvoje rodinných skupinových

konferencí jakožto dalšího nástroje restorativní justice.

V roce 2018 byly realizovány Týmy pro mládež v celkem deseti soudních okresech (Opava, Olomouc, Jeseník, Brno-venkov, Žďár nad Sázavou, Praha 9, Česká Lípa, Náchod a Plzeň- město, Jeseník). Koordinátoři Týmů pro mládež pravidelně komunikovali s orgány činnými v trestním řízení, odborníky a neziskovými organizacemi a vedli činnost Týmů, tj. sestavovali a následně zajišťovali plnění ročního plánu činnosti Týmu (nejčastěji se objevujícími tématy práce byla i v loňském roce kyberšikana a kyberbezpečnost obecně, podpora primární prevence ve školách a spolupráce s odborem školství, často se také objevuje tematika dětí s psychiatrickou diagnózou). V okresech Brno-venkov, Plzeň-město, Opava a Náchod navíc PMS realizuje program umožňující mladistvým pachatelům vykonat krátkodobou placenou pracovní činnost, která by jim umožnila z takto získaných finančních prostředků hradit škody vzniklé ze spáchání protiprávního jednání.

Vzhledem k cílové skupině tohoto opatření (děti) máme za to, že není relevantní posuzovat jeho vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Vězeňská služba ČR (dále jen „VS ČR“) není zcela kompetentní k realizaci programů a opatření v péči o děti v postavení obětí či pachatelů trestné činnosti. Kompetentní je v realizaci programů a opatření v péči o mladistvé. Svou činnost v roce 2018 zaměřila na podporu rodinných vazeb a na činnosti u vězněných mladistvých.

VS ČR v roce 2018 vydala Koncepti k realizaci výkonu trestního opatření odnětí svobody u mladistvých a Koncepti k realizaci výkonu trestu odnětí svobody u žen (část věnována matkám s dětmi ve výkonu trestu odnětí svobody).

Kaplanům VS ČR interní předpisy umožňují být v pastoračním styku s osobami blízkými vězněných osob. Této možnosti kaplani využívají nejen v přímé činnosti s odsouzenými, ale realizují aktivity a nabízejí služby, které jsou adresovány právě blízkým osobám vězněných. Někteří kaplani se podíleli v roce 2018 na projektu neziskové organizace s názvem „Andělský strom“, jehož cílem bylo zpříjemnit vánoční atmosféru dětem ze sociálně slabých rodin užitečným dárkem od dobrovolníků, který byl předán jménem vězněného rodiče. Kaplan Věznice Stráž pod Ralskem v roce 2018 realizoval projekt „Metanoia II“. Tento projekt umožnil úhradu návštěv dětí u vězněného rodiče, zorganizovat letní tábor pro děti vězněných rodičů a pomoci osobám těsně před jejich propuštěním. Projekt byl financován z prostředků sboru Církve bratrské v Liberci prostřednictvím nestátní neziskové organizace Mezinárodní vězeňské společnosti. Dalším zajímavým projektem, který proběhl v roce 2018, byl projekt s názvem „Den s dítětem“, který navázal na předchozí projekt realizovaný kaplany VS ČR „Jsme rodina“.

V červnu 2018 proběhl ve Věznici Všehrdy již 4. ročník „Dne otců“. V rámci Dne otců se vybraní odsouzení věnují svým dětem a to v podobě her nebo přípravy učení do školy (mohou tak částečně plnit svou rodičovskou roli). Matky se programu taktéž účastní a část programu bývá vymezena pouze pro ně, kde jim je umožněno poznat život ve věznici a položit dotazy vedení věznice (více viz <https://www.vscr.cz/veznice-vsehrdy/novinky/den-otcu-2018-ve-veznici-vsehrdy/>).

V roce 2018 připravila VS ČR projekt, který bude financovaný z Norských fondů, jehož součástí je aktivita, která si klade za cíl implementaci norského programu „Pappaprogrammet“, který je

realizován v norských věznicích. Program cílí na zachování role rodiče u vězněných osob a zachování sociálních vazeb během doby uvěznění a připravit vězněné otce na roli rodiče po propuštění. Program posiluje znalosti, dovednosti a přístupy odsouzených otců tak, aby mohli plnit rodičovskou roli v souladu se všemi požadavky a očekáváními. V rámci implementace programu se předpokládá zapojení obcí a dalších institucí. Projekt bude zahájen v roce 2019.

VS ČR rozšířila nabídku standardizovaných programů tím, že zavedla do praxe vybraných věznic nový terapeutický program „Antiagresivní trénink“, jehož součástí je práce s filmem Zuřivec (edukativní materiál norské společnosti Alternative til Vild), který cílí na problematiku domácího násilí (násilí na dětech). VS ČR si v předchozích letech vyškolila lektory ve spolupráci s norskou neziskovou organizací Alternative til Vild (Alternativa násilí), která se problematikou domácího násilí zabývá třicet let.

Věznice investují finanční prostředky do zlepšení prostor pro realizaci návštěv – dětské koutky, venkovní návštěvní prostory, zahrady pro návštěvy.

Od roku 2017 VS ČR pilotně ověřuje ve vybraných věznicích využití moderních komunikačních prostředků (Skype) pro kontakt s rodinou a zpřístupňuje odsouzeným ve vybraných věznicích některé webové stránky.

Ve spolupráci s neziskovým sektorem jsou ve VS ČR využívány programy pro podporu rodinných vazeb – např. dobrovolnictví, asistované návštěvy pro děti v institucionální péči nebo v sociálně slabých rodinách.

Hledisko prosazování rovných příležitostí žen a mužů: Vzhledem k tomu, že v ČR jsou v 85 % pachatelé trestné činnosti muži, má opatření zvýšený dopad na jedno z pohlaví. Situace žen a mužů (chlapců a dívek) v pozici obětí trestné činnosti vykazuje odlišné charakteristiky. Muži/chlapci se s ohledem na obecně uznávanou představu mužství stydí za to, že jsou oběti, a o násilí často ani neinformují, tato cílová skupina tedy vyžaduje z hlediska genderu mmj. také rozdílný přístup.

Opatření: 3.3.I Průběžné vzdělávání a odborná podpora všech aktérů systému sociálně-právní ochrany dětí

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

V souvislosti se standardizací výkonu SPO musí mít každé pracoviště OSPOD i pověřená osoba k výkonu SPO, která poskytuje činnosti v rozsahu ustanovení § 48 odst. 2 písm. d) až f) zákona o SPOD, vypracovaná pravidla týkající se profesního rozvoje a vzdělávání zaměstnanců zařazených k výkonu SPO.

U OSPOD vyplývá povinnost průběžně se vzdělávat ze standardu č. 6 *Profesní rozvoj zaměstnanců*. Na základě něj by měl přímý nadřízený minimálně jedenkrát ročně hodnotit pracovní výkon pracovníků OSPOD, zjišťovat jejich vzdělávací potřeby (kritérium 6a) a společně s nimi vytvářet individuální vzdělávací plán (kritérium 6b). V individuálním plánu vzdělávání (dále jen „IPV“) by se měla odrážet také specializace pracovníka OSPOD (např. specializace na kuratelů pro děti a mládež, agendu ochrany týraných a zneužívaných dětí či NRP), tj. měly by zde být rozvojové a vzdělávací aktivity zaměřené na zvýšení odbornosti v dané specializaci. Zaměstnavatel je také povinen zajistit pracovníkovi OSPOD vzdělávání v rozsahu minimálně 6 pracovních dnů za kalendářní rok, a to formou jeho účasti na kurzech akreditovaných MPSV (kritérium 6c). Výdaje spojené s tímto vzděláváním lze u pracovníků OSPOD na úrovni OÚ ORP hradit ze zvláštní účelové dotace ze státního rozpočtu pro ORP a hlavnímu městu Praze na výkon agendy SPO. Dále by měl OSPOD zajišťovat pro své zaměstnance, kteří vykonávají přímou práci s klienty, podporu nezávislého kvalifikovaného odborníka – supervizora (kritérium 6d).

U pověřených osob k výkonu SPO, které vykonávají činnosti v rozsahu vymezeném v § 48odst. 2 písm. d) až f) zákona o SPOD, je povinnost průběžného vzdělávání ukotvena ve standardu č. 8 *Profesní rozvoj zaměstnanců*, na základě něhož opět musí mít pověřená osoba zpracovaný postup pravidelného hodnocení zaměstnanců, který obsahuje stanovení, vývoj a naplňování osobních profesních cílů a potřeby další odborné kvalifikace zaměstnanců (kritérium 8a). Dále by měla mít písemně zpracovány IPV u jednotlivých zaměstnanců (kritérium 8b) s doporučeným rozsahem vzdělávání minimálně 24 hodin za rok. Pověřená osoba by rovněž měla zajišťovat pro své zaměstnance podporu nezávislého kvalifikovaného odborníka (kritérium 8d). Obdobně je tomu i u pracovníků ZDVOP.

Povinnost řídit se standardy kvality SPO podléhá kontrolám, které ve vztahu k OÚ provádějí krajské úřady, ve vztahu ke krajským úřadům kontroly provádí MPSV. U pověřených osob a ZDVOP je prováděna inspekce kvality ze strany inspektorů krajských poboček ÚP ČR.

Na potřeby celoživotního vzdělávání pracovníků OSPOD a pověřených osob k výkonu SPO se zaměřuje KA 3 IP MPSV „*Celoživotní vzdělávání pracovníků a pracovníků orgánů sociálně-právní ochrany dětí a pověřených osob*“. V rámci aktivity by měl být vytvořen návrh uceleného systému vzdělávání pracovníků, jehož těžištěm je klientsky orientovaný přístup budovaný nabýváním a prohlubováním odborných kompetencí. V roce 2018 probíhaly práce na *Návrhu vzdělávacího (kompetenčního) modulu* a na *Studii možností implementace systému celoživotního vzdělávání v oblasti sociálně-právní ochrany dětí*. Probíhala v rámci této aktivity také spolupráce s Asociací vzdělavatelů v sociální práci, zejména ve věci optimalizace pregraduálního vzdělávání sociálních pracovníků na vysokých a vyšších odborných školách v oblasti SPO. V rámci řešení tohoto tématu byly v roce 2018 organizovány kulaté stoly s účastí odborníků, na základě jejich výsledků by měla být formulován doporučení k potřebným systémovým změnám.

V rámci KA 3 byla organizována i fokusní setkání, kde byly prostřednictvím interaktivních skupinových aktivit zjišťovány vzdělávací potřeby pracovníků. Na základě zjištěných potřeb byla pracovním OSPOD poskytnuta podpora při vyhledávání odpovídajících vzdělávacích kurzů

akreditovaných MPSV. Tyto kurzy byly OSPOD zařazeným do pilotáže hrazeny v rozsahu vyplývajícím z potřeb., resp. z požadavků stanovených vyhláškou č. 473/2012 Sb.

Zahájena byla rovněž spolupráce se správcem informačního systému AKRIS s cílem komunikovat zjištění vyplývající z *Analýzy systému vzdělávání v oblasti sociálně-právní ochrany dětí*, fokusních skupin a dalších výstupů projektové aktivity ve vztahu k optimalizaci tohoto informačního systému.

Provedeno bylo i dotazníkové šetření s vedoucími vybraných OSPOD s cílem zjistit, jaká je současná praxe vzdělávání vedoucích pracovníků a za se lze setkat s nějakými formami manažerského řízení v oblasti vzdělávání. Výstupy budou zpracovány do *Souboru doporučení pro implementaci systému celoživotního vzdělávání v oblasti sociálně-právní ochrany dětí*, které bude součástí publikace „*Celoživotní vzdělávání pracovníků OSPOD – jak rozvíjet kompetence?*“

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.3.m Realizace a rozvíjení osvěty v oblasti opatření v rodinné politice

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně, kampaň právo na dětství 2014/2015

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

V rámci osvěty v oblasti ochrany práv dítěte nadále funguje portál www.pravonadetstvi.cz, v jehož provozu bude MPSV pokračovat i v rámci navazujícího IP MPSV (tj. minimálně do 6/2019). Portál *Právo na dětství* poskytuje informace o právech dětí jak dětem, tak laické a odborné veřejnosti, kdy vychází v této oblasti z mezinárodně platné Úmluvy o právech dítěte. Informuje veřejnost také o probíhajících projektech v rámci transformace systému péče o ohrožené děti.

Součástí KA 5 IP MPSV „*Publicita*“ jsou také aktivity zaměřené na osvětu, a to na zvýšení povědomí veřejnosti o ochraně ohrožených dětí, práci s ohroženými dětmi a rodinami, činnosti OSPOD. V roce 2018 byl natáčen dokumentární cyklus „*Rodin je nejvíc*“, který je od začátku roku 2019 vysílán v České televizi.

Další podaktivitou je informační a náborová kampaň zaměřená na informování veřejnosti o významu a potřebě pěstounské péče a také získání potenciálních zájemců, kteří by mohli tuto formu náhradní péče o děti vykonávat. Samotná kampaň by měla být spuštěna v roce 2019 a bude probíhat zejména na regionální úrovni.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.3.n Podporovat zvyšování kvality činnosti OSPOD ve vztahu k ohroženým dětem nebo rodinám včetně dětí a rodin v sociálně vyloučených lokalitách nebo rodin ohrožených vyloučením z bydlení

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Zvyšování kvality činnosti OSPOD je dosahováno primárně prostřednictvím standardizace výkonu SPO, která vyplývá pro OSPOD z ustanovení § 9a odst. 3 zákona o SPOD. Standardy kvality SPO obsahují dle ustanovení § 9a odst. 4 principy a bodové hodnocení výkonu SPO; dále standardy sociální práce s klientem; standardy personálního a organizačního zajištění výkonu SPO a technicko - provozní zajištění SPO.

Jedním z požadavků standardů, který vyplývá pro OSPOD OÚ ORP z kritéria 1a) , je zajistit účinné poskytování SPO v potřebném rozsahu na celém území svého správního obvodu, tj. i na území sociálně vyloučených lokalit. Účinným poskytováním SPO se rozumí taková opatření, která jsou učiněna v zájmu dětí a vedou k zajištění jejich zdravého vývoje a k ochraně jejich práv. Potřebné ochrany ze strany OSPOD se musí dostávat všem dětem ve spádové oblasti OSPOD bez ohledu na jejich individuální odlišnosti (sociální či zdravotní znevýhodnění, odlišný jazyk či sociokulturní zázemí) či charakter lokality, v níž žijí, či bez ohledu na vzdálenost místa bydliště dítěte od pracoviště OSPOD.

Kritériem důležitým z hlediska zohlednění náročnosti výkonu SPO na území sociálně vyloučených lokalit je kritérium 4b)²². V rámci musí OSPOD zajistit za účelem řádného výkonu SPO takový počet zaměstnanců, který je přiměřený správnímu obvodu OSPOD. Při výpočtu přiměřeného počtu zaměstnanců OSPOD je brána do úvahy i náročnost výkonu SPO s přihlédnutím k pravidlu nejméně 1 pracovník na 800 dětí, které jsou ve správním obvodu OSPOD hlášeny k trvalému pobytu. Do počtu pracovníků se započítává vedoucí pracovník adekvátně svému zapojení do práce klienty. Toto pravidlo je spíše orientační. Při určování počtu zaměstnanců se přihlíží nejen k velikosti správního obvodu, k počtu obcí v obvodu, ale i k počtu případů ohrožených dětí v sociálně vyloučených lokalitách.

Požadavek na kvalitu a individualizaci výkonu SPO vyplývá pro OSPOD také z kritéria 8d)²³ standardů kvality SPO. Zde je stanoven maximální počet rodin, se kterými zaměstnanec OSPOD OÚ ORP v dané okamžiku pracuje. Jedná se o deklaratorní kritérium, jehož smyslem je zajistit především

²² 4b) Počet zaměstnanců je přiměřený spádovému obvodu OSPOD. Při výpočtu přiměřeného počtu zaměstnanců OSPOD je zohledněno kritérium ovlivňující náročnost výkonu SPO dětí ve správním obvodu OSPOD. Základním výchozím kritériem je nejméně 1 pracovník na 800 dětí (osob do 18 let věku), které jsou hlášeny k trvalému pobytu ve správním obvodu OSPOD. Do počtu pracovníků se započítává vedoucí pracovník adekvátně svému zapojení do práce s klienty.

²³ 8d) Každý zaměstnanec zařazený v OSPOD k výkonu SPO pracuje maximálně s 80 rodinami, v případě kurátora pro děti a mládež se 40 rodinami. V případě práce s osobami pečujícími a osobami v evidenci pracuje s maximálně se 40 rodinami.

individualizovanou podporu klientům (tj. i obyvatelům sociálně vyloučených lokalit) a ochranu zaměstnanců před přílišnou zátěží v situacích, kdy by zaměstnanec měl pracovat s větším počtem rodin, než jsou jeho reálné kapacity. V tomto kritériu jsou zohledněny specializace uplatňované v týmu zaměstnanců zařazených k výkonu SPO, kdy:

- zaměstnanec zařazený k výkonu SPO pracuje maximálně s 80 rodinami;
- kurátor pro děti a mládež pracuje maximálně s 40 rodinami;
- zaměstnanec specializovaný na práci s pečujícími osobami a osobami v evidenci pracuje maximálně se 40 rodinami.

Pozitivním dopadem standardizace výkonu SPO byl nárůst pracovníků OSPOD, což podporuje snížení počtu klientů na jednoho pracovníka. Ten se pak může jednotlivým klientům věnovat intenzivněji.

Tabulka č. 10: Počet pracovníků OSPOD OÚ ORP v letech 2008 – 2017

Rok ²⁴	Počet pracovníků OSPOD celkem	z toho kurátorů pro mládež	z toho zaměstnanci doprovázející pěstouny na základě dohod o výkonu pěstounské péče
2008	1757	478	x*
2009	1790	555	x
2010	1803	483	x
2011	1808	525	x
2012	1934	627	x
2013	2107	646	x
2014	2419	583	423
2015	2514	622	497
2016	2576	609	507
2017 ^{25 26}	2618	602	323

V souvislosti s plněním standardu č. 7 *Prevence* by měla pracoviště OSPOD aktivně vyhledávat a monitorovat ohrožené děti. Měla by také prokazatelně koordinovat a vytvářet podmínky pro preventivní aktivity ve svém správním obvodu. Za tímto účelem by měla spolupracovat s dalšími fyzickými, právníckými osobami a orgány veřejné moci (Policie ČR, Probační a mediační služba ČR, pověřenými osobami k výkonu SPOD, s poskytovateli sociálních služeb, se zástupci škol a školských zařízení, se zdravotníky, atd.).

²⁴ Zdroj: Roční výkazy o výkonu SPO za léta 2008-2017

²⁵ Údaje za rok 2018 budou k dispozici až v dubnu 2019.

²⁶ Pozn. Údaje o počtu zaměstnanců OSPOD pro NRP z celkového počtu zaměstnanců OSPOD jsou sledovány od roku 2014.

Na základě požadavků vyplývajících ze standardu č. 8 *Přijetí oznámení, posouzení naléhavosti a přidělení případu* jsou pracovníci OSPOD povinni zpracovat vnitřní pravidla a postupy, které zaručí co nejrychlejší a neefektivnější řešení situace ohrožených dětí tak, aby:

- bylo každé ohrožené dítě včas podchyceno v systému SPOD (tj. i dítě nacházející se v obtížněji dostupných sociálně vyloučených lokalitách);
- pracovníci OSPOD dokázali správně vyhodnotit naléhavost případů a stanovit lhůty pro jejich řešení (prioritně je nutné řešit situaci dítěte, jehož život, zdraví a normální vývoj je ohrožen nebo je-li ohrožen či vážně narušen jiný jeho důležitý zájem);
- vedoucí pracovník přidělil případ pracovníkovi - koordinátorovi, který má odpovídající odbornost a kapacitu řídit průběh výkonu SPOD u daného případu.

Na zvýšení kvality výkonu SPO se zaměřuje i KA 2 IP MPSV „*Monitorování systému ochrany práv dětí*“. Aktivita reaguje na to, že v ČR nejsou systematicky sledována data o systému ochrany práv dětí, ani o dětech, kterým je SPO poskytována. Součástí aktivity by mělo být vytvoření kvalitativního monitorovacího systému za účelem hodnocení kvality poskytované podpory a jejího vlivu na všestranný vývoj dítěte. MPSV bude před samotnou koncepcí systému analyzovat i zahraniční systémy řízení kvality v systému péče o ohrožené děti, které mohou být pro ČR v tomto ohledu inspirací.

Ve výzvě č. 03_15_007 patří mezi podporované aktivity podpora opatření k zefektivňování procesů v sociálních službách a ve službách pro rodiny a děti, rozvoj a rozšiřování systémů kvality v sociálních službách, službách pro rodiny s dětmi, sociálně právní ochraně dětí, metodická opatření zaměřená na tyto služby a vzdělávání pracovníků pracujících s dětmi, pracovníků ve službách pro rodiny s dětmi a dalších navazujících službách a organizacích podporujících sociální začleňování včetně orgánů sociálně právní ochrany dětí. Projekty věnující se výše uvedeným aktivitám v roce 2018 realizovaly kraje Královéhradecký, Jihomoravský, Moravskoslezský, Liberecký a Kraj Vysočina.

V listopadu 2018 byla vyhlášena výzva č. 03_17_076 "Podpora inovativních služeb pro ohrožené děti a rodiny". Hlavním cílem této výzvy je podpora inovativních služeb a procesů pro ohrožené děti a rodiny.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

1.5 Plnění opatření v oblasti podpory rovného přístupu ke vzdělání

Kvalita předškolní výchovy a primárního vzdělávání je významnou determinantou vzdělavatelosti člověka v pozdějším věku a podstatným faktorem pro sociální integraci. Napomáhá ke snižování sociálních rozdílů a představuje efektivní opatření k výraznému snižování nákladů budoucích sociálních politik. Investice do kvalitního a široce dostupného počátečního vzdělávání představují velké úspory budoucích sociálních výdajů.

Mezi největší rizika, která Strategie v oblasti vzdělávání identifikovala, patří nedostatečný rozsah a kvalita předškolní péče o děti ze sociálně vyloučeného prostředí v rámci některých regionů, nedostatečná připravenost škol i jednotlivých pedagogů na zavádění principů rovného přístupu ve vzdělávání a na práci s žáky s různou mírou potřeby podpůrných opatření. S tím souvisí také neodůvodněná segregace žáků dle nadání a socioekonomického statutu rodiny v období plnění povinné školní docházky – na jedné straně koncentrace dětí ze skupin s nízkým socioekonomickým statusem příp. ze SVL ve školách, kde žáci pocházející ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí tvoří většinu žáků školy, na druhé straně snaha některých škol o výběr žáků s vyššími studijními předpoklady či vyšším socioekonomickým postavením rodiny. Důležitým problémem českého školství je jeho pod-financovanost, zejména pak výdaje na žáka v poměru k HDP na hlavu v paritě kupní síly.

Cíl (z hlediska sociálního začleňování): Zajistit rovný přístup ke vzdělání pro všechny.

Opatření: 3.4.a Zajistit podmínky (materiální, technické, finanční, personální) pro vzdělávání ve školách hlavního vzdělávacího proudu pro všechny děti, žáky a studenty

Gestor: MŠMT

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Tyto podmínky deklaruje novela školského zákona a na ni navazující vyhláška (č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ze dne 21. ledna 2016), která definuje podpůrná opatření, a jejíž součástí je taktéž příloha, která specifikuje pravidla pro poskytovaná podpůrná opatření.

Novela školského zákona byla v březnu 2015 schválena v obou komorách Parlamentu České republiky a v dubnu podepsána prezidentem republiky. Ve Sbírce zákonů byla vyhlášena pod číslem 82/2015. Většina klíčových změn je účinná od 1. září 2016.

1) Vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných č. 27/2016 Sb.

K provedení novely školského zákona Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) vydalo v lednu 2016 vyhlášku č. 27/2016 Sb., která nabyla účinnosti dne 1. září 2016.

Více viz zpráva za rok 2016.

Novelizace vyhlášky č. 27/2016 Sb.

V roce 2017 byly přijaty dvě novelizace vyhlášky č. 27/2016 Sb., jejichž cílem bylo odstranit problémy, jež byly zjištěny během prvního roku uplatňování podpůrných opatření v praxi. Novela ze

srpna 2017 směřovala zejména k odstranění nadměrné administrativní zátěže v oblasti společného vzdělávání, novela z prosince 2017 pak k upřesnění pravidel pro využívání podpůrných opatření na základě poznatků z praktického fungování systému. Zpřesnění pravidel nastavilo podmínky pro využívání finančních prostředků státního rozpočtu v souladu s původním záměrem systému podpůrných opatření, vyrovnaním příležitosti žáků při hospodárném a cíleném využití finančních prostředků státního rozpočtu. Schválená právní úprava nezměnila hlavní principy, cíle a parametry zajišťování speciálních vzdělávacích potřeb žáků. Obsahuje toliko dílčí úpravy směřující k efektivnějšímu nakládání s finančními prostředky ze státního rozpočtu ve využívání vybraných personálních podpůrných opatření, při zachování kvality vzdělávání.

MŠMT v roce 2018 připravilo novelizaci vyhlášky č. 27/2016 Sb.

Cílem novelizace vyhlášky je úprava prováděcího právního předpisu tak, aby pro vzdělávání žáků se SVP a žáků nadaných byla k dispozici potřebná zpřesněná pravidla pro stanovení PO a pro čerpání finančních prostředků na ně. V cílovém stavu by měla být redukována administrativní zátěž škol a ŠPZ na nezbytnou potřebnou úroveň. Čerpání finančních prostředků státního rozpočtu bude významně efektivnější. Část odpovědnosti za čerpání finančních prostředků na PO bude na ředitelích škol a nemělo by tak docházet k duplicitním nákupům pomůcek nebo hrazení dalších AP v případech, kdy asistenti již na škole působí a mohli by zajistit podporu i pro dalšího žáka s nárokem na dané PO typu AP. Poskytování poradenských služeb a vzdělávání s PO se více přiblíží naplnění nejlepšího zájmu každého žáka.

Očekávaný dopad vyhlášky:

- vzdělávání žáků se SVP bude více směřovat k podpoře jejich samostatnosti, získávání sociálních kompetencí, začlenění do sociální skupiny třídy a tím ke skutečné integraci/inkluzi,
- zabránění duplicitního nakupování doporučených pomůcek,
- okamžité snížení administrativní zátěže především na straně škol,
- odstranění psychické zátěže žáků a administrativní zátěže ŠPZ při neúčelných diagnostikách,
- poskytnutí možnosti řešení neúspěšné integrace žáků, např. se závažnými poruchami učení a závažnými poruchami chování i dalším závažným či kombinovaným postižením v menších kolektivech, za působení odborníků v oblasti speciální pedagogiky a psychologie, které jsou při vzdělávání žáků s těmito druhy zdravotního postižení v jejich nejlepším zájmu,
- zajištění odpovídající kvality a úrovně vzdělávání žáků uvedených v § 16 odst. 9 školského zákona v praktickém vyučování a efektivní využívání prostředků poskytovaných ze státního rozpočtu příslušným školám.

2) Základní vzdělávání a úpravy RVP ZV

Opatřením ministryně školství mládeže a tělovýchovy ze dne 22. února 2016 byl vydán upravený Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (RVP ZV), který nabyl účinnosti dne 1. září 2016. Nově upravený RVP ZV sjednocuje vzdělávací nabídku, a tím vytváří podmínky pro zajištění rovného přístupu ke vzdělávacím obsahům pro všechny žáky.

Opatřením ministra školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 29. června 2017, č. j. MSMT-11076/2017-2 byl změněn Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (RVP ZV) s účinností od 1. září 2017. Změny spočívají v úpravě dílčích kapitol tak, aby zajistily rovný přístup ke vzdělávání všem žákům.

V roce 2018 pokračovaly práce na systematické revizi RVP ZV. Jejím cílem je zejména odstranit přetížení kurikula, zřehlednit jednotlivé kurikulární dokumenty, zaměřit kurikulum povinného vzdělávání koncepčně na to podstatné, usnadnit školám tvorbu ŠVP a provázat kurikulum s inovovaným systémem hodnocení žáků a monitoringem výsledků škol a systému vzdělávání jako celku.

3) Pokračování vzdělávacích seminářů ke společnému vzdělávání

Vzdělávací programy s tematikou společného vzdělávání realizovalo NIDV. V roce 2018 bylo v rámci činnosti NIDV realizováno pro pedagogické pracovníky 200 vzdělávacích aktivit (vzdělávací kurzy, kulaté stoly, informační semináře apod.) v oblasti společného vzdělávání. V rámci projektu APIV B bylo v tom samém období realizováno celkem 74 kurzů pro pedagogické pracovníky a 55 informačních seminářů pro odbornou i širokou veřejnost s tématem společného vzdělávání.

Přehled počtu účastníků DVPP NIDV v roce 2018:

- 4 135 účastníků z řad pedagogických pracovníků na kurzech DVPP.

Přehled počtu účastníků projektu APIV_B v roce 2018:

- 1 334 účastníků z řad pedagogických pracovníků na kurzech DVPP,
- 954 účastníků z řad odborné i široké veřejnosti (učitelé, zákonní zástupci dětí, zřizovatelé) v rámci Informačních seminářů,
- 110 účastníků vzdělávacích akcí pro zástupce veřejné správy,
- 139 účastníků individualizované formy podpory pedagogických pracovníků,
- 350 zapojených škol a školských zařízení v rámci celé ČR.

4) Na podporu společného vzdělávání se realizují tzv. „individuální projekty systémové“ (IPS).4.1 Podpora kvalitních poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních zaměřených na podporu inkluze (KIPR – Kvalita – Inkluze – Poradenství – Rozvoj)

Tento projekt sleduje zejména následující cíle:

- posílení kvality, provázanosti, srovnatelnosti a efektivity poradenských služeb a podpůrných opatření v celé síti poskytovatelů,
- zvýšení úrovně poradenské a intervenční péče,
- posílení spolupráce škol a školských poradenských zařízení v zájmu kvality vzdělávání a služeb pro žáka,
- podpora kvality vzdělávání a poradenských služeb pro žáky ohrožené nerovným přístupem, životními podmínkami,
- rozšíření metod práce a forem práce se žáky z odlišného kulturního prostředí, aplikace nových dynamických přístupů.

Projekt, jehož realizátorem je NÚV a má rozpočet cca 150 mil Kč (více než 5,8 mil. eur), je realizován v období od května 2016 do dubna 2019.

4.2 Společné vzdělávání a podpora škol krok za krokem (APIV A)

Cílem projektu APIV A je podpořit zavádění a realizaci společného vzdělávání a zajistit efektivní implementaci určených úkolů Akčního plánu inkluzivního vzdělávání na systémové úrovni v oblasti průběžného sledování dopadů úprav RVP ZV na školní vzdělávací programy a školní vzdělávání po zařazení žáků s podpůrnými opatřeními a dále v oblasti posílení profesních pedagogických kompetencí potřebných k realizaci společného vzdělávání, a to ve všech oblastech jejich pedagogické činnosti.

Projekt, jehož realizátorem je NÚV a má rozpočet bezmála 157 mil Kč, je realizován v období od května 2017. V roce 2018 se uskutečnily následující aktivity a byly zpracovány následující výstupy:

- Realizováno kvalitativní i kvantitativní šetření dosud ve 150 základních školách za účelem zjištění relevantních dat o zavádění a realizaci společného vzdělávání;
- Zpracovány 4 příklady inspirativní praxe;
- Schválen a odbornou platformou přijat dokument Kritéria pro výběr lektorů;
- Realizováno celkem 29 pilotních ověření vzdělávacích modulů v rámci DVPP;
- Proškoleny celkem 386 účastníků;
- Identifikovány nejběžnější komunikační situace, do kterých vstupují žáci 3. -5. tříd a 6. - 9. tříd základních škol;
- Zpracovány specifikace pro čtení, poslech, psaní a mluvení;
- Definována kritéria hodnocení;
- Započata tvorba sad testových úloh a jejich první ilustrace;
- Na 180 středních školách realizován monitoring pedagogické realizace podpůrných opatření pro žáky-cizince;
- Zpracována kompletní zadávací dokumentace k veřejné zakázce na Vytvoření referenčního rámce pro český znakový jazyk a tato VZ vyhlášena.

4.3 Podpora společného vzdělávání v pedagogické praxi (APIV B)

Cílem projektu je především vzdělávání vedení škol, prohlubování a zvyšování odborných kompetencí dalších pedagogických pracovníků, a to nejen v oblasti společného vzdělávání, ale i v oblasti oborově předmětové, didaktické, obecně pedagogické, diagnostické a dalších. Projekt zpřístupňuje školám komplexní nabídku vzdělávání, poradenských a konzultačních služeb, mentorského vedení a koučinku a výměnu zkušeností prostřednictvím stáží.

Projekt, jehož realizátorem je NIDV a má rozpočet cca 184 mil. Kč, je realizován již v od dubna 2017 do března 2022.

Na podporu společného vzdělávání cílí i již dříve uvedené výzvy Inkluzivní vzdělávání, Inkluzivní vzdělávání pro KPSVL I a II, Inkluzivní vzdělávání pro sociálně vyloučené lokality (podrobněji viz výše). Na vytváření podmínek pro kvalitnější podporu žáků se speciálními vzdělávacími potřebami se dále zaměřila výzva Gramotnosti (02_16_012).

Zaměření výzvy a podporované aktivity:

Primární cílovou skupinou jsou v této výzvě žáci ze socioekonomicky znevýhodněného a kulturně odlišného prostředí, do které v mnoha případech spadají i žáci migrantů. Projekty se mohly zaměřit na několik aktivit: podporu funkční gramotnosti žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v oborech středního vzdělání bez maturitní zkoušky, podporu vzájemného učení mezi školami a pedagogy se zaměřením na rozvoj gramotností, volnočasové aktivity na rozvoj gramotností. Žadatelům s inovativní myšlenkou bylo umožněno podat žádost na výzkumně pilotní projekty s akcentem na sociálně znevýhodněné žáky.

V rámci výzvy bylo předloženo 30 žádostí o podporu v celkové alokaci 512 325 508 Kč, výběrovou komisí bylo doporučeno k realizaci 22 projektů. Celkem 21 projektům byly vydány právní akty v souhrnné výši 348 866 698,14 Kč. V průběhu roku 2018 pokračovalo 20 projektů ve své realizaci (jeden projekt ukončil předčasně realizaci v 2017).

Kromě tří výše zmíněných systémových projektů jsou dále realizovány projekty České školní inspekce a Úřadu vlády ČR (ASZ).²⁷

5) Reforma financování regionálního školství

Novelou školského zákona (č. 101/2017 Sb) byla přijata reforma financování regionálního školství, která pro mateřské, základní a střední školy, konzervatoře a školní družiny bude prostřednictvím MŠMT garantovat finanční pokrytí vzdělávání v rozsahu vymezeném státem stanoveným maximem. Novela nabyde účinnosti 1. září 2019; školy a školská zařízení zřizované krajem, obcí nebo svazkem obcí budou podle tohoto zákona financována od 1. ledna 2020. Systém financování podle počtu žáků bude nahrazen novým systémem, který bude garantovat financování skutečného rozsahu vzdělávání. Maximální počet hodin výuky financovaný ze státního rozpočtu na jednu třídu v oboru vzdělání v závislosti na počtu žáků ve třídě stanoví nařízení vlády.

Hlavním smyslem změn, které přináší reforma financování regionálního školství, je:

- odstranění nerovného postavení jednotlivých srovnatelných příjemců finančních prostředků ze státního rozpočtu (krajů i jednotlivých krajských a obecních škol),
- zvýšení účinnosti státních prostředků tak, aby korespondovaly s realitou poskytovaného vzdělávání, ale i platovou úrovní v jednotlivých školách,
- zvýšení transparentnosti poskytování finančních prostředků pro školy, a to jak pro ředitele, tak i pro pedagogy,
- předvídatelnost pro ředitele škol (bude zřejmé, s čím mohou školy a školská zařízení při splnění stanovených podmínek počítat),

²⁷ Agentura pro sociální začleňování realizuje od roku 2016 individuální systémový projekt Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami, reg.č. CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586, (IKV) financovaný z Operačního programu věda, výzkum, vzdělávání (OPVVV).

- větší možnost cílené realizace podpory prioritních zájmů státu v oblasti vzdělávání,
- posílení motivace (nový systém přinese větší motivaci ke zvýšení kvality středního vzdělávání a spolupráci zejména v oblasti základního školství)

6) Financování společného vzdělávání

Systém financování společného vzdělávání je nedílnou součástí celého systému financování regionálního školství.

Ve školním roce 2017/2018 byl systém financování celého společného vzdělávání realizován:

- Stejně jako v předchozích letech (do 31. 8. 2018):
 - formou příplatků na zdravotní postižení (příplatky k základním normativům nebo procentním zvýšením základního normativu na vzdělávání žáků bez postižení) – jejich stanovení je plně v kompetenci krajských úřadů;
 - formou „nadnormativního“ dofinancování potřeb školy z povinně vytvářené rezervy krajského úřadu, zejména pro asistenty pedagoga v jednotlivých školách, co je opět v kompetenci krajských úřadů;
 - formou rozvojových programů vyhlášených přímo MŠMT (jde o 3 základní rozvojové programy: asistenti pedagoga pro sociálně znevýhodněné žáky, asistenti pedagoga pro zdravotně postižené žáky v soukromých a církevních školách, rozvojový program na pořízení kompenzačních pomůcek) – v kompetenci MŠMT.
- Od 1. 9. 2016 nově:
 - financováním postupně přiznávaných nárokových podpůrných opatření podle § 16 školského zákona a vyhlášky č. 27/2016 Sb. tj. školy a školská zařízení v tomto novém systému obdržely vyhláškou garantovanou jednotnou výši finanční normované náročnosti stanovené pro konkrétní podpůrné opatření. Financování zajišťují u škol a školských zařízení zřizovaných krajem, obcí, svazkem obcí a pro soukromé školství krajské úřady z finančních prostředků poskytnutých jim z MŠMT. Školy a školská zařízení zřizovaná MŠMT a školství církevní jsou financovány přímo z MŠMT. Nově je také připraven investiční dotační program, který zabezpečí financování podpůrných opatření investičního charakteru, která mají stanovenou normativní částku v příloze výše zmíněné vyhlášky. O finanční prostředky na podpůrná opatření investičního charakteru žádají školy nebo školská zařízení přímo MŠMT. Podrobné informace naleznete na webových stránkách MŠMT.

Systém financování vychází ze zákonné úpravy společného vzdělávání, které má definováno dvouleté přechodné období (do roku 2018). Po tu dobu vedle sebe existoval „starý systém“ (formou příplatků nebo zvýšených normativů) a „nový systém“ (formou financování podpůrných opatření).

Na podpůrná opatření bylo v roce 2018 celkem vynaloženo 5,424 mld. Kč.

7) Financování školních asistentů z OP VVV - šablony

V rámci OP VVV bylo možné ve výzvách Inkluzivní vzdělávání a tzv. Šablony (viz následující text) zřídit ve školách pozice školních asistentů, kteří obsahem své činnosti pozice asistentů pedagoga doplňují. Školní asistent je nepedagogický pracovník, není spojen s konkrétním žákem, působí v celé škole, příp. v domácím prostředí žáka (se souhlasem zákonného zástupce žáka). Školní asistent

např. poskytuje základní nepedagogickou podporu při přípravě na vyučování, zprostředkovává komunikaci s komunitou, rodinou a školou spočívající např. v aktivitách vedoucích k zajištění pravidelné školní docházky žáků, porozumění rodinnému prostředí žáků a zajištění přenosu informací mezi školou a rodinou, pomáhá při rozvoji mimoškolních a volnočasových aktivit. Podporuje přípravu žáka na výuku, pomáhá v zajišťování výjezdů školy (školy v přírodě apod.), a s organizační podporou pedagogických pracovníků při práci s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Dále může poskytovat nepedagogickou podporu dětem v předškolním vzdělávání spočívající např. v nácviku jednoduchých činností při příchodu a pobytu ve škole nebo školském zařízení, nebo při akcích školy nebo školského zařízení, pomoci při oblékání. Podporu dětem a žákům poskytuje školní asistent vždy za přítomnosti pedagogického pracovníka.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.4.b Zkvalitnění a rozvoj poradenského systému za účelem zajištění rovného přístupu ve vzdělávání (od předškolního po vysokoškolské, vč. prevence rizikového chování)

Gestor: MŠMT

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

1) Vytvoření revizního orgánu v oblasti diagnostiky

S implementací novely školského zákona bylo spojeno i vytvoření revizního pracoviště. Revizním orgánem je NÚV, právnická osoba zřízena a pověřena MŠMT.

K 1. září 2016 začal NÚV, sekce pedagogicko-psychologického poradenství, vykonávat v souladu s uvedenou novelou školského zákona úkoly revizního pracoviště v oblasti diagnostiky.

Revizní pracoviště zahájilo svoji činnost k 1. 9. 2016. Byl vytvořen odborný tým pracoviště, který zahrnoval výběr odborných pracovníků podle požadovaných kompetencí, sestavení odborného panelu z řad expertů v oborech psychologie a speciální pedagogiky, sestavení odborného týmu z řad pracovníků ŠPZ, kteří splňovali podmínky kladené na tyto pracovníky.

Počty žádostí o revizi:

V období od 1. 1. 2018 do 31. 12. 2018 obdrželo revizní pracoviště celkem 51 žádostí o revizi. Oproti roku 2017, kdy revizní pracoviště obdrželo 32 žádostí, se jedná o téměř 60% nárůst počtu žádostí na kalendářní rok. Celkově za své období působení bylo revizním pracovištěm od září 2016 přijato 93 žádostí.

Tabulka č. 11: Počty revizí

Období	Počet revizí	Shodné období	Počet revizí
		1. 9. – 31. 12. 2016	10
1. 1. – 31. 12. 2017	32	1. 9. – 31. 12. 2017	14
1. 1. – 31. 12. 2018	51	1. 9. – 31. 12. 2018	18

Žadatelé o revizi:

z celkového počtu 93 žádostí o revizi bylo:

- 55 žádostí podáno zákonnými zástupci nezletilého žáka,
- ve 28 případech podala žádost škola,
- v 7 případech podali žádost o revizi sami zletilí žáci,
- ve 2 případech podal žádost zákonný zástupce společně se školou
- v 1 případě podal žádost o revizi zákonný zástupce společně s nezletilým žákem (12 let).

2) Informace o uskutečněných kontrolách ČŠI v poradenských zařízeních

Novela školského zákona od 1. září 2016 rozšiřuje kompetence ČŠI při hodnocení školských poradenských zařízení. ČŠI dosud vykonávala ve školských poradenských zařízeních pouze kontrolu. Bylo však třeba zajistit i hodnocení kvality činnosti, která vede k zásadním závěrům ohledně dalšího vzdělávání dětí, žáků a studentů. ČŠI je vybavena novými kompetencemi, bude zjišťovat a hodnotit podmínky a průběh poskytování školských poradenských služeb.

Ve školním roce 2016/2017 ČŠI ve spolupráci s externími odborníky na poradenskou péči zpracovala samostatnou modifikaci kritérií hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání vycházejících z modelu tzv. kvalitní školy, která reflektuje specifika školských poradenských zařízení. Zároveň byly stanoveny oblasti sledování a hodnocení průběhu poskytování poradenských služeb a vytvořeny inspekční formuláře, do nichž jsou zjištění zaznamenávána pro následné vyhodnocení. Koncept inspekční činnosti ve školských poradenských zařízeních dle nově získané kompetence včetně specificky sestavených hodnotících kritérií byl v průběhu školního roku 2016/2017 ve spolupráci s NÚV odpilotován v konkrétních školských poradenských zařízeních a v kontextu zjištění a zkušeností z pilotáží byly příslušné podklady upraveny.

Zároveň bylo realizováno vzdělávání inspekčních pracovníků v oblasti hodnocení průběhu poskytování poradenské péče i v oblasti hodnocení naplňování doporučení školských poradenských zařízení přímo ve školách.

V průběhu prvního pololetí školního roku 2017/2018 probíhaly aktivity k řádné přípravě nových školních inspektorů na inspekční činnost zaměřenou na průběh poskytování poradenských služeb, která byla v ostrém režimu zahájena ve druhém pololetí školního roku 2017/2018.

Ve školním roce 2017/2018 ČŠI uskutečnila celkem 9 inspekcí v ŠPZ, a to:

- 3x komplexní inspekční činnost,
- 3x inspekční činnost na podnět,
- 3x šetření stížnosti.

ČŠI vytvořila hodnotící kritéria pro ŠPZ, a v daném období je vyzkoušela. Na kritériích ČŠI spolupracovala s NÚV, Asociací pracovníků PPP a Asociací pracovníků SPC.

3) Rozvojový program „Navýšení kapacit ve školských poradenských zařízeních“

MŠMT vyhláší již třetím rokem tento rozvojový program. Účelem rozvojového programu je zajistit dostatečnou odbornou personální podporu pro realizaci § 16 školského zákona, a to navýšením kapacit školských poradenských zařízení všech zřizovatelů zapsaných do školského rejstříku. Navýšení kapacit zařízení je dosaženo poskytnutím mzdových prostředků na činnost odborných pracovníků zařízení, a to včetně zákonných odvodů. Prioritou pro naplnění účelu tohoto rozvojového programu je navýšení kapacit školských poradenských zařízení, tj. zvýšení počtu pracovníků poskytujících poradenskou službu, nebo navýšením úvazku stávajícího pracovníka v souladu se zákoníkem práce. V roce 2018 bylo poskytnuto 120 mil. Kč.

4) Přímá personální podpora z OP VVV

Přímou personální podporu škol (pozici psychologa a speciálního pedagoga, ale také např. školního asistenta nebo sociálního pedagoga) bylo možné zajistit jednak z výzvy Inkluzivní vzdělávání (aktivita Prevence školního neúspěchu – viz text dříve) a dále také z tzv. šablon (OP VVV).

Výzvy Podpora škol formou projektů zjednodušeného vykazování – Šablony pro MŠ a ZŠ I (02_16_022 a 02_16_023) byly vyhlášeny dne 23. 6. 2016 v celkové alokaci 4,5 mld. Kč. Příjem žádostí byl ukončen 30. 6. 2017. Velká část aktivit je zaměřena na podporu společného vzdělávání. Mateřské i základní školy mohly volit ze šablon na personální podporu (školní asistent, školní psycholog, školní speciální pedagog a sociální pedagog). Pro mateřské školy byly připraveny šablony Individualizace vzdělávání v MŠ a Sdílení zkušeností pedagogů z různých škol prostřednictvím vzájemných návštěv. Základní školy mohly na podporu společného vzdělávání volit stejné personální šablony jako mateřské školy, nebo v rámci projektu absolvovat další vzdělávání pedagogických pracovníků v rozsahu 8, 16, 32, 54 a 80 hodin. Téma inkluzivní vzdělávání bylo možné rozvíjet také prostřednictvím šablon na sdílení zkušeností pedagogů a vzájemnou spolupráci. S obdobnými aktivitami byla dne 28. února 2018 vyhlášena výzva Šablony II v celkové alokaci 6 mld. Kč, do které předkládají mateřské a základní školy své navazující projekty. Okruh žadatelů byl rozšířen i o školská zařízení pro zájmové vzdělávání a základní umělecké školy. Obdobně jako v první výzvě je velká část aktivit zaměřena na podporu společného vzdělávání a školám umožňuje navázat na již realizované aktivity a případně je rozšířit. Zachována byla v plném rozsahu personální podpora a školy mohou opětovně volit ze šablon - školní asistent, školní psycholog, školní speciální pedagog a sociální pedagog. Doplněna byla dále šablona na školního kariérového poradce, jehož cílem je zvýšit úroveň kariérového poradenství ve škole a napomoci žákovi s volbou další vzdělávací dráhy. Obdobné aktivity jsou nadále podporovány i v oblasti vzdělávání pedagogických pracovníků a výměny zkušeností mezi pedagogy.

Pro střední a vyšší odborné školy byla dne 20. 12. 2016 vyhlášena výzva Podpora škol formou projektů zjednodušeného vykazování – Šablony pro SŠ a VOŠ I (02_16_035 a 02_16_042) v celkové alokaci 1 mld. Kč. Příjem žádostí byl ukončen 30. 11. 2017. I v této výzvě je spektrum šablon zaměřených na podporu společného vzdělávání, a to zejména pro střední školy. Ty mohly volit šablony na personální podporu (školní asistent, školní psycholog, školní speciální pedagog a sociální pedagog), další vzdělávání pedagogických pracovníků zaměřené na inkluzi v rozsahu 8, 16, 24 a 80 hodin, nebo šablony zaměřené na sdílení zkušeností a vzájemnou spolupráci pedagogů. Pro vyšší odborné školy byly připraveny šablony na další vzdělávání pedagogických pracovníků v tématu inkluze v rozsahu 8, 16, 24 a 80 hodin, nebo šablona zaměřená na sdílení zkušeností prostřednictvím vzájemných návštěv. S obdobnými aktivitami byla 12. prosince 2018 vyhlášena výzva Šablony II v celkové alokaci 1 mld. Kč, do které SŠ, VOŠ a nově i domovy mládeže a internáty mohou předkládat své žádosti o podporu. I tato výzva je zaměřena na personální podporu – možnost zajistit školního asistenta, školního psychologa, školního speciálního pedagoga nebo sociálního pedagoga, ale také koordinátora spolupráce školy a zaměstnavatele nebo školního kariérového poradce. Dále jsou mezi podporovanými aktivitami i vzdělávací akce pro pedagogy nebo výměna vzájemných zkušeností.

5) Vzdělávání poradenských pracovníků

V roce 2018 pokračovalo vzdělávání poradenských pracovníků.

Cílem DVPP je podporovat profesní rozvoj poradenských pracovníků v oblasti úspěšné realizace společného vzdělávání, včetně začleňování romských žáků a žáků cizinců, s cílem rovnoprávného vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Probíhá příprava a realizace vzdělávacích programů prioritně pro odborné pracovníky ŠPZ a další pedagogické pracovníky (např. výchovné poradce, školní psychology, školní speciální pedagogy, metodiky prevence, asistenty pedagoga apod.). Od ledna do června 2018 bylo z celkové vzdělávací nabídky realizovaných 38 kurzů a seminářů, kterých se zúčastnilo 723 osob. Kurzy byly zaměřené na práci s diagnostickými nástroji a intervenčními postupy. V období od září do prosince 2018 bylo do vzdělávací nabídky zařazeno dalších 54 vzdělávacích programů. Koncem roku 2018 se připravují k akreditaci nové vzdělávací programy, které budou zařazeny do vzdělávací nabídky v roce 2019. Nové programy se budou zaměřovat na celé spektrum podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, včetně žáků z odlišného kulturního prostředí a s jinými životními podmínkami.

Vybraná témata:

- podpůrná opatření u žáků z jiného kulturního prostředí,
- podpůrná opatření u žáků se specifickými poruchami učení,
- hodnocení žáka se speciálními vzdělávacími potřebami,
- aplikace podpůrných opatření u žáků s mentálním postižením nebo u žáků (v hraničním pásmu inteligence,
- vzdělávání žáků s LMP v běžné základní škole,
- vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami,
- podpůrná opatření u žáků s nespecifickými a specifickými poruchami chování,
- zpracování doporučení v PPP.

6) Metodická síť pracovníků školských poradenských zařízení

V rámci projektu IPS „Podpora kvalitních poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních zaměřených na podporu inkluze (KIPR)“, který byl zahájen v květnu 2016, byla vytvořena rozsáhlá krajská metodická síť přibližně 98 pracovníků ŠPZ (PPP, SPC), přes kterou jsou předávány informace do poradenského terénu, které pomáhají zavádět legislativní změny. Součástí metodické sítě projektu KIPR jsou také další odborné pozice v ŠPZ v krajích – metodik didaktik zaměřený na podporu PPP v oblasti práce orientované na potřebu úprav vzdělávacích obsahů, výstupů ze vzdělávání, metod práce ve vytvářených Doporučeních pro vzdělávání žáků se SVP. Dále se jedná o sociální pracovníky, kteří posilují činnost sociálních pracovníků ŠPZ. Další metodické pozice tvoří metodik ŠPZ pro intervenční standard, kde jsou různé specializace pracovníků ŠPZ dle jednotlivých kapitol Intervenčního standardu a speciálních kapitol. Cílem projektu je zavést a ověřit jednotná pravidla pro poskytování školských poradenských služeb, podpořit zavádění podpůrných opatření do vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, podpořit programy DVPP a metodické vedení ŠPZ na úrovni krajů. Nedílnou součástí projektu je ve spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování podpora vybraných škol (70), kde je vysoký počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v kombinaci s faktory sociálního vyloučení a chudobou. Projekt realizuje NÚV.

7) Podpora zavádění nových diagnostických nástrojů

MŠMT od roku 2013 podporuje zavádění nových diagnostických nástrojů prostřednictvím rozvojového programu „Vybavení školských poradenských zařízení diagnostickými nástroji“. Rozvojový program umožňuje školským poradenským zařízením rozšiřovat diagnostickou základnu. Nákup diagnostických nástrojů poskytuje příjemcům možnost kombinovat různé diagnostické přístupy pro specifikaci vzdělávacích potřeb žáka, stanovit potřebná podpůrná opatření a rovněž rozšířit kompetence poradenských pracovníků, což směřuje ke zkvalitňování služeb školských poradenských zařízení.

Rozvojový program je určen školským poradenským zařízením všech zřizovatelů zapsaných v rejstříku škol a školských zařízení, vyjma škol a školských zařízení zřizovaných ministerstvem. Dotace se poskytuje na zakoupení diagnostických nástrojů standardizovaných nebo validizovaných pro Českou republiku, jejichž stáří nepřesahuje 10 let od vydání. V roce 2018 bylo vyčleněno na program 4,7 mil. Kč.

8) Primární prevence

V rámci realizace efektivní primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže v působnosti resortu školství je kladen důraz především na:

- realizaci dlouhodobých, systémových a efektivních programů primární prevence,
- vzdělávání všech aktérů, kteří ve školním prostředí primární prevenci realizují (ať interních zaměstnanců školy, tak i vnějších subjektů – pedagogicko-psychologických poraden, nestátních neziskových organizací apod.),

- evaluaci, hodnocení a současně na poskytování ověřených informací z dané oblasti (prostřednictvím periodik, webových portálů a odborných platforem – seminářů, konferencí apod.).

V rámci podpory kvality školních programů primární prevence rizikového chování Národní ústav pro vzdělávání ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy i v roce 2018 pokračoval v posuzování kvality programů školské primární prevence a jejich certifikací. Hlavními činnostmi v souvislosti s koordinací průběhu certifikací bylo vyřizování žádostí o certifikace programů, sestavování hodnotících týmů (tzv. certifikační týmy), zajištění realizace místních šetření, poskytování informací o průběhu procesu, spolupráce s Výborem pro udělování certifikací při MŠMT a podpora odborného rozvoje certifikátorů.

Národní ústav pro vzdělávání ve spolupráci s Oddělením prevence MŠMT od roku 2016 realizuje cílenou metodickou podporu a systematické vzdělávání pro všechny krajské školské koordinátory prevence (KŠKP). NÚV a MŠMT tím navazují na tradici v poskytování metodické podpory pro oblast primární prevence rizikového chování, která byla přerušena po zrušení Institutu pedagogicko-psychologického poradenství v roce 2011. KŠKP zastávají klíčovou roli v celorepublikovém systému podpory školské primární prevence rizikového chování. Jejich úkolem je mj. metodické vedení metodiků prevence v pedagogicko-psychologických poradnách a participace na zajišťování podmínek pro kvalitní práci školních metodiků prevence a dalších pedagogů podílejících se na primární prevenci na jednotlivých školách. Jsou také zodpovědní za vytváření a naplňování krajské koncepce prevence, monitorují situaci na školách ve svém regionu a podílejí se na koncipování a směřování dotačních programů pro oblast prevence. V roce 2018 se uskutečnily celkem čtyři celodenní vzdělávací a metodické semináře s cílem dále zkvalitnit vertikální spolupráci v systému PPRCH a podpořit práci krajských školských koordinátorů prevence a tím i zlepšení kvality celkové úrovně systému primární prevence rizikového chování v každém kraji v České republice. Uskutečněné akce měly rovněž za cíl sjednotit práci koordinátorů prevence napříč ČR, umožnit sdílení zkušeností, podpořit šíření dobré praxe a fungovat jako prevence syndromu vyhoření těchto pracovníků. Hlavními tématy, jimiž se vzdělávání zabývalo v roce 2018, bylo téma on-line výkaznictví preventivních aktivit, témata návykových látek, alkoholu a kouření.

Národní ústav pro vzdělávání rovněž v rámci podpory kvality školních programů primární prevence rizikového chování spolupracuje s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a Klinikou adiktologie na rozvoji a uvádění do praxe jednotného on-line systému výkaznictví preventivních aktivit. Systém výkaznictví je pro lepší orientaci uživatelů umístěný na samostatných webových stránkách www.preventivni-aktivity.cz.

Smyslem on-line systému jednotné evidence preventivních aktivit realizovaných na českých školách je sjednotit obsah, objem a způsob sledování realizovaných preventivních aktivit, zavést jednotnou podobu výkazů a poskytnout školám účinný nástroj pro (auto)evaluaci realizovaných aktivit.

Mezi hlavní přínosy zavádění on-line systému výkaznictví preventivních aktivit patří ulehčení práce školním metodikům prevence a metodikům prevence z pedagogicko-psychologických poraden, zjednodušení vyplňování i zpracování dat o naplňování školních preventivních programů a možnost porovnatelnosti dat napříč okresy a kraji v České republice.

K usnadnění používání systému výkaznictví pro nové uživatele jsou vytvořena návodná instruktážní videa, která jsou zveřejněna na webových stránkách NÚV a zaslána školním metodikům prevence a metodikům prevence z pedagogicko-psychologických poraden. Vedle návodných videí a nápovědy umístěné přímo v systému fungoval po celou dobu též e-mailový a telefonický helpdesk, který provozuje NÚV. Pracovníci NÚV museli řešit několik desítek dotazů a drobných problémů, celkově ale proběhl první rok provozu systému dobře a bez větších komplikací.

V rámci on-line systému fungují celkem 3 úrovně přístupu pro jednotlivé kategorie pracovníků v systému primární prevence. Jádrem systému je dotazník rozdělený na 7 tematických částí, který vyplňuje škola (zpravidla školní metodik prevence). Data sesbíraná od škol se v generované formě dostávají do PPP příslušným metodikům prevence. Souhrnné informace o sesbíraných datech se potom za jednotlivé poradny v kraji agregují a samostatný přístup k nim mají krajsí školští koordinátoři prevence. Souhrnná data za jednotlivé kraje a celou ČR dohromady se pak zobrazují MŠMT, konkrétně pracovníkům Oddělení prevence. Moduly pro speciální přístupy na jednotlivých úrovních podle požadavků plynoucích z pozice jednotlivých článků v hierarchické pyramidě byly vždy nejprve navrženy ze strany NÚV a ve spolupráci s danými pracovníky pilotovány a připomínkovány, aby co nejlépe odpovídaly potřebám praxe.

V roce 2018 byla aktualizována 3 témata - přílohy Metodického doporučení pro primární prevenci – návykové látky, tabák, alkohol. Finální verze metodického doporučení je zveřejněna na webových stránkách MŠMT.

9) Standardy kvality služeb ambulantních středisek výchovné péče

V rámci minimalizace rizik spojených s rizikovým chováním u dětí, žáků a studentů byly od roku 2015 připravovány Standardy kvality služeb ambulantních středisek výchovné péče, což jsou zařízení preventivně výchovné péče. Standardy by měly do budoucna zajistit naplňování minimální a zároveň nepodkročitelné úrovně kvality poskytovaných služeb. Byly připravovány prostřednictvím setkávání pracovní skupiny vedené Národním ústavem pro vzdělávání a složené z odborníků z praxe. Byly také připomínkovány širší odbornou veřejností a prošly pilotáží přímo ve vybraných zařízeních. V roce 2018 byly za významné metodické podpory Národního ústavu pro vzdělávání implementovány do všech SVP v rámci České republiky.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.4.c Zajištění podpory rovného přístupu ve vzdělávání prostřednictvím mimoškolních aktivit (podpora efektivního zájmového a neformálního vzdělávání)

Gestor: MŠMT

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

1) Oblast legislativy

MŠMT napomáhá podpoře zájmového vzdělávání dostupností školních družin k podpoře rovného přístupu ke vzdělání, a tím podporuje i rodiny s dětmi, především díky nabídce volnočasových aktivit pro děti a mládež v odpoledních hodinách, v době školních prázdnin, případně i víkendových akcí. Jedná se o pravidelné i příležitostné výchovné, vzdělávací a zájmové činnosti; táborovou činnost; individuální práci, zejména vytvářením podmínek pro rozvoj nadání dětí, žáků a studentů; činnosti vedoucí k prevenci rizikového chování a jednorázové i spontánní činnosti s dětmi a mládeží. Segmentu školních družin výrazně napomůže reforma financování regionálního školství. Zásadní rozdíl je v zavedení zcela odlišného systému normativního financování pedagogické práce ve vybraných druzích škol a školských zařízeních zřizovaných územními samosprávnými celky. Vybraným typem školských zařízení budou školní družiny, kterým prováděcí předpis – zde konkrétně vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, stanoví maximální počet hodin přímé pedagogické činnosti v závislosti na organizační struktuře školní družiny. Tato změna výrazně napomůže vyššímu zapojení žáků do činnosti školních družin, posílí kapacity školních družin a napomůže vyššímu uspokojení poptávky po zájmovém vzdělávání, které je sice nenárokové, ale plní řadu nezastupitelných funkcí v socializaci jedince, jeho snazšímu zapojení do školního kolektivu, budování nových sociálních vazeb, ale rovněž získávání důležitých dovedností a znalostí pro život. Vhodně též doplňuje povinnou školní docházku a kompenzuje zátěž s ní související. Provozní hodiny si stanoví ředitel školského zařízení dle místních podmínek, nebudou tedy stanoveny jednotné provozní hodiny pro všechny družiny. Vyhláška prošla vnějším připomínkovým řízením a připravuje se znění do Legislativní rady vlády. Navržené řešení financování „pedagogické práce“ ve vybraných druzích škol/školských zařízení plně koresponduje s praxí většiny evropských zemí, kde stát hraje dominantní roli v oblasti zabezpečení mezd pro pedagogické pracovníky, a to až na úroveň jednotlivých škol/školských zařízení.

MŠMT současně stanovilo minimální personální zabezpečení - personální standard zajištění zájmového vzdělávání poskytovaného dalšími typy školských zařízení zájmového vzdělávání – školních klubů a středisek volného času. Tyto standardy jsou součástí novelizované vyhlášky č. 492/2005 Sb., o krajských normatívech.

V srpnu roku 2018 byla novelizovaná vyhláška č. 163/2018 publikována ve Sbírce zákonů dne 9. 8. 2018 a nabyla účinnosti k 1. 9. 2018. Od školního roku 2018/2019 jsou ředitelé školských zařízení povinni přizpůsobit novým pravidlům organizaci oddělení školní družiny v návaznosti na plánovou změnu financování.

2) Podpora zájmového a neformálního vzdělávání z operačních programů evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF).

MŠMT v této oblasti se zapojilo do tří operačních programů, aby zajistili školským zařízením pro zájmové vzdělávání a nestátním neziskovým organizacím pracujícím s dětmi a mládeží možnost čerpání finančních prostředků z ESF.

2.1 Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Podporováno z OP VVV – výzvy Inkluzivní vzdělávání, Gramotnosti, výzev Inkluzivní vzdělávání pro KPSVL I a II, Inkluzivní vzdělávání pro SVL (podrobněji viz výše). Na propojování neformálního a formálního vzdělávání na koncepční úrovni se zaměřila v tématu č. 4 výzva Budování kapacit pro rozvoj škol II (O2_16_032). Výzva byla vyhlášena v červnu 2017, příjem žádostí o podporu byl ukončen v září 2017. V tématu 4, které se zabývá propojováním formálního a neformálního vzdělávání – rozvojem klíčových kompetencí, bylo podpořeno celkem 26 žádostí o podporu. Projekty podporují realizaci opatření Koncepce podpory mládeže na období 2014-2020 a cílí na tvorbu, ověření a evaluaci programů pro děti a žáky, které propojí neformální vzdělávání s formálním vzděláváním a vzniknou za spolupráce pracovníků v neformálním vzdělávání (včetně zájmového) s pedagogy škol. Dojde k navázání partnerství mezi školami a organizacemi neformálního vzdělávání. Každý příjemce projektu je povinen zařadit mezi vytvářené programy minimálně jeden specifický program s uzpůsobením pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, např. pro děti a žáky se smyslovým zdravotním hendikepem, tělesně hendikepované děti a žáky, děti a žáky s ADHD, žáky nadané apod., kteří mohou program bez překážek absolvovat ve smyslu společného vzdělávání.

V tzv. Šablonách I pro ZŠ mohou školy organizovat extrakurikulární rozvojové aktivity typu čtenářský klub, Klub zábavné logiky a deskových her, příp. doučování a přípravu na vyučování. Cílem aktivit v čtenářském klubu je rozvoj klíčových kompetencí. Je kladen důraz na respektování individuálních potřeb a požadavků žáků, jako je např. rozdílná úroveň dovedností, jejich věk a různé zájmy. Podmínkou zřízení klubu je zařazení nejméně dvou žáků ohrožených školním neúspěchem. Klub zábavné logiky a deskových her pro žáky ZŠ podporuje rozvoj logického (ale i inforatického) a strategického myšlení žáků. I v této aktivitě je podmínkou zapojování žáků ohrožených školním neúspěchem. Dne 28. února 2018 byla vyhlášena výzva Šablony II v celkové alokaci 6 mld. Kč, do které mají možnost předkládat své projekty i školská zařízení pro zájmové vzdělávání a část alokace je vyčleněna i pro podporu zájmového vzdělávání v základních školách, tj. cíleně lze čerpat aktivity pro družiny a školní kluby. Školská zařízení pro zájmové vzdělávání mohou oblast společného vzdělávání podpořit zejména personálními pozicemi a to konkrétně školní asistent, sociální pedagog a kariérový poradce a dále na podporu zapojování žáků ohrožených školním neúspěchem také využít jednotek na zájmové a rozvojové aktivity. Podporována je i oblast spolupráce s rodiči dětí a žáků a to aktivitami odborně zaměřená tematická setkávání a spolupráce s rodiči účastníků a komunitně osvětová setkávání. Pro školní družiny a kluby je připravena možnost čerpat finanční prostředky na školního asistenta, školního speciálního pedagoga a sociálního pedagoga a dále na podporu zájmových a rozvojových aktivit, vzdělávání pedagogických pracovníků a výměny zkušeností.

V Šablonách pro SŠ a VOŠ I je možné jako extrakurikulární aktivitu zřídit tzv. fiktivní firmu (šablona Podpora podnikavosti žáků SŠ prostřednictvím volnočasové aktivity - fiktivní firma). Aktivita podporuje vlastní podnikavost žáků, vytváří příležitost pro jejich seberealizaci a upevňuje jejich zvyk provádět samostatnou práci a odpovědnost za vlastní vykonanou práci. Podmínkou zřízení fiktivní firmy je zařazení nejméně dvou žáků ohrožených školním neúspěchem. Ve výzvě Šablony pro SŠ a VOŠ II mohou školy, domovy mládeže i internáty realizovat např. kluby pro žáky, doučování nebo projektové dny.

Výzva Šablony II – výzva byla vyhlášena dne 28. února 2018. V této výzvě jsou oprávněnými žadateli i školská zařízení pro zájmové vzdělávání. V průběhu roku 2018 jich podalo žádost o podporu celkem 1 818, z toho 162 středisek volného času, 230 školních klubů a 1 426 školních družin. Výzva umožňuje realizovat aktivity, které podporují sociální začleňování např. personální podpora – sociální pedagog, školní asistent, speciální pedagog, nebo extrakurikulární rozvojové aktivity, při kterých je stanovena podmínka zapojení nejméně dvou účastníků ohrožených školním neúspěchem.

Výzva MAP II – výzva byla vyhlášena 8. 11. 2017. Jedna z nabízených možností pro výběr aktivity byla i aktivita - podpora zapojení sociálních pracovníků a sociálních pedagogů do zájmového a neformálního vzdělávání. V průběhu roku 2018 byly předloženy žádosti o podporu, které obsahovaly uvedenou aktivitu.

2.2 Operační program zaměstnanost – OPZ (v gesci MPSV)

Výzva „Podpora zařízení péče o děti na 1. stupni základních škol v době mimo školní vyučování mimo hl. město Prahu/ v hl. městě Praze“

2.3 Investiční regionální operační program - IROP

Výzva č. 56 „Infrastruktura pro zájmové, neformální a celoživotní vzdělávání“

Výzva č. 57 „Infrastruktura pro zájmové, neformální a celoživotní vzdělávání (SVL)“

Celkem bylo podáno do obou výzev 186 žádostí o podporu, alokace obou výzev je 503 mil. Kč.

2.4 Programy Erasmus+ a Evropský sbor solidarity

MŠMT působí v roli národní autority programu Erasmus+ (zavedený nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1288/2013 ze dne 11. prosince), mimo jiné i v oblasti neformálního vzdělávání mládeže. Naplňování opatření podpory neformálního vzdělávání se dlouhodobě s úspěchem naplňuje právě prostřednictvím mobility, ať už mládeže či pracovníků s mládeží. Programu nabízí možnosti rozvoje kompetencí mladých lidí i pracovníků s mládeží, budování kapacit organizací pracujících s mládeží, sdílení dobré praxe a inovací v oblasti neformálního vzdělávání mládeže. Vzhledem k tomu, že je sociální inkluze jednou z hlavních priorit celého programu, realizované projekty ve velké míře cílí na práci se znevýhodněnou mládeží a podporují přístupnost neformálního vzdělávání a rovný přístup k němu. Důraz je také kladen na aktivní participaci mladých lidí, která má zásadní pozitivní vliv na efektivitu realizovaných aktivit neformálního vzdělávání. Program se také zaměřuje na podporu rozvoje kompetencí a potenciálu mladých lidí a jejich zaměstnatelnost. V roce 2018 se také ve spolupráci DZS s MŠMT a Úřadem Vlády začala řešit

otázka předčasných odchodů ze vzdělávání, především pak ve vyloučených lokalitách, a to právě prostřednictvím neformálního vzdělávání v rámci možností programu Erasmus+.

Od roku 2018 plní MŠMT roli národní autority nového programu Evropský sbor solidarity (zavedený nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) ze dne 2. října 2018). Program nabízí především možnost dobrovolnických aktivit a solidárních projektů neformálních skupin mládeže, které jsou velmi dobrou příležitostí pro rozvíjení kompetencí mladých lidí a jejich participaci na řešení společenských problémů. Jedná se o efektivní nástroj pro inkluzivní neformální vzdělávání mládeže, která čelí různým znevýhodněním, a pomáhá tak překonávat překážky v přístupu k němu.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.4.d Minimalizace rizik spojených s rizikovým chováním u dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami prostřednictvím podpory standardizovaných a certifikovaných služeb v oblasti primární prevence rizikového chování ve vzdělávání, ve spolupráci s rodinou a sociálními službami

Gestor: MŠMT

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Politika primární prevence rizikového chování se v České republice začala formovat v devadesátých letech 20. století především ve spojitosti s protidrogovou prevencí, která reagovala na problematiku vysokého počtu mladých uživatelů návykových látek. Velmi důležitým krokem směrem k profesionalizaci programů v oblasti primární prevence bylo v roce 2005 vytvoření standardů specifikujících základní požadavky kvality programů zaměřených na prevenci užívání návykových látek, s nimiž byl spojený i vznik procesu certifikací. V roce 2013 schválilo MŠMT Standardy odborné způsobilosti poskytovatelů programů školské primární prevence rizikového chování. Tyto standardy se týkají i dalších druhů rizikového chování jako šikana, záškoláctví, rasismus a xenofobie. Velmi důležitým krokem byla také systematizace primární prevence. Za tímto účelem vznikly na základě financování z prostředků Evropského sociálního fondu projekty VYNSPI I. a VYNSPI II.²⁸, které realizovala Klinika adiktologie 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy ve spolupráci s MŠMT. MŠMT hraje klíčovou roli při implementaci politiky primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže v České republice, jelikož plní několik klíčových úkolů: stanovuje základní strategie v daných oblastech, stanovuje priority na budoucí období, podporuje vytváření vazeb a struktury subjektů realizujících či spolupodílejících se na vytyčených prioritách a v neposlední řadě podporuje

²⁸ Standardy primární prevence rizikového chování vznikly v rámci ESF projektu Tvorba systému modulárního vzdělávání v oblasti prevence sociálně patologických jevů pro pedagogické a poradenské pracovníky škol a školských zařízení na celostátní úrovni (VYNSPI, č. CZ.1.07/1,3,00/08.2005), který byl realizován Klinikou adiktologie (dřívější Centrum adiktologie) a NÚV (dřívější IPPP) v letech 2009 – 2012.

vytváření materiálních, personálních a finančních podmínek nezbytných pro vlastní realizaci primární prevence ve školství, včetně nezbytné metodické podpory subjektů působících v primární prevenci. V České republice je specifická primární prevence realizována na třech úrovních. Tyto úrovně jsou definovány cílovou skupinou programu a mírou jejího ohrožení rizikovým chováním. Podle toho je pak volena intenzita programu, prostředky a nástroje, které program využívá. Obecně platí, že čím větší je hloubka a intenzita programu, tím více využívá různých speciálně pedagogických, psychologických a psychoterapeutických technik a postupů. To znamená, že se s každou úrovní zásadně zvyšují požadavky na vzdělání a celkovou profesní erudici realizátora programu. Některé z nejvíce specializovaných náročných programů mohou realizovat již výhradně pracovníci s psychologickým a poradenským vzděláním (Gallà et al., 2005; Černý, 2010).

Všeobecná primární prevence je zaměřena na běžnou populaci dětí a mládeže bez rozdělování na méně či více rizikové skupiny. Zohledňuje se pouze věkové složení, případně specifika daná např. sociálními nebo jinými faktory. Patří sem programy pro větší počet osob (třída či menší sociální skupina). V praxi ve většině případů dostačuje na realizaci programu všeobecné primární prevence středoškolské vzdělání, základní lektorský výcvik, úplné vzdělání školního metodika prevence, realizují ho i lidé se specifickými dovednostmi – např. záchranáři, policisté. Cílem je např. zamezit nebo oddálit užívání návykových látek, či zamezení nebo oddálení výskytu dalších forem rizikového chování. Jedná se o tematické programy se zpracovanou metodikou (např. preventivní program Unplugged - Černý, 2010).

Selektivní primární prevence se zaměřuje na skupiny osob, u kterých jsou ve zvýšené míře přítomny rizikové faktory pro vznik a vývoj různých forem rizikového chování, jsou tedy více ohrožené (např. zvýšeně vystavené působení rizikových faktorů) než jiné skupiny populace. Rizikové skupiny lze identifikovat na základě biologických, psychologických, sociálních nebo environmentálních rizikových faktorů souvisejících s rizikovým chováním, a dále podle věku, pohlaví, rodinné historie, místa bydliště nebo úrovně sociálního znevýhodnění (Gallà et al., 2005). Jedná se např. o děti problémových konzumentů alkoholu nebo o studenty, kteří nedokončili školu nebo kteří mají zhoršený prospěch. Většinou se zde pracuje s menšími skupinami či jednotlivci. Není posuzována aktuální situace jednotlivce, hodnotí se pouze na základě jejich příslušnosti k popisované skupině (např. třída na základní škole praktické apod.) a na základě této příslušnosti je navržen selektivní program. Patří sem i různé intenzivní nesespecifické sociálně-psychologické skupinové programy posilující sociální dovednosti, komunikaci, vztahy atd. Vzhledem k práci s cílovou skupinou se zvýšeným rizikem, se zde klade větší důraz na vzdělání preventivní - vhodná je např. speciální pedagogika, psychologie, adiktologie, povinný je alespoň bakalářský stupeň VŠ, rozsáhlejší speciální trénink, základní sebezkušenost, ale opět tento rozsah splňuje specializační studium ŠMP - volně dle Černý, 2010).

Indikovaná primární prevence se zaměřuje na jedince či skupinu, kteří jsou vystaveni působení výrazně rizikových faktorů, případně u kterých se již vyskytly projevy rizikového chování. Snahou je podchytit problém co nejdříve, správně posoudit a vyhodnotit potřebnost specifických intervencí a neprodleně tyto intervence zahájit. Jedná se již o práci s dětmi a mládeží, u kterých je zvýšené riziko výskytu či již počínající projevy rizikového chování (Černý, 2010). Podstatou indikované prevence je, že jedinec byl do vybrané skupiny indikován – tedy vybrán dle posouzení své

individuální situace (diagnostikou, screeningem, dotazníky apod.). Cílem indikované prevence není jen např. oddálení zkušenosti s rizikovým chováním, ale také snížení frekvence a objemu jeho výskytu a zmírnění sociální a zdravotních následků s jeho výskytem spojených. Dalším cílem je porozumět rizikovému chování prostřednictvím vymezení rizikových a protektivních faktorů, především z oblasti individuálních rizikových faktorů vztahujících se k duševním problémům (např. externalizující a internalizující poruchy, děti s ADHD), které se vyskytují již v dětství a které zvyšují např. riziko problémů souvisejících s užíváním návykových látek (EMCDDA, 2009). Nedílnou součástí indikované prevence je vyhodnocení (screening) rizikovitosti jednotlivce z hlediska projevů rizikového chování (Mrazek & Haggerty, 1994; Kalina et al., 2003; NIDA, 2003; EMCDDA, 2009). Tato úroveň prevence již vyžaduje např. speciálně- pedagogické, psychologické, adiktologické nebo jiné podobné vzdělání pro práci preventisty, je nárokován magisterský stupeň VŠ studia, speciální trénink a dvouletá praxe pro samostatnou práci (Černý, 2010). Na této úrovni lze s klientem preventivně pracovat individuálně i skupinově.

Výhodou všeobecné prevence je zasažení velkého počtu účastníků a jejich nestigmatizace. Nevýhodou naproti tomu je, že dopady na jednotlivé účastníky jsou malé a povaha intervencí obtížně motivuje účastníky ke změně. Výhodou selektivní a indikované prevence je profit skupiny a jednotlivců z cíleného programu. Daný problém lze ještě řešit v raném stádiu. Nevýhodou je někdy obtížná identifikace osob, které jsou vystaveny riziku duševních poruch v budoucnosti a stigmatizace osob (Mrazek & Haggerty, 1994).

I přes dlouholetou tradici primární prevence v ČR, stále se nedaří zcela sjednotit a používat v praxi meziresortně a mezioborově ustálenou terminologii, stabilizovat přístupy, metody a nástroje efektivní primární prevence a transparentně a efektivně nastavit a sjednotit parametry výkonů v primární prevenci. Toto je jedním z hlavních posláních tohoto pilíře pro následující období.

Koordinace aktivit zaměřených na prevenci rizikového chování, jejímž cílem je uvádět ve vzájemný soulad aktivity jednotlivých participantů, předmětem jejího zájmu je široké spektrum na sebe navazujících a vzájemně se doplňujících vzdělávacích, kontrolních a evaluačních opatření, uskutečňovaných na mezinárodní, národní, krajské a místní úrovni. Koordinace preventivních programů umožňuje systémově zavádět aktivity podporující protektivní a minimalizující rizikové faktory vznikající v průběhu života jedince.

Dílními cíli koordinace na státní, krajské i regionální úrovni je sjednocování standardizovaných postupů, spolupráce na přidělování dotací, sběr dat a jejich vyhodnocování, přenos informací a přístupů v oblasti prevence rizikového chování.

Nezbytným předpokladem efektivní primární prevence je realizace v úzké spolupráci věcně dotčených subjektů – např. škol, školských poradenských zařízení, zákonných zástupců, nestátních neziskových organizací pracujících s dětmi a mládeží, Organů sociálně právní ochrany dítěte (dále OSPOD), Policie ČR, vysokých škol a dalších.

Systém koordinace primárně preventivních aktivit probíhá na dvou zásadních vzájemně se ovlivňujících úrovních, a to na centrální úrovni a krajské (místní) úrovni. Při procesu koordinování systému jsou využívány horizontální (meziresortní) a vertikální (od státní přes krajskou až po místní

úroveň) postupy a nástroje. Koordinační mechanismy se prolínají na horizontální, tak i vertikální úrovni.

MŠMT z hlediska systémových opatření v oblasti prevence realizuje následující:

- nastavuje rámec aktivit prostřednictvím koncepčních dokumentů (Národní strategie primární prevence rizikového chování na daná období a Akční plán opatření k Národní strategii),
- vytváří metodické dokumenty pro praktickou implementaci opatření ve školním prostředí v rámci ČR,
- stanovuje legislativní rámec oblasti primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže v ČR,
- vytváří podmínky pro vzdělávání pedagogů v tématech primární prevence rizikového chování,
- každoročně prostřednictvím dotací na realizaci aktivit v oblasti primární prevence rizikového chování vyčleňuje částku cca 20 mil. Kč,
- má vytvořený systém evidence programů, které se realizují v jednotlivých školách – systém on-line výkaznictví,
- spolupracuje s jednotlivými resorty, vysokými školami, nestátním neziskovým sektorem a dalšími odbornými platformami v dané oblasti s cílem nastavování efektivních opatření.

Tabulka č. 12: Přehled poskytnutých finančních prostředků

Rok	Počet podaných projektů	Počet projektů vyřazených z formálních důvodů	Počet podpořených projektů	Celková částka dotace v Kč
2013	517	12	107	18 543 300
2014	344	24	160	19 553 300
2015	280	20	164	19 256 954
2016	306	4	191	19 999 445
2017	390 (181 PP + 209 BK)	23 (10 PP + 13 BK)	290 (125 PP + 165 BK)	30 196 173 (19.644.262 PP + 10 551 911 BK)
2018	191	23	90	19 999 975

Národní ústav pro vzdělávání v rámci realizace úkolu Evaluace odborné způsobilosti poskytovatelů programů školské primární prevence rizikového chování, organizace místních šetření, vedení odborného rozvoje evaluátorů a revize procesu a dokumentů v průběhu roku 2018 pracoval

na naplnění dílčích výstupů, koordinaci místních šetření a předkládání závěrečných zpráv meziresortnímu Výboru pro udělování certifikací, zajišťování metodické podpory pro evaluátory a přípravě revize procesu a dokumentů. Během celého roku 2018 byla na základě přijatých objednávek postupně realizována jednotlivá místní šetření. Na konci roku 2018 jsme evidovaly celkem 60 organizací s 93 platnými certifikáty. Z celkového množství programů primární prevence, které jsou certifikovány, je 59 programů všeobecné primární prevence, 24 programů se zaměřuje na primární prevenci selektivní a 10 organizací je certifikováno k provádění indikované prevence. Celkem 14 certifikací bylo prodlouženo na základě tzv. dohlídkového šetření a v rámci jedné organizace došlo po provedení dohlídkového místního šetření k ponechání certifikátu v původně vymezené lhůtě platnosti stanovené do roku 2020. Aktuální počet vydaných certifikátů je 106, přičemž 13 certifikátů vydaných původně na zkrácenou dobu bylo po dohlídkovém šetření prodlouženo. Vzhledem ke končící platnosti některých certifikací během roku 2019, očekáváme nárůst počtu žádostí o realizaci místního šetření za účelem prodloužení certifikace jejich programů primární prevence.

V roce 2017 byly pracovní skupinou složenou z odborníků v oblasti prevence revidovány Standardy odborné způsobilosti PPRCH, které byly dokončeny v průběhu roku 2018. Finální verze dokumentů byla předložena do gremiální porady a porady vedení MŠMT.

V průběhu roku 2018 NÚV ve spolupráci s MŠMT uspořádal vzdělávací dny pro krajské školské koordinátory prevence a metodiky prevence, na kterých byly mimo jiné představené také aktualizované přílohy metodického doporučení k primární prevenci, které NÚV v průběhu roku zpracoval.

Jedním z úkolů NÚV v oblasti prevence bylo pro rok 2018 rozšíření systému evidence preventivních aktivit tak, aby v jeho rámci bylo možné zanášet a zachytit více informací o situaci v oblasti primární prevence na školách. Systém výkaznictví byl v průběhu roku 2018 upravován a odborníci z praxe byli podporováni v jeho využívání. Systém NÚV spravuje ve spolupráci s Klinikou adiktologie 1. LF UK, v současné době je již školami hojně využíván.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.4.e Podpora rozvoje a tvorby místních strategií rozvoje výchovně vzdělávací soustavy a systematické sociálně pedagogické intervence v domácnostech ohrožených sociálním vyloučením

Gestor: MŠMT ve spolupráci s MPSV a ASZ

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

K plnění tohoto opatření MPSV přispívá klíčová aktivita (KA) č. 1 Individuálního projektu (IP) „Podpora a rozvoj služeb v oblasti sociálně-právní ochrany dětí“, která by měla celkově vést k posílení mezioborové spolupráce se všemi aktéry sítě služeb pro ohrožené děti na lokální úrovni, kteří se podílejí na řešení jejich situace. Očekává se tedy i propojení činnosti a koordinovaná

intervence mezi OSPOD, školami, školskými poradenskými zařízeními, pedagogy, psychology, s poskytovateli sociálně-pedagogických činností a s dalšími odborníky. Nepočítá se tedy jen s rozvojem sítě sociálních služeb a činností poskytovaných pověřenými osobami k výkonu SPO, ale i s rozvojem a s ušší provázaností se školstvím. V roce 2018 se lišily fáze síťování v jednotlivých ORP a krajích podle toho, jak dlouho v dané lokalitě síť působí a také podle velikosti lokality a její sítě služeb. Ve většině lokalit již probíhala tvorba a realizace lokální strategie síťování. Část lokálních sítí postoupila do fáze tvorby analýzy lokální sítě služeb a reálného modelu minimální sítě služeb na úrovni ORP. V roce 2018 byl rovněž zpracováván *Interaktivní katalog jevů a služeb*, který by měl umožnit sociálním pracovníkům, neziskovým organizacím, psychologům a dalším profesionálům z oblasti péče o ohrožené rodiny a děti zorientovat se v situacích, které ohrožují funkce rodiny a další vývoj dítěte. Interaktivní katalog obsahuje definice nejčastějších situací, síť pomoci, úlohu aktérů a jejich vzájemné vazby, postupy řešení z pohledu pracovníků OSPOD, možné zdroje pomoci dle principu multidisciplinární spolupráce, odkazy na sociální, zdravotní, školské a jiné odborné služby a nechybí ani příklady z praxe.

V rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání v prioritní ose 3 jsou podporovány strategie rozvoje výchovně vzdělávací soustavy a sociálně pedagogické intervence v domácnostech ohrožených sociálním vyloučením.

Číslo výzvy: 02_15_005

Název výzvy: Místní akční plány rozvoje vzdělávání

Identifikace výzvy: Prioritní osa 3 Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání, IP1 SC3: Rozvoj systému strategického řízení a hodnocení kvality ve vzdělávání

Výzva (příjem žádostí) na podporu tvorby Místních akčních plánů byla v roce 2016 ukončena. Celkem bylo v rámci výzvy doporučeno k realizaci 218 projektů, které pokrývají téměř celé území ČR. Cílem projektů je podpora přípravy, realizace a vyhodnocování místních akčních plánů rozvoje vzdělávání (MAP), které jsou nástrojem implementace vybraných specifických opatření Operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání prioritně pro oblast předškolního a základního vzdělávání ve stanovených prioritních a volitelných opatřeních:

Prioritní opatření MAP:

1. Předškolní vzdělávání a péče: dostupnost – inkluze – kvalita
2. Čtenářská a matematická gramotnost v základním vzdělávání
3. Inkluzivní vzdělávání a podpora dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem

Doporučená opatření MAP:

4. Rozvoj podnikavosti a iniciativy dětí a žáků
5. Rozvoj kompetencí dětí a žáků v polytechnickém vzdělávání
6. Kariérové poradenství v základních školách

Průřezová a volitelná opatření MAP

7. Rozvoj digitálních kompetencí dětí a žáků

8. Rozvoj kompetencí dětí a žáků pro aktivní používání cizího jazyka
9. Rozvoj sociálních a občanských kompetencí dětí a žáků
10. Rozvoj kulturního povědomí a vyjádření dětí a žáků
11. Investice do rozvoje kapacit základních škol
12. Aktivity související se vzděláváním mimo OP VVV, IROP a OP PPR

Realizátoři projektů jsou metodicky podporováni Národním institutem dalšího vzdělávání, které realizuje Individuální projekt systémový Strategické řízení a akční plánování ve školách a území. V každém kraji je vytvořeno centrum podpory, které zajišťuje metodické vedení jednotlivých zpracovatelů Místních akčních plánů. V průběhu roku 2017 některé projekty v souladu se schváleným harmonogram již ukončily svoji realizaci.

V listopadu 2017 byla vyhlášena výzva Místní akční plány rozvoje vzdělávání II (02_17_047)

Identifikace výzvy: Prioritní osa 3 Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání, IP1 - SC1 Zvýšení kvality předškolního vzdělávání včetně usnadnění přechodu dětí na ZŠ, SC2 Zlepšení kvality vzdělávání a výsledků žáků v klíčových kompetencích, SC3 Rozvoj systému strategického řízení a hodnocení kvality ve vzdělávání, SC5 Zvýšení kvality vzdělávání a odborné přípravy včetně posílení jejich relevance pro trh práce:

Termín výzvy: 15. 11. 2017 do 31. 10. 2018

Alokace na výzvu: 3 000 000 000 Kč

Zaměření výzvy a podporované aktivity:

Cílem výzvy je podporovat společné plánování a sdílení aktivit v území a podpořit intervence naplánované v místním akčním plánu vedoucí ke zlepšení kvality vzdělávání v mateřských a základních školách tím, že bude podpořena spolupráce zřizovatelů, škol a ostatních aktérů ve vzdělávání včetně organizací neformálního vzdělávání v místě zaměřená zejména na společné informování, vzdělávání a plánování partnerských aktivit pro následné společné řešení místně specifických problémů a potřeb a vyhodnocování přínosů spolupráce. Důraz bude kladen na podporu pedagogických pracovníků včetně vedoucích pedagogických pracovníků, a to zejména formou vzdělávání, mentoringu, síťování se zkušenými kolegy a podporu spolupráce škol, vzdělávacích a kulturních center (např. školských zařízení, místních knihoven, muzeí, mimoškolních vzdělávacích a kulturních center zřizovaných NNO) v rozvoji gramotností a klíčových kompetencí dětí a žáků. Součástí je podpora aktivit vedoucích k podpoře dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem.

Dílní cíle výzvy:

1. Systémové zlepšení řízení škol prostřednictvím začleňování dlouhodobého místního plánování jako nástroje ke kvalitnímu řízení škol.
2. Sdílené porozumění cíli: orientace na kvalitní inkluzivní vzdělávání.
3. Zavádění řešení pro snižování nerovností ve vzdělávání uvnitř škol a v území – dostupnost kvalitního vzdělávání pro každé dítě/každého žáka v inkluzivní škole.
4. Zlepšení spolupráce s veřejností a rodiči, zřizovateli a veřejností, zlepšení spolupráce v území a využívání místních mimoškolních zdrojů pro rozvoj vzdělávání dětí a žáků.

Povinné aktivity:

1. Rozvoj a aktualizace MAP

Cílem aktivity je prohloubení procesu společného plánování v území včetně procesu strategického plánování ve školách a rozvoj partnerství, jehož výsledkem je aktualizovaný místní akční plán.

2. Evaluace a monitoring MAP

Cílem aktivity je monitoring realizace projektu, naplňování cílů místního akčního plánu včetně vyhodnocení procesu přípravy aktualizovaného MAP.

3. Implementace MAP

Cílem je podpora spolupráce (škol, školských zařízení, místních knihoven, muzeí, mimoškolních vzdělávacích a kulturních center zřizovaných NNO) při realizaci zastřešujících aktivit naplánovaných v místním akčním plánu. Realizované aktivity jsou komplementární s aktivitami škol podporovanými z výzev Podpora škol formou zjednodušeného vykazování – Šablony pro MŠ a ZŠ I a Šablony II.

Povinná témata:

- a. Implementace aktivit MAP pro realizaci povinného opatření č. 1 Předškolní vzdělávání a péče: dostupnost, inkluze a kvalita.
- b. Implementace aktivit MAP pro realizaci povinného opatření č. 2 Čtenářská a matematická gramotnost v základním vzdělávání.
- c. Implementace aktivit MAP pro realizaci povinného opatření č. 3 Inkluzivní vzdělávání a podpora dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem.

Volitelná témata:

- a. Implementace aktivit k naplnění doporučených opatření MAP (v případě, že je obsahuje SR MAP zpracovaný pro ORP).
- b. Implementace aktivit k naplnění průřezových a volitelných opatření MAP (v případě, že je obsahuje MAP zpracovaný pro ORP).

Odbor pro sociální začleňování Úřadu vlády ČR (Agentura, dále jen „ASZ“) realizuje od roku 2016 individuální systémový projekt Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami, reg.č. CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586, (dále jen „IKV“) financovaný z Operačního programu věda, výzkum, vzdělávání (dál jen „OPVVV“). V rámci klíčové aktivity 1 Spolupráce s územími (dále jen „KA1“) vznikají Místní plány inkluze (dále jen „MPI“). Tento dokument ošetřuje pouze oblast vzdělávání, a je zpracováván v obcích zapojených do Koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám (dál jen „KPSVL“) na základě Memoranda o spolupráci. MPI je samostatnou kapitolou Strategického plánu sociálního začleňování (dále jen „SPSZ“), kterou má obec zpracovávána. MPI je v souladu s platnými národními, krajskými a místními strategickými dokumenty, zvláště Krajských akčních plánů (dále jen „KAP“), Místních akčních plánů (dále jen „MAP“), Dlouhodobými záměry v oblasti vzdělávání, Strategii vzdělávací politiky České republiky do roku 2020 a platnými Akčními plány inkluzivního vzdělávání Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Obec/svazek obcí vytváří MPI ve spolupráci s pracovní skupinou pro vzdělávání a zástupci ASZ konkrétně konzultantem pro inkluzivní vzdělávání. MPI schvaluje zastupitelstvo obce na svém

zasedání. Cílem MPI je systemizace opatření na podporu inkluzivního vzdělávání v obci v rámci místní vzdělávací soustavy. Obec/ svazek obcí vytvořením MPI přijímá následující vizi pro oblast vzdělávání:

„Vzdělávací soustava v regionu bude poskytovat kvalitní vzdělání všem dětem a žákům bez rozdílů v sociálním či rodinném zázemí, v etnickém původu nebo ve zdravotním stavu, v míře jejich nadání, v nesegregujícím prostředí. Vzdělávací soustava bude pro tento úkol adekvátně nastavená a materiálně i personálně připravená.“

V roce 2018 bylo schváleno celkem 16 nových MPI: Kadaň, Most, Rumburk a Staré Křečany, Děčín, Litvínov, Postoloprty, Roudnice nad Labem, Sokolov, Smržovka, Písek, Havlíčkův Brod, Břeclav, Vítkovsko, Odry, Osoblaha a Valašské Meziříčí.

Opatření přijatá v rámci MPI řeší především problematiku zvýšení kvality vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP), zejména zvýšení kvality vzdělávání dětí a žáků socioekonomicky znevýhodněných a pocházejících z odlišného kulturního prostředí, tj. dětí a žáků žijících v sociálně vyloučených lokalitách či ohrožených sociálním vyloučením a problematiku desegregace škol. V návaznosti na desegregaci škol a kvalitu vzdělávání zmíněných cílových skupin může MPI obsahovat opatření zaměřená na kapacity škol a školských zařízení vyplývající z potřeb území s ohledem na cílové skupiny. MPI je zpracován v kontextu předpokládaného demografického a sociálně ekonomického vývoje a s ohledem na efektivitu vzdělávací soustavy v místě s ohledem na počty výše zmíněných skupin. Opatření, která jsou v MPI definována, mohou být navázána na projekty financované z různých zdrojů (místních, krajských, státních, ale i evropských).

V rámci možnosti realizovat opatření prostřednictvím projektů financovaných z evropských fondů, vyhláší MŠMT výzvy v OPVVV určené právě pro území obcí, které jsou zapojeny v KPSVL a soustředí se na podporu inkluzivního vzdělávání právě na území sociálně vyloučených lokalit. V roce 2018 bylo možné žádat o podporu projektů z výzvy č. 02_17_051 - Inkluzivní vzdělávání pro sociálně vyloučené lokality (SVL) a výzvy č. 02_16_039 - Inkluzivní vzdělávání pro KPSVL (Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám).

1. Výzva č. 02_17_051 - Inkluzivní vzdělávání pro sociálně vyloučené lokality (SVL). Cílem této výzvy bylo: zvýšení kvality vzdělávání dětí a žáků na území sociálně vyloučených lokalit (SVL). Výzva se zaměřovala nejen na obce nebo svazky obcí zapojené v Koordinovaném přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL), ale také na kraje, na jejichž území se nacházejí SVL, které nejsou zapojené v KPSVL. V roce 2018 schváleny projekty těchto žadatelů: statutární město Děčín: projekt Škola pro všechny síťuje všechny základní a mateřské školy zřizované statutárním městem Děčín, město Žďár nad Sázavou - účelem projektu je podpora zavádění inkluzivního vzdělávání ve Žďáře nad Sázavou, v prosinci byly předloženy další.

2. Výzva č. 02_16_039 - Inkluzivní vzdělávání pro KPSVL (Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám) II. Žádost o podporu bylo možné podávat od 11. 10. 2016 do 29. 12. 2018. Cílem této výzvy byla:

- podpora inkluzivního vzdělávání na území sociálně vyloučených lokalit,
- podpora MŠ, ZŠ a SŠ v oblasti zavádění individuální integrace,

- důraz kladen na osvětové aktivity směřované na veřejnost,
- podpora vzniku platformy mezi jednotlivými aktéry ve vzdělávání a workshopů.

Mezi podporované aktivity patřila oblast předškolního vzdělávání a prevence školní neúspěšnosti, která zahrnovala 2 tematické bloky, a to:

- blok I: doučování žáků ohrožených školním neúspěchem; průvodce pro žáky - „starší kamarád“; vrstevnické vzdělávání; vzdělávací aktivity o prázdninách; kroužky ve školách a zařízeních pro volnočasové aktivity; návštěva jiných škol se skupinou žáků; kariérové poradenství,
- blok II: workshopy pro rodiče žáků; spolupráce s rodiči a osvětová činnost; podpora rodičů při jednání s pedagogickými pracovníky, sociálními a zdravotními službami; podpora školních poradenských pracovišť; zapojování rodičů do aktivit školy; informační a osvětová kampaň; podpora aktivních rodičů žáků ze znevýhodněného prostředí; pilotní ověření pozice koordinátor inkluze ve škole; výjezdové aktivity pro pedagogické pracovníky.

Z výzvy č. 02_16_039 byly v roce 2018 schváleny projekty těchto žadatelů: Rodina v centru, z.ú (Nový Bor), SPOLEČNĚ-JEKHETANE, o.p.s. (Ostrava), projekt SPOLU 2 (Moravská Ostrava a Přívoz), Charita Vsetín, základní škola Krnov (okres Bruntál), předloženy byly i další (Bruntálsko, Frýdlantsko, Chomutov, Liberec a další).

V rámci MAP figuruje ASZ jako poradní orgán. V obcích v Koordinovaném přístupu je účast Agentury v Řídících výborech MAP povinná, v jiných obcích, které se potýkají se sociálním vyloučením, je dobrovolná. Experti na MAP zabezpečují žadatelům a příjemcům v MAP aktivní poradenství a podporu. Díky této spolupráci se v řadě MAP podařilo vkomponovat do místních vzdělávacích strategií agendu sociálního začleňování a na mnoha místech se uskutečnily konkrétní projekty. Příkladem jsou workshopy na téma inkluzivní vzdělávání s řediteli škol, s pedagogy i se zástupci MAP v Jihočeském, Karlovarském a Moravskoslezském kraji, dále dotazníková šetření zjišťující potřeby dětí a rodičů ze sociálně vyloučených lokalit, která umožní lépe zacílit práci s dětmi a zapojit rodiče. Experti MAP zaměřili své úsilí také na pomoc při desegregaci těch škol, které se potýkají s negativními důsledky segregace v konkrétních MAP. S realizátory MAP uzavírá ASZ Memoranda o spolupráci. K Memorandu jsou vytvořeny tzv. Plány poradenství, které obsahují konkrétní způsoby pomoci v jednotlivých MAP. Plány poradenství reflektují potřeby jednotlivých měst a obcí v ORP. Aktivity se zaměřují na oblasti podpory MAP, jsou zde stanoveny konkrétní cíle a hlavním tématem je podpora společného a inkluzivního vzdělávání. V roce 2018 byla uzavřena 3 Memoranda, a to s MAP v Trutnově, Náchodě a České Lípě. Rozjednaná spolupráce vedoucí k uzavření Memoranda o spolupráci pro rok 2019 – předběžný plán: Frýdlant, Uherské Hradiště, Svitavy, Opava, Hradec Králové, Karviná, Havířov, Nymburk, Sedlčany, Mnichovo Hradiště, Kutná Hora, Broumov, Jindřichův Hradec, Bohumín, Nový Jičín, Třebíč.

Experti na MAP vykonávají níže uvedené činnosti:

1. poradenská konzultační činnost,
2. metodická činnost – sdílení zkušeností v rámci realizace MAP,
3. účast v řídicích výborech na základě členství

4. účast v pracovních skupinách na základě členství,
5. realizace workshopů na téma komunitní práce – metody práce v romských komunitách, určené všem aktérům MAP. V roce 2018 byly realizovány kromě jiného dva workshopy na téma „Specifika romského žáka ze sociálně znevýhodněného prostředí“ na základě poptávky České školní inspekce.
6. video medailonky: zpracování video medailonků,
7. účast a prezentace na konferencích – v roce 2018 účast na konferenci SRP realizované v rámci ČR, zástupci ASZ prezentovali činnost ASZ a zároveň zprostředkovali nabídku spolupráce v rámci realizace projektu IKV.
8. Mapování potřeb cílové skupiny ze sociálně vyloučené lokality - vstup do terénu za účasti sociálních pracovníků, komunikace s místními aktéry území a zaměstnanci obce.
9. Zprostředkování jednání a nabídka vstupu obcí do KPSVL.

Téma systematické sociálně pedagogické intervence v domácnostech ohrožených sociálním vyloučením se ASZ snaží prosazovat na krajské úrovni prostřednictvím spolupráce s KAP do všech školních inkluzivních koncepcí krajů (dále jen „ŠIKK“), které se v roce 2018 začaly tvořit v Karlovarském, Ústeckém, Libereckém a Středočeském kraji. Tuto koncepci musí vytvořit všech 14 krajů, ale její finalizace je plánována až v dalším období (do 12/2019 - 3/2020). Zástupce ASZ se účastní pracovních skupin pro rovné příležitosti ve všech krajích a formou přednášek, workshopů a aktivní účasti při tvorbě ŠIKK téma sociálně pedagogické intervence v domácnostech zdůrazňuje.

Téma podpory rozvoje a tvorby místních strategií rozvoje výchovně vzdělávací soustavy se snaží pracovníci ASZ v rámci KAP podporovat při tvorbě analytické části ŠIKK, která má zohledňovat a podporovat existující strategie v územích. ASZ také vzdělává krajské pracovníky odborů školství všech 14 krajů při organizování / spoluorganizování s projektem APIV B a MŠMT odborných setkání, které se věnují návaznosti/ rozvoji opatření místních strategií pro ZŠ při přestupu žáků na SŠ v tématu tzv. předčasných odchodů ze vzdělávání.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.4.f Podpora poradenských, intervenčních a aktivizačních služeb v činnosti vzdělávacích institucí

Gestor: MŠMT ve spolupráci s MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, resp. Národní ústav pro vzdělávání, se věnuje podpoře poradenských služeb v celém spektru činností, které zajišťují školy a školská poradenská zařízení.

I v roce 2018 v rámci Národního ústavu pro vzdělávání pokračovala jednání pracovní skupiny, jejíž prvotní náplní je příprava systémového řešení poskytování poradenských služeb žákům – cizincům. V průběhu její realizace byly přeloženy informované souhlasy a další materiály pro zákonné zástupce žáka – cizince, zletilého žáka – cizince o poskytování poradenských služeb školským poradenským zařízením, konkrétněji pedagogicko-psychologickou poradnou, do několika jazykových mutací (materiály byly přeloženy do angličtiny, francouzštiny, mongolštiny, ruštiny, ukrajinštiny, vietnamštiny, maďarštiny, bulharštiny, albánštiny). Byla poskytována průběžná metodická podpora pro pracovníky školských poradenských zařízení v oblasti poskytování poradenských služeb žákům-cizincům, a pozornost byla věnována i dalšímu vzdělávání členů pracovní skupiny formou seminářů, nejen k diagnostickým materiálům pro žáky – cizince. V roce 2017 započala i příprava podkladů pro tvorbu informační databáze, která bude obsahovat důležitá data (legislativu; seznam tlumočnicků; profesní asociace; státní instituce, neziskové organizace pracující s cizinci atd.) a byla vyvíjena činnost k vytvoření interaktivní webové mapy, na které budou k nalezení kontakty na členy pracovní skupiny pro problematiku žáků – cizinců; kontakty na školy, které poskytují odpolední výuku českého jazyka pro žáky s odlišným mateřským jazykem a metodiky NIDV, které se více věnují podpoře školám, které vyučují žáky – cizince; kontakty na tlumočníky s informací jaké jazyky tlumočí, a jaká je finanční náročnost za poskytnutí tlumočnických služeb.

1) Poradenské služby pro žáky základních a středních škol i zájemce z řad dospělých

Centrum kariérového poradenství NÚV poskytuje služby každému zájemci o vzdělávání, tzn. žákům a žákyním, jejich rodičům, rizikové skupině mladých lidí, kteří předčasně ukončili vzdělávání, osobám se zdravotním nebo jiným znevýhodněním, dospělým osobám již mimo vzdělávací systém. Slouží i výchovným a kariérovým poradcům, kteří konzultují různá témata. Tematicky se věnuje všem poradenství pro vzdělávací příležitosti počátečního a dalšího vzdělávání, možnosti školské i jiné legislativy, pomoc při odstraňování různých bariér i podporu při realizaci nového profesního plánu, možnostmi dalšího vzdělávání pro dospělé, osobního rozvoje a profesního restartu apod. Jako podpora pro kariérové poradenství byly v rámci prioritní oblasti 7. Analýzy trhu práce a vzdělávání v NÚV realizovány datové analýzy i šetření v oblasti vzdělávání a trhu práce, které po zpracování aktualizují a rozšiřují datovou základnu integrovaného informačního systému dostupného na www.infoabsolvent.cz.

2) Poradenské služby pro žáky s poruchami autistického spektra

Systémovou péčí o děti a žáky s poruchami autistického spektra se zabývá Národní ústav pro vzdělávání (dříve Institut Pedagogicko-psychologického poradenství – IPPP ČR) a jeho pracovníci od roku 2001. Důležitou součástí úkolu je koordinovat spolupráci s krajskými odborníky pro péči o děti a žáky s poruchami autistického spektra (PAS) a s jejich pomocí sledovat a mapovat výskyt žáků a dětí s poruchami autistického spektra a jejich potřeby v předškolních a školních zařízeních, dále ve spolupráci s koordinátory v krajích poskytovat metodickou podporu pedagogům a pedagogickým pracovníkům školských poradenských zařízení a škol. Koordinace a metodické vedení pracovní skupiny psychologů a speciálních pedagogů – krajských koordinátorů péče o žáky s poruchami autistického spektra, včetně přípravy vzdělávacích programů a osvěty, je dlouhodobý úkol NÚV realizovaný ve spolupráci s Úřadem vlády ČR a pracovníky resortu zdravotnictví

(psychiatry, klinickými psychology), jehož cílem mimo jiné bylo mapování poradenských služeb pro děti, žáky, studenty s poruchami autistického spektra a jejich rodiny, které jsou dostupné v jednotlivých regionech České republiky. Pozornost byla věnována i sledování speciálních vzdělávacích potřeb dětí, žáků, studentů s poruchami autistického spektra; vymezení specifik ve vzdělávání těchto žáků; byly formulovány možnosti podpory a hledány nové modely práce s touto cílovou skupinou. Aplikovaná behaviorální analýza je jednou z intervencí u žáků s poruchami autistického spektra a díky možnosti Pokusného ověřování aplikované behaviorální analýzy ve vzdělávání žáků s poruchami autistického spektra v hlavním vzdělávacím proudu dle projektu PaTTAN Autism Initiative (projekt ministerstva školství státu Pensylvánie), které pro školní rok 2017/2018 schválilo MŠMT, má i Česká republika možnost získat „know how“ této účinné strategie ve vzdělávání žáků s poruchami autistického spektra, která je v zahraničí ověřena a podložena vědeckými důkazy. Cílem pokusného ověřování je získat vyhodnotitelná data o průběhu činnosti pracovníků a žáků zapojených v pokusném ověřování; připravit podklady pro rozhodování o tom, zda a jak konkrétní model využití aplikované behaviorální analýzy začlenit do vzdělávacího systému České republiky či nikoliv.

3) Poradenské služby v oblasti podpory rozvoje nadání a péče o nadané děti a žáky

V roce 2018 pokračovala metodická podpora psychologů a speciálních pedagogů PPP, kteří se na krajské úrovni věnují poradenství a metodické podpoře v oblasti podpory rozvoje nadání a péče o nadané děti a žáky. Metodické vedení bylo zajišťováno také skupině krajských koordinátorů péče o nadané – pedagogů, jejíž členové poskytují metodickou podporu pedagogům příslušného kraje při formálním vzdělávání nadaných dětí a žáků. V širším rámci jsou poradenské, intervenční a aktivizační služby vzdělávacích institucí v oblasti podpory rozvoje nadání a péče o nadané systémově podporovány (gestorem je odbor 51 MŠMT a realizátorem Talentcentrum NIDV) prostřednictvím krajských sítí podpory nadání. Další vzdělávání pedagogických pracovníků i pro tyto typy služeb zajišťuje MŠMT prostřednictvím svých OPŘO – NIDV a NÚV. Všechny výše uvedené aktivity jsou součástí naplňování Koncepce podpory rozvoje nadání a péče o nadané na období let 2014 - 2020.

4) Vzdělávání poradenských pracovníků

V rámci vzdělávání poradenských pracovníků NÚV zajišťoval v roce 2018 průběžnou aktualizaci témat a inovaci obsahů programů DVPP a jejich akreditaci na MŠMT, probíhala spolupráce s odbornými pracovníky při přípravě nových obsahů a lektorského zajištění vzdělávacích programů. Nabídky vzdělávacích programů byly připravovány v souladu s potřebami začínajících i zkušených poradenských pracovníků a v reakci na aktuální potřeby poradenské a školské praxe. Cílovými skupinami byly kromě poradenských pracovníků škol a školských poradenských zařízení (psychologů, speciálních pedagogů, výchovných poradců, metodiků prevence), i pedagogičtí pracovníci zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy a preventivní výchovné péče. Část programů byla určena i pro další pedagogy škol a školských zařízení. Zařazeny byly úvodní programy, zácviky a následně workshopy, kazuistické semináře k podpoře praktického využívání odborných kompetencí poradenských pracovníků. Preferovány byly programy na podporu diagnostických a intervenčních činností psychologů a speciálních pedagogů školských poradenských

zařízení, školských zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče, poradenských pracovníků škol i samotných pedagogů škol v oblasti inkluzivního vzdělávání (školská legislativa a aplikace podpůrných opatření ve vzdělávání, metodika práce s žáky se SVP ad.). V roce 2018 pokračovalo vzdělávání poradenských pracovníků.

Cílem DVPP je podporovat profesní rozvoj poradenských pracovníků v oblasti úspěšné realizace společného vzdělávání, včetně začleňování romských žáků a žáků cizinců, s cílem rovnoprávného vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Probíhá příprava a realizace vzdělávacích programů prioritně pro odborné pracovníky ŠPZ a další pedagogické pracovníky (např. výchovné poradce, školní psychology, školní speciální pedagogy, metodiky prevence, asistenty pedagoga apod.).

Od ledna do června 2018 bylo z celkové vzdělávací nabídky realizováno 38 kurzů a seminářů, kterých se zúčastnilo 723 osob. Kurzy byly zaměřené na práci s diagnostickými nástroji a intervenčními postupy. V období od září do prosince 2018 bylo do vzdělávací nabídky zařazeno dalších 54 vzdělávacích programů.

Koncem roku 2018 se připravovali k akreditaci nové vzdělávací programy, které budou zařazeny do vzdělávací nabídky v roce 2019.

Nové programy se budou zaměřovat na celé spektrum podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, včetně žáků z odlišného kulturního prostředí a s jinými životními podmínkami.

Vybraná témata:

- podpůrná opatření u žáků z jiného kulturního prostředí,
- podpůrná opatření u žáků se specifickými poruchami učení,
- hodnocení žáka se speciálními vzdělávacími potřebami,
- aplikace podpůrných opatření u žáků s mentálním postižením nebo u žáků v hraničním pásmu inteligence,
- vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením (LMP) v běžné základní škole,
- vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami,
- podpůrná opatření u žáků s nespecifickými a specifickými poruchami chování,
- zpracování doporučení v pedagogicko-psychologických poradnách (PPP).

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání – Prioritní osa 3

Číslo výzvy: 02_15_001

Název výzvy: Individuální projekty systémové I

Téma B: Podpora kvality v systému poradenství

Alokace na téma: 150 000 000 Kč

Cílem je posílení kvality pedagogicko-psychologického a speciálně pedagogického poradenství a efektivní komunikace o dítěti, žákovi nebo studentovi mezi školskými poradenskými zařízeními (pedagogicko-psychologickými poradnami a speciálně pedagogickými centry), službami poskytovanými školou, pedagogy mateřských, základních a středních škol a rodinou v oblasti inkluzivního vzdělávání. Bližší informace viz text uvedený dříve.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.4.g Podpůrné služby k získání a dokončení vzdělání pro osoby ze sociálně znevýhodňujícího prostředí podporující jednak samotné žáky a studenty ve studiu, tak jejich rodiče v podpoře svých studujících dětí

Gestor: MPSV ve spolupráci s MŠMT

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Podpora osob ze znevýhodňujícího prostředí probíhá při MPSV v soutěžních projektech v rámci investiční priority 1.1 OPZ, které jsou realizovány neziskovými, vzdělávacími a poradenskými organizacemi. Cílem těchto projektů je zvýšit zaměstnanost znevýhodněných cílových skupin a poskytnout jim komplexní podporu při hledání uplatnění na trhu práce. Nejčastějšími aktivitami těchto projektů jsou motivační kurzy, pracovní diagnostika, vzdělávací kurzy a rekvalifikace, poradenství, odborné praxe, místa na zkoušku, zprostředkování zaměstnání a mzdově podporovaná pracovní místa. Kromě projektů zaměřených explicitně na romskou národnostní menšinu (6 nových projektů v roce 2018), se osoby ze znevýhodňujícího prostředí mohou účastnit i projektů zaměřených na některou z jiných cílových skupin, např. na fyzické osoby starší 50 let, osoby do 25 let věku, osoby s nízkou úrovní kvalifikace, dlouhodobě nezaměstnané apod. V roce 2018 bylo v realizaci či vstoupilo do realizace celkem 298 takto zaměřených projektů v rámci 8 soutěžních výzev. Další výzva, do které bude možné předkládat obdobné projekty zaměřené na pomoc romské menšině, byla v roce 2018 ve fázi přípravy a bude vyhlášena v březnu 2019.

Program „Podpora romských žáků středních škol“ je Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy realizován od roku 2003. Před MŠMT realizovala tento dotační program Rada vlády ČR pro záležitosti romské menšiny, Úřad vlády ČR.

Cílem uvedené výzvy je podpořit studium těch romských žáků, jejichž rodinám způsobují náklady spojené se středoškolským studiem značné finanční potíže. Program je určen školám zařazeným v síti škol, předškolních zařízení a školských zařízení, a to studijních i učebních oborů (učilišť a praktických škol), včetně vyšších odborných škol a konzervatoří.

Cílem je zvýšit počet romských žáků a studentů studujících ve středních školách a vyšších odborných školách, a tím zabránit jejich předčasnému vstupu na trh práce bez odpovídající kvalifikace.

Program se realizuje ve dvou kolech: období leden – červen a září - prosinec.

Ve výzvě jsou podporovány dvě aktivity:

1. zajištění finanční a materiální podpory žáků/studentů (finanční podpora na školné, stravné, cestovné, ubytování a školní potřeby)
2. zajištění přímé podpory vzdělávání (mentoring, doučování)

Tabulka č. 13: Přehled poskytnutých dotací:

Období, rok	Počet podpořených žáků, studentů	Počet podpořených škol	Poskytnutá dotace v Kč
leden - červen 2016	688	134	3 802 400,-
září - prosinec 2016	724	132	3 712 400,-
leden - červen 2017	733	115	3 930 164,-
září - prosinec 2017	686	115	3 417 260,-
leden - červen 2018	709	102	3 633 535,-
září - prosinec 2018	443	84	2 212 760,-
leden - červen 2019	586	78	2 967 498,-

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.4.h Propojení a spolupráce škol, rodin, sociálních služeb a orgánů sociálně právní ochrany dítěte

Gestor: MPSV ve spolupráci s MŠMT

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Za účelem podpory rodin s ohroženými dětmi podporuje MPSV multidisciplinární spolupráci všech klíčových aktérů, kteří mohou mít vliv na řešení situace ohroženého dítěte. Prosazuje využívání metody casemanagementu při výkonu SPO, kdy pracovník OSPOD vede případ konkrétního dítěte, aktivně do jeho řešení zapojuje dítě a jeho rodinu s využitím jejích silných stránek a přirozených zdrojů podpory, které mohou být dostupné mimo jiné i v širší rodině či komunitě a koordinuje kroky všech zainteresovaných aktérů důležitých pro řešení situace dítěte. OSPOD rozvíjí spolupráci s ostatními veřejnými institucemi, včetně škol, a propojuje rodinu při řešení dílčích problémů s poskytovateli návazných specializovaných služeb.

Praktickým nástrojem pro efektivní plánování a koordinaci se zapojením všech klíčových aktérů jsou *případové konference*, kterých se účastní zástupci institucí zapojených do řešení případu, včetně zástupců škol a školských zařízení. Povinnost pořádat případové konference má dle ustanovení § 10 odst. 3 písm. e) zákona o SPOD OÚ ORP, a to za účelem řešení konkrétních situací ohrožených dětí, a to ve spolupráci s rodiči, dalšími přizvanými osobami, zejména zástupci škol, školských zařízení, zařízení poskytovatelů zdravotních služeb, orgánů činných v sociální oblasti, orgánů policie, státních zástupců, odborných pracovníků v oblasti náhradní rodinné péče, poskytovatelů sociálních služeb a pověřených osob.

V rámci schválené Koncepce rodinné politiky se navrhuje mimo jiné stanovit jednotné standardy kvality péče a vzdělávání v zařízeních péče o děti (včetně MŠ) pro všechny typy péče o děti, a to včetně formy spolupráce s rodiči. Aktuálně je připravena novela zákona o dětské skupině, která bude předložena vládě v první polovině roku 2019. Novela má zavést financování ze státního rozpočtu, zlepšit kvalitu poskytování služby péče o dítě v dětské skupině pomocí standardů kvality a legislativně ukotvit mikrojesle.

Podporováno z OP VVV – výzva Inkluzivní vzdělávání a z výzev Inkluzivní vzdělávání pro KPSVL I a II, Inkluzivní vzdělávání pro SVL (podrobněji viz plnění opatření výše).

MPSV realizuje v rámci systémového projektu aktivitu zaměřenou na síťování všech aktérů podílejících se na péči o ohrožené děti v kompetencích jednotlivých resortů. MŠMT s MPSV na tomto projektu spolupracuje, neboť zmapování prostředí, v rámci kterého dochází k péči o ohrožené děti, vnímá jako klíčové, a to zejména pro nastavení nezbytné efektivní spolupráce.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

1.6 Plnění opatření v oblasti přístupu k bydlení

Přístup k bydlení je základní podmínkou sociálního začlenění jednotlivců i rodin; bezdomovectví je chápáno jako extrémní sociální vyloučení ztěžující až znemožňující přístup osob k dalším zdrojům. Lidé, kteří z různých (objektivních či subjektivních) důvodů nemají dovednosti nebo prostředky k tomu, aby si bydlení zajistili nebo udrželi sami, existují v každé společnosti. Je povinností státu, aby v rámci uplatňování principu solidarity těmto lidem, a to prostřednictvím různých legislativních i nelegislativních opatření (od sociální práce až po sociální dávky), pomáhal. Strategie v roce 2013 identifikovala rizika v nedostatku dostupného a nesegregovaného bydlení (riziko nárůstu prostorového vyloučení), v nízké dostupnosti nástrojů prevence vyloučení z bydlení, v chybějící legislativě, nástrojích a finančních prostředcích pro řešení sociálního bydlení a v uplatňování principu „bydlení za odměnu“.

Cíl: Zvýšení dostupnosti bydlení pro osoby ohrožené vyloučením z bydlení nebo po jeho ztrátě.

Opatření: 3.5.a Zajištění místní dostupnosti standardního nesegregovaného bydlení (v bytech) pro osoby ohrožené vyloučením z bydlení nebo po jeho ztrátě (prostřednictvím legislativního vymezení rolí státu a obcí a návazného zajištění financování pořízení, rekonstrukce a provozu sociálního bydlení). Mělo by jít jednak o zajištění využití stávajícího bytového fondu (prostřednictvím rekonstrukcí, možnosti výhodného odkupu obcemi či neziskovými organizacemi) a nástrojů zvyšujících dostupnost bydlení na volném trhu s byty znevýhodněným jednotlivcům a rodinám (např. prostřednictvím garancí nebo sociálních nájemních agentur), jednak o zajištění podpory výstavby standardních nájemních bytů zvláště tam, kde nejsou k dispozici nevyužité byty, kde však existuje potřeba takového bydlení

Gestor: MMR ve spolupráci s MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno částečně.

Zajištění stabilního bydlení je klíčovým aspektem pro snižování chudoby, zadlužování a pro přerušování reprodukce sociálního vyloučení. V roce 2018 se hlavní gesce nad zákonem na základě schváleného legislativního plánu vlády přesunula z MPSV na Ministerstvo pro místní rozvoj. V průběhu roku 2018 byly připravovány materiály pro novelu zákona o sociálních službách. Návrh novely má být předán do vlády k projednání do 31. prosince 2019.

Na půdě Ministerstva práce a sociálních věcí proběhl dne 10. září 2018 kulatý stůl na téma „Problematika sociálně vyloučených lokalit včetně dávek a bydlení“. Jednání se zúčastnili zástupci obcí, poskytovatelů sociálních služeb, ministryně práce a sociálních věcí, ministryně pro místní rozvoj, ministryně průmyslu a obchodu a také pan premiér. Výstupem z tohoto setkání byla formulace 15 podnětů k řešení problematiky chudoby a sociálního vyloučení. Tyto podněty, které jsou převážně meziresortní povahy, mají přispět k řešení současné neuspokojivé situace v oblasti bydlení, zaměstnanosti, sociálního začleňování a dalších. Zároveň mají vzniklé podněty podpořit užší spolupráci jednotlivých resortů na konkrétních tématech.

Na následující řadě dvoustranných schůzek se zástupci gesčních resortů u jednotlivých opatření a dále schůzkách všech gestorů, které soustavně probíhají, byly identifikovány jak podněty, které mohou být realizovány v poměrně krátké době, tak také ty, jejichž splnění bude vyžadovat delší časový rámec, případně je bude třeba přeformulovat tak, aby byly splnitelné a zároveň opravdu sloužily ke zlepšení situace lidí sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených. Je třeba zdůraznit, že zmíněných 15 podnětů nenahrazuje vznik nové legislativy, zejména se nejedná o náhradu zákona o sociálním bydlení.

Sociální vyloučení zahrnuje rozsáhlejší systémové, ekonomické, politické a sociální změny ve společnosti. Negativní dopad sociálního vyloučení se netýká pouze nezaměstnaných, ale pociťuje je čím dále více osob, a to i celých rodin s nezletilými dětmi a též osob v seniorském věku. Z hlediska možné konsolidace je nutné zavádět komplex provázaných opatření zaměřených zároveň na kvalitu bydlení, vzdělávání i posilování sociálního a ekonomického růstu daných území. Z tohoto důvodu

je nutná i užší spolupráce mezi příslušnými subjekty (ať už ministerstvy, místní samosprávou či státními a nestátními organizacemi).

„Nabídka bydlení i nadále omezují těžkopádné postupy územního plánování. Poptávka v některých regionech, zejména v Praze a dalších velkých městech, trvale převyšuje nabídku, což přispívá ke zvyšování cen nemovitostí. Přestože se dokončuje dostatek bytů k tomu, aby byl pokryt nízký demografický růst v ČR, velikost domácností se v roce 2017 zmenšila na 2,37 osoby. Mezi roky 2012 a 2017 se počet domácností zvýšil zhruba o 117 000, zatímco počet obyvatel vzrostl přibližně o 80 000. Nárůst cen nemovitostí v Praze pak lze částečně vysvětlit také rozšířením Airbnb a dalších společností nabízejících sdílené ubytování. S ohledem na trvalý růst poptávky po bydlení by dostatečná nabídka mohla zmírnit tlak na ceny a cenovou dostupnost.“²⁹

Počet nově vydaných stavebních povolení zůstává hluboko pod historickým průměrem. Počet stavebních povolení na bytové budovy vydaných v roce 2017 byl o 3,4 % vyšší než v roce 2016, avšak pátý nejnižší za posledních 20 let. Vývoj situace je sice od roku 2015 pozitivní, oproti roku 2016 (7,3 %) však v roce 2017 výrazně zpomalil. Výhled není pozitivní, neboť se očekává, že rok 2018 skončí se záporným výsledkem (meziroční růst ve třetím čtvrtletí 2018 činil -3,1 %). V této souvislosti je třeba zmínit, že se připravuje nový stavební zákon (viz oddíl 3.4). Regulační zátěž zvyšují rovněž regionální rozdíly a nepružnost plánování. Probíhá debata o novém metropolitním plánu pro Prahu, který má nahradit starý plán přijatý v roce 1999. Pro získání stavebního povolení v ČR je třeba provést průměrně 21 úkonů oproti průměrným 12,5 úkonům v zemích OECD (Světová banka, 2018a).

Na půdě MPSV pak dále v roce 2018 probíhaly následující aktivity. Projekt „Sociální bydlení – metodická a informační podpora v oblasti sociálních agend“ reg. č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_017/0003539, který je na MPSV realizován v rámci Operačního programu Zaměstnanost od 1. ledna 2016 do 31. prosince 2020, má za cíl zavést a rozvíjet systém sociálního bydlení v ČR. V roce 2018 projekt pokračoval v intenzivní metodické a informační podpoře zaměřené zejména k lokálním projektům 16 spolupracujících obcí (Brno, Chomutov, Jindřichův Hradec, Kadaň, Křižánky, Most, Otrokovice, Pardubice, Plzeň, Štětí, Velké Hamry, Veselíčko, Vír, Ostrava, Praha 7 a Praha 14). Díky navázané spolupráci s těmito obcemi došlo k dalšímu posunu v rozvoji místních systémů sociálního bydlení v ČR, ale i k rozvoji sociální práce poskytované ve vztahu k bydlení a dalších nástrojů sociálního začleňování.

Obce spolupracující v rámci projektu se zavázaly dodržovat principy sociálního bydlení uvedené v Koncepti sociálního bydlení ČR 2015 - 2025 a podporovat všechny cílové skupiny, dle jejich definic v mezinárodně uznávané typologii bezdomovectví ETHOS, tedy osoby v nejistém a nevyhovujícím bydlení i osoby bez bytu a bez střechy. Cílem je poskytnout standardní bydlení a doprovodnou

²⁹ Zdroj: Zpráva o České republice 2019; Str. 26-27

sociální práci osobám ohroženým sociálním vyloučením ve vztahu k bydlení. Celkově má být v projektu MPSV do jeho ukončení na konci roku 2020 zajištěn přechod do standardního bydlení více než 450 domácnostem. Do konce roku 2018 bylo v sociálních bytech spolupracujících obcí takto ubytováno již 349 domácností a dalších 845 osob bylo v rámci místních projektů podpořeno sociální prací.

V projektu jsou dále připravovány a zveřejňovány metodické materiály zaměřené na posílení kompetencí sociálních pracovníků ve vztahu k řešení problematiky bytové nouze. Tyto materiály jsou určeny především pracovníkům obcí, ale také Úřadu práce ČR, kterým umožňují nastavit systémové kroky směřující k zavedení a rozvoji poskytované sociální práce ve vztahu k bydlení. Jedná se zejména o nastavení systému prevence ztráty bydlení, na který se zaměřuje Metodika prevence ztráty bydlení, která byla v roce 2018 na základě připomínek odborníků a členů pracovní skupiny Prevence ztráty bydlení a sociální začleňování významně aktualizována a opětovně zveřejněna. Na stanovení postupů vedoucích k úspěšné intervenci při poskytování sociální práce osob v bytové nouzi i osob ubytovaných v sociálních bytech se zaměřuje Metodika sociální práce v sociálním bydlení. Součástí této metodiky jsou i kritéria hodnocení intenzity bytové nouze a přidělování sociálních bytů. V roce 2018 byla tato metodika připomínkována mj. zástupci obcí a dalšími experty v oblasti sociálního bydlení a její vydání je plánováno na rok 2019.

Dále byla připravována Metodika nevyhovující bydlení a možnosti jeho řešení, která popisuje provázání sociální práce a bytové politiky s dalšími nástroji sociální politiky, jež zajistí efektivní pomoc pro cílovou skupinu sociálního bydlení. V roce 2018 započaly také práce na Metodice pro spolupráci orgánů veřejné správy při realizaci sociálního bydlení a Metodice pro pracovníky Úřadu práce ČR. Tyto materiály jsou plánovány k dokončení a zveřejnění v roce 2019.

Ve spolupráci projektu s Přírodovědeckou fakultou UK vznikla Metodika identifikace lokalit rezidenční segregace, která umožňuje lokalizovat místa zvýšeného rizika segregace a rozšiřuje možnosti sdílení a aktualizace dat o sociálně vyloučených lokalitách. V roce 2018 bylo v rámci projektu dokončeno pilotní ověřování a byla zveřejněna analýza „Pilotní ověření Metodiky identifikace lokalit rezidenční segregace v obcích ČR“. Analýza zpřístupňuje data o lokalitách vhodných pro umístění sociálního bydlení, které mohou zájemci o sociální bydlení systematicky využívat při ukončování sociálního vyloučení.

Projekt dále inicioval řadu aktivit, které přispěly k šíření informací a předávání zkušeností se sociálním bydlením jako jedním z relativně nových nástrojů boje proti sociálnímu vyloučení. Za tímto účelem proběhly v roce 2018 také tři zahraniční cesty do Rakouska (12. - 16. 3. 2018), Švédska (11. - 15. 6. 2018) a Irska (17. - 21. 9. 2018), kterých se kromě pracovníků MPSV zúčastnili i zástupci spolupracujících obcí. Pokračovala i spolupráce s dalšími zahraničními partnery, která byla navázána již během zahraničních cest realizovaných v předchozím období. Poznatky ze zahraničí byly ve spolupracujících obcích aplikovány na místní úrovni v podobě lokálních programů sociálního bydlení i ve formě konkrétních postupů a metodik práce s lidmi v bytové nouzi.

Všechny tyto poznatky jsou dále šířeny prostřednictvím aktivit projektu, zejména pak na informačních workshopech a setkáních expertních skupin a zástupců obcí. V roce 2018 pracovníci

projektu zorganizovali 8 workshopů, kterých se zúčastnilo celkově více než 400 zájemců o sociální bydlení. Na workshopech byla prezentována témata jako např. práce s lidmi bez přístřeší, identifikace sociálně vyloučených lokalit, příprava projektů v oblasti sociálního bydlení, pravidla přidělování sociálních bytů a práce s lidmi s duševním onemocněním a s lidmi se závislostmi. Tyto akce přispěly k vyšší informovanosti nejen ve spolupracujících obcích, ale i mezi zástupci dalších obcí, orgánů státní správy i neziskových organizací, které se tématu věnují. 6. listopadu 2018 pak byla díky projektu uspořádána mezinárodní konference "Dobrá praxe v sociálním bydlení v ČR a Evropě", které se zúčastnilo přes dvě stě osob, včetně účastníků ze zahraničí. Konference nabídla celoevropskou perspektivu na témata jako jsou možnosti využití různých systémů sociálního bydlení, zapojení bytových družstev do těchto systémů, problematika ukončování a předcházení bezdomovectví zvláště zranitelných cílových skupin nebo nabídka sociálních služeb poskytovaných v kontextu řešení bytové nouze. Kromě akcí pořádaných projektem Podpora sociálního bydlení byly informace a příklady dobré praxe z oblasti sociálního bydlení v ČR prezentovány také na regionálních konferencích ESF, kterých se zúčastnily stovky lokálních aktérů v oblasti sociální práce z neziskových či církevních organizací, obecních i krajských úřadů, sociálních podnikatelů a dalších.

Za účelem přímého poskytování metodické a informační podpory působí v rámci projektu i Kontaktní centrum. Pracovníci centra konzultovali s pracovníky obcí koncepční, metodické a analytické materiály a pokračovali v systematickém shromažďování zkušeností z místních systémů sociálního bydlení, včetně sběru informací k dobré i špatné praxi. Tyto poznatky jsou využívány k podpoře dalších spolupracujících obcí i k informování dalších zájemců o sociální bydlení v ČR. S cílem podrobněji konzultovat místní specifická témata a získávat bezprostřední zkušenosti z praxe, vyjíždějí pracovníci KC osobně do spolupracujících obcí, přičemž v roce 2018 proběhlo celkem 85 výjezdů. Na kontaktní centrum se mohou obracet i zájemci z řad široké veřejnosti prostřednictvím telefonní linky či e-mailové adresy a požádat o konzultaci. V roce 2018 se uskutečnilo 154 konzultací prostřednictvím telefonického rozhovoru nebo osobně v prostorách KC.

Součástí projektu je také informační kampaň zaměřená na širokou veřejnost, která se v roce 2018 rozrostla o významné aktivity. Byly spuštěny webové i facebookové stránky prezentující informace jak o sociálním bydlení, tak i o samotném projektu Podpora sociálního bydlení. Kromě aktuálních informací, metodik, analýz a dalších dokumentů jsou na webových stránkách www.socialnibydeni.mpsv.cz zveřejňovány odpovědi na často kladené otázky, kde se zájemci dozvědí, jak řešit danou situaci nebo na koho se obrátit s žádostí o pomoc. V roce 2018 zde byla také publikována další tři vydání informačního magazínu Zpravodaj sociálního bydlení. Zpravodaj, který se tematicky zaměřuje na odbornou i širokou veřejnost, obsahoval aktuální informace o problematice sociálního bydlení v ČR, dále rozhovory a výstupy projektu Podpora sociálního bydlení, včetně odkazů na různé publikace, výzkumné zprávy a osvětové materiály.

V období od října do prosince 2018 probíhala z iniciativy pracovníků projektu mediální informační kampaň prostřednictvím inzertních sdělení v novinách Deník a tematicky zaměřených vysílání a reklamních spotů na rádiu Impuls. Kampaň se zaměřila nejen na zprostředkování informací o projektu a problematice sociálního bydlení, ale nabídla i konkrétní příběhy lidí spadajících do cílových skupin osob bez domova nebo osob v bytové nouzi. Cílem kampaně byla osvěta veřejnosti

o problematice bytové nouze, snaha o pozitivní vnímání přínosu sociálního bydlení a propagace Kontaktního centra a webových stránek projektu.

S cílem zajistit průběžný monitoring a vyhodnocení účinnosti poskytované podpory v rámci systémového projektu Podpora sociálního bydlení navázalo MPSV spolupráci s dodavatelem evaluace projektu, kterým se stala Ostravská univerzita. Probíhající evaluace se zaměřuje nejen na hodnocení realizace projektu od obcí směrem k MPSV, ale i hodnocení lokálních systémů sociálního bydlení v obcích a účinnosti jejich poskytované podpory uživatelům sociálního bydlení. V uplynulém období byla navržena a realizována první etapa formativního procesního hodnocení implementace systémového projektu, tedy zhodnocení nastavení procesů v projektu, která se zaměřila mj. na práci Kontaktního centra a zjišťování změn v potřebách spolupracujících obcí. Výstupem jsou dvě zprávy hodnotící poskytovanou podporu obsahující doporučení pro další praxi.

Dále proběhla analýza lokálních koncepcí vytvořených v rámci projektů obcí a evaluace poskytované metodické podpory dle Koncepce sociálního bydlení ČR 2015–2025 a její implementace do praxe s cílem posoudit, do jaké míry systémy sociálního bydlení, které vznikly v obcích spolupracujících s projektem MPSV, splňují charakteristiky Koncepce. V metodice monitorování a hodnocení místních systémů sociálního bydlení, která byla v rámci projektu vypracována, byly také navrženy indikátory pro hodnocení dopadů místních systémů sociálního bydlení na osoby v bytové nouzi a na rozvoj samotných systémů. Dotazníkové šetření zaměřené na komparaci a proměnu charakteristik lokálních systémů sociálního bydlení a na měření změny v socioekonomické situaci jejich klientů bylo zahájeno v průběhu roku sběrem prvních dat v obcích. Analýza těchto dat bude probíhat v letech 2019 a 2020, přičemž se předpokládá, že její výsledky budou významným zdrojem informací pro další subjekty, které budou sociální bydlení realizovat v budoucnu.

Pracovníci projektu MPSV Podpora sociálního bydlení v roce 2018 poskytovali metodickou a informační podporu také obcím, které pilotně testují programy sociálního bydlení na základě principů Housing First (Brno, Chomutov, Křižánky, Most, Pardubice, Plzeň, Praha 7). Informace z fungujících programů Housing First v ČR i v zahraničí byly shromažďovány, vyhodnocovány a zveřejňovány na webových stránkách projektu, kde jsou k dispozici dalším spolupracujícím obcím a zájemcům, kteří by projekty sociálního bydlení založené na principech Housing First chtěli realizovat v budoucnu.

Tyto poznatky byly také využity pracovníky MPSV a projektu Podpora sociálního bydlení při přípravě výzvy č. 108 Pilotní rozšíření konceptu Housing First, která byla zveřejněna 3. prosince 2018 prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost ESF. Hlavním cílem výzvy je podpora pilotního rozšíření konceptu Housing First a ověřování principů Housing First v praxi. Kromě eliminace bezdomovectví, získání standardního bydlení a jeho dlouhodobé udržení uživateli programu, je výzva zaměřena i na sekundární dopady získání bydlení zahrnující další zvýšení uplatnitelnosti sociálně vyloučených osob ve společnosti. Informace o výzvě byly novým zájemcům o realizaci modelu Housing First poskytovány pracovníky projektu již v minulém roce. Současně probíhaly přípravy na rozšíření a prodloužení projektu Podpora sociálního bydlení s ohledem na předpokládané zapojení minimálně 20 nových projektů založených na přístupu Housing First tak,

aby mohla být i těmto zájemcům ze strany MPSV poskytována komplexní metodická a informační podpora.

V červnu 2016 Řídící orgán Integrovaného regionálního operačního programu (dále jen „IROP“) vyhlásil výzvy č. 34 a 35 Sociální bydlení (i v SVL) ve specifickém cíli 2.1 Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucích k sociální inkluzi, které podporují vznik nového sociálního bydlení. Celková alokace pro aktivitu sociálního bydlení v IROP je 7,5 mld. Kč. Indikátor je nastaven na 5 tis. bytových jednotek s podmínkou naplnění milníku v roce 2018, kdy musí být zrealizováno 500 bytových jednotek sociálního bydlení. Udržitelnost projektů je v současnosti nastavena na dobu pěti let od ukončení realizace projektu, avšak na konci roku 2017 bylo na Monitorovacím výboru IROP dohodnuto, že bude udržitelnost prodloužena na 20 let.

Jedním z kritérií přijatelnosti pro podporu projektů sociálního bydlení v IROP je nesegregace cílových skupin ohrožených sociálním vyloučením. Program IROP podporuje rekonstrukci, či nákup stávajícího bytového fondu v území měst a obcí ČR. To vše za podmínky eliminace rizika vzniku nových segregovaných residenčních zón. Všechny projekty musí splnit podmínku občanské vybavenosti a dostupnosti veřejné dopravy.

V březnu 2018 byly v rámci IROP vyhlášeny výzvy č. 79 a 80 „Sociální bydlení II.“ s celkovou alokací 2 mld. Kč z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR). Výzvy skončily v září 2018, kdy bylo celkem registrováno 389 projektů za cca 3,5 mld. Kč z EFRR. Hodnocení projektů a jejich doporučení financování bude zrealizováno v roce 2019. V souvislosti s novými podmínkami 20-leté udržitelnosti sociálních bydlení v IROP byly rovněž v červnu 2018 vyhlášeny tři integrované výzvy IROP na sociální bydlení, které zohledňují právě tuto podmínku (výzvy č. 83, 84, 85 – ITI, IPRÚ, CLLD) v souhrnné alokaci ve výši cca 688 mil. Kč z EFRR. Tyto výzvy jsou otevřeny do konce roku 2019.

MMR dále každoročně poskytuje dotace na vznik nájemních bytů pro sociální bydlení podle programu *Podpora bydlení*. Cílem podpory je vznik nájemních bytů sloužících k poskytování sociálního bydlení pro osoby, které mají ztížený přístup k bydlení v důsledku zvláštních potřeb vyplývajících z jejich nepříznivé sociální situace - věk, zdravotní stav nebo sociální okolnosti jejich života. Dotace umožňují jak vznik nových nájemních bytů prostřednictvím výstavby (novostavby, stavební úpravy stávajících nebytových objektů, které dosud nesloužily k bydlení, rekonstrukce bytových domů, v nichž žádný byt není vhodný k užívání a pronajmutí), tak vznik nájemních bytů prostřednictvím pořízení (koupě nebo dražba bytu), což umožňuje využití stávajícího bytového fondu.

Tabulka č. 14: Předběžné počty bytů, o jejichž podpoře formou dotace z kapitoly MMR bylo rozhodnuto v roce 2018, podprogram Podporované byty

rok	dotační titul		počet zahájených bytů v daném roce	celkové finanční prostředky na zahájené byty v Kč
2018	podprogram Podporované byty	celkem	305	181 010 000,-
		Pečovatelské byty	224	132 410 000,-
		Komunitní dům seniorů	81	48 600 000,-

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.5.b Vytvoření motivačních nástrojů (včetně garančních mechanismů) pro vyšší zapojení soukromých vlastníků bytového fondu v oblasti sociálního bydlení
Gestor: MMR ve spolupráci s MPSV
Termín: Do konce roku 2016
Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Na národní úrovni nebyly vytvořeny žádné motivační nástroje ani garanční mechanismy pro vyšší zapojení soukromých vlastníků. V rámci projektu MPSV existuje u dvou obcí dobrá praxe.

V rámci projektu Ministerstva práce a sociálních věcí Podpora sociálního bydlení byla také v roce 2018 poskytována metodická a informační podpora jak obcím spolupracujícím přímo v rámci projektu, tak i dalším institucím a subjektům z řad veřejnosti. Součástí této podpory bylo sdílení zkušeností a informací o možnostech zapojení soukromých subjektů do místních systémů sociálního bydlení. V obcích Most a Chomutov byly vytvořeny garanční a motivační systémy, které vedly k zapojení soukromých vlastníků do realizace místních systémů sociálního bydlení a poskytování sociálních bytů. MPSV zajišťovalo všestrannou podporu těmto (a dalším) projektům včetně zajištění právních konzultací. Výstupy projektu ve formě smluv, memorand o spolupráci a dalších dokumentů jsou průběžně analyzovány a poskytovány dalším zájemcům. Mj. je řešena i otázka tzv. smlouvy s doložkou přímé exekuční vykonatelnosti, která je využívána v Plzni, Ostravě, ale i dalších obcích nebo u soukromých pronajímatelů. Exekuční doložka může přispět k motivaci poskytnout nájemní bydlení osobám, u nichž by mohla panovat obava z potenciálního neplacení nájmu, rostoucího dluhu na nájmu i nevystěhování z bytu. Nájemce totiž v dohodě udělí souhlas s tím, že pokud nájem přestane hradit, po domluveném období může být přikročeno k jeho vystěhování bez zdoluhavých a drahých soudních procesů. Institut exekuční doložky tak na jedné straně může přispívat ke snižování bariérovosti pro osoby diskriminované na trhu s bydlením, na straně druhé

jde o nouzové řešení, které je ale relativně finančně nákladné - cca 2.500,- Kč musí hradit některá ze smluvních stran. Pokud se tento garanční nástroj během pilotáže v projektu osvědčí, bude dále šířen mezi pronajímatele, včetně soukromých vlastníků.

V rámci IROP mohou být podpořeny aktivity sociálního bydlení, kdy příjemcem podpory může být pouze obec, NNO nebo církevní právnické osoby.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.5.c Podpora programů prevence ztráty bydlení (prevence vyloučení z bydlení), jako je protidluhové poradenství, programy podporující sladování intervencí a nástrojů, personální zajištění apod.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MSp

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Opatření je resortem práce a sociálních věcí plněno průběžně. Na základě § 102 a § 103 zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, a § 65a zákona č. 111/2006 Sb. o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, se od roku 2015 krajům, obcím s rozšířenou působností a pověřeným obcím poskytuje příspěvek na výkon sociální práce formou účelové dotace MPSV. Cílem příspěvku na výkon sociální práce v přenesené působnosti je finanční pomoc při zajištění optimálních podmínek pro činnost sociálních pracovníků ÚSC, a to jak po stránce personální na zajištění dostatečného počtu sociálních pracovníků (tedy na osobní výdaje související se stávající i optimalizovanou personální situací na úřadě), tak i po stránce provozní a hmotné. Zájmem MPSV je zejména dosažení optimálního počtu sociálních pracovníků na území ČR.

V rámci podpory dluhového poradenství byl ze strany MPSV připraven materiál s názvem „Dluhové poradenství – co a jak v několika krocích“ jehož základní zásady doplněné o některé konkrétní kroky jsou doplněny do doporučeného postupu MPSV k výkonu sociální práce realizovaného obecními úřady, a který byl vydán v prvním čtvrtletí 2018.

K 22. 2. 2019 bylo registrováno 535 služeb odborného sociálního poradenství, které mohou nabízet i dluhové poradenství.³⁰

V roce 2018 Ministerstvo práce a sociálních věcí na základě připomínek odborníků a členů pracovní skupiny Prevence ztráty bydlení a sociální začleňování aktualizovalo Metodiku prevence ztráty bydlení. Ta představuje sadu nástrojů nezbytných pro zavedení funkčního systému prevence ztráty bydlení, které lze na místní úrovni využít v oblasti sociální práce i bytové politiky. Součástí metodiky je i popis konkrétních postupů řešení zadlužení v souvislosti s bydlením.

³⁰ Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb

Část opatření spočívající ve vyplácení dávek na bydlení je plněna. V roce 2018 dle předběžných údajů příspěvek na bydlení ze systému státní sociální podpory byl vyplacen v celkové výši 7,7 mld. Kč, průměrný měsíční počet dávek činil 182 tisíc. Dopltek na bydlení ze systému pomoci v hmotné nouzi byl vyplacen v celkové výši 1,9 mld. Kč, průměrný měsíční počet dávek činil 40 tisíc.

Ministerstvo spravedlnosti, v návaznosti na informace uvedené v předchozích Zprávách o plnění Strategie sociálního začleňování, aktualizuje informaci o tzv. oddlužovací novele insolvenčního zákona.

Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk č. 71), byl dne 22. 1. 2019 projednán Poslaneckou sněmovnou a nyní byl zákon postoupen k podpisu prezidentu republiky. Vládní návrh ve znění změn schválených Poslaneckou sněmovnou přitom již v rámci podmínek splnění oddlužení nepočítá se sedmiletou variantou oddlužení bez zřetele k míře uspokojení nezajištěných věřitelů a rovněž došlo ke zvýšení hranice požadované míry uspokojení nezajištěných věřitelů v tříleté variantě od schválení oddlužení.

Aktuální znění zákona je tedy následující:

Oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty je splněno, jestliže

- a) dlužník splatil nezajištěným věřitelům jejich pohledávky v plné výši,
- b) dlužník v době 3 let od schválení oddlužení splatil nezajištěným věřitelům alespoň 60 % jejich pohledávek,
- c) po dobu 5 let od schválení oddlužení nebylo dlužníku oddlužení zrušeno a dlužník neporušil svou povinnost vynaložit veškeré úsilí, které po něm bylo možno spravedlivě požadovat, k plnému uspokojení pohledávek svých věřitelů; má se za to, že tuto povinnost neporušil, jestliže v této době splatil nezajištěným věřitelům alespoň 30 % jejich pohledávek.

Podstatná je skutečnost, že návrh zákona stále zachovává ochranu bydlení před zpeněžením za určitých podmínek, které blíže stanoví právní předpis.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.5.d Podpora koordinace aktivit na místní úrovni za účelem udržení nebo zprostředkování odpovídající formy sociálního bydlení pro osoby vyloučené z bydlení nebo po ztrátě bydlení

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Projekt Podpora sociálního bydlení úzce spolupracuje a metodicky koordinuje a pomáhá vést 16 obecních projektů spolupracujících obcí. Tyto obce pokrývají široké spektrum obcí jak z hledisek velikosti a lokální situace, tak z hlediska geografického rozložení po České republice. Jedním z klíčových cílů těchto obecních projektů je poskytování sociálního bydlení a s ním spojené sociální práce pro cílovou skupinu osob vyloučených z bydlení a či osob bez bydlení. Pro koordinaci a přenášení informací mezi obcemi i dalšími klíčovými aktéry je v rámci projektu zřízeno tzv. „Kontaktní centrum“ které je na tuto aktivitu zaměřeno. Pracovníci kontaktního centra konzultují analytické a strategické dokumenty obcí, kde se zaměřují na dodržení podpory těchto cílových skupin v souladu s definicí ETHOS. Projekt tedy pomáhá koordinovat aktivity na místní úrovni zcela v souladu s plněním tohoto opatření.

Důležitými aktivitami směřujícími k naplnění tohoto opatření byly v rámci projektu v roce 2018 také práce na metodických materiálech, které se na dané téma zaměřují. Jednalo se zejména o metodiku Sociální práce v sociálním bydlení a metodiku Nevyhovující bydlení a možnosti jeho řešení, která popisuje provázání sociální práce a bytové politiky s dalšími nástroji sociální politiky, které zajistí efektivní pomoc pro cílovou skupinu sociálního bydlení. Tyto metodiky by měly být vydány v roce 2019. Ve sledovaném období byly rovněž započaty práce na Metodice pro spolupráci orgánů veřejné správy při realizaci sociálního bydlení a Metodice pro pracovníky Úřadu práce ČR – oba tyto materiály jsou plánovány k dokončení a zveřejnění také v roce 2019.

Kontaktní centrum projektu Podpora sociálního bydlení v roce 2018 poskytlo kromě veřejnosti také konzultace řadě dalších obcí, neziskových organizací, soukromým pronajímatelům a dalším zájemcům o sociální bydlení. Pracovníci se účastnili i jednání lokálních pracovních skupin (nad rámec 16 pilotujících obcí, kde je koordinace normou), které propojují různé místní aktéry SB (např. Jihlava, Hradec Králové, České Budějovice, Litvínov). Obce si vytváří lokální koncepce sociálního bydlení, do nichž zapojují široké pracovní skupiny místních aktérů a koordinují tak společné potřeby.

ASZ realizuje tento úkol v rámci KPSVL. SPSZ, které vznikají na základě již zmíněných analýz, ukládají úkoly směřující k provázání sociální práce (např. podpora domácností při udržení bydlení) a bytové politiky (např. podmínek pronájmu obecních bytů) na místní úrovni. Konkrétně realizovaná opatření zahrnují vytvoření nebo aktualizaci koncepcí (sociálního) bydlení obcí, změnu pravidel hospodaření s obecními byty, rozšíření kapacit sociální práce zaměřené na prevenci ztráty bydlení nebo podporu při získání a udržení bydlení, vznik nebo rozšíření sociálních služeb pro osoby v bytové nouzi, investice do výstavby nebo rekonstrukce sociálních bytů apod.

V roce 2015 byla vládě předložena výše uvedená Koncepce sociálního bydlení. Tato koncepce byla vládou schválena 12. října 2015.

Vazba na výše uvedenou podporu sociálního bydlení z IROP ve smyslu investic do nutných investičních aktivit vedoucí k vytvoření dostatečné kapacity nájemních sociálních bytů v území. V aktivitě sociálního bydlení jsou plánovány investice v min. výše 70% alokace výzvy v SVL na úrovni ORP definovaných Analýzou sociálně vyloučených lokalit, MPSV 2015.

Projekt MPSV „Podpora sociálního bydlení“ úzce spolupracuje a metodicky koordinuje a pomáhá vést 16 obecních projektů spolupracujících obcí.³¹ Tyto obce pokrývají široké spektrum obcí jak z hledisek velikosti a lokální situace, tak z hlediska geografického rozložení po České republice. Jedním z klíčových cílů těchto obecních projektů je poskytování sociálního bydlení a s ním spojené sociální práce pro cílovou skupinu osob vyloučených z bydlení či osob bez bydlení.

Pro koordinaci a přenos informací mezi obcemi i dalšími klíčovými aktéry je v rámci projektu zřízeno tzv. Kontaktní centrum (dále jen „KC“), pro veřejnost otevřeno v říjnu 2017. Je určeno pro občany, neziskové organizace, obce a další zájemce, kteří hledají informace o sociálním bydlení, ale i poradenství, podporu, nebo pomoc. Ve své činnosti se primárně zaměřuje na metodickou podporu spolupracujících obcí k řešení sociálních potřeb svých občanů v oblasti bydlení, ale i sociální práce. MPSV konzultovalo nejen analýzy těchto obcí, kde mj. byly zohledňovány cílové skupiny definované touto koncepcí, ale zaměřovalo se i na lokální koncepce sociálního bydlení, které z těchto analýz budou vycházet. MPSV kladlo důraz na to, aby byly podporovány veškeré cílové skupiny v nepříznivé sociální situaci, včetně osob bez domova. Mezi konkrétní doporučení, která jsou obcím předkládána, patří např. preference skutečného pobytu před retrospektivně hodnoceným trvalým pobytem. MPSV poskytlo též právní konzultace v možnostech zprostředkovaného pronájmu a konkrétních smluv pro poskytnutí bydlení soukromých či družstevních subjektů, kde zprostředkovatelem je obec, která rovněž zajišťuje potřebnou sociální práci s nájemníky. Podpora se nevztahuje pouze na osoby v sociálním bydlení, ale v rámci projektu obce získaly prostředky na činnost sociálních pracovníků. KC je zřízeno jako součást MPSV – oddělení sociálního bydlení a sociálního začleňování, jeho činnost je z věcného hlediska řízena prostřednictvím vedoucí daného oddělení, hlavního garanta věcných aktivit a garanta projektu a z administrativního hlediska projektovým manažerem projektu. KC především zajišťuje komplexní podporu 16 obcím, ve kterých probíhá pilotní testování systému sociálního bydlení a které za tímto účelem realizují vlastní menší projekty. KC poskytuje informační a konzultační podporu také dalším obcím a subjektům při jejich aktivitách směřujících k přípravě a implementaci systému sociálního bydlení v ČR, a lidem ohroženým ztrátou bydlení. KC zajišťuje i setkání expertní skupiny projektu, která je složena ze zástupců obcí, akademické sféry, odborné veřejnosti, státní správy, NNO a dalších aktérů v oblasti

³¹ Brno, Chomutov, Jindřichův Hradec, Kadaň, Křižánky, Most, Ostrava, Otrokovice, Pardubice, Plzeň, Praha 7, Praha 14, Štětí, Velké Hamry, Veselíčko a Vír.

sociálního bydlení. Tato expertní skupina slouží pro konzultace vybraných metodických a analytických materiálů a poskytuje zpětnou vazbu a nové náhledy k realizaci projektu a problematice sociálního bydlení obecně. Pracovníci KC konzultují analytické a strategické dokumenty obcí, kde se zaměřují na dodržení podpory těchto cílových skupin v souladu s definicí ETHOS. Projekt tedy pomáhá koordinovat aktivity na místní úrovni zcela v souladu s opatřením 3.5.d. Obce, zařazené do projektu MPSV Podpora sociálního bydlení, rovněž čerpají finanční prostředky na sociální bydlení z IROP.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.5.e Legislativní úprava řešení přístupu osob (dle vládou schválené funkční definice ETHOS) k bydlení

Gestor: MMR, MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Dle Plánu legislativních prací vlády na rok 2018 bylo navrženo, aby MMR jako garant zpracoval věcný záměr zákona o sociálním bydlení. Úkol byl schválen usnesením vlády č. 91 ze dne 7. února 2018. V návrhu věcného záměru zákona připraveného v průběhu roku 2018 byly definovány dvě formy sociálního bydlení, jednak sociální byt a jednak sociální dům s byty. Sociální bydlení mělo být umístěné na území obce v běžné zástavbě s občanskou vybaveností. Vlastníkem a provozovatelem měla být vždy obec. Na pořízení sociálního bydlení, případně i na jeho provoz měl přispívat stát na základě žádosti obce. Zákon stanovoval obcím povinnost disponovat sociálním bytovým fondem určeným pro domácnosti v tržním selhání v oblasti bydlení, tj. pro osoby výhradně znevýhodněné a vyloučené, které jsou kriticky ohroženy bezdomovectvím. Při hodnocení variant řešení byla formulována zejména skutečnost, že uložení povinnosti obcím v samostatné působnosti je problematické, a to zejména s ohledem na kontrolu plnění takové povinnosti a stanovení sankcí za její neplnění.

Při diskusi na úrovni vlády na počátku září, ještě před rozesláním návrhu do meziresortního připomínkového řízení, došlo k posunu názoru na vhodnost doporučovaného řešení s tím, že zákonná forma návrhu nemůže při plošné aplikaci reflektovat v plné míře podmínky v jednotlivých obcích ČR, jejich specifika, obecné zvyklosti a vlastní přístupy k řešení problematiky sociálního bydlení. Zároveň bylo konstatováno, že forma předložení zákona znamená řešení podpory výstavby obecního sociálního bydlení prostřednictvím dotací ze strany státu až od roku 2022. Na základě těchto faktů bylo rozhodnuto nepokračovat v přípravě věcného záměru zákona a nahradit ho programem „VÝSTAVBA“. V září 2018 byla podána žádost o zrušení úkolu a práce na přípravě věcného záměru byly zastaveny.

Na konci roku 2018 byl do meziresortního připomínkového řízení rozeslán návrh nařízení vlády o použití peněžních prostředků Státního fondu rozvoje bydlení na pořízení sociálních a dostupných

bytů. Cílem návrhu je podpora obcí, resp. svazků obcí, prostřednictvím dotací a zvýhodněných úvěrů na investiční akce v oblasti pořízení nájemního bydlení ve formě sociálních a dostupných bytů. Sociální byty jsou určeny pro domácnosti, u kterých došlo k tržnímu selhání v oblasti bydlení. Cílem podpory dostupných bytů je zvýšení dostupnosti běžného nájemního bydlení, které bude moci obec pronajmout osobám, jejichž přítomnost v obci je žádoucí, a to zejména z hlediska zajištění základních veřejných služeb (např. příslušníci veřejně prospěšných profesí, pro něž obce bez dostupného nájemního bydlení nejsou příliš atraktivní). Současně bude docházet k promísení osob různých sociálních vrstev, které je žádoucí z pohledu dlouhodobé udržitelnosti projektů.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.“

Opatření: 3.5.f V jednotlivých opatřeních zohledňovat princip odmítnutí prostorové segregace znevýhodněných obyvatel

Gestor: MMR, MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Projekt Podpora sociálního bydlení Ministerstva práce a sociálních věcí metodicky koordinuje a pomáhá vést 16 místních projektů sociálního bydlení, jejichž přístupy vycházejí ze základních principů Koncepce sociálního bydlení ČR 2015 - 2025, mezi které patří i princip desegregace a nediskriminace. Soulad projektů spolupracujících obcí s těmito principy v uplynulém období monitorovali pracovníci MPSV a je také zjišťován v rámci evaluací. Podmínkou výběru vhodné lokality sociálních bytů v obcích je právě oblast mimo sociálně vyloučené lokality.

V první polovině roku 2018 bylo v rámci projektu dokončeno pilotní ověřování Metodiky identifikace lokalit rezidenční segregace z dílny Přírodovědecké fakulty UK. Metodika umožňuje lokalizovat místa zvýšeného rizika segregace a rozšiřuje možnosti sdílení a aktualizace dat o sociálně vyloučených lokalitách. Zveřejněná analýza „Pilotní ověření Metodiky identifikace lokalit rezidenční segregace v obcích ČR“ zpřístupňuje data o lokalitách vhodných pro umístění sociálního bydlení, které mohou zájemci o sociální bydlení systematicky využívat při ukončování sociálního vyloučení. Výstupy této metodiky byly prezentovány na jaře 2018 na dvou veřejných workshopech v Mostě a v Olomouci a jsou dostupné na: <http://socialnibydeni.mpsv.cz/cs/dokumenty/metodiky-cz>. Práce na výstupech metodiky budou s největší pravděpodobností dále pokračovat v projektu „Vývojová dynamika segregace a sociálního vyloučení v území“ podpořeného TA ČR. Cílem tohoto projektu je připravit systém průběžného monitorování a hodnocení segregace a online dostupného geoinformačního systému s průběžně aktualizovanými výsledky ve formě interaktivních map, grafů a tabulek. Informační a hodnotící systém bude nabízet hodnocení lokalit segregace, jejich postavení a vývojových trendů a tím vytvoří základní informační bázi pro přípravu a aplikaci opatření sloužících k prevenci rezidenční segregace a tím i zmírnění sociálního vyloučení a marginalizace.

Pro účely ESIF vydala Evropská komise doporučení pro zajištění principů desegregace a nesegregace v oblasti bydlení a vzdělávání.

Jednou ze základních podmínek výstavby a pořízení bytů nájemního sociálního bydlení je zamezení vzniku nových segregovaných oblastí v území. ŘO IROP nastavil podmínky předcházení vzniku nových segregovaných rezidenčních zón, které jasně definují povinnost existence občanské vybavenosti, kdy sociální byt musí být umístěn v zastavěném, nebo zastavitelném území dle územního plánu s dostupným občanským vybavením pro vzdělávání a výchovu, sociální služby a péči o rodinu, zdravotní služby, kulturu, veřejnou správu a ochranu obyvatelstva.

Dále musí všechny projekty splnit kritérium přijatelnosti v oblasti kumulace jednotlivých bytových jednotek. V případě pořízení bytů ve stávajících bytových domech, které neslouží výhradně jen pro potřeby sociálního bydlení, nebude podíl sociálních bytů v bytovém domě (případně jednotlivých vchodech panelových domů) přesahovat 20 %. V případě, že bude rekonstruován dům výhradně sloužící pro potřeby sociálního bydlení, bude v něm maximálně 8 bytových jednotek, resp. ve výzvách vyhlášených v roce 2018 to je nově maximálně 12 bytových jednotek, u integrovaných výzev ITI, IPRÚ nebo MAS tato podmínka platí již od poloviny roku 2017 dle usnesení Monitorovacího výboru IROP, který zasedal v červnu 2017.

Politika územního rozvoje ČR, ve znění Aktualizace č. 1 (schválena usnesením vlády č. 276 ze dne 15. dubna 2015) stanoví rámcové úkoly pro navazující územně plánovací činnost a pro stanovování podmínek pro předpokládané rozvojové záměry s cílem zvyšovat jejich přínosy a minimalizovat negativní dopady. Dále stanoví „Republikové priority územního plánování pro zajištění udržitelného rozvoje území“, uplatňované na celém území ČR. Jednou z priorit je „Předcházet při změnách nebo vytváření urbánního prostředí prostorově sociální segregaci s negativními vlivy na sociální soudržnost obyvatel; analyzovat hlavní mechanismy, jimiž k segregaci dochází, zvažovat existující a potenciální důsledky a navrhnout při územně plánovací činnosti řešení vhodná pro prevenci nežádoucí míry segregace nebo snížení její úrovně.“

V termínu do 30. dubna 2019 má MMR předložit vládě Zprávu o uplatňování Politiky územního rozvoje ČR, ve znění Aktualizace č. 1, na jejímž základě vláda rozhodne o pořízení další řádné aktualizace politiky územního rozvoje nebo o zpracování nového návrhu politiky územního rozvoje. Klíčovou kapitolou předmětné Zprávy je část d) obsahující návrhy na řádnou aktualizaci politiky územního rozvoje. V případě republikových priorit územního plánování pro zajištění udržitelného rozvoje území se tyto budou prověřovat s ohledem na jejich rozsah, konkrétnost, jednoznačnost formulace a aktuálnost.

Na konci roku 2018 byl do meziresortního připomínkového řízení rozeslán návrh nařízení vlády o použití peněžních prostředků Státního fondu rozvoje bydlení na pořízení sociálních a dostupných bytů. Cílem návrhu je podpora obcí, resp. svazků obcí, prostřednictvím dotací a zvýhodněných úvěrů na investiční akce v oblasti pořízení nájemního bydlení ve formě sociálních a dostupných bytů. Sociální byty jsou určeny pro domácnosti, u kterých došlo k tržnímu selhání v oblasti bydlení. Cílem podpory dostupných bytů je zvýšení dostupnosti běžného nájemního bydlení, které bude moci obec pronajmout osobám, jejichž přítomnost v obci je žádoucí, a to zejména z hlediska

zajištění základních veřejných služeb (např. příslušníci veřejně prospěšných profesí, pro něž obce bez dostupného nájemního bydlení nejsou příliš atraktivní). Podporovány budou např. projekty tzv. smíšených domů, v nichž nejvýše 20 % budou sociální byty a 80 % dostupné byty. Díky tomu bude docházet k promísení osob různých sociálních vrstev, které je žádoucí z pohledu dlouhodobé udržitelnosti projektů. Dalším proti segregačním opatřením v chystané podpoře je limit nejvýše 12 sociálních bytů při podpoře pořízení sociálního domu a dále povinná příloha k žádosti o podporu dokládající, že investiční záměr nepovede k segregaci.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.5.g Rozvoj a podpora sociální práce jako nástroje zprostředkujícího přístup k adekvátnímu bydlení a jeho udržení

Gestor: MPSV

Termín: Od roku 2014

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Opatření je plněno průběžně v rámci MPSV.

MPSV ČR poskytovalo metodickou a informační podporu nejen sociálním pracovníkům obcí spolupracujícím v rámci projektu Podpora sociálního bydlení. V roce 2018 byly také dokončovány práce na metodice Sociální práce v sociálním bydlení, jejíž vydání je plánováno na první polovinu roku 2019. Metodika pokrývá celý proces sociální práce od vyhledání osob ohrožených ztrátou bydlení a jejich vstupu do sociálního bydlení až po ukončení spolupráce. Důraz je kladen na praktickou využitelnost metodiky pro pracovníky v přímém kontaktu s cílovými skupinami sociálního bydlení. Za účelem dalšího rozvoje poskytování sociální práce ve vztahu k bydlení dále pokračovala příprava vzdělávacích aktivit určených pro sociální pracovníky. Vzdělávací moduly jsou sestavovány na základě zkušeností spolupracujících obcí, konzultací se sociálními pracovníky, experty v této oblasti, dále pak z podnětů expertní skupiny projektu Podpora sociálního bydlení i pracovních jednání se zástupci Generálního ředitelství Úřadu práce ČR. V roce 2018 bylo také realizováno pracovní setkání všech 16 spolupracujících obcí, za účasti i jejich sociálních pracovníků ke sdílení dobré praxe v oblasti sociální práce s klienty sociálních bytů. Proběhly také tři workshopy ke specifické sociální práci s cílovými skupinami 1. lidí bez přístřeší (24. 4. 2018), 2. lidí s duševním onemocněním (6. 6. 2018) a 3. lidí se závislostmi (18. 10. 2018).

V rámci realizace projektu MPSV Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II byly připraveny a zpracovány materiály pro odbornou publikaci Sešity sociální práce, jehož jedno číslo bylo monotematicky zaměřeno na výkon terénní sociální práce.

V rámci zvyšování kvality výkonu sociální práce MPSV v roce 2017 pracovalo na aktualizaci Doporučeného postupu 1/2012 určeného k realizaci výkonu sociální práce pověřenými obecními úřady, OÚ ORP a krajskými úřady. MPSV dále aktivně pracovalo na doporučených postupech pro

sociální pracovníky - sociální kurátory působící na OÚ ORP (obecně výkon sociální práce s cílovou skupinou definovanou zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů a doporučený postup k realizaci odborných besed pro vězněné osoby). Doporučený postup k odborným besedám je od ledna 2018 pilotně ověřován Krajským úřadem Ústeckého kraje a Magistrátem hlavního města Prahy a po jeho ověření byl vydán. V roce 2017 a 2018 byly nadále připravovány a vydávány materiály i pro další doporučené postupy jako je např. problematika sociálního šetření, problematika dokumentace sociálního pracovníka a další.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.5.h Pilotní ověření modelu Housing First (bydlení v první řadě) v podmínkách ČR

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR, ASZ a dalšími relevantními aktéry

Termín: Od roku 2015

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Projekt MPSV *Podpora sociálního bydlení* úzce spolupracuje a metodicky koordinuje a pomáhá vést 16 obecních projektů spolupracujících obcí cílících na pilotní ověření implementace systémů sociálního bydlení na lokální úrovni. Část těchto projektů (Brno, Chomutov, Křižánky, Most, Pardubice, Plzeň, Praha 7) bude pilotovat systémy sociálního bydlení na principu Housing First, další obce se zavázaly tento princip respektovat, ale kombinují jej i s přístupy jako jsou Rapid Re-Housing či Housing Ready. Model Housing First bude tedy ověřen minimálně v sedmi obcích ČR a informace a zkušenosti s jeho pilotáží budou dál předávány Ministerstvu i ostatním obcím. Pracovníci Kontaktního centra zřízeného v rámci projektu Podpora sociálního bydlení průběžně monitorují a shromažďují zkušenosti z těchto programů a předávají je dalším obcím zapojeným do projektu i dalším zájemcům. Tyto výstupy jsou také zveřejňovány na webových stránkách projektu (např. v podobě příkladů dobré praxe). Zkušenosti spolupracujících obcí byly využity i při přípravě výzvy č. 03_19_108 Podpora programu Housing First (Bydlení především), která byla zveřejněna 3. prosince 2018 prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost. Pracovníci projektu Podpora sociálního bydlení dále vyhodnocují zkušenosti s aplikací modelu Housing First v ČR a budou testovat jeho adekvátní využití v praxi. V nadcházejícím období budou poskytovat metodickou a informační podporu obcím, které se chystají na základě výše zmíněné výzvy realizovat své programy. Podrobnější informace k Podpoře programu Housing First (Bydlení především): www.esfcr.cz/vyzva-108-opz.

V roce 2018 byl ukončen projekt "Pilotní testování rychlého zabydlení rodin s dětmi (Rapid Re-Housing)". Hlavním výsledkem projektu je, že 96% náhodně vybraných rodin (48 rodin z 50) v bytové nouzi si udrželo s poskytnutou podporou nájemní byt. Přístup "Housing First" vykazuje vysokou úspěšnost v ukončování bezdomovectví a dále prokazuje zlepšení stability a kvality bydlení, zdraví rodin, přispívá k sociální integraci rodin a k prevenci institucionalizace dětí.

Pokud je rodinám zároveň poskytována adekvátní podpora v podobě sociální práce zaměřené na silné stránky, téměř všechny rodiny si jsou schopny bydlení udržet. Na základě zkušeností z tohoto projektu byla ve spolupráci MPSV, Agentury pro sociální začleňování a Platformy pro sociální bydlení zpracována výzva č.03_19_108 Podpora programu Housing First (Bydlení především) 108 „Podpora programu Housing First (Bydlení především)“, která byla vyhlášena v prosinci 2018 s uzávěrkou do května 2019. Opatření má pozitivní vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

V rámci meziresortního připomínkového řízení neuplatnilo Ministerstvo zdravotnictví (MZ) ke Koncepti sociálního bydlení žádné připomínky. V současné době jsou veškeré hygienické požadavky na byty, jsou zakotveny ve stavebních předpisech MZ. Ve vztahu k bydlení má MZ pouze kompetence v ochraně před nepříznivými účinky hluku. Ohledně ověření modelu Housing First nebylo MZ oficiálně požádáno o spolupráci.

S podporou Agentury pro sociální začleňování probíhá ve městě Brně od roku 2015 projekt Pilotní testování rychlého zabydlení rodin s dětmi (Rapid Re-Housing), který zajistil bydlení pro 50 rodin s dětmi, a v roce 2017 byl zahájen projekt Housing First pro osaměle žijící osoby bez domova. V letošním roce 2018 probíhal za spolupráce Agentury rovněž projekt Housing First ve městě Liberec.

V září roku 2018 byli lokální konzultanti Agentury proškoleni v metodě Housing First externími lektory (Platforma pro sociální bydlení). V lokalitách, kde Agentura působí, jsou s metodou prostřednictvím lokálních konzultantů seznamováni místní aktéři.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.5.ch Na základě pilotáže následně vyhodnotit a navrhnout konkrétní modely zavádění modelu Housing First do praxe ČR se současným navržením jejich financování

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR, ASZ a dalšími relevantními aktéry

Termín: Do konce roku 2020

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Ministerstvo práce a sociálních věcí ve spolupráci s Ostravskou univerzitou zahájilo evaluaci místních systémů sociálního bydlení obcí, spolupracujících v rámci projektu Podpora sociálního bydlení, z nichž některé vycházejí z principů Housing First. Byla vypracována metodika monitorování a hodnocení těchto systémů a dokončeny první evaluační zprávy. Průběžně probíhá sběr dat, jejichž analýza a vyhodnocení bude pokračovat v letech 2019 a 2020. Zkušenosti spolupracujících obcí byly využity při přípravě výzvy č. 03_19_108 Podpory programu Housing First (Bydlení především), která byla zveřejněna 3. prosince 2018 prostřednictvím Operačního programu zaměstnanost ESF a je v ní k dispozici alokace 150 milionů Kč. Pracovníci projektu Podpora sociálního bydlení dále vyhodnocují zkušenosti s aplikací modelu Housing First v ČR a budou testovat jeho adekvátní využití v praxi.

V nadcházejícím období budou poskytovat metodickou a informační podporu obcím i neziskovým organizacím, které se chystají na základě výše zmíněné výzvy realizovat své programy.

Ministerstvo zdravotnictví je členem meziresortní pracovní skupiny pro řešení problematiky sociálního bydlení.

Agentura pro sociální začleňování se odborně podílela na přípravě parametrů výzvy č. 03_19_108 Podpory programu Housing First (Bydlení především). V lokalitách konzultuje možnosti zavedení modelu do praxe (Liberec, Jihlava, Most).

Pracovníci ASZ se rovněž zapojili do expertních skupin MPSV podílejících se na tvorbě Metodiky sociální práce v bydlení určené pro sociální pracovníky obcí (která obsahuje model Housing First), Koncepce prevence bezdomovectví a Koncepce sociálního bydlení. Metodika sociální práce v bydlení byla Agenturou pro sociální začleňování rovněž připomínkována.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

1.7 Plnění opatření v oblasti podpory přístupu ke zdravotní péči

Problém sociálního vyloučení a chudoby je umocněn vyššími zdravotními riziky pro ohrožené osoby, celkovým zanedbáváním prevence závažných onemocnění a nedostatečnou místní dostupností odpovídající péče. Jako nejvýraznější rizika v oblasti zdravotní péče a jejího vlivu na sociální začleňování označila Strategie dlouhodobě nevyřešenou komunikaci mezi poskytovateli zdravotních a sociálních služeb, neznalost práv a povinností pojištěnce na straně osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených, neochotu pojištěnců dodržovat režim nastavený v rámci poskytování zdravotních služeb a podcenění dovedností v interkulturní a intersociální komunikaci ze strany poskytovatelů zdravotní péče.

Cíl: Zlepšit přístup osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených ke zdravotní péči

Opatření: 3.6.a Podpora osvětových, preventivních a informačních programů na podporu zdravého životního stylu u osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených

Gestor: MZ ve spolupráci s MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Uvedené opatření bylo naplňováno prostřednictvím dotačního programu MPSV „Podpora veřejně účelných aktivit seniorských a proseniorských organizací s celostátní působností“, jehož účelem je podpořit seniorské a proseniorské organizace zaměřené na aktivity ve prospěch seniorů. Z oblasti podpory zdravého životního stylu byl v roce 2018 podpořen mimo jiné projekt „Senioři v pohybu“ (organizace Senior fitness, z.s.).

Ministerstvo zdravotnictví se podílí na plnění úkolu prostřednictvím dotačního programu MZ ČR Národní program zdraví - projekty podpory zdraví (dále NPZ – PPZ), ke kterému každoročně vyhlašuje výběrové řízení. Dotační program NPZ – PPZ je důležitým nástrojem MZ ČR pro naplňování vybraných cílů a priorit strategického dokumentu „Zdraví 2020 – Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí“, který byl schválen Usnesením vlády č. 23 z 8. ledna 2014 a následně Usnesením Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR č. 175 z 20. března 2014. Základním cílem NPZ – PPZ je dlouhodobá podpora aktivního vztahu obyvatel ke zdraví, výchova ke zdravému životnímu stylu a odpovědnosti za vlastní zdraví, tvorba prostředí podporujících zdraví, a to prostřednictvím realizace projektů podpory zdraví.

Tematické okruhy jsou zaměřeny na ozdravení výživy a optimalizaci pohybové aktivity za účelem prevence nadváhy a obezity, prevenci užívání tabáku a nadměrné spotřeby alkoholu, prevenci infekčních onemocnění, jejich přenos a na komplexní projekty, jejichž cílem je snížit výskyt různých rizikových faktorů v intervenovaných populačních skupinách ovlivňováním způsobu života cílových skupin populace ve vztahu ke zdraví a zlepšením podmínek prostředí, ve kterém lidé žijí či pracují. Prioritou je zvyšovat znalosti o možnostech primární prevence nemocí a motivace ke změně chování cílových skupin populace.

Informace o projektech podpory zdraví podpořených v roce 2018 jsou uvedeny na stránkách MZ – www.mzcr.cz .

V roce 2018 byly v rámci dotačního programu Národní program zdraví – Projekty podpory zdraví MZ podpořeny projekty zaměřené na seniory, které byly cíleny na udržení vlastní mobility a soběstačnosti do vysokého věku a udržení dobrého zdraví včetně fyzické kondice. U dětské populace byly projekty zaměřeny na prevenci nadváhy a obezity a prevenci dalších chronických neinfekčních onemocnění, kouření cigaret, užívání alkoholu, správnou výživu a pohybovou aktivitu. V roce 2018 nebyl projekt "Snižování nerovností ve zdraví, podpora zdraví ve vyloučených lokalitách" Státním zdravotním ústavem realizován. Aktivitou bylo rozesílání zdravotně výchovných materiálů do škol ve vyloučených lokalitách na jejich žádost a Den zdraví v Novém městě pod Smrkem pro školy a veřejnost (zúčastnilo se celkem 120 osob).

V rámci projektu z EFS a státního rozpočtu "Efektivní podpora zdraví osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením" (reg.č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_039/00009439) proběhl 12.10. - 23. 11. 2018 kurz Mediátor podpory zdraví pro pracovníky nově vznikajících regionálních center podpory zdraví i pro další zájemce, celkem 44 osob (ne všichni absolvovali celý kurz vzhledem k nástupům do pracovního poměru v průběhu kurzu).

Informace o cílech projektu, tj. o podpoře zdravého životního stylu a o prevenci nemocí pro osoby a organizace řídící práci subjektů pracujících s osobami sociálně vyloučenými (žijícími v sociálně vyloučených lokalitách, v SVL, azylových domech, domech seniorů, na středních školách, atd.), byly podány hejtmanům krajů, ředitelům KHS, ZÚ a vládním a nevládním organizacím na seminářích nebo prostřednictvím dopisů.

Příspěvkem k plnění tohoto opatření jsou každoročně projekty podporované v rámci dotačních programů MZ (Program grantové podpory a Program vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením), které přispívají ke zlepšení života zdravotně postižených i chronicky nemocných osob a k edukaci veřejnosti o problematice osob se zdravotním postižením.

Mezi podpořenými projekty v roce 2018 byl projekt podpory novin „Pečuj doma“, projekt z.s. Ledovec „Program prevence duševního onemocnění ve školách“, projekt z.ú. Liga vozíčkářů „Přisedni si“ (dětem a mládeži zprostředkuje setkání s hendikepovanými osobami a prostřednictvím jejich příběhů varuje před nebezpečnými aktivitami a pomáhá ve vzájemném kontaktu), dále v roce 2018 pokračovala podpora kurzů českého znakového jazyka pro zdravotnické pracovníky, podpora aktivit zaměřených na informovanost veřejnosti o specifických projevech a problémech, které omezují v běžném životě pacienty s celiakií, s Parkinsonovou chorobou, s autismem apod.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.6.b Provádět deinstitucionalizaci psychiatrické péče v souladu s principy schválené Strategie reformy psychiatrické péče

Gestor: MZ ve spolupráci MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Z povahy věci vnímáme, že role Ministerstva práce a sociálních věcí je zásadní. MPSV intenzivně spolupracuje v implementaci reformy psychiatrické péče a zároveň v hodnoceném roce vyjádřilo reformě plnou podporu. MPSV jako správce Operačního programu zaměstnanost, aktivně přispívá v oblasti projektových aktivit Ministerstva zdravotnictví (dále jen MZd), skrze které se reforma psychiatrické péče realizuje. MPSV také podporuje vznik Center duševního zdraví (dále jen CDZ) a jejich provoz. V rámci CDZ MPSV vyvíjelo metodickou a zajišťovací podporu pro jejich vznik a rozvoj rozšíření kapacit sociálních služeb, které zajišťují tuto péči.

Na základě propočtu dopadů reformy psychiatrické péče na státní rozpočet MPSV zaslalo požadavky Ministerstvu financí o potřebné navýšení rozpočtové kapitoly, abychom mohli dostát svým závazkům vůči MZd. Tyto požadavky vycházejí i z dat poskytnutých ze strany MZd a po konzultacích s jejich zástupkyněmi. Naše požadavky na provoz sociálních služeb jsou pro rok 2020 ve výši 447 850 877 Kč a pro rok 2021 ve výši 526 883 292 Kč. V oblasti investic pro rok 2020 MPSV požadujeme 600 000 000 Kč a pro rok 2021 požaduje 450 000 000 Kč. Celkově tedy dopad na státní rozpočet v následujících letech činí 2 024 734 169 Kč.

MPSV připravuje legislativní návrh pro definování CDZ v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Předpokládáme, že s tímto se budou novelizovat i právní zdravotnické normy.

Na základě požadavků MZd týkajících se nastavení legislativy, kvality a investic MPSV uvádí, že v rámci připravované novely zákona o sociálních službách budou jasně definovány formy podpory ze strany sociálních služeb a sociální práce pro neformální pečující a dojde ke změně systému plánování a financování sociálních služeb.

Dále MPSV již nyní pracuje na systémové změně v oblasti dávkových nepojistných systémů a fungování lékařské posudkové služby

MPSV zajišťovalo vedení tvorby metodického postupu, jak v systému sociálních služeb, tak nastavit fungování CDZ.

MPSV aktivně metodicky i koncepčně vede poskytovatele sociálních služeb a to zejména v rámci poskytování jednotlivých sociálních služeb a spolupráce mezi sociální a zdravotní složkou.

MPSV zároveň vyvíjí metodickou a koncepční činnost s kraji s cílem zajištění sběru dat, koordinace, a zajištění analytické a koncepční činnosti.

MZd bylo osloveno s žádostí o nominaci do Meziresortní skupiny pro deinstitucionalizaci, která nominovala své zástupce, kteří se podíleli na tvorbě Akčního plánu pro Deinstitucionalizaci, kde byla cílová skupina osob s duševním onemocněním zahrnuta mezi hlavní 4 cílové skupiny, a byly zapracovány požadavky zástupců reformy psychiatrické péče do Akčního plánu pro deinstitucionalizaci.

MPSV se účastnilo pracovní skupiny na podporu vzniku pracovních míst pro osoby s duševním onemocněním.

Zástupci MPSV se také průběžně účastní národních i mezinárodních konferencí týkající se reformy psychiatrické péče, které MZd pořádá, taktéž navštěvuje a aktivně se zapojuje do ostatních workshopů, kulatých stolů, metodických porad a pracovních skupin.

V projektu Rozvoj a podpora modelů kvality pro systém sociálních služeb jsou standardy kvality implementovány do realizovaných systémových projektů MPSV, kdy bude vytvořena Analýza

dopadu reformy psychiatrické péče na jednotlivé pilíře sociální politiky v kontextu dopadu na cílovou skupinu osob s duševním onemocněním. Tato činnost probíhá ve spolupráci s expertním týmem MZd.

Zároveň MPSV po dohodě se zástupci MZd již implementovalo analytické činnosti („Analýza dopadu reformy psychiatrické péče na jednotlivé pilíře sociální politiky v kontextu dopadu na cílovou skupinu osob s duševním onemocněním“) v oblasti reformy psychiatrické péče a sociálních služeb do druhého systémového projektu Rozvoj a podpora modelů kvality pro systém sociálních služeb.

Strategie reformy psychiatrické péče je v gesci Ministerstva zdravotnictví.

V rámci strategie reformy psychiatrické péče je realizováno (MZ) několik projektů z Operačního programu Zaměstnanost - výzva č. 39, jejímž hlavním záměrem je přesun těžiště péče o osoby s vážným duševním onemocněním do jejich přirozeného prostředí.

Cílem reformy je poskytovat bez rozdílu všem lidem s duševním onemocněním kvalitní péči, tj. péči dostupnou jak místem, tak rozsahem služeb, koordinovanou a komplexně pokrývající všechny potřeby (nemusí být pouze zdravotního charakteru), efektivní a inovativní, s důrazem na rehabilitaci a brzký návrat do běžného života. Velký důraz je pak kladen na dodržování lidských práv. Kromě systémových a procesních změn se experti v rámci reformy snaží rovněž „normalizovat“ duševní onemocnění ve vnímání běžné populace. Snaží se pomoci ho vnímat jako běžné a léčitelné, a také se zaměřují na prevenci a včasnou intervenci, která zamezí rozvoji a posléze chronifikaci a dlouhodobým následkům duševních obtíží.

Reformu lze rozdělit do tří fází:

- I. Zahájení a zajištění podmínek (vypracování a schválení standardů a metodik) - již je realizováno
- II. Realizace (připraven vznik sítě Center duševního zdraví, podpora vzdělávání a zajištění financování akutních lůžek)
- III. Vyhodnocení a evaluace

Jedním z projektů je i projekt „Podpora vzniku Center duševního zdraví (CDZ) I, II, III“

Projekt řeší ve třech fázích do roku 2021 vznik 30 Center duševního zdraví rovnoměrně rozmístěných po celé ČR, jakožto páteře budoucí sítě cca 100 CDZ. CDZ jsou novým prvkem v systému péče o lidi s duševním onemocněním.

Název Centrum duševního zdraví může být zavádějící, nejedná se primárně o budovy, ale o mobilní multidisciplinární týmy, kdy minimálně 50 % pracovní doby zaměstnanců tvoří práce v terénu, tj. v přirozeném prostředí lidí s duševním onemocněním. Jejich hlavní cílovou skupinou jsou pacienti se závažným duševním onemocněním, tzv. SMI (Severe Mental Illness tj. pacienti s těžkým průběhem onemocnění schizofrenního okruhu, obsedantně kompulzivní poruchy, bipolární afektivní poruchy a pacienti s těžkou poruchou osobnosti). Jedná se o skupinu pacientů nejvíce ohroženou institucionalizací a vyloučením z běžné společnosti. Cílovou skupinou CDZ jsou zároveň i osoby s raným výskytem psychotického onemocnění. CDZ spolupracují ve svém regionu s dalšími službami, a to jak se specializovanými, tak s těmi, které jsou určeny pro běžnou populaci (například v oblasti zaměstnání, vzdělávání, bydlení či volnočasových aktivit). Služby CDZ jsou službami

zdravotně-sociálními, které jsou poskytovány jedním společným týmem pracujícím na principu case-managementu. Provoz center je prvních 18 měsíců hrazen z ESF, poté bude zdravotní část hrazena z veřejného zdravotního pojištění a sociální část z rozpočtu krajů. Udržitelnost zdravotní části prvních 30 CDZ je garantována ze strany VZP dokumentem podepsaným ministrem zdravotnictví a ředitelem VZP v lednu 2018. Prvních 5 Center duševního zdraví započalo svou činností v červenci 2018, v lednu 2019 komise posoudí podané projektové žádosti na vznik a provoz dalších 16 center, která by poté započala svou činnost v únoru/březnu 2019.

Důležitým projektem k plnění opatření je projekt „Deinstitucionalizace služeb pro duševně nemocné“

První část projektu podporuje zajištění řízení a odborné garance celé reformy. Od června 2017 se začal pravidelně scházet Výkonný výbor pro řízení implementace Strategie reformy psychiatrické péče. Jde o pracovní skupinu zástupců MZČR, krajů, MPSV, MF, pojišťoven, uživatelů a gestorů jednotlivých projektů, kteří se scházejí minimálně 1x měsíčně (dle potřeby i častěji) za účelem operativního řízení a koordinace všech aktivit reformy realizovaných v jednotlivých projektech. Ve stejném měsíci se poprvé sešla i Odborná rada odborné garance reformy jmenovaná ministrem zdravotnictví, ve které jsou uznávanými odborníky zastoupeny hlavní skupiny odborné veřejnosti. Odborná rada se schází minimálně jednou za 3 měsíce a schvaluje dokumenty, dává doporučení a vypracovává odborné posudky k identifikovaným otázkám v rámci reformního procesu. V červnu 2017 Odborná rada vybrala 4 celosvětově uznávané odborníky v péči o duševní zdraví jako členy mezinárodního poradního sboru reformy.

Druhou oblastí, na kterou se projekt zaměřuje, je kvalita péče, která je řešena na úrovni fungování služeb i samotné péče o pacienty/klienty. V roce 2018 proběhlo hodnocení kvality poskytované dlouhodobé ústavní péče dle metodiky Světové zdravotnické organizace (WHO) ve zdravotnických zařízeních v ČR (18 zařízení), které tuto péči poskytují. Souhrnné hodnocení bude v nejbližších měsících (tj. v první polovině roku 2019) anonymizovaně publikováno. Konkrétní výsledky jsou podkladem pro zlepšování kvality v hodnocených institucích. K tomuto účelu byli Ministerstvem zdravotnictví zaměstnáni tzv. manažeři kvality a vyškoleni WHO, aby mohli v zařízeních změnu v poskytování péče realizovat. Zároveň bude v roce 2019 vypracován obecný standard péče ve zdravotnických zařízeních o duševně nemocné, navázány doporučené postupy a vyškoleni stávající i noví odborníci v oblasti kvality pro účely implementace změn. Celý systém bude poté integrován do systémů akreditace a certifikace služeb ve zdravotnictví. Ve spolupráci s MPSV navíc je plánováno pilotní ověření společného hodnocení sociální i zdravotní péče v zařízeních poskytujících oba typy péče, např. CDZ. Další manažeři kvality jsou zaměstnáni v jednotlivých krajích, kde mají v náplni práce přenos dobré praxe v péči o duševně nemocné a zapojování samotných uživatelů péče a příbuzných do hodnocení služeb a tvorby péče cílené na potřeby těch, kteří ji využívají.

Další aktivita projektu má za cíl vytvořit regionální síť péče, ve kterých budou spolupracovat zdravotní i sociální služby a všechny instituce veřejné správy ovlivňující život duševně nemocných. V každém kraji ČR je nyní ze strany MZ zaměstnán krajský koordinátor a ustanovena krajská koordinační skupina se zastoupením zdravotních i sociálních odborů kraje, poskytovatelů

jednotlivých služeb v daném kraji, uživatelů a zástupců pojišťoven. Ve všech krajích je zmapována současná reálná síť péče pro závažně duševně nemocné pacienty a probíhá mapování pro nastavení systému dle potřeb dalších cílových skupin, jakými jsou např. děti, senioři, osoby závislé na návykových látkách apod. Výstupy mapování se stanou základem plánovacích procesů, ale také řízení a financování zdravotních i sociálních služeb v péči o duševní zdraví na krajské úrovni.

Významnou aktivitou, která úzce s předchozí souvisí, se zaměřuje na změny v psychiatrických nemocnicích, resp. změny v poskytování akutní i následné lůžkové psychiatrické péče. Akutní lůžková péče by měla být v budoucnu integrována do všeobecné zdravotní péče a síť bude tvořena zařízeními s menšími lůžkovými kapacitami v přiměřeném spádovém území zajišťujícím návaznost péče na somatickou péči a přirozené prostředí pacientů, tzn. co nejbližší jejich přirozenému sociálnímu prostředí. Počet akutních lůžek v systému se bude postupně zvyšovat s ubývajícemi kapacitami následné lůžkové péče, která v současné situaci často akutní péči supluje. K nastavení kvalitně poskytované a finančně rentabilní akutní psychiatrické péče bude v roce 2019 probíhat pilotní projekt pojišťoven. Memorandum k tomuto projektu bylo mezi MZ, pojišťovnami a Asociacemi nemocnic podepsáno v prosinci 2018. V první fázi budou do pilotu vstupovat aktuální poskytovatelé akutní péče, a to jak na akutních psychiatrických odděleních všeobecných nemocnic, tak v psychiatrických nemocnicích. V druhé fázi pilotu je naplánována tvorba nových kapacit akutní péče ve všeobecných nemocnicích. S výjimkou forenzních a detenčních lůžek bude, v souladu s vývojem moderní péče v zahraničí, docházet k redukci lůžek následné psychiatrické péče ve stávajících institucích a k jejich převedení do nově vytvořených komunitních služeb a pobytových kapacit v místě bydliště osob s duševním onemocněním. Jedním z cílů reformy je využití personálních kapacit psychiatrických nemocnic pro rozvoj dalších forem zejména nelůžkové péče o duševně nemocné mimo stávající areály. V roce 2018 byly k projektu transformace přizvány všechny psychiatrické nemocnice v ČR. Byl vytvořen metodický materiál „Postup při transformaci psychiatrických nemocnic.“ V květnu a červnu r. 2018 vznikly ve všech nemocnicích transformační týmy, které pod vedením gestora projektu připravují a plánují změny v PN v souladu se Strategií reformy psychiatrické péče, čili připravují přesun péče z psychiatrických nemocnic do komunity, do vlastního sociálního prostředí pacienta. Současně probíhá vzdělávání těchto pracovníků a managementu nemocnic, aby byli schopni tento proces v souladu s nastavenými cíli řídit. Ze strany MZ obdrželi ředitelé jednotlivých nemocnic pověření ke změně struktury poskytované péče a byli vyzváni ke změně zřizovacích listin. Nově se jim ukládá zřizovat Centra duševního zdraví a další služby ve vlastním sociálním prostředí, tzn., že jejich úkolem přestává být pouze řízení lůžkové péče.

Současně byla ve všech nemocnicích provedena analýza týkající se hospitalizovaných pacientů, tj. délky jejich hospitalizace a diagnózy, v návaznosti na bydliště pacienta. Nyní začíná další část mapování pomocí stanovené metodiky tak, aby bylo známo funkční postižení a také potřeby pacientů v oblasti zdravotní i sociální péče. Výstupem budou informace o tom kolik pacientů, ze kterých regionů, jaké služby potřebuje. V návaznosti na aktivitu projektu „Regionální síť péče“ bude docházet k napojení propouštěných (deinstitucionalizovaných) pacientů na existující služby v komunitě. V mnoha regionech bohužel tyto služby chybějí a budou ve spolupráci s kraji teprve

rozvíjeny. Zde bude probíhat příprava dlouhodobě hospitalizovaných pacientů tak, aby tito mohli být propuštěni, jakmile budou dostupné služby, které tito pacienti/klienti potřebují.

Plánována je restrukturalizace zaměřená na poskytování ústavní ochranné psychiatrické péče tak, aby tito pacienti měli specifický program a prostředí potřebné pro ochranu i rehabilitaci. V lednu 2019 začne na ministerstvu zdravotnictví k této problematice fungovat pracovní skupina.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.6.c Zajišťovat osvětu a vzdělávání zdravotnických i nezdravotnických pracovníků v oblasti přístupu k osobám sociálně vyloučeným nebo sociálním vyloučením ohroženým a v dodržování právních předpisů upravujících přístup těchto osob ke zdravotním službám včetně zákazu diskriminace

Gestor: MZ ve spolupráci MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

MPSV plní opatření průběžně, a to i v rámci projektu Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II, jehož aktivity jsou mimo jiné zaměřeny i na zvyšování odborných kompetencí sociálních pracovníků. V roce 2018 konkrétně prostřednictvím odborné konference, Podzimní školy sociální práce, odborného semináře, ale také v rámci vydávání odborných publikací Sešity sociální práce a odborných článků vydávaných a zveřejňovaných v odborných časopisech Sociální práce/Sociálna práca, Listy sociální práce a web sociální novinky.

V rámci vzdělávacích programů všech oborů specializačního vzdělávání lékařů zubních lékařů a farmaceutů je zaveden povinný kurz „Základy zdravotnické legislativy, etiky a komunikace“, v jehož rámci jsou tito zdravotníci edukováni pro komunikaci a jednání s pacientem. Tento kurz zahrnuje získávání znalostí a dovedností pro práci se všemi pacienty, a to včetně menšin, cizinců, zdravotně a tělesně postižených apod. Část tohoto teoretického kurzu je věnována právě oblasti etického chování a komunikace s pacientem.

Vzdělávání zdravotnických i nezdravotnických pracovníků, v oblasti přístupu k osobám sociálně vyloučeným nebo sociálním vyloučením ohroženým a v dodržování právních předpisů upravujících přístup těchto osob ke zdravotním službám včetně zákazu diskriminace v souvislosti s plněním „Strategie sociálního začleňování 2014 – 2020“ v roce 2018, probíhalo prostřednictvím široké nabídky vzdělávacích akcí s tématy v kontextu uvedené problematiky. Do vzdělávání pracovníků byla zařazena výrazně i problematika prevence výskytu rizikových faktorů, protože prostředí sociálního vyloučení reálně souvisí s vyšší mírou rizikového chování spojeného s konzumací zdraví škodlivých látek, tj. tabáku, alkoholu, drog či nevhodné stravy způsobující obezitu.

I. V roce 2018 probíhalo následující vzdělávání nelékařských pracovníků

1) Akreditovaný kvalifikační kurz (AKK)

PRACOVNÍ TERAPEUT

Obsahem kurzu jsou: základy veřejného zdravotnictví; Principy diagnostiky duševních poruch, základy somatologie, psychiatrie, geriatrie a gerontopsychiatrie, psychologie; Komunikace v rámci týmu, interpersonální komunikace, komunikace s pacienty/klienty.

VA se zúčastnilo 27 osob.

2) Specializační vzdělávání (SV)

ZÁKLADNÍ MODUL U VŠECH OBORŮ SV

Obsahem je problematika přístupu k osobám sociálně vyloučeným nebo sociálním vyloučením ohroženým a v dodržování právních předpisů upravujících přístup těchto osob ke zdravotním službám včetně zákazu diskriminace.

SV V OBORU VŠEOBECNÁ SESTRA

Intenzivní péče – 126 účastníků/206 absolventů, Perioperační péče – 61 zúčastněných/37 absolventů, Ošetrovatelská péče v pediatrii – 29 zúčastněných/46 absolventů, Intenzivní péče v pediatrii – 49 zúčastněných/28 absolventů, Ošetrovatelská péče v interních oborech – 49 zúčastněných/61 absolventů, Ošetrovatelská péče v chirurgických oborech – 50 zúčastněných/26 absolventů, Ošetrovatelská péče v psychiatrii – 80 účastníků/29 absolventů.

SV V OBORU PORODNÍ ASISTENTKA

Intenzivní péče v porodní asistenci – 33 zúčastněných/22 absolventů.

SV V OBORU ERGOTERAPEUT

Ergoterapie pro dospělé – 29 zúčastněných/2 absolventů.

SV V OBORU ZDRAVOTNICKÝ ZÁCHRANÁŘ

Urgentní medicína - 68 zúčastněných /4 absolventi.

SV V OBORU FYZIOTERAPEUT

Aplikovaná fyzioterapie – 29 zúčastněných/31 absolventů.

SV V OBORU FARMACEUTICKÝ ASISTENT

Zdravotnické prostředky - 36 zúčastněných/ 0 absolvent.

Obsahem SV jsou podpůrné techniky ke zvládnutí pracovní zátěže, podpůrné techniky v komunikaci s agresivním pacientem, komunikace se zvláštními skupinami pacientů; Etický přístup k pacientům a jejich blízkým s ohledem na věk a charakter onemocnění; Identifikace faktorů ovlivňujících kvalitu života pacientů; Edukace pacientů a jiných osob; Specifika edukace dětí, seniorů, cizinců a zvláštních skupin nemocných; Tvorba edukačních materiálů; Zásady moderní prezentace; Problematika závislostí; Škodlivé užívání návykových látek a závislostí v ČR.

3) Vzdělávací akce (VA)

PROBLEMATIKA PÉČE O CIZINCE A SPECIFICKÁ OŠETŘOVATELSKÁ PÉČE O PŘÍSLUŠNÍKY MINORITNÍCH SKUPIN

Obsahem vzdělávání jsou specifika přímé ošetrovatelské péče u národnostních menšin žijících na území ČR s ohledem na jejich zdravotní, sociální, náboženské, kulturní a společenské odlišnosti; Etnické klima v české společnosti; Multikulturní/transkulturní ošetrovatelství, rozdíly v prožívání nemoci, vliv rodiny, systém hodnot, životní styl, hygienické návyky, fyzické charakteristiky a další specifika jednotlivých minoritních skupin.

VA se zúčastnilo 9 osob / absolvovalo 9 osob.

SPECIFICKÁ OŠETŘOVATELSKÁ PÉČE O GERIATRICKÉ PACIENTY

Obsahem vzdělávání jsou velké geriatrické syndromy, polymorbidita; Specifika farmakoterapie ve stáří - změny farmakokinetiky, farmakodynamiky, polypragmatie, interakce léčiv a časté nežádoucí účinky.

VA se zúčastnilo 9 osob / absolvovalo 9 osob.

BIOGRAFIE V PRÁCI MANAŽERA SOCIÁLNÍCH A ZDRAVOTNICKÝCH SLUŽEB I.

Obsahem vzdělávání je biografie v práci manažera sociálních a zdravotnických služeb.

VA se zúčastnilo 11 osob / absolvovalo 11 osob.

BIOGRAFIE V PRÁCI MANAŽERA SOCIÁLNÍCH A ZDRAVOTNICKÝCH SLUŽEB II.

Obsahem vzdělávání je prezentace implementace konceptu biografie v sociálních a zdravotnických zařízeních.

VA se zúčastnilo 20 osob / absolvovalo 20 osob.

PSYCHOTERAPEUTICKÉ PŘÍSTUPY

Dvouletý kurz vedený převážně formou sebezkušenostního výcviku, který zprostředkovává zážitek psychoterapeutického procesu na sobě.

VA se zúčastnilo 19 osob / absolvovalo 7 osob.

V roce 2018 bylo v nabídce celkem 44 VA. V souvislosti s plněním „Strategie sociálního začleňování 2014 – 2020“ byl vytvořen také vzdělávací program Edukace v oblasti zdravého životního stylu, prevence nemocí a sebepéče, jehož hlavní náplní byla ochrana a podpora zdraví, zdravá výživa, praktické návyky vybrané pohybové aktivity a duševní zdraví.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.6.d Zvyšovat informovanost subjektů zapojených do práce s osobami sociálně vyloučenými nebo sociálním vyloučením ohroženými o možnosti využití programů MZ zaměřených na oblast prevence nemocí a podpory zdraví

Gestor: MZ

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

MZ zvyšuje informovanost subjektů zapojených do práce s osobami sociálně vyloučenými nebo sociálním vyloučením ohroženými především díky aktivitám spojeným s vlastními dotačními tituly. Seznam všech dotačních titulů včetně jejich popisu a podmínek využití je zveřejněný a přístupný na webu Ministerstva zdravotnictví v záložce Dotace (www.mzcr.cz).

Realizace projektů je provázena často tvorbou zdravotně výchovných materiálů. Plnění úkolu MZ naplňuje prostřednictvím programů, projektů podpory zdraví a aktivit realizovaných Státním zdravotním ústavem.

Informace o dotačních titulech mají další instituce např. Krajské hygienické stanice, Státní zdravotní ústav a nestátní neziskové organizace. Informace o každoročně vypisovaných dotačních titulech je rovněž pravidelně předávána sekretariátu Rady vlády pro záležitosti romské menšiny.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.6.e Podpora terénní sociální práce (vyhledávání a práce s ohroženými v terénu) k zajištění poskytování informací, poradenství a usnadnění vyhledání potřebných a odpovídajících zdravotnických či sociálních služeb

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Spolupráce všech zapojených subjektů je nastavena a dochází k mírným úpravám podle požadavků z praxe. Plněno v roce 2018 prostřednictvím projektu Systémová podpora sociální práce v obcích, začalo realizovat 15 projektů na podporu sociální práce v území obcí (výzva 03_16_128), jejichž prostřednictvím byl navýšen počet sociálních pracovníků na každém z těchto úřadů o 2–4, a to na dobu dvou let (2017 – 2018).

Terénní sociální práce je podpořena také na základě § 102 a § 103 zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, a § 65a zákona č. 111/2006 Sb. o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, se od roku 2015 krajům, obcím s rozšířenou působností a pověřeným obcím poskytuje příspěvek na výkon sociální práce formou účelové dotace MPSV.

V březnu 2018 byl zahájen výzkumný projekt – Provádění depistáže a následné stanovení cílů pomoci sociálními pracovníky obecních úřadů, TL01000229, jehož řešitelem je Výzkumný ústav práce a sociálních věcí (dále jen „VÚPSV“). Projekt přinese analytické podklady pro standardizaci preventivních činností ve veřejné správě, kde byla v rámci projektu „Systémová podpora sociální práce v obcích“ v roce 2018 pilotně ověřována typová pozice terénního sociálního pracovníka.

V roce 2018 Agentura pro sociální začleňování zabezpečovala realizaci interaktivního workshopu zaměřeno na depistáž, jako základní činnosti sociálního pracovníka. 3 denní seminář měl „sebezkušenostní“ formu a byl určen pro sociální pracovníky neziskových organizací realizován v lokalitě Předlice.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.6.f Podpora služeb na sociálně zdravotním pomezí s cílem zajistit dostupnost těchto služeb
Gestor: MPSV, MZ
Termín: Průběžně
Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

V rámci plnění programového prohlášení vlády vznikla v dubnu 2018 z rozhodnutí ministryně práce a sociálních věcí a ministra zdravotnictví Meziresortní pracovní skupina k řešení problematiky sociálně zdravotního pomezí, která je v gesci obou ministerstev. Během roku 2018 proběhlo několik setkání této skupiny. Cílem skupiny je vytvořit teze systémových změn, jak legislativního, tak i nelegislativního charakteru, pro vytvoření podmínek pro kvalitní a efektivní fungování služeb na sociálně-zdravotním pomezí.

V souvislosti s propojením zdravotních a sociálních služeb má MPSV za cíl nastavení takového systému, který jasně vymezí role MPSV a MZ ve službách v oblasti dlouhodobé péče integrující potřebné zdravotní a sociální služby podle zvláštních právních předpisů, a to při efektivním využitím stávajících kapacit v systému zdravotnictví a sociálních služeb.

V oblasti sociálně-zdravotního pomezí je nutné z pohledu MPSV vyřešit zejména problematiku klientů sociálních služeb (nejenom pobytových, ale i těch, kteří jsou doma a využívají terénní sociální nebo zdravotní služby).

Dle předpokladů má být návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s úpravou zdravotních a sociálních služeb předložen do vlády v září 2020.

V rámci novely zákona č. 108/2006 Sb., navrhlo MPSV nový druh sociální služby: Sociální služby poskytované osobám v terminálním stavu a osobám blízkým.

Problematika plnění zdravotně sociálních služeb je na Ministerstvu zdravotnictví řešena na více úrovních. MZ na přípravě novely zákona o sociálních službách aktivně spolupracuje jako člen meziresortní pracovní skupiny v rámci meziresortního připomínkového řízení.

V roce 2018 byly zahájeny přípravy na tvorbě metodické doporučení, které popisuje průchod pacienta systémem zdravotní péče. Na tomto metodickém doporučení participuje pracovní skupina Pro následnou a dlouhodobou zdravotní péči na MZ. Na konci tohoto procesu bude toto doporučení vydáno ve Věstníku MZ. Další úrovní je realizace Akčního plánu následné, dlouhodobé a domácí péče³², jehož cílem je řešit systémové nedokonalosti v poskytování uvedených druhů péče, a to za pomoci odborníků nejen z oblasti zdravotnictví, ale také sociálních věcí. Akční plán č. 08a: Zvýšení kvality, dostupnosti a efektivity následné, dlouhodobé a domácí péče byl vypracován MZ v rámci Zdraví 2020 Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí a zároveň probíhala intenzivní jednání s MPSV ohledně tématu zdravotně sociálního pomezí (viz plnění bodu 5.2.2e).³³

Výstupy aktivit nastaví rámeček, ve kterém by měly být zřetelně dané možnosti zapojení jak zdravotních pojišťoven, tak krajů a obcí, mimo jiné právě do problematiky sociálního začleňování osob, které budou služby na sociálně zdravotním pomezí potřebovat.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

1.8 Plnění opatření v oblasti zajištění slušných životních podmínek

Každý člověk má v rámci komplexního a soudržného úsilí v boji proti sociálnímu vyloučení právo na prostředky a sociální pomoc dostatečné pro *důstojný život*³⁴. Prvořadým faktorem, který má přispívat k začleňování osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením do společnosti a zajistit důstojný život, je účast na trhu práce spolu s nástroji garance adekvátního příjmu. Dokladem tohoto závěru je riziko chudoby zaměstnaných osob, která se projevuje též nevhodnými či nekvalitními pracovními podmínkami či nejistotou zaměstnání.

Komplementárně s politikou zaměstnanosti působí v těchto oblastech chudoby a sociálního vyloučení, které nelze z různých důvodů řešit nebo zcela vyřešit integrací na trhu práce, další elementy sociální ochrany – pojistné a nepojistné dávkové systémy. Důležitá je též bezproblémová administrace systému výplaty dávek. Podpora adekvátního příjmu zahrnuje i pomoc osobám v přístupu k němu, což zdůrazňuje význam sociální práce, a to již při předcházení vzniku nepříznivé sociální situace.

³² [Zdraví 2020 ČR - AP č. 08a: Zvýšení kvality, dostupnosti a efektivity následné, dlouhodobé a domácí péče - a\) Zvýšení kvality, dostupnosti a efektivity následné, dlouhodobé a domácí péče](#) – odpovědná instituce Ministerstvo zdravotnictví

³³ Na implementaci dokumentu dohlíží Řídicí výbor na MZd. Hlavním gestorem všech akčních plánů k Z2020 je náměstek pro ochranu a podporu veřejného zdraví a hlavní hygienik ČR. – Zdroj: <https://www.databaze-strategie.cz/cz/mzd/strategie/zdravi-2020-ap-c-8-a-zvyseni-kvality-dostupnosti-a-efektivita-nasledne-dlouhodobou-domaci-pece>

³⁴ Doporučení Komise ze dne 3. října 2008 o aktivním začleňování osob vyloučených z trhu práce (2008/867/ES).

Text Strategie schválený na počátku roku 2015 upozornil na zvyšování počtu osob v hmotné nouzi, které bylo doprovázeno zesílením tlaku na osoby dlouhodobě závislé na dávkách, které tvořily jejich jediný zdroj příjmu. Za negativní Strategie označila potenciální pokračování politiky fiskální konsolidace, jejímž cílem byly v první řadě úspory ve výdajích na aktivní politiku zaměstnanosti a realizace úsporných opatření v nepojistných dávkových systémech. Ve vztahu k životním nákladům upozornila na relativně nízkou a tudíž nemotivující úroveň minimální mzdy. Za riziko označila též vysokou úroveň zadluženosti domácností, která výrazně oslabuje zainteresovanost části nezaměstnaných/neaktivních usilovat o formální zaměstnání. Věnovala se též problému nedostatečné vymahatelnosti spotřebitelských práv a nízké úrovni finanční gramotnosti v ČR.

Od roku 2015 dochází k trvalému poklesu počtu příjemců dávek hmotné nouze, zároveň již od roku 2014 klesá objem finančních prostředků vynaložený na tyto dávky. S účinností od 1. ledna 2018 se na základě nařízení vlády č. 286/2017 Sb. zvýšila základní sazba minimální mzdy o 1 200 Kč na 12 200 Kč za měsíc. Dne 20. listopadu 2018 vláda přijala nařízení vlády č. 273/2018 Sb., kterým došlo s účinností od 1. ledna 2019 k dalšímu zvýšení základní sazby minimální mzdy o 1 150 Kč na 13 350 Kč za měsíc, resp. o 6,60 Kč na 79,80 Kč za hodinu. Bohužel se nepovedlo prosadit zvýšení částek životního minima, od jehož výše se odvozuje nárok na dávky státní sociální podpory i dávek pomoci v hmotné nouzi. Stále se tak vychází z částek platných od 1. 1. 2012, které jsou v současné době o více než 11 % podhodnoceny. V důsledku toho řada osob i rodin s dětmi o sociální dávky přišla, resp. se poskytují v podhodnocené výši.

Cíl: Zajistit adekvátní příjem a prevenci ztráty příjmu pro osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené

Opatření: 3.7.a Doprovázení politiky fiskální konsolidace vhodnými prorůstovými opatřeními a posilováním zaměstnanosti, což umožní poskytování adekvátní podpory ohroženým skupinám, jejich zapojení na trhu práce, vytvoření dostatečných disponibilních zdrojů pro pasivní sociální ochranu

Gestor: MPSV, MPO, MF

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Zvyšování zaměstnanosti a zabezpečování dostatečné příjmové ochrany zaměstnanců a s ní souvisejícího sociálního zabezpečení je dále podporováno průběžnými úpravami v oblasti minimální mzdy. Nařízením vlády č. 286/2017 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí, ve znění pozdějších předpisů, se zvýšila základní sazba minimální mzdy s účinností od 1. 1. 2018 na 12 200 Kč za měsíc, resp. na 73,20 Kč za

hodinu. V návaznosti na zvýšení minimální mzdy byly zvýšeny nejnižší úrovně zaručené mzdy, kterými se stanoví nejnižší přípustná úroveň výdělku zaměstnanců, jejichž mzda není sjednána v kolektivní smlouvě a zaměstnanců ve veřejných službách a správě.

S účinností od 1. 1. 2019 se nařízením vlády č. 273/2018 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 567/2006 Sb., zvyšuje základní sazba minimální mzdy na 13 350 Kč za měsíc, resp. na 79,80 Kč za hodinu. O stejné procento se navyšují sazby nejnižších úrovní zaručené mzdy.

Opatření v části disponibilních zdrojů pro sociální ochranu je plněno. Výdaje na nepojistné sociální dávky, jimiž jsou podporovány příjmy osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených, jsou mandatorními výdaji státního rozpočtu.

Na plnění tohoto opatření se Ministerstvo financí stejně jako v předchozích letech podílelo podporou hospodářského růstu České republiky, což s sebou nese mimo jiné vyšší nabídku pracovních míst a s tím související nízkou mírou nezaměstnanosti. Díky příznivé finanční bilanci státního rozpočtu jsme mohli podpořit, a nadále podporujeme, také růst důchodů a platů zejména ve veřejné sféře. K hlavním prostředkům, které pozitivně ovlivňují dosahování dobrých výsledků, patří vyšší výběr daní, zvyšování kupní síly obyvatelstva, podpora investic, podpora exportu a v neposlední řadě také čerpání prostředků z fondů Evropské unie.

S podporou zvýšení minimální mzdy se zvyšuje motivace k práci, což se kladně projevuje ve snižování míry nezaměstnanosti, a to i dlouhodobě nezaměstnaných osob.

V působnosti Ministerstva průmyslu a obchodu jsou vhodnými prorůstovými opatřeními především podpory poskytované formou dotací a finančních nástrojů na realizaci podnikatelských projektů ve zpracovatelském průmyslu a službách v rámci programů Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost schválených na období do roku 2020.

Dosud neřešeným problémem je finanční motivace osob v exekčním řízení. Dávkové systémy k exekčním srážkám nepřihlížejí a řada lidí v exekuci je nucena hledat finanční zdroje v práci načerno. Pro podporu motivace předlužených osob pro vstup na legální trh práce je nezbytné zajistit novelu nařízení vlády o nezabavitelné částce tak, aby se zvýšila jak její základní částka, tak i její motivační složka. Základní částka dnes nedosahuje ani na úroveň dávkového systému. Současně je třeba zajistit soulad srážek ze mzdy mezi exekčním a insolvenčním řízením aby lidé, kteří se rozhodnou svou situaci řešit v rámci insolvenčního řízení, nebyli znevýhodněni oproti těm, kteří svou situaci aktivně neřeší a zůstávají v exekuci.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.7.b Zvyšovat informovanost o možnostech a mezích pomoci, kterou skýtají sociální dávkové systémy

Gestor: MPSV, ÚP ČR

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

V roce 2018 probíhal systémový projekt MPSV „Implementace politiky stárnutí na krajích“ (projekt bude realizován do konce roku 2020 a je financován z Evropského sociálního fondu). Jednou z jeho klíčových aktivit je vytvoření pozice krajských koordinátorů politiky stárnutí. Pozice koordinátorů byly vytvořeny již ze začátku projektu v roce 2017 a jednou z širokého spektra jejich činností je poradenství cílové skupině seniorů. Krajský koordinátor se vyzná v nabídce sociálních služeb, doporučí, o jaké sociální dávky je možné žádat a poradí co dělat při ztrátě zaměstnání v předdůchodovém věku. V případě potřeby zprostředkuje odbornou pomoc.

Opatření v části disponibilních zdrojů pro sociální ochranu je plněno. Výdaje na nepojistné sociální dávky, jimiž jsou podporovány příjmy osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených, jsou mandatorními výdaji státního rozpočtu.

ÚP ČR rámci základního sociálního poradenství informuje klienta při jeho návštěvě na Kontaktním pracovišti ÚP ČR, s ohledem na jeho stávající nepříznivou situaci, o možnostech pomoci prostřednictvím sociálních dávkových systémů. Dále ČR informuje občany o možnostech v oblasti dávkových systémů prostřednictvím tištěných materiálů - letáků nebo tištěných brožur, které jsou dostupné na kontaktních pracovištích ÚP ČR a prostřednictvím Facebookových stránek ÚP ČR, či na lince Call centra ÚP ČR. Integrovaný portál MPSV disponuje všeobecnými aktuálními informacemi, kde osoba dohledá ve zjednodušené formě vše důležité, co potřebuje o nepojistných dávkách vědět a kam se případně obrátit, bude-li si chtít podat žádost. Prostřednictvím tiskového oddělení GŘ ÚP ČR (včetně MPSV) jsou zveřejňovány aktuální legislativní změny.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.7.c Zkvalitnit informace o vyplácených dávkách a jejich příjemcích tak, aby se mohly využít k včasné identifikaci koncentrace sociálních problémů a k formulaci návrhů opatření a hodnocení jejich dopadů

Gestor: MPSV, ÚP ČR

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Opatření je ze strany MPSV plněno. Údaje o vyplácených dávkách a jejich příjemcích jsou využívány k identifikaci sociálních problémů a k formulaci návrhů opatření a hodnocení jejich dopadů. Kvalita a včasnost informací je závislá mimo jiné i na informačních systémech.

ÚP ČR pravidelně monitoruje údaje o počtu a objemu vyplácených dávek a jejich příjemcích, jenž lze následně využít k formulaci návrhů opatření a hodnocení jejich dopadů. Údaje jsou sledovány prostřednictvím informačních systémů. Průběžně pracují tzv. pracovní skupiny, které jsou tvořeny zástupci ÚP ČR, MPSV a dodavatelem IT systému – OKSystem a.s. V rámci intenzivní práce s příjemci nepojistných sociálních dávek se statisticky sledují provedená sociální šetření, šetření v místě a efekty z nich plynoucí.. Společně se sociálními pracovníky obcí je využíván Standardizovaný záznam sociálního pracovníka, který napomáhá detekovat a včas identifikovat sociální problém jednotlivce, či rodiny.

ÚP ČR dle ustanovení § 35 a odst. 3 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, poskytuje na základě žádosti obce informace o počtu osob, kterým je poskytován doplatek na bydlení na jejím území podle lokalit v žádosti a dle ustanovení § 35a odst. 2 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, ÚP ČR informuje obec o skutečnosti, že osobě užívající jiný než obytný prostor nebo ubytovací zařízení byl přiznán doplatek na bydlení nebo doplatek na bydlení přiznán nebyl, s podnětem k zahájení sociální práce za účelem řešení bytové situace této osoby - tyto předané informace ze strany ÚP ČR mohou vést k včasnému zahájení sociální práce ze strany obce a identifikace sociálního problému jednotlivce nebo i rodiny.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.7.d Udržovat a kultivovat systém státní sociální podpory a v souladu se strategickými cíli v oblasti zaměstnanosti zvyšovat dostupnost zařízení služeb péče o děti

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Opatření v části týkající se systému státní sociální podpory je plněno. Dokladem kultivace státní sociální podpory v roce 2018 byla realizace každoročního zvýšení příspěvku na bydlení vlivem zvýšení normativních nákladů na bydlení, z nichž se dávka vypočítává. Stalo se tak s účinností od 1. ledna 2018 na základě nařízení vlády č. 407/2017 Sb., kterým se pro účely příspěvku na bydlení ze státní sociální podpory pro rok 2018 stanoví výše nákladů srovnatelných s nájemným, částek, které se započítávají za pevná paliva a částek normativních nákladů na bydlení. Zákon č. 200/2017, kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, s účinností od 1. ledna 2018 umožnil rychlejší čerpání rodičovského příspěvku, a to tím, že pro nemocensky pojištěné rodiče zrušil existující omezení horní hranice měsíční dávky ve výši 11 500 Kč a nahradil je hranicí ve výši odpovídající individuální peněžitě pomoci v mateřství nebo nemocenskému (maximálně 36 750 Kč) a pro rodiče bez nemocenského pojištění zavedl volbu měsíční výše dávky až do 7 600 Kč. Celková částka rodičovského příspěvku při narození dvojčat a vícčat vzrostla na 330 000 Kč. Od 1. ledna 2018 také se rozšířil okruh rodin, které mají nárok na přídavek na dítě, když se posunula hranice příjmu z 2,4násobku životního minima na 2,7násobek. Dále se zvyšují částky přídavku na dítě o 300 Kč pro děti v rodinách, kde alespoň jedna osoba má příjem z výdělečné činnosti nebo dávek ji nahrazující.

V rámci schválené Koncepce rodinné politiky (ze září 2017) je navrženo několik opatření, která se týkají rozvoje služeb péče o děti. Konkrétně je navrhováno například zavedení bezplatného předškolního vzdělávání a péče ve všech typech veřejných předškolních zařízení, legislativní ukotvení kvalifikované nerodinné péče o děti od šesti měsíců v mikrojeslích nebo zajištění dlouhodobého financování dětských skupin a mikrojeslí z národních zdrojů.

Aktuálně je také připravena novela zákona o dětské skupině, která bude předložena vládě v první polovině roku 2019. Novela má zavést financování ze státního rozpočtu, zlepšit kvalitu poskytování služby péče o dítě v dětské skupině pomocí standardů kvality a legislativně ukotvit mikrojesle.

MPSV podporuje rozvoj dětských skupin, které jsou upraveny zákonem č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, který je účinný od listopadu 2014 (více viz plnění opatření č. 3.3.d). Ke konci roku 2018 evidovalo MPSV cca 870 evidovaných dětských skupin s počtem cca 11 500 míst. Na únor roku 2019 je plánováno vyhlášení dalších výzev na podporu dětských skupin. MPSV pokračovalo v realizaci systémového projektu Podpora implementace dětských skupin, který je financovaný z Evropského sociálního fondu, na podporu poskytovatelů dětských skupin přímo v regionech ČR.

MPSV pokračovalo i v realizaci systémového projektu „Podpora implementace služby péče o děti od šesti měsíců do čtyř let v tzv. mikrojeslích a pilotní ověření služby“, který je financovaný z Evropského sociálního fondu. Mikrojesle jsou veřejným zařízením péče o děti od šesti měsíců do čtyř let v malém kolektivu maximálně čtyř dětí. Poskytovatelem mikrojeslí může být obec, příspěvková organizace obce či nestátní nezisková organizace v partnerství s obcí. Kromě pilotního ověření nové služby mikrojeslí a metodické podpory poskytovatelům se projekt také zaměřuje na zhodnocení a návrh vzdělávání pečujících osob o nejmenší děti do zahájení povinné školní docházky. Dosud bylo podpořeno 71 projektů. V lednu 2019 jsou připraveny výzvy č. 69 a č. 70 v celkové alokaci 224 mil. Kč na podporu stávajících zařízení a na vznik několika málo nových zařízení v rámci výzvy mimo hl. m. Prahu.

MPSV je autorizujícím orgánem profesní kvalifikace (PK) Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky a Chůva pro dětské koutky (podle zákona č. 179/2006 Sb.). Profesní kvalifikace Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky opravňuje k výkonu pečující osoby v dětské skupině, v mikrojeslích či ve službě Péče o děti do tří let věku v denním režimu. V roce 2018 bylo MPSV uděleno celkem 8 autorizací, z toho 5 pro profesní kvalifikaci Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky a 3 pro profesní kvalifikaci Chůva pro dětské koutky. V roce 2018 se prodloužilo 8 autorizací (6 pro profesní kvalifikaci Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky a 2 pro profesní kvalifikaci Chůva pro dětské koutky). Osvědčení o způsobilosti k těmto profesním kvalifikacím získalo cca 1568 uchazečů z profesní kvalifikace Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky a 9 PK Chůva pro dětské koutky.

Hledisko vlivu na prosazování rovných příležitostí žen a mužů: Jak změny v konstrukci rodičovského příspěvku, tak popsání opatření rozvíjející služby péče o děti lze považovat za opatření mající pozitivní vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.7.e Hledat možnosti, jak při poskytování dávek prohlubovat působení aktivizačních prvků a přispívat k začlenění na trhu práce

Gestor: MPSV, ÚP ČR

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je průběžně plněno.

Od roku 2016 probíhá intenzivní spolupráce na ÚP ČR mezi útvarem zaměstnanosti a útvarem dávek hmotné nouze za účelem intenzivního zprostředkování vhodného zaměstnání osobám dlouhodobě pobírajícím dávky hmotné nouze. Pro efektivní spolupráci útvarů byla vydána Směrnice generální ředitelky č. 2/2016 Pravidla spolupráce útvarů zaměstnanosti a útvarů NSD (hmotné nouze) ÚP ČR, která primárně vede k začlenění uchazeče o zaměstnání (dále jen „UoZ“) na trh práce i za využití aktivní politiky zaměstnanosti (APZ). V návaznosti na vydanou Směrnici byl vydán vnitřní řídicí akt Sdělení ředitele Odboru zaměstnanosti a ředitelky Odboru pro sociální věci GŘ ÚP ČR č. 7/2017 Realizace rozšířených kontaktů s UoZ pobírajícími dávky pomoci v hmotné

nouzi, který formalizuje užší spolupráci mezi útvary zaměstnanosti a útvary dávek hmotné nouze, v rámci které je nastavena komplexní výměna informací o UoZ k efektivnímu a komplexnímu řešení situace klienta. Klientovi je věnována individuální zvýšená péče. Výsledkem intenzivní vzájemné spolupráce mezi oběma útvary ÚP ČR je zařazení klienta zpět na trh práce, aby se vymanil z dlouhodobého pobírání dávek pomoci v hmotné nouzi. Příjemci dávek pomoci v hmotné nouzi, jenž jsou zároveň UoZ, jsou zařazováni do projektů, poradenských aktivit, rekvalifikačních kurzů atd. Všechny tyto aktivity směřují primárně k nalezení vhodného pracovního uplatnění.

Příkladem je projekt Podpora zaměstnanosti dlouhodobě evidovaných uchazečů o zaměstnání (PDU), který je zaměřen mimo jiné na poradenské aktivity. Velice důležitý je v tomto projektu individuální přístup ke klientovi a k nalezení jeho nejstěžejnějších hendikepů, dále rozbor příčin těchto hendikepů s následnou pomocí k jejich odstranění a umístění na trh práce. K tomu je nezbytná vzájemná spolupráce všech zainteresovaných útvarů ÚP ČR (zaměstnanosti a NSD), jakož i případná spolupráce s externími subjekty (NNO).

Opatření je plněno. Systém pomoci v hmotné nouzi aktivizační prvky obsahuje. Tradičním motivačním principem pro osoby v hmotné nouzi nalézt si zaměstnání je, že příjem z výdělečné činnosti se pro účely nároku a výše dávek pomoci v hmotné nouzi započítává pouze ze 70 %. Současná snaha o prohloubení působení aktivizačních prvků a motivace k začlenění na trhu práce má podobu opětovného zavedení bonifikace veřejné služby či pracovní aktivity jako takové, kdy v rámci systému pomoci v hmotné nouzi je osobám dlouhodobě pobírajícím příspěvek na živobytí nabízena veřejná služba a další aktivity podporující návrat příjemců dávky na trh práce. Jedná se o jistou míru bonifikace v podobě nesnížení dávky příspěvku na živobytí ze životního minima na existenční minimum, případně v podobě jejího navýšení, jestliže příjemce této dávky ve stanoveném rozsahu vykonává veřejnou službu. Cílem tohoto opatření je zvýšit motivaci příjemců sociálních dávek řešit svoji nepříznivou situaci prostřednictvím aktivního přístupu k výkonu pracovní činnosti, včetně sekundárního dopadu na cílovou skupinu v podobě získání (obnovení) pracovních a sociálních návyků.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.7.f Podpora účasti uchazečů a zájemců o zaměstnání v aktivitách zaměřených na zvýšení finanční gramotnosti

Gestor: ÚP ČR

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Uchazeči a zájemci o zaměstnání jsou zařazováni do poradenských programů, ve kterých je přímo téma finanční gramotnosti požadovanou obsahovou náplní.

Výběr uchazečů a zájemců o zaměstnání probíhá ve spolupráci s odděleními nepojistných sociálních dávek – do těchto programů jsou tedy zařazováni prioritně klienti, u kterých je vhodné zvýšit finanční gramotnost.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.7.g Podpora systému finančního vzdělávání – žáci základních a středních škol, pedagogové, odborníci, veřejnost

Gestor: MŠMT

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Národní ústav pro vzdělávání ve spolupráci s MŠMT provádí změny v RVP, připravil standardy finanční gramotnosti, které vymezují cílový stav úrovně finanční gramotnosti pro základní vzdělávání (1. stupeň a 2. stupeň) a pro střední vzdělávání, a připravil metodická doporučení (příručky pro pedagogické pracovníky).

1) Základní a střední školy

Finanční gramotnost a upravený RVP ZV:

- finanční gramotnost je od 1. 9. 2013 nově povinnou součástí základního vzdělávání,
- očekávané výstupy vztahující se k finanční gramotnosti jsou v upraveném RVP ZV zařazeny do vzdělávacího oboru Člověk a jeho svět na 1. stupni ZŠ a Výchova k občanství na 2. stupni ZŠ (finanční gramotnost musí být tedy realizována na 1. i na 2. stupni ZŠ).

MŠMT spolupracuje s ministerstvem financí na aktualizaci Národní strategie finančního vzdělávání, jejíž součástí je i Standard finanční gramotnosti.

2) Katalog materiálů pro rozvoj finanční gramotnosti – digifolio na metodickém portálu rvp.cz

Cílem katalogu (digifolio na adrese <http://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=2939>) je pomoci s orientací v dostupných materiálech a podpořit tak kvalitní výuku finanční gramotnosti ve školách. Průvodce při přípravě na vyučování i v dalším vzdělávání pedagogů.

Katalog je určen především pro učitele základních a středních škol, kteří mají realizaci finanční gramotnosti na starosti. Katalog mohou využít také zájemci z řad široké veřejnosti. Obsahuje i průvodce při přípravě na vyučování i v dalším vzdělávání pedagogů. Katalog je průběžně doplňován o aktuální informace. Školy mají také k dispozici učebnice pro výuku finanční gramotnosti, se schvalovací doložkou MŠMT pro základní vzdělávání.

3) Revidovaný Standard finanční gramotnosti

Ministerstvo financí zveřejnilo 20. 7. 2017 revidovaný Standard finanční gramotnosti, který stanovuje cílovou úroveň finanční gramotnosti pro žáky základních a středních škol. Oproti

standardům finanční gramotnosti z roku 2007 došlo k posílení těchto témat: bezhotovostní placení, ochrana osobních údajů, kritické posouzení nabídky služeb a zboží, sestavení rozpočtu a porovnání majetku a závazků, úročení, porovnání finančních produktů, krátkodobé a dlouhodobé plánování a rizika dosažení cílů, zabezpečení na stáří, vznik a rizika půjček, důsledky nesplácení a řešení zadlužení a předlužení.

Zároveň byla také revidována definice finanční gramotnosti. „Finanční gramotnost je souhrn znalostí a postojů nezbytných k dosažení finanční prosperity prostřednictvím zodpovědného finančního rozhodování“.

Revidovaný standard finanční gramotnosti bude implementován do rámcových vzdělávacích programů v probíhající revizi kurikula pro základní a střední školy.

Zatím v rámci aktualizace RVP pro odborné vzdělávání došlo při úpravách společného ekonomického vzdělávání i k úpravě učiva týkajícího se finanční gramotnosti. V úvodním textu je přímo uvedeno, že obsahový okruh je v souladu s inovovaným Standardem finanční gramotnosti. Ve vlastním obsahovém okruhu nově vznikla samostatná část Finanční vzdělávání, která obsahuje učivo finanční gramotnosti. Vzhledem ke skutečnosti, že vložení celého Standardu finanční gramotnosti je nesystémové z hlediska tvorby RVP, došlo k sloučení některých výsledků učení ve vyšší celek tak, aby byl plně reprezentován Standard a zároveň bylo vyhověno požadavkům na tvorbu RVP.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření 3.7.ch Vyhodnotit a zanalyzovat změny nové právní úpravy týkající se ochrany spotřebitele po 1. 1. 2014, oddlužení po 1. 1. 2014 a vymáhání pohledávek po 1. 1. 2013, vyhodnotit jejich efektivitu a navrhnout opatření k odstranění zjištěných nedostatků nebo k zefektivnění již zavedených opatření

Gestor: MSp

Termín: Do konce roku 2014

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Ministerstvo spravedlnosti podle Plánu legislativních prací na rok 2019 rozeslalo dne 21. 12. 2018 do meziresortního připomínkového řízení návrh novely občanského zákoníku, jejímž cílem je oprava dílčích nesprávností v transpozici čtyř unijních směrnic, zejména se to týká směrnice o právech spotřebitelů.

Nad rámec toho má dojít ke zpřísnění podmínek pro uzavírání smluv po telefonu tak, že napříště k uzavření smlouvy nepostačí jen ústní souhlas během telefonního hovoru. Nově bude taková smlouva uzavřena až poté, co spotřebitel podepíše nabídku nebo odešle svůj souhlas v textové podobě. Návrh zákona nestanovuje podnikatelům nové povinnosti, neboť ti již v současnosti musejí spotřebiteli zaslat potvrzení o uzavřené smlouvě v textové podobě

a evidovat souhlas spotřebitele. Pouze se má posunout okamžik uzavření smlouvy. To může být i z pohledu podnikatele výhodnější, vyvázne-li spotřebitel ze závazku ještě před dodáním zboží nebo počátkem poskytování služby, nežli kdyby následně odstoupil od smlouvy. Tím mohou být na obou stranách šetřeny finanční i časové náklady týkající se případného vracení plateb, zboží apod.

Dále se navrhuje explicitně zakotvit zákaz odvozovat souhlas spotřebitele s další platbou, než kterou je spotřebitel povinen uhradit na základě hlavního smluvního závazku, z tzv. předem zaškrtnutých políček.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.7.i Implementace směrnice 2013/11/EU o alternativním řešení spotřebitelských sporů, která předpokládá, že členské státy zakomponují do svých právních řádů mimosoudní mechanismy pro řešení spotřebitelských sporů, které budou pro spotřebitele levné, případně bezplatné

Gestor: MPO

Termín: do konce roku 2014

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Ministerstvo průmyslu a obchodu připravilo v roce 2014 návrh zákona, kterým se mění zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Cílem návrhu bylo v souladu se směrnicí EP a Rady 2013/11/EU ze dne 21. května 2013 o alternativním řešení spotřebitelských sporů vytvoření nového systému mimosoudního řešení spotřebitelských sporů, který by vyhovoval požadavkům evropské legislativy, zpřesnění právní úpravy nekalých obchodních praktik a upravení některých pravomocí dozorových orgánů v reakci na problémy z praxe. Zmíněný návrh zákona schválila dne 16. března 2015 vláda a dne 9. 12. 2015 Parlament ČR. Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, byl zveřejněn dne 28. 12. 2015 ve Sbírce zákonů jako zákon č. 378/2015 Sb. ze dne 9. 12. 2015. Souběžně byly učiněny další kroky zejména v přípravě příslušných subjektů mimosoudního řešení sporů, které začaly plně fungovat k 1. 2. 2016.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.7.j Důsledně se zaměřit na odhalování, prověřování a vyšetřování trestných činů v oblasti lichvy

Gestor: MV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Problematika lichvy je primárně v gesci Služby kriminální policie a vyšetřování, která zaměřuje svou pozornost nejen na trestní a jinou protiprávní činnost páchanou na sociálně vyloučených skupinách obyvatel, ale také na protiprávní činnost páchanou těmito skupinami.

Styční důstojníci pro menšiny a členové jejich pracovních skupin jednotlivých krajských ředitelství Policie ČR (dále jen „KŘP“) kontinuálně mapují a monitorují sociálně vyloučené lokality včetně zaznamenaných sociálně patologických jevů a kriminality. Tito styční důstojníci jsou pravidelně školeni a sami pak ve svém obvodu vyhledávají potenciálně ohrožené osoby, s kterými se poté snaží pracovat.

Policie ČR současně vyvíjí aktivity k budování důvěry mezi policií a menšinami, snaží se o zlepšování komunikace v řešení problémů ve své zákonné působnosti. Dále působí na vytvoření efektivní spolupráce se složkami státní samosprávy a snaží se o eliminaci trestné činnosti vč. lichvy v sociálně vyloučených lokalitách.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.7.k Rozvoj a podpora programů materiální pomoci pro osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

V roce 2017 došlo k navýšení rozpočtu projektu „Potravinová a materiální pomoc nejchudším osobám II“ na více než dvojnásobek (z cca 103 mil. Kč na 238 mil. Kč). Navýšení reflektovalo velký zájem partnerských organizací a cílových skupin o potraviny a materiální pomoc. Zároveň byl rozšířen sortiment poskytované pomoci. K potravinám a hygienickým potřebám přibyly i domácí a potřeby a zejména textil, distribuována byla pomoc za cca 140 mil. Kč. Projekt pokračuje v realizaci i v r. 2018. Zvýšil se i zájem o oblast bezplatných obědů pro potřebné školní a předškolní děti. K původním čtyřem krajům loňského roku přibylo pět dalších krajů, ve školním roce 2017/2018 tak pomoc využívá více než 5 400 dětí.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.7.I Podpora poradenských a právních aktivit za účelem řešení zadlužení včetně bezplatného právního poradenství na místní úrovni

Gestor: MPSV, MSp

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

MPSV sděluje, že k 22. 2. 2019 bylo zaregistrováno 535 služeb odborného sociálního poradenství, které mohou nabízet i dluhové poradenství³⁵.

Ministerstvo spravedlnosti připravilo projekt, jehož realizaci započala v r. 2018 věznice Znojmo v roce 2018, projekt je financovaný z prostředků VS ČR „Dluhové poradenství ve Věznici Znojmo“. Odsouzeným (200 osob) z této věznice je po dobu 1 roku poskytováno bezplatné dluhové poradenství kvalifikovanými externími subjekty.

Vězeňská služba ČR ve spolupráci s MPSV, Magistrátem hlavního města Praha a nestátní neziskovou institucí připravila projekt zaměřený na sociální práci se zadluženým klientem. Žádost o dotaci projektu „Kontinuální práce se zadluženým klientem ve výkonu trestu odnětí svobody a po propuštění“ byla koncem roku 2018 schválena. Projekt je veden pod č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_008/0010229 a bude zahájen v roce 2019. Cílem projektu je metodicky zabezpečit činnosti sociální práce v oblasti zvyšování úrovně finanční gramotnosti a základního dluhového poradenství pro osoby ve výkonu trestu odnětí svobody a po propuštění; metodicky ošetřit vzdělávání sociálních pracovníků pracujících se zadluženými osobami ve výkonu trestu odnětí svobody a vracejících se po výkonu tohoto trestu.

Věznice a vazební věznice spolupracují s externími odbornými institucemi, které se zabývají dluhovým poradenstvím. Ve věznicích následně realizují pro odsouzené besedy, poradenství, projekty a mobilní konzultace.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

³⁵ Zdroj: Registr poskytovatelů sociální služeb.

Opatření: 3.7.m Podpora programů vzdělávání pro pracovníky pracujícími se sociálně vyloučenými a zadluženými osobami

Gestor: MPSV, ÚP ČR

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

MPSV je orgánem akreditujícím vzdělávací programy určené pro další vzdělávání sociálních pracovníků, pracovníků v sociálních službách, některých vedoucích pracovníků a pro účely odborné podpory fyzických osob, které poskytují pomoc příjemci příspěvku. V rámci této agendy bylo v roce 2017 akreditováno celkem 1 291 vzdělávacích programů a 45 kvalifikačních kurzů pro pracovníky v sociálních službách. Zvyšování odborných kompetencí sociálních pracovníků bylo v roce 2018 realizováno prostřednictvím projektů Systémová podpora sociální práce v obcích a Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II., a to realizací odborných konferencí, workshopů, seminářů a Jarní / Podzimní školy sociální práce, prostřednictvím odborných publikací a odborných článků, zejména pak publikací Sešitů sociální práce a Zpravodaje sociální práce.

V roce 2018 byl ve výzvě č. 03_15_008 podpořen projekt s názvem Kontinuální práce se zadluženým klientem ve výkonu trestu odnětí svobody a po propuštění, jehož realizátorem je Vězeňská služba České republiky. Cílem projektu je vytvořit a pilotně ověřit standardizovaný program pro řešení rizik vyplývajících ze zadluženosti u osob ve výkonu trestu odnětí svobody a dále vytvořit metodické postupy pro práci se zadluženým klientem, který využívá služeb sociální práce v době výkonu trestu odnětí svobody a po propuštění.

V roce 2018 byly dílčí aktivity na podporu vzdělávání pracovníků zahrnuty do výzev pro integrované nástroje např. průběžné výzvy 03_16_048, 03_16_049, 03_16_052, jako součást aktivity na podporu pracovníků vykonávajících přímou práci s klienty. Nově byly v OPZ PO 2 IP 2.1 SC 2.1.1 ve 4. čtvrtletí vyhlášeny soutěžní výzvy 03_18_088 a 03_18_095, které se zaměřují i na podporu sociální práce na obcích, kde je pod dílčí aktivitou vzdělávání pracovníků.

V soutěžní výzvě č. 03_17_071 jsou realizovány projekty se zaměřením na vzdělávání pro pracovníky, kteří pracují se sociálně vyloučenými a zadluženými osobami.

ÚP ČR zajišťuje a realizuje kurzy pro své zaměstnance, a to na základě jejich potřeb tak, aby kurzy byly maximálně přínosné pro vykonávanou profesi.

Stejně jako v roce 2017, tak i v roce 2018 ÚP ČR pro své zaměstnance umožňuje vzdělání v kurzech, které jsou zaměřeny na problematiku sociálně vyloučených nebo zadlužených příjemců dávek. Jedná se především o kurzy „Specifika práce s romskou rodinou“, „Úvod do dluhového poradenství pro sociální pracovníky“, „Základy finančního poradenství“ a „Komunikace s klientem se specifickými potřebami“.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

1.9 Plnění opatření v oblasti podpory dalším začleňujícím veřejným službám

Mezi další nástroje podporující sociální začleňování patří prevence kriminality, služby podporující sociální začleňování osob po výkonu trestu odnětí svobody, začleňující služby pro osoby závislé nebo závislostí ohrožené nebo dobrovolnická služba. Je třeba podporovat též nová a alternativní (účinnější, efektivnější, udržitelnější a spravedlivější) řešení, která naplňují aktuální společenské potřeby a zároveň vytváření nových sociálních vztahů a spolupráci. Podpora opatření v jednotlivých oblastech je však systémově roztržštěná a moderní metody sociální práce zejm. u cílové skupiny závislých osob jsou aplikovány v nízké míře.

Cíl: Podpora dalších začleňujících služeb (mimo sektor sociálních služeb): Integrovaný systém kvalitních a dostupných služeb pro osoby závislé nebo závislostí ohrožené postavený na stabilním systému financování; zajištění provázanosti těchto služeb s dalšími začleňujícími službami a institucemi; aplikace moderních metod sociální práce, zjišťování potřebnosti, zajištění kvality, administrace a managementu

Opatření: 3.8.b Zajistit podporu aplikace moderních metod financování, zjišťování potřebnosti a zajištění kvality, dostupnosti a provázanosti jako systémových opatření na všech úrovních

Gestor: ÚV v přímé spolupráci s MPSV

Termín: Od roku 2014

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Plnění tohoto opatření souvisí s plněním opatření 3.2.f.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.8.c Zajistit podporu aplikace moderních metod sociální práce s klienty např. case/care management, zavádění alternativních nebo inovativním metod sociální a terapeutické práce s klienty např. zaměřených na kompenzaci nedostatečných sociálních dovedností, self-management, udržení rodinných vazeb v průběhu léčby jedince

Gestor: MPSV

Termín: Od roku 2014

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

K opatření vytváří MPSV předpoklady pro zavádění nových moderních metod sociální práce díky implementaci výzkumných projektů ve spolupráci s VÚPSV v oblasti veřejné správy. Rovněž MPSV věnuje pozornost novým oblastem sociální práce – sociálně/zdravotní pomezí, sociální práce ve školách, sociální práce s klienty, kteří mají na základě rozhodnutí soudu omezenou svéprávnost.

MPSV se v rámci projektu Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II mimo jiné zaměřuje na zvyšování odborných kompetencí sociálních pracovníků. V roce 2018 konkrétně prostřednictvím odborné konference, Jarní školy sociální práce, odborného semináře, Kurzu mediálních dovedností, zahraničních studijních cest, ale také v rámci vydávání odborných publikací Sešity sociální práce a odborných článků vydávaných a zveřejňovaných v odborných časopisech Sociální práce/Sociálna práca, Listy sociální práce a webu Sociální novinky. Jedna z vydaných publikací Sešity sociální práce byla zaměřena na dosud jen mírně reflektované téma sociální práce s osobami, které spáchaly trestný čin. Sešity jsou volně dostupné na www.budmeprofi.cz/odkazy/systemova-podpora-profesionalniho-vykonu-socialni-prace-ii/sesity-socialni-prace/

V roce 2018 byly dílčí aktivity na podporu zavádění specifických metod sociální práce zahrnuty do výzev pro integrované nástroje např. průběžné výzvy č. 03_16_048 (ITI), 03_16_049 (IPRÚ), 03_16_052 (KPSVL).

V roce 2018 byly v OPZ PO 2 IP 2.1 SC 2.1.1 ve 4. čtvrtletí vyhlášeny soutěžní výzvy č. 03_18_088 a 03_18_095, které se zaměřují v dílčí aktivitě na podporu programů sekundární a terciární prevence pro osoby ohrožené látkovými i nelátkovými závislostmi, pro osoby závislé na návykových látkách či procesech a na formách rizikového chování jak mimo hl. m. Prahu, tak přímo na území hl. m. Prahy.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.8.e Podpora síťování a zabezpečení spolupráce s návaznými službami a institucemi na místní úrovni

Gestor: MPSV ve spolupráci s ÚV a MV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Spolupráce subjektů je nastavena a dochází k mírným úpravám podle požadavků z praxe - probíhá průběžně. K pozitivnímu síťování sociálních pracovníků dochází také v rámci aktivit projektu Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II, a to zejména v rámci aktivity Jarní škola sociální práce, která byla realizována v květnu 2018, kde účastníky bylo 100 sociálních pracovníků z různých oblastí výkonu sociální práce a dle zpětné vazby z akce došlo k propojení sociálních pracovníků, kterého využívají při řešení nepříznivých sociálních situací svých klientů. Za mimořádně přínosné byly účastníky vyhodnoceny též zahraniční studijní cesty na Slovensko.

Další informace též plnění opatření 2. a.

V roce 2018 byly v OPZ PO 2 IP 2.1 SC 2.1.1 ve 4. čtvrtletí vyhlášeny soutěžní výzvy č. 03_18_088 a 03_18_095, které se zaměřují v dílčí aktivitě na podporu programů sekundární a terciární prevence pro osoby ohrožené látkovými i nelátkovými závislostmi, pro osoby závislé na návykových látkách či procesech a na dalších rizikových chování jak mimo hl. m. Prahu, tak přímo na území hl. m. Prahy.

Ministerstvo vnitra přistupuje k tomuto problému průřezově, podrobně viz v opatření 2a a 3.8.g.

Další specifické problémy s patologickým hráčstvím, nelegálním hazardem a potažmo i zadlužením jsou jako kriminogenní faktory Strategii prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020 (schválené usnesení vlády č. 66 ze dne 25. ledna 2016) výslovně zmiňovány a doporučovány k řešení pomocí preventivních projektů. Jejich vyzdvihnutí ve Strategii pak umožňuje financování potřebných projektů v rámci dotačních programů prevence kriminality, zejména v rámci Programu PK. Ministerstvo vnitra aktuálně neviduje zájem ze strany žadatelů o projekty zaměřené přímo na hazardní hraní, nicméně problematika hazardního hraní a s tím souvisejících negativních jevů bývá nezdědka zahrnuta do komplexních projektů. Hazard a související negativní jevy (mj. navazující přestupková či trestná činnost) se pak objevují výslovně zmiňovány v bezpečnostních analýzách mezi problémy, které je třeba projektem řešit. Jedná se například o projekty situační prevence (zejména městské kamerové dohlížecí systémy), ale také o projekty sociální prevence (projekty na práci s ohroženou cílovou skupinou) či prevence terciární (např. i programy ve spolupráci s Probační a mediační službou v rámci různých omezujících opatření pachatelům apod.). Na tuto oblast se mimo jiné zaměřuje i činnost Asistentů prevence kriminality, kteří působících zejména v sociálně vyloučených lokalitách, blíže viz text k opatření 3.8.h.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.8.f Zajišťovat podporu službám pro osoby závislé nebo závislostí ohrožené**Gestor:** ÚV v přímé spolupráci s MPSV a MZ**Termín:** Průběžně**Stanovisko KSZ:** Opatření je plněno.

Ve spolupráci s MSp a Generálním ředitelstvím Vězeňské služby (dále jen „GŘ VS ČR“) byla novelizována vyhláška č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby, v rámci které byla upravena povinnost věznic informovat sociální pracovníky o změně pobytu a ukončení výkonu trestu odnětí svobody vězněné osoby, čímž se zvyšuje kvalita výkonu sociální práce a tím pozitivní dopady na vězněné osoby.

Dále MPSV v roce 2018 spolupracovalo v pracovní skupině, která se zabývala projektem „otevřené věznice“.

MPSV v roce 2018 v oblasti protidrogové politiky podpořilo sociální služby s celostátní a nadregionální působností takřka ve výši 51 mil. Kč. Ohledně ostatních sociálních služeb nelze v současnosti přesněji vyčíslit, neboť údaje od krajů MPSV obdrží až v průběhu měsíce března. V roce 2017 byl celkový součet podpory na protidrogovou politiku ve výši 207 229 768 Kč.

V roce 2018 byly v OPZ PO 2 IP 2.1 SC 2.1.1 ve 4. čtvrtletí vyhlášeny soutěžní výzvy č. 03_18_088 a 03_18_095, které se zaměřují v dílčí aktivitě na podporu programů sekundární a terciární prevence pro osoby ohrožené látkovými i nelátkovými závislostmi, pro osoby závislé na návykových látkách či procesech a na dalších rizikových chování jak mimo hl. m. Prahu, tak přímo na území hl. m. Prahy.

Ministerstvo zdravotnictví na plnění tohoto opatření aktivně spolupracuje, vypisuje každým rokem následující dotační tituly:

1. Národní program řešení problematiky HIV/AIDS
2. Protidrogová politika MZ: Dotační řízení MZ se vyhlašuje pro neinvestiční program „Protidrogová politika MZ“

V rámci realizace Zdraví 2020 – Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí, jejímž účelem je především nastartování účinných a dlouhodobě udržitelných mechanismů ke zlepšení zdravotního stavu populace, byly vytvořeny akční plány, které blíže specifikují konkrétní cíle, odpovědnost, ukazatele, termíny plnění pro klíčová prioritní témata Národní strategie Zdraví 2020 a rámcové rozpočty. Akční plány byly vzaty na vědomí vládou v srpnu 2015 usnesením č. 671 a měly by zajistit kontinuitu směřování péče o zdraví.

Jedním z těchto akčních plánů je akční plán č. 4 Omezení zdravotně rizikového chování, který zahrnuje tři akční plány: 4a Akční plán pro vytvoření interdisciplinárního meziresortního rámce primární prevence rizikového chování u vysoce ohrožených skupin dětí v České republice, 4b Akční plán pro oblast kontroly tabáku v České republice na období 2015 až 2018 a 4c Akční plán k omezení škod způsobených alkoholem pro období 2015 - 2018. V akčních plánech ohledně tabáku a alkoholu lze nalézt i aktivity týkající se služeb pro osoby s adiktologickou poruchou.

Informace o dotačních programech pro závislé nebo závislostí ohrožené jsou uveřejňovány na internetových stránkách MZ.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.8.g Zajistit podporu začleňujícím službám pro osoby po výkonu trestu

Gestor: MSp (PMS) ve spolupráci s MPSV, MV, MZ a ÚV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Podpora osob po výkonu trestu probíhá průběžně rámci agendy sociální práce realizované obecními úřady obcí s rozšířenou působností.

Metodika sociálních pracovníků, kteří pracují s touto cílovou skupinou a jejich kompetence vyplývají z § 67 odst. 1 písm. c) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů a § 92 písm. b) zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

V roce 2018 MPSV ve spolupráci s partnery z krajských úřadů (Praha, Ústí nad Labem) zahájilo pilotáž programu zavedení metodiky poradenských setkání sociálních pracovníků s osobami ve výkonu trestu odnětí svobody přímo ve věznicích. V rámci těchto setkání bude nabízena podpora a pomoc sociálního pracovníka, sociální poradenství, a to s cílem eliminovat riziko sociálního vyloučení vězněné osoby po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Tato metodika v roce 2019 bude implementována na celé území ČR.

Pracovníci Vězeňské služby či Probační a mediační služby jsou účastníky MPSV pořádanými aktivitami.

MPSV rovněž podporuje sociální služby pro osoby, které mají záznam v trestním rejstříku nebo vedou rizikový způsob života.³⁶

V roce 2018 byly dílčí aktivity na podporu programů pro osoby opouštějící výkon trestu odnětí svobody zahrnuty do výzev pro integrované nástroje např. průběžné výzvy č. 03_16_048 (ITI), 03_16_049 (IPRÚ), 03_16_052 (KPSVL).

³⁶ Se vstupem ČR do EU se i pro tento systém otevřela příležitost využít tzv. "strukturální pomoc". MPSV zajišťuje čerpání prostředků z Evropského sociálního fondu. V sociální oblasti mají samospráva (obce, kraje), nestátní neziskové organizace a další organizace možnost čerpat finanční prostředky nejen na vzdělávání svých zaměstnanců s cílem posílit jejich schopnosti a dovednosti při poskytování sociálních služeb, ale také na podporu a pomoc skupinám ohroženým sociálním vyloučením - jedná se například o příslušníky romské komunity, oběti trestné činnosti, osoby komerčně zneužívané, osoby bez přístřeší apod. – Zdroj: <https://www.mpsv.cz/cs/18661>

Osoby bez přístřeší se často rekrutují z řad osob propuštěných z výkonu trestu. Ministerstvo zdravotnictví každým rokem podporuje projekt organizace Naděje „Zdravotní péče o lidi bez domova“, který spočívá v zajištění zdravotních služeb na v blízkosti Hlavního nádraží Praha. V roce 2018 byly podporovány služby praktického lékaře, jehož ordinace je umístěna v Nízkoprahovém denním centru Naděje, U Bulhara.

Zástupci Ministerstva vnitra se pravidelně účastní jednání pracovních skupin Komise pro sociální začleňování MPSV (zejména pak Pracovní skupiny k zaměstnávání vězňů, osob po výkonu trestu a osob se záznamem v rejstříku trestů). Tyto pracovní skupiny se zabývají problematikou bezdomovectví, zaměstnávání osob ve výkonu trestu a po propuštění z výkonu trestu, sociálním bydlením apod. Současně se v rámci dalších odborných pracovních skupin podílejí na přípravě a monitoringu plnění vládních strategií a koncepcí (bezdomovectví, vězeňství, boj proti sociálnímu vyloučení, sociální začleňování, romská integrace, sociální bydlení apod.).

Ministerstvo vnitra poskytuje krajům a obcím základní údaje o kriminalitě a dalších údajích majících vliv na bezpečnostní situaci za celou ČR, kraje a okresy. Podrobné analýzy si již zajišťuje každý kraj a obec sama, a to ve spolupráci s Policií ČR. Při zpracování analýz trestné činnosti a při formulování návrhů na řešení identifikovaných problémů byla i v roce 2018 pro kraje, města a obce hlavním partnerem Policie ČR. Spolupracuje při doporučování kriminálně rizikových lokalit do Programu PK, při navrhování preventivních opatření a při komunikaci se samosprávnými orgány připravujícími programy prevence kriminality. Zástupci krajských ředitelství policie, územních odborů i obvodních oddělení Policie ČR jsou členy pracovních skupin pro prevenci kriminality (krajské zástupci jsou také členy hodnotících komisí) a spolupracují při přípravě místních koncepcí prevence kriminality. Za účelem stanovení společného postupu při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku jsou mezi samosprávami a Policií ČR uzavírány koordinační dohody.

V rámci podpory z Programu prevence kriminality na místní úrovni je pravidelně podpořeno několik projektů na podporu integrace osob po VTOS (v r. 2018 např. 2 celokrajské projekty Středočeského kraje zaměřené na prevenci recidivy).

Vyšší policejní škola Střední policejní škola MV v Praze spolupracuje s Vězeňskou službou České republiky – Věznice Pankrác. Obsahem spolupráce je zajištění práce pro odsouzené s cílem vytipování vhodných uchazečů na pracovní pozici kuchař stravovacího oddělení ve školní jídelně. Ze stejného důvodu spolupracuje i s neziskovou organizací Rubikon centrum zabývající se pracovním uplatněním osob propuštěných z výkonu trestu a Domovem mládeže v Horních Počernicích.

Kromě standardních služeb probační a mediační služby (PMS) poskytovaných v rámci výkonu dohledu probačního úředníka a při přípravě podkladů k rozhodnutí soudu o podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, PMS v roce 2018 pokračovala v realizaci aktivit v rámci projektu Křehká šance II zaměřeného na přípravu osob ve vězení žádajících o podmíněné propuštění. Smyslem projektu Křehká šance II je rozvoj praxe Komisí pro podmíněné propuštění (dále jen „Komise“) v 18 věznicích a provázání jejich činnosti s dvěma nově zaváděnými programy. Tím je program pro pachatele zvyšující jejich odpovědnost vůči obětem trestné činnosti (program Victim Impact Training) a program rozvoje spolupráce regionu a věznice v oblasti zacházení s vězňenými pachateli a jejich přípravy na propuštění (program Rozvoj restorativní praxe).

Do konce roku 2018 bylo do projektu Křehká šance II zapojeno celkem 18 věznic, z toho jsou 2 ženské věznice (Světlá nad Sázavou; Praha – Ruzyně, pobočka Velké Přílepy) a jedna disponuje oddělením pro výkon trestu odsouzených žen (Věznice a ÚVZD Opava).

Do spolupráce s Komisemi vstoupilo od počátku projektu v roce 2016 celkem 537 osob. Vedle činnosti prováděné přímo s vězněnými osobami projekt Křehká šance II svojí realizací zvýšil odborné znalosti pracovníků působících v této oblasti (zejména ve věznicích a v rámci Probační a mediační služby) a přispěl ke zvýšení kvality podkladů využívaných pro rozhodnutí soudu o podmíněném propuštění.

Program pro pachatele Victim Impact Training (dále jen „VIT“) byl v průběhu roku 2018 realizován v 8 věznicích – Heřmanice, Horní Slavkov, Karviná, Liberec, Pardubice, Plzeň, Rapotice a Světlá nad Sázavou, a to ve dvou bězích, které absolvovalo celkem 122 odsouzených (z toho 103 mužů a 19 žen). Program je průběžně lektory evaluován a po ukončení prvního běhu došlo k důkladné revizi Metodiky programu VIT a Lektorského manuálu. Na konci roku 2018 proběhlo školení nových lektorů programu VIT s tím, že bude program rozšířen do dalších věznic v ČR – Bělušice a Znojmo.

Program rozvoje restorativní praxe (dále jen „RRP“) se konkrétními postupy zaměřuje na spolupráci a funkční komunikaci mezi věznicemi, Probační a mediační službou a místní komunitou, resp. místní samosprávou a poskytovateli služeb působících na místní úrovni, konkrétně v lokalitách věznic Bělušice, Břeclav, Opava, Příbram, Rýnovice a Stráž pod Ralskem. Tato aktivita není programem v tom pravém slova smyslu, jako spíše procesem, kde s iniciativou restorativního pracovníka (zaměstnanec projektu Křehká šance II, který má program v dané lokalitě na starosti) dochází k větší propojenosti mezi jednotlivými subjekty, zlepšené komunikaci a spolupráci subjektů v regionu, podpoře restorativních přístupů v práci s pachateli a oběťmi trestných činů, informovanosti veřejnosti o tématu práce s pachatelem trestného činu atd. Jmenované lokality (s výjimkou Příbrami) se v kooperaci s restorativním pracovníkem významně zapojily do mezinárodní akce Dny restorativní justice, konaných v listopadu 2018.

K vlivu opatření na prosazování rovných příležitostí žen a mužů lze konstatovat, že má neutrální dopad na rovnost žen a mužů. Opatření se týká fyzických osob. Na straně přístupu cílové skupiny k službám nabízeným v rámci opatření je opatření neutrální vzhledem k tomu, že nespécifikuje nabídku služeb výlučně, nebo převážně pro ženy, nebo pro muže, ale nabízí je bez rozdílu všem fyzickým osobám, jichž se nabízené služby týkají s ohledem na jejich životní situaci. Poměr zapojených žen a mužů v aktivitách opatření odráží strukturu obětí a pachatelů trestné činnosti, ze strany realizátora (Probační a mediační služby), toto nelze ovlivnit. Na straně pečujících pozic je opatření neutrální s ohledem na to, že realizátor nepreferuje pro výkon a poskytování odborných služeb ženy či muže.

Dále Institut pro kriminologii a sociální prevenci (IKSP) provádí evaluaci pilotního projektu „Otevřená věznice“, který slouží k testování účinnějšího způsobu zacházení s vězněnými osobami prostřednictvím režimových, sociálních, výchovných atd. opatření a asistence s cílem usnadnit začlenění osob propouštěných z výkonu trestu odnětí svobody do společnosti. Projekt Otevřená věznice, realizovaný ve věznici Jiřice, se zatím týká pouze mužské vězeňské populace. Kromě toho

IKSP spolupracuje s PMS (spolupráce na projektu Křehká šance atd.)

Ministerstvo spravedlnosti rovněž v roce 2018 vypisovalo dva dotační tituly, které se dotýkaly podpory začlenění osob po propuštění z výkonu trestu. Jednalo se o dotační titul Program protidrogových služeb ve věznicích (vyčleněno 8 000 000 Kč) a Rozvoj probačních a resocializačních programů pro dospělé pachatele (vyčleněno 4 000 000 Kč). Programy v těchto dotačních titulech nabízejí všem fyzickým osobám ve výkonu trestu, bez ohledu na to, zda se jedná o muže či ženy, pomoc s přípravou na podmíněné propuštění nebo výstup z výkonu trestu a pomáhají zajišťovat zprostředkování odborné sociální pomoci bezprostředně po propuštění s ohledem na aktuální životní situaci propuštěné/ho.

Na programy v dotačním titulu Rozvoj probačních a resocializačních programů pro dospělé byla vyčleněna částka 4000 000 Kč. V dotačním řízení v r. 2018 bylo podpořeno 7 projektů v celkové částce 2 426 177 Kč.

Tabulka č. 15:

Organizace (žadatel)	Název projektu	Dotace 2018
Člověk v tísni, o.p.s.	Na cestě k odpovědnosti	93 078 Kč
Diakonie ČCE – Středisko křesťanské pomoci v Praze	Stop násilí	258 500 Kč
THEIA – krizové centrum, o.p.s.	Tvá volba 2018	337 561 Kč
Diecézní charita Brno	Probační program MOST pro dospělé	133 000 Kč
Společnost Podané ruce o.p.s. (Olomouc)	Práce s klienty v konfliktu se zákonem – probační a resocializační program	711 100 Kč
NOMIA, z.ú.	Terapeutický program narativní práce s agresí	261 038 Kč
Společnost Podané ruce o.p.s. (Brno)	Probační program KOMPAS	631 900 Kč
CELKEM		2 426 177 Kč

Akreditační řízení v tomto dotačním titulu je vypisováno na 5 typů programů:

- Program pro nebezpečné řidiče;
- Programy zaměřené na přijetí odpovědnosti za spáchaný trestný čin;

- Programy zaměřené na zvýšení rodičovské odpovědnosti (především v souvislosti s vyživovací povinností);
- Programy zaměřené na snížení agresivity;
- Programy zaměřené na zvládání rizikových faktorů resocializace.

Zařadit do programu lze pachatele:

- na základě rozhodnutí soudu, který mu uloží povinnost absolvovat PRP jako přiměřenou povinnost dle § 48 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku podrobit se vhodnému programu sociálního výcviku a převýchovy, respektive podle písmena d) téhož ustanovení podrobit se vhodným programům psychologického poradenství), nejlépe v rámci uloženého dohledu probačního úředníka;
- bez rozhodnutí soudu - lze účast v programu dojednat např. v rámci probačního plánu dohledu na základě motivace klienta ke změně.

V roce 2018 akreditaci získaly 3 projekty na 2 typy programů: programy zaměřené na snížení agresivity a na zvládání rizikových faktorů resocializace.

Tabulka č. 16:

Organizace (žadatel)	Název projektu
Člověk v tísni, o.p.s.	Program individuálního poradenství ke zvládnutí agresivního a impulzivního chování – H.U.L.K.
Člověk v tísni, o.p.s.	Reintegrační program Na cestě z vězení
Člověk v tísni, o.p.s.	Na cestě k odpovědnosti

Na programy v dotačním titulu Program protidrogové politiky ve věznicích byla Ministerstvem spravedlnosti vyčleněna částka 8 000 000 Kč. V rámci dotačního řízení bylo podpořeno 8 projektů celkovou částkou 7 963 460 Kč.

Tabulka č. 17:

Organizace (žadatel)	Název projektu	Dotace 2018
PREVENT 99 z.ú.	Program adiktologických služeb pro vězněné osoby OS PREVENT	246 687 Kč
Centrum protidrogové prevence a terapie, o.p.s.	Program pro osoby zákonem, CPPT, o.p.s.	1 076 000 Kč

DRUG – OUT Klub, z. s.	Ambulantní adiktologické služby – adiktologická penitenciární péče	339 424 Kč
Společnost o.p.s (Olomouc) Podané ruce	Práce s klienty v konfliktu se zákonem	999 280 Kč
Společnost o.p.s (Brno) Podané ruce	Centrum poradenských služeb ve vězení a po výstupu	1 692 498 Kč
Laxus, z.ú.	Centrum drogových služeb pro obviněné a odsouzené	2 000 000 Kč
Sananim z.ú.	COKUZ – Práce s uživateli drog	1 012 351 Kč
Most k naději, z.s.	Protidrogové programy v penitenciárních zařízeních	597 220 Kč
CELKEM		7 963 460 Kč

VS ČR podporuje kontinuální sociální práci formou metodických doporučujících postupů a účastní se jako partner projektů s přesahem do postpenitenciární oblasti, které realizuje například MPSV (pilotní interní projekt Kontinuální sociální práce – ověření připravených metodik v praxi v průběhu roku 2018 - 2019 v Ústeckém kraji a na území hl. m. Praha), PMS (projekt Křehká šance II) nebo NNO (projekty Operačního programu zaměstnanost).

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 3.8.h Zajistit podporu službám prevence kriminality a rizikových jevů

Gestor: MV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

V roce 2018 byly dílčí aktivity na podporu programů prevence sociálně patologických jevů, prevence kriminality a veřejného pořádku zahrnuty do výzev pro integrované nástroje např. průběžné výzvy č. 03_16_048 (ITI), 03_16_049 (IPRÚ), 03_16_052 (KPSVL). Jedná se zejména o podporu asistentů prevence kriminality a preventivních programů pro mladé osoby.

Ministerstvo vnitra pokračovalo v podpoře preventivních aktivit v rámci Programu prevence kriminality na místní úrovni 2018 v souladu s vládou schválenou „Strategií prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020“ (usnesení vlády č. 66/2016 ze dne 23. ledna 2016). Hlavními cíli Programu bylo posílení pocitu bezpečí občanů, eliminace kriminálně rizikových jevů a ochrana lokálních komunit před kriminalitou. Od roku 2018 bylo ze strany Ministerstva vnitra přistoupeno k elektronizaci podávání žádostí prostřednictvím databáze RISPF-ISPROFIN/EDS což byl

jeden z úkolů Akčního plánu Strategie PK. Elektronizace umožnila poprvé podávat i žádosti na „víceleté“ projekty (max. tříleté), pilotně zatím projekty Asistent prevence kriminality (APK) a Domovník-preventista.

MV disponovalo na rok 2018 částkou 54.361.356 Kč, ve skladbě 22.461.356 Kč investičních prostředků a 31.900.000 Kč neinvestičních prostředků.

MV pro rok 2018 obdrželo 244 žádostí o dotaci, z toho 24 žádostí krajů (podáno 11 kraji) a 27 žádostí na víceleté projekty. Celkové požadavky na dotaci včetně víceletých projektů byly ve výši 88.614.216 Kč, z toho pouze na rok 2018 celkově 58.731.957 Kč (a z toho 25.611.020 Kč na investice a 33.120.937 Kč na neinvestice). Ministerstvo vnitra rozdělilo dotace v součtu 84.180.151 Kč (zahrnující i víceleté projekty APK a Domovník - preventista). Z toho na rok 2018 ve výši celkem 54.297.492 Kč (z toho neinvestice ve výši 31.798.311 Kč a investice ve výši 22.499.181 Kč). Podpořeno bylo celkem 220 projektů PK (z toho všech 24 krajských projektů). Celkem 24 projektů nebylo podpořeno (z toho 8 z formálních důvodů, zbytek nedosáhl v hodnocení min. počtu bodů).

Nejvyšší dotace, s ohledem na celkovou rizikovitost lokalit, množství podaných projektů a jejich kvalitu, bylo přiděleno v rámci Libereckého, Moravskoslezského a Ústeckého kraje, z toho Liberecký kraj celkem 10.606.400 Kč (z požadovaných 11.592.500 Kč), Moravskoslezský kraj celkem 9.237.898 Kč (z požadovaných 10.330.659 Kč) a Ústecký kraj celkem 7.212.905 Kč (z požadovaných 7.678.873 Kč).

Uspělo všech 27 víceletých projektů v celkové výši na 3 roky 43.315.382 Kč (z požadovaných 43.320.782 Kč), z toho na rok 2018 v částce 13.432.723 Kč (z požadovaných 13.438.523 Kč). 23 z těchto projektů byly projekty APK, 3 Domovník – preventista a jeden krajský projekt na vzdělávání APK. Celkově (tj. víceletých i jednoletých) bylo podpořeno 33 projektů APK a 7 projektů Domovník – preventista.

Dotace byly určeny na projekty PK neinvestičního i investičního charakteru. Investiční projekty jsou obdobně jako v předchozích letech zaměřeny zejména na situační prevenci - zřizování, rozšiřování a modernizaci kamerových systémů (MKDS), na budování či obnovu sportovních hřišť a plácků, nově ve větší míře též na osvětlení rizikových míst v obcích. Neinvestiční projekty směřují nejvíce na financování projektu APK, Domovník – preventista, komunitní práce s dětmi a mládeží v péči OSPOD (táborové pobyty, klubová a sportovní činnost). Velmi časté jsou realizace informačních a vzdělávacích projektů, které pokrývají oblasti od pomoci obětem trestné činnosti po vzdělávání strážníků obecních policí. Množství projektů je zaměřeno na oblast seniorů jako obětí kriminality, na forenzní značení jízdních kol a kompenzačních pomůcek a na prevenci kyberkriminality. Podpořeny byly projekty, které nejsou pokryty jinými dotačními tituly ústředních orgánů státní správy. Z oblasti situační prevence byly podpořeny nejčastěji projekty vybudování a rozšíření městských kamerových dohlížecích systémů, jejich propojení mezi obecní policií a Policií ČR, zabezpečení objektů měst a obcí a „Bezpečná lokalita“.

Specifickým projektem zvyšujícím bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách je již několik let projekt APK, který od roku 2009 úspěšně realizuje Ministerstvo vnitra v celé ČR především v rámci Programu PK. APK je nejúspěšnějším a nejžádanějším projektem prevence kriminality v sociálně

vyločených lokalitách, který má prokazatelně pozitivní výsledky a dopady na zvýšení veřejného pořádku a bezpečí v problémových lokalitách a na zaměstnanost dlouhodobě a obtížně zaměstnatelných osob včetně Romů. Projekt APK lze navíc vyhodnotit jako nejúspěšnější od roku 1996, tedy od počátku dotačního titulu na Program PK.

Asistent prevence kriminality je zaměstnancem samosprávy zařazeným v obecní policii ve smyslu zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů (není strážníkem ani čekatelem). Podílí se na prevenci kriminality v obci, přispívá k ochraně a bezpečnosti osob a majetku, předchází možnému protiprávnímu jednání svou přítomností a zejména svými komunikačními schopnostmi, vystupuje jako mediátor možných sousedských sporů, monitoruje dodržování čistoty veřejných prostranství, pomáhá ostatním občanům v sociálně vyloučené lokalitě. Při své činnosti je asistent řízen konkrétním strážníkem v roli mentora, se kterým úzce spolupracuje. Na úspěšnosti projektu se podílí i jednotlivá pracoviště Policie ČR v příslušných lokalitách.

V roce 2018 celkem působilo ve 34 obcích v rámci celé ČR 83 APK podpořených z rozpočtu MV v rámci Programu PK ve výši 18.902.523 Kč.

Další APK pak působí v rámci ČR i z jiných zdrojů, než jsou prostředky zajišťované MV – např. z podpory úřadů práce – na základě dohody mezi MV a Generálním ředitelstvím Úřadu práce ČR. Stejně jako v předchozích letech jsou APK dále financovány přímo z vlastních rozpočtů obcí či z evropských projektů v rámci Operačního programu zaměstnanost. Odhadem tak mohlo působit v celé ČR na konci roku 2018 cca 600 APK.

Tabulka č. 18: počtu podpořených dílčích projektů APK v letech 2010–2018 a celková výše přiznaných finančních dotací z Programu PK

Rok	Počet podpořených obcí	Počet APK	Celková výše přiznané dotace
2010	10	38	3 876 000 Kč
2011	16	104	3 423 000 Kč
2012	21	37	5 328 000 Kč
2013	38	90	13 360 000 Kč
2014	64	127	17 644 000 Kč
2015	58	175	22 656 000 Kč
2016	47	121	25 529 000 Kč
2017	37	92	20 928 000 Kč
2018	34	83	18 902 523 Kč

Dalším projektem, který reaguje na konkrétní potřeby obcí s cílem zvýšit bezpečí v bytových domech a jejich bezprostředním okolí, je preventivní projekt „Domovník – preventista“ (dále jen „Domovník“), jehož pilotní zavádění začalo již v roce 2013 v pěti městech ČR, Rotava, Obrnice, Orlová, Frýdek-Místek a Břeclav. Dílčími cíli projektu je snížit stávající rizika vandalismu, pohybu a pobytu nepovolaných osob a rušení nočního klidu; vytvořit podmínky pro dlouhodobé udržení pořádku, společensky žádoucích vztahů a jednání; posílit odpovědnost nájemníků za péči, údržbu a užívání svěřeného majetku; umožnit alespoň částečnou zaměstnanost osob dlouhodobě nezaměstnaných.

V roce 2018 bylo z Programu PK podpořeno 7 projektů Domovník – preventista v celkové výši podpory 965 200 Kč. Od 1. 1. 2018 je zaměstnáno dalších 30 Domovníků v 10 obcích z projektu OPK MV podporovaného z ESF OPZ „Domovník – preventista, účinný nástroj sociálního začleňování a podpory sociálně situační prevence v obcích“, reg. č. CZ. 03.2.63/0.0./0.0/15_029/0003723, jehož výstupem bude rovněž Metodika výběru, činnosti a přípravy DP, jako je tomu u APK. Na základě zpracování a uvedení do praxe těchto metodik a standardů vznikne v rámci Národní soustavy povolání (NSP) a Národní soustavy kvalifikací (NSK) nová pracovní pozice, která umožní osobám pocházejícím a žijícím v sociálně vyloučených lokalitách (SVL) nalézt své uplatnění na trhu práce, získat novou kvalifikaci, platnou po celé ČR a snadněji se začlenit mezi majoritu.

Ministerstvo vnitra tak aktivně podporuje projekty v rámci sociální prevence (pobytové tábory pro ohrožené děti a mládež, resocializační programy v sociálně vyloučených lokalitách - rodiny, děti a mládež, vybavení sportovních hřišť s návazným programem pro ohroženou mládež, zahájení činnosti NZDM) a projekty situační prevence (osvětlení, zabezpečení vstupů, kamerové systémy či zřízení a rekonstrukce sportovních hřišť a plácků), dále projekty, které již byly zmíněny (např. APK a Domovník-preventista, apod.).

Policie ČR se v rámci své činnosti v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku aktivně věnuje preventivní činnosti, která patří k hlavním činnostem zejména styčných důstojníků pro menšiny a jejich pracovních týmů. Na prevenci se podíleli nejen policisté zařazení v preventivně informačních skupinách, ale také policisté z dalších útvarů dle potřeby, možností, případně dané situace. Cílovými skupinami jsou všechny věkové kategorie, tedy od dětí předškolního věku až po seniory. V rámci preventivních aktivit se policisté, tak jako v předcházejících letech, podíleli na besedách a přednáškách na základních a středních školách, na speciálních školách a v dětských domovech. Tématem besed a přednášek byla např. trestní odpovědnost, multikulturní společnost, rasismus, extremismus, rizika virtuální komunikace, zneužívání drog a alkoholu u mladistvých, obecná bezpečnost apod. Dále členové pracovních skupin působí ve výchovných komisích škol (s převahou romských dětí), spolupracují s OSPOD, účastní se setkání s příslušníky minoritních skupin, ve kterých se provozují společné volnočasové aktivity (např. sportovní utkání). Těmito aktivitami tak podporují příklady dobrého soužití nejen mezi majoritní společností a sociálně vyloučenými obyvateli, ale i mezi příslušníky národnostních a etnických menšin navzájem.

ŘSPP realizovalo v roce 2018, ve spolupráci s KŘP Ústeckého kraje OPK MV, bezpečnostní opatření v sociálně vyloučených lokalitách KŘP Ústeckého kraje. Bezpečnostní opatření bylo realizováno v měsících květen, červen, červenec a srpen 2018 na základě zhoršené bezpečnostní situace v sociálně vyloučených lokalitách Ústeckého kraje a podílelo se na něm 14 styčných důstojníků pro

menšiny ze všech 14 KŘP a 40 tzv. „romských policejních specialistů“. Výstupy z tohoto opatření, kdy ŘSPP působilo jako gestor, jsou kladně přijímány jak uvnitř Policie ČR, tak od složek samosprávy. Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

1.10 Plnění opatření v oblasti rovných příležitostí

Prosazování a podpora sociálního začleňování, respektive předcházení či omezování sociálního vyloučení různých zranitelných skupin osob, má v moderním pojetí přístupu k řešení problémů těchto skupin osob svoji nezastupitelnou úlohu.

K obecným cílům sociálního začleňování patří mimo jiné i zajištění rovného přístupu ke všem zdrojům, právům, zboží a službám. Nedílnou součástí sociálního začleňování tak musí být i uplatňování zásady rovného zacházení, resp. vyrovnávání příležitostí a zákazu diskriminace, což vede ke zlepšení podmínek pro aktivní účast dotčených osob a jejich zapojení do společnosti.

Cíl: Rovný přístup osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených ke společenským zdrojům.

Opatření: 4.1.a Uplatňování zásady rovného přístupu ke všem zdrojům, právům, zboží a službám ve všech politikách týkajících se osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených (rozlišování zavinění a nezavinění, příp. míry zavinění pro účely poskytnutí podpory je třeba odmítat jako protiprávní)

Gestor: ÚV a všechny resorty při navrhování opatření ve výše uvedených politikách

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Uvedené opatření bylo naplňováno prostřednictvím dotačního programu MPSV „Podpora veřejně účelných aktivit seniorských a proseniorských organizací s celostátní působností“, jehož účelem je podpořit seniorské a proseniorské organizace zaměřené na aktivity ve prospěch seniorů. V oblasti poradenství byly v roce 2018 podpořeny mimo jiné následující aktivity:

- Bezplatná právní pomoc a osvěta seniorů v oblasti dluhové problematiky a exekucí; Mobilní advokátní poradna pro seniory v oblasti dluhů a exekucí (Iuridicum Remedium, z.s.)
- Sociální a bytové poradenství pro seniory (Sdružení nájemníků ČR)
- Poradenství a podpora seniorů v oblasti ochrany jejich lidských práv (Asociace občanských poraden, z.s.)

- Informační aktivity k posílení občanských kompetencí seniorů v oblasti ochrany jejich lidských práv (Asociace sociálního poradenství, z.s.)

V připravované novele zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, jsou navržena i opatření zaměřená na podporu rovného přístupu.

Opatření je ve vztahu k nepojistným dávkovým systémům plněno. Nepojistné sociální dávky respektují zásadu rovného přístupu, nárok na dávkovou pomoc mají všechny osoby, které se nalézají ve stanovené (nepříznivé) sociální situaci a plní zákonem stanovené podmínky.

Projekt Ministerstva práce a sociálních věcí Podpora sociálního bydlení klade důraz na rovný přístup všech osob k bydlení. Prostřednictvím informační a metodické podpory jsou sociální pracovníci obcí zapojených do projektu motivováni k aktivnímu řešení problému přístupu k bydlení sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených osob. Zúčastněné obce se v tomto programu zavázaly realizovat místní projekty sociálního bydlení v souladu s vládou schválenou Konceptí sociálního bydlení ČR 2015 – 2025, která výslovně vyžaduje rovné zacházení v přístupu ke všem složkám systému sociálního bydlení a zakazuje všechny formy přímé i nepřímé diskriminace. Princip rovnosti a nediskriminace, k němuž se obce v tomto projektu přihlásily, má zamezit dalšímu rozvoji sociálního vyloučení žadatelů o sociální bydlení a to i požadavkem na desegregaci lokalit určených pro sociální byty. Dále byla také v projektu navázána užší spolupráce s Ministerstvem vnitra, konkrétně s odborem veřejné správy, dozoru a kontroly, který se věnuje vyhodnocování obecních vyhlášek, nařízení, včetně pravidel přidělování obecních bytů. Ve spolupráci s MV ČR vznikala v roce 2018 příloha Metodiky sociální práce v sociálním bydlení, která se věnuje právě pravidlům přidělování sociálních bytů a hodnocení bytové nouze. MV a úřad Veřejné ochránkyně práv konstatuje v řadě obecních pravidel diskriminaci. Poznatky o možné diskriminaci v pravidlech přidělování obecních/sociálních bytů byly v roce 2018 šířeny mezi odbornou i širokou veřejnost prostřednictvím dvou pražských workshopů (18. 11. a 7. 12. 2018 a prezentace jsou dostupné na: <http://socialnibydeni.mpsv.cz/cs/dokumenty/akce>.

Oblast SPO jako taková směřuje k ochraně práv dětí a podporuje uplatňování rovného přístupu dětí ke všem zdrojům, právům, zboží a službám. V tomto ohledu vychází z Úmluvy o právech dítěte. Předním hlediskem SPO je zájem a blaho dítěte, ochrana rodičovství a rodiny a vzájemného práva rodičů a dětí na rodičovskou výchovu a péči, přitom přihlíží k širšímu sociálnímu prostředí dítěte. Ustanovení § 9a odst. 2 zákona o SPOD stanoví, že při výkonu opatření SPO mají přednost ta opatření, která zabezpečí řádnou výchovu a příznivý vývoj dítěte v jeho rodinném prostředí a není-li to možné, tak v náhradním rodinném prostředí. Tyto možnosti je soud povinen zvážit předtím než bude u dítěte nařízena ústavní výchova.

Zákon o SPOD ukotvuje v § 8 právo dítěte požádat OSPOD a zařízení SPO, státní orgány, kterým podle zvláštních právních předpisů přísluší též ochrana práv a oprávněných zájmů dítěte, pověřené osoby, školy, školská zařízení a poskytovatele zdravotních služeb o pomoc při ochraně svého života a dalších svých práv. Tyto orgány, právnické a fyzické osoby a pověřené osoby jsou povinny poskytnout dítěti odpovídající pomoc. Dítě má právo požádat o pomoc i bez vědomí rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte.

Dále zákon ustanovuje právo dítěte formulovat své vlastní názory a tyto názory pro účely SPO svobodně vyjadřovat při projednávání všech záležitostí, které se ho dotýkají, a to i bez přítomnosti rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte. Vyjádření dítěte se při projednávání všech záležitostí týkajících se jeho osoby věnuje náležitá pozornost odpovídající jeho věku a rozumové vyspělosti. Při své činnosti bere OSPOD v úvahu přání a pocity dítěte s přihlédnutím k jeho věku a vývoji tak, aby nedošlo k ohrožení nebo narušení jeho citového a psychického vývoje. Dítě, které je schopno s ohledem na svůj věk a rozumovou vyspělost posoudit dosah a význam rozhodnutí vyplývajících ze soudního nebo správního řízení, kterého je účastníkem, nebo jde-li o jiné rozhodnutí vztahující se k jeho osobě, obdrží od OSPOD informace o všech závažných věcech jeho osoby

se týkajících. O dítěti starším 12 let se má za to, že je schopno informaci přijmout, vytvořit si vlastní názor a tento sdělit. Tato základní práva dětí musí pracovníci OSPOD při výkonu SPO respektovat.

V souladu s Legislativními pravidly vlády musí každý návrh právního předpisu obsahovat zhodnocení současného stavu a dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace. Zhodnocení musí obsahovat vysvětlení příčin případných rozdílů, očekávaných dopadů nebo očekávaného vývoje, s využitím statistických a jiných údajů, které jsou k dispozici. Obecná část důvodové zprávy každého návrhu právního předpisu obsahuje zhodnocení platného právního stavu, včetně zhodnocení současného stavu ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen, a podle Legislativních pravidel vlády [Čl. 9 odst. 2 písm. g)] je povinnou součástí důvodové zprávy zhodnocení sociálních dopadů, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, a to zejména osob sociálně slabých, osob se zdravotním postižením a na národnostní menšiny. Tímto opatřením bylo v praxi zavedeno systematické posuzování potenciálních dopadů nově přijatých právních opatření na osoby ohrožené sociálním vyloučením, včetně identifikace rizik a s tím spojených opatření.

Ve vládních předlohách, jak vyplývá z výše uvedeného, je tedy povinnost hodnocení vlivu normy již zakotvena a jako taková se dodržuje.

Horizontální přístup obecně naplňují všechny projekty z ESF.

ÚP ČR plní uvedené opatření vždy v souladu se zásadou rovného přístupu, nerozlišuje zavinění a nezavinění stavu, který u osob nastal a který je důvodem pro poskytování nepojistných sociálních dávek. Zaměstnanci ÚP ČR se při výkonu profese řídí Etickým kodexem Úřadu vlády ČR, který vymezuje a podporuje zásady chování zaměstnanců ve vztahu k veřejnosti a spolupracovníkům.

Současně jsou zaměstnanci ÚP ČR povinni dodržovat dikci ustanovení §§ 77 a 78 zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů, ze kterých plynou povinnosti státních zaměstnanců a představených.

Nadále jsou zaměstnanci ÚP ČR v rámci pravidelných porad upozorňováni na povinnost respektovat jedinečnost každé osoby bez ohledu na její původ, etnickou příslušnost, rasu či barvu pleti, mateřský jazyk, ekonomickou situaci, věk, zdravotní stav, sexuální orientaci, náboženské a politické přesvědčení.

Rovný přístup ke zdravotním službám je garantován zákonem č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, v platném znění (dále jen „zákon o zdravotních službách“). V případě nespokojenosti pacienta s poskytnutím zdravotní péče může pacient podat stížnost dle Části osmé – Stížnosti. Dle zákona mají všichni obyvatelé ČR (bez ohledu na náboženské vyznání, barvu pleti, příslušnost k menšině, obyvatelé sociálně vyloučených lokalit) srovnatelný přístup ke zdravotní péči jako majoritní společnost.

Při tvorbě nových materiálů musí být uplatněn výše uvedený princip rovnosti přístupu ke zdravotní péči pro všechny osob. Nové materiály nesmí mít negativní dopad na oblast rovnosti žen a mužů, žádné negativní sociální dopad ani dopady na životní prostředí a na podnikatelské prostředí v České republice.

Integrace cizinců

Cizince lze zařadit mezi skupiny potenciálně ohrožené sociálním vyloučením. Je proto nutné realizovat aktivní integrační politiku. Cílem integrační politiky je proto podpořit nekonfliktní soužití s cizinci, zajistit sociální soudržnost obyvatel země, zabránit vzniku negativních sociálních jevů, např. sociální izolace a sociální vyloučení cizinců případně vznik ghatt, a zajistit ochranu práv a bezpečnost všech obyvatel České republiky. Koordinací integrační politiky je pověřeno Ministerstvo vnitra ČR.

Ministerstvo vnitra v roce 2018 pokračovalo v realizaci dotačního titulu „Projekty obcí na podporu integrace cizinců na lokální úrovni“. Klíčovým cílem projektů je poskytnout samosprávám obcí impuls i podporu k vytvoření vlastní integrační strategie. Projekty přispívají k aktivizaci samospráv v podpoře procesu integrace cizinců – obyvatel jejich obce, v řešení lokálních problémů s integrací cizinců a vztahů mezi cizinci a majoritou a vedou k provázanosti jednotlivých aktivit samosprávy. V roce 2018 tak například statutární město Brno realizovalo projekt Strategie integrace cizinců ve městě Brně, mezi cíle tohoto projektu patřilo přispět k vytvoření strategie integrace cizinců žijících v Brně.

Kromě vlastních samostatných projektů působí NNO i jako subdodavatelé či přímí partneři v projektech Center na podporu integrace cizinců či v projektech obcí.

Činnost Policie ČR

Ve čtyřech krajích, významně ohrožených sociálním vyloučením (Ústecký, Karlovarský, Olomoucký a Moravskoslezský), realizuje Policie ČR projekt „Zavádění policejních specialistů pro oblast policejní činnosti s minoritní skupinou Romů v sociálně vyloučených lokalitách“ financovaný z Norských finančních mechanismů. Výstupy z tohoto projektu by do budoucna měly sloužit jako podklady pro rozšíření těchto specialistů i do dalších krajů (viz kap. 2.a.). Cílem projektu je zlepšení soužití mezi menšinovými skupinami a většinovou společností, monitoring bezpečnostní situace v dané lokalitě, zvyšování důvěry v práci policie a státních institucí obecně, zvyšování právního povědomí u osob ohrožených sociálním vyloučením nebo souvisejícími jevy apod.

Vyšší policejní škola a Střední policejní škola MV v Holešově (dále též „VPŠ a SPŠ MV v Holešově“) se od roku 2007 intenzivně zabývá realizací vzdělávání a integrací příslušníků národnostních menšin do společnosti s cílem tyto příslušníky připravit pro práci u Policie ČR, dalších bezpečnostních sborů či ve státní správě. V období let 2010 – 2018 realizovala dva projekty zaměřené na vzdělávání žáků

z národnostních menšin v oboru vzdělávání Bezpečnostně právní činnost (kód 68-42-M/01) ve VPŠ a SPŠ MV v Holešově.

Pětiletá udržitelnost projektu Vzdělávání žáků národnostních menšin ve VPŠ a SPŠ MV v Holešově byla v červnu 2018 ukončena. Na základě rozhodnutí ředitele školy byl zpracován školní projekt „Integrace cizinců v rámci středního odborného vzdělávání v oboru Bezpečnostně právní činnost (kód 68-42-M/01) ve VPŠ a SPŠ MV v Holešově“. Realizace projektu byla zahájena v září 2018, ukončení projektu je stanoveno na srpen 2022. Cílovou skupinou jsou cizinci a příslušníci národnostních menšin – žáci 8. a 9. tříd základních škol a jejich rodiče, dále pak již přijatí žáci ke vzdělávání ve čtyřletém vzdělávacím programu v oboru Bezpečnostně právní činnost. Spolupracujícími subjekty projektu jsou Centra na podporu integrace cizinců, krajské úřady – odbory školství, mládeže a tělovýchovy, úřady práce, pedagogicko-psychologické poradny, výchovní pracovníci základních škol a personální odbory Policie ČR.

Ve školním roce 2017/2018 se ve Vyšší policejní škole a Střední policejní škole MV v Holešově vzdělávalo celkem 39 žáků z 11 národnostních menšin. Ve školním roce 2018/2019 se vzdělává 24 žáků z 9 národnostních menšin. Úspěšným ukončením středního odborného vzdělávání vykonáním maturitní zkoušky se vytváří vhodné podmínky pro vstup a udržení se na trhu práce. Všechny aktivity související se vzděláváním žáků z národnostních menšin jsou plně hrazeny z rozpočtu školy.

Nový školní projekt „Integrace cizinců v rámci středního odborného vzdělávání v oboru Bezpečnostně právní činnost (kód 68-42-M/01) ve VPŠ a SPŠ MV v Holešově“ naplňuje cíle Strategie sociálního začleňování zejména kapitoly 3. 4 Podpora rovného přístupu ke vzdělání.

V projektech podporovaných v programech Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost Ministerstva průmyslu a obchodu jsou uplatňovány zásady rovných příležitostí a nediskriminace. Podporu nelze poskytnout v případě, že by žadatel neakceptoval oblast rovných příležitostí, tj. především zákaz diskriminace na základě pohlaví, rasy nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo světového názoru, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace. Po podrobné analýze materiálu a jeho vyhodnocení jsme dospěli k názoru, že se problematika chudoby a sociálního vyloučení agendy spotřebitelské legislativy netýká. Jedná se o problematiku sociálního charakteru, která v české ani evropské spotřebitelské politice není přímo zakotvena. Při prodeji zboží nebo poskytování služeb není předmětem zkoumání, zda se jedná o sociálně vyloučenou osobu. Nemusí být na pohled patrné, že taková to osoba má nedostatek finančních prostředků, a proto by bylo obtížné dělat jakékoliv závěry.

Opatření má pozitivní dopad na rovnost žen a mužů.

1.11 Plnění opatření v oblasti podpory sociálního začleňování na místní úrovni

V ČR narůstají sociální rozdíly mezi obyvatelstvem a vznikají sociálně znevýhodněné a vyloučené skupiny obyvatelstva. Neřešení problémů spojených se sociálním vyloučením stimuluje dobrovolné separační procesy bohatší části populace a nedobrovolné segregační procesy chudší části populace. Důsledkem je růst územních disparit, a to jak na regionální, tak na místní úrovni. Vznikají tak sociálně problémové regiony a sociálně problémové lokality charakteristické dlouhodobou nezaměstnaností, předlužením, nízkým vzděláním a kvalifikací jejich obyvatel doprovázené špatným zdravotním stavem obyvatel a zvýšenou kriminalitou. Jejich přítomnost je vyšší v hospodářsky problémových regionech, nicméně byly identifikovány i SVL v regionech s dobrými socioekonomickými ukazateli. Výzvou pro ČR je nastavit odpovídající systém sociálního začleňování na místní úrovni.

Cíl: Aktivní přístup lokálních aktérů k prevenci a řešení problematiky sociálního vyloučení

Opatření: 4.2.a Zajistit odpovídající podporu regionům k vytváření sociálně začleňujících politik – metodickou, personální, finanční. Opatření v oblasti podpory sociálního začleňování je třeba zaměřovat na území ČR, která jsou významně ohrožena zvýšenou nezaměstnaností, nedostatkem sociálních služeb, vysokou koncentrací skupin ohrožených chudobou a dalšími jevy konstituujícími prostředí sociálního vyloučení a tam, kde je potřeba dále rozvíjet již existující infrastrukturu sociálních služeb za účelem zvyšování konkurenceschopnosti a sociálního statutu jejího obyvatelstva

Gestor: MPSV, MMR, MŽP, MPO, MV

Termín: 2014–2020

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Opatření je plněno MPSV průběžně. Na základě § 102 a § 103 zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, a § 65a zákona č. 111/2006 Sb. o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, se od roku 2015 krajům, obcím s rozšířenou působností a pověřeným obcím poskytuje příspěvek na výkon sociální práce formou účelové dotace MPSV. Cílem příspěvku na výkon sociální práce v přenesené působnosti je finanční pomoc při zajištění optimálních podmínek pro činnost sociálních pracovníků, a to jak po stránce personální na zajištění dostatečného počtu sociálních pracovníků (tedy na osobní výdaje související se stávající i optimalizovanou personální situací na úřadě), tak i po stránce provozní a hmotné. Jeho účelem je navýšení prostředků redistribuovaných z rozpočtu obce na výkon přenesené působnosti. Zájmem MPSV je zejména dosažení optimálního počtu sociálních pracovníků na území ČR, čili vynaložené prostředky mají směřovat především na osobní náklady a vzdělávání.

Personální zajištění výkonu sociální práce realizovaného obecními úřady bylo také podpořeno v rámci projektu Systémová podpora sociální práce v obcích, když pro patnáct spolupracujících obcí byla vypsána samostatná výzva a tyto obce v závislosti na své velikosti přijaly dva až čtyři nové sociální pracovníky a náklady s jejich působením spojené (včetně personálních) byly v roce 2018 hrazeny z projektu.

V roce 2018 proběhla mimo prostory MPSV dvě dvoudenní metodická setkání určená pro pracovníky krajských úřadů – pro krajské metodiky sociálních služeb a pro krajské registrátory (22. 2. a 23. 2. 2018; 22. a 23. 11. 2018). Dále bylo v prostorách MPSV, a to v rámci systémového projektu realizováno jednodenní metodické setkání pro krajské metodiky (23. 3. 2018) a dvě jednodenní setkání pro registrátory sociálních služeb 23. 3., 28. 6. 2018).

Na těchto setkáních byly zeširoka probírány mj. problematiky vedení registračních spisů, kvalifikace pracovníků v sociálních službách, neoprávněného držení v zařízeních sociálních služeb, obecného nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR) v sociálních službách.

MPSV metodicky a koncepčně podporuje obce i kraje v oblasti sociálních služeb a sociální práce.

Tabulka č. 19:

Dotace na podporu poskytování sociálních služeb dle krajů v letech 2014 - 2019						
Kraj	Celkem dotace 2014	Celkem dotace 2015	Celkem dotace 2016	Celkem dotace 2017	Celkem dotace 2018	Celkem dotace 2019
Česká republika	166 625 920 Kč	205 000 000 Kč	287 880 000 Kč	382 000 000 Kč	570 000 000 Kč	600 000 000 Kč
Hlavní město Praha	641 580 485 Kč	675 488 000 Kč	718 887 000 Kč	878 529 916 Kč	1 157 428 626 Kč	1 222 068 626 Kč
Jihočeský	482 962 139 Kč	557 612 000 Kč	593 437 500 Kč	725 222 097 Kč	955 451 601 Kč	1 008 811 601 Kč
Jihomoravský	678 307 553 Kč	769 956 000 Kč	819 424 500 Kč	1 001 393 630 Kč	1 319 296 739 Kč	1 392 976 739 Kč
Karlovarský	247 111 517 Kč	284 240 000 Kč	302 502 000 Kč	369 678 430 Kč	487 036 798 Kč	514 236 798 Kč
Královéhradecký	395 447 019 Kč	456 456 000 Kč	485 783 000 Kč	593 660 067 Kč	782 123 800 Kč	825 803 800 Kč
Liberecký	311 027 827 Kč	346 104 000 Kč	368 341 000 Kč	450 137 853 Kč	593 038 925 Kč	626 158 925 Kč
Moravskoslezský	890 485 522 Kč	1 002 364 000 Kč	1 066 764 500 Kč	1 303 660 111 Kč	1 717 520 944 Kč	1 813 440 944 Kč
Olomoucký	596 033 792 Kč	652 916 000 Kč	694 865 500 Kč	843 264 100 Kč	1 118 752 175 Kč	1 181 232 175 Kč
Pardubický	394 439 472 Kč	448 932 000 Kč	477 775 500 Kč	583 874 462 Kč	769 231 649 Kč	812 191 649 Kč
Plzeňský	370 168 655 Kč	406 296 000 Kč	432 400 000 Kč	528 422 697 Kč	696 176 129 Kč	735 056 129 Kč
Středočeský	912 111 952 Kč	913 748 000 Kč	972 455 500 Kč	1 188 407 424 Kč	1 565 680 060 Kč	1 653 120 060 Kč
Ústecký	723 608 439 Kč	811 756 000 Kč	863 910 500 Kč	1 055 758 105 Kč	1 390 919 797 Kč	1 468 599 797 Kč
Vysočina	404 764 618 Kč	443 080 000 Kč	471 547 000 Kč	576 263 435 Kč	759 204 421 Kč	801 604 421 Kč
Zlínský	492 823 476 Kč	591 052 000 Kč	629 026 500 Kč	768 713 677 Kč	1 012 750 048 Kč	1 069 310 048 Kč
Celkem	7 707 498 387 Kč	8 565 000 000 Kč	9 185 000 000 Kč	11 248 986 004 Kč	14 894 611 712 Kč	15 724 611 712 Kč

V rámci systémového projektu Podpora sociálního bydlení Ministerstvo práce a sociálních věcí metodicky podporuje a koordinuje aktivity spolupracujících obcí včetně obcí v lokalitách výrazně

zasažených negativními sociálními jevy a sociálním vyloučením. Tato podpora se vztahuje nejen na sociální práci zaměřenou na problémy s bydlením, ale i na další témata, která se k tomuto významnému faktoru sociálního vyloučení bezprostředně vztahují. Kromě jednání expertních pracovních skupin výše uvedeného projektu, která se zaměřovala na širší komplex problémů spojených s bydlením, byla v uplynulém období zorganizována řada workshopů v regionech, kterých se účastnili nejvýznamnější aktéři místních politik sociálního začleňování. Prostřednictvím těchto a dalších aktivit projektu byl kladen důraz na koordinaci všech opatření realizovaných na daném území i v širší lokalitě.

Uvedené opatření bylo naplňováno prostřednictvím „Dotačního programu na podporu samosprávy v oblasti stárnutí“, který byl v roce 2018 zaměřen na kraje a jejich aktivity v oblasti podpory seniorů. Bylo v něm podpořeno 8 krajských projektů (Kraj Vysočina, Ústecký kraj, Královéhradecký kraj, Plzeňský kraj, Olomoucký kraj, Zlínský kraj, Pardubický kraj a Karlovarský kraj). Kraje své projekty zaměřily zejména na podporu aktivního života seniorů a na jejich informovanost.

Toto opatření bylo naplňováno i prostřednictvím soutěže „Obec přátelská rodině a seniorům“, konkrétně dotační II. oblastí „Obec přátelská seniorům“ kde mohly v roce 2018 obce představit své projekty a aktivity zaměřené na podporu seniorů a získat na ně finanční ohodnocení. Soutěž probíhala v pěti velikostních kategoriích podle počtu obyvatel v dané obci.

Opatření je plněno též systémovým projektem MPSV „Implementace politiky stárnutí na krajích“ (projekt je realizován od roku 2017 do konce roku 2020 a je financován z Evropského sociálního fondu). Jednou z jeho klíčových aktivit je vytvoření pozice krajských koordinátorů politiky stárnutí. Pozice koordinátorů byly vytvořeny již ze začátku projektu v roce 2017 a jednou z širokého spektra jejich činnosti je poradenství cílové skupině seniorů. Krajský koordinátor se vyzná v nabídce sociálních služeb, doporučí, o jaké sociální dávky je možné žádat, poradí, co dělat při ztrátě zaměstnání v předdůchodovém věku. V případě potřeby zprostředkuje odbornou pomoc. Cílem projektu je také rozvoj dlouhodobější lokální politiky stárnutí prostřednictvím vytvoření a prosazování krajských strategických plánů pro tuto oblast.

MPSV realizuje každým rokem dotační program Rodina. Cílem tohoto programu je podpora služeb pro rodinu preventivního a podpůrného charakteru. Tyto služby by měly posilovat rodičovské kompetence, zkvalitňovat rodinné vztahy, podporovat rodiny v péči o děti, jejich výchově a při harmonizaci práce a rodiny. Cílem je poskytnout komplexní pomoc rodině jako celku (tj. širší rodině včetně dětí a prarodičů). Celková alokace uvedeného dotačního titulu činí 96,5 mil. Kč.

Dotační titul je rozdělen do dvou dotačních oblastí. V první dotační oblasti – Preventivní aktivity na podporu rodiny, partnerství a rodičovství – je hlavním cílem posílit rodičovské kompetence, zkvalitnit rodinné vztahy, poskytnout komplexní pomoc rodinám s dětmi, které se mohou ocitnout nebo se ocitají v ohrožení a předcházet jeho případnému prohlubování. Podporovány jsou především aktivity směřující k předcházení negativních jevů v rodině, zároveň jsou tyto aktivity cílené nejen na úzce vymezenou skupinu rodin, ale na všechny rodiče a děti.

V druhé dotační oblasti – Podpora práce s dětmi a rodinami v oblasti SPOD – je hlavním cílem podporovat přímou práci s ohroženými dětmi a rodinami. Aktivity jsou zaměřené zejména na rozvoj

metod přímé práce s dětmi při řešení případů dětí a rodin, které jsou v agendě SPOD (výjimku tvoří aktivity pro osvojitelské rodiny a biologické děti pěstounů).

MPSV realizuje každoročně celonárodní soutěž, od roku 2018 spojenou jako „Obec přátelská rodině a seniorům“, která má dvě dotační oblasti – I. Dotační oblast „Obec přátelská rodině“ a II. dotační oblast „Obec přátelská seniorům“. Soutěž Obec přátelská rodině je soutěží pořádanou MPSV a Stálou komisí pro rodinu, rovné příležitosti a národnostní menšiny ČR PSP ČR ve spolupráci s Rodinný svaz ČR, Sítí pro rodinu, Svazem měst a obcí ČR a Sdružením místních samospráv ČR. Program cílí na všechny obce, města, statutární města a městské části (dále jen „obce“) ČR, které mají za úkol propagovat pro-rodinnou atmosféru a podněcovat její rozvoj (např. realizací prorodinných opatření a aktivit) právě na komunální úrovni. V roce 2018 byly finanční prostředky rozděleny mezi 7 obcí z ČR, celkově bylo rozděleno 10 mil. Kč na slavnostním vyhlášení 31. 10. 2017 v Hrzánském paláci. Dotační oblast II. soutěže „Obec přátelská seniorům“ pořádá MPSV ve spolupráci s Radou vlády pro seniory a stárnutí populace a Sdružením místních samospráv ČR. Hlavním cílem dotačního titulu je podpora seniorů a mezigeneračního soužití na místní úrovni. Touto podporou se myslí zejména realizace aktivit a zavádění opatření na úrovni obcí vedoucích k podpoře seniorů v nich žijících a posilování mezigenerační soudržnosti osob v nich žijících. V roce 2018 bylo oceněno celkem 13 obcí.

MPSV pokračovalo v roce 2018 v realizaci systémového projektu financovaného z ESF „Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů“. Cílem projektu je zlepšit koordinaci místních a celostátních politik na podporu rodin, a tím podpořit či vytvořit na regionální úrovni příznivé podmínky pro fungování rodin. Výsledkem projektu by mělo být mimo jiné vytvoření základu systémového uchopení rodinné politiky na krajské a obecní úrovni a posílení spolupráce mezi kraji a obcemi, zlepšení koordinace místních a celostátních politik v oblasti rodinné politiky a sladování pracovního a rodinného života prostřednictvím zavedení udržitelného systému monitoringu potřeb rodin, tvorby koncepcí rodinné politiky na krajské a místní úrovni a systematické spolupráce mezi MPSV a kraji a obcemi. Mezi dílčí cíle patří např. vytvoření celorepublikové platformy pro systémové řešení rodinné politiky nebo vytvoření regionálních platforem pro systémové řešení rodinné politiky v krajích. Aktuálně probíhá příprava prodloužení tohoto projektu a návrh nových projektových aktivit, které se budou více zaměřovat na cílovou skupinu zaměstnavatelů a na osvětovou činnost.

MPSV realizuje i systémový projekt Podpora implementace dětských skupin financovaný z Evropského sociálního fondu na podporu poskytovatelů dětských skupin přímo v regionech ČR.

Opatření se nepojistných dávkových systémů týká jen omezeně, neboť tyto systémy jsou koncipovány jako jednotné na celém území státu. Krajským pobočkám a kontaktním pracovištím Úřadu práce ČR poskytuje odbor 75 metodickou podporu, o dislokaci personální a finanční podpory do oblastí zatížených negativními sociálními jevy nerozhoduje.

Kontaktním pracovištím ÚP ČR poskytují metodickou podporu jejich Krajské pobočky, které rozpracovávají do praxe metodicko- sjednocující pokyny z úrovně GRÚP ČR. Nadřízeným orgánem

v rámci metodického vedení pro ÚP ČR je MPSV. Opatření se útvarů nepojistných sociálních dávek týká jen omezeně.

Ministerstvo vnitra zajišťuje metodickou podporu regionů v oblasti zvýšení bezpečnosti v sociálně vyloučených lokalitách v rámci Programu prevence kriminality, kde pro přípravu projektů prevence kriminality obcí a krajů je k dispozici konzultant MV (více viz kap. 3.8h). Další podporu a informace mohou obce a kraje také čerpat na webu www.prevencekriminality.cz.

V rámci realistického informování a posilování informovanosti o problematice sociálního vyloučení ve státní správě zajišťoval náměstek ministra vnitra pro řízení sekce legislativy, státní správy a územní samosprávy, od roku 2015 přípravu, řízení a koordinaci činností meziresortní Pracovní skupiny pro řešení problematiky sociálně vyloučených lokalit. Na základě dohody s náměstkyní pro řízení Sekce pro lidská práva Úřadu vlády České republiky byla tato agenda v březnu 2018 převedena na Úřad vlády České republiky, Odbor pro sociální začleňování (Agenturu). Cílem uvedené změny je konsolidace výkonu státní správy v této oblasti, což by mělo přispět k efektivnějšímu řešení problematiky sociálního začleňování. Odbor veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra vykonává dle příslušných ustanovení zákonů o územních samosprávných celcích dozor nad vydáváním a obsahem obecně závazných vyhlášek územních samosprávných celků a usnesení, rozhodnutí a jiných opatření jejich orgánů jen v jejich samostatné působnosti a z hlediska jejich zákonnosti.

V souvislosti s Akčním plánem Strategie boje proti sociálnímu vyloučení provádí od roku 2016 odbor veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra posuzování pravidel pro přidělování obecních bytů. Pravidla pro přidělování obecních bytů, zjištěná v rámci kontrolní činnosti Ministerstva vnitra, jsou posuzována po obsahové stránce z pohledu případné diskriminace a možnosti omezení přístupu k bytům. Důležitým aspektem celé problematiky je skutečnost, že obce nemají povinnost vydat pravidla pro přidělování obecních bytů.

Ministerstvem vnitra bylo v roce 2018 provedeno 117 kontrol samostatné působnosti obcí, při nichž byla zjištěna pravidla pro přidělování bytů ve vlastnictví obce u 10 obcí (11 pravidel pro přidělování bytů ve vlastnictví obce). U dvou obcí (6 pravidel pro přidělování bytů ve vlastnictví obce) jsou pravidla pro přidělování bytů ve vlastnictví obce posuzována na podnět VOP a u jedné obce (3 pravidla pro přidělování bytů ve vlastnictví obce) na podnět občana. Některé obce mají dvoje i troje pravidla pro přidělování obecních bytů, kdy se jedná např. o obecná bytová pravidla, o pravidla pro přidělování bytů zvláštního určení a např. i pravidla pro přidělování rodinných domů. Z těchto 20 posuzovaných pravidel pro přidělování bytů ve vlastnictví obcí nebyl pouze v 1 případě zjištěn rozpor pravidel pro přidělování obecních bytů se zákonem, v 1 případě byl shledán rozpor se zákonem, u něhož nelze užít dozorová opatření podle zákona o obcích, 7 obcí dobrovolně zjednálo nápravu (ve 3 případech obec zrušila pravidla pro přidělování bytů bez náhrady) a v 11 případech MV čeká na vyjádření obce ke zjištěným skutečnostem. V případě konstatování rozporu pravidel pro přidělování bytů ve vlastnictví obce se zákonem je obcím ze strany MV poskytována metodická pomoc, a to jak při aktualizaci těchto pravidel, tak při tvorbě zcela nových pravidel.

Nejčastěji obce ve svých pravidlech znemožňují žadateli o přidělení obecního bytu zařazení na seznam uchazečů

- pokud není občanem České republiky – tato podmínka odporuje čl. 39 Smlouvy o založení Evropského společenství, který upravuje volný pohyb pracovníků uvnitř Evropského společenství, vč. požívání všech práv a výhod,
- pokud se stane dlužníkem vůči obci – tato plošně formulovaná podmínka může být diskriminační, protože žadatel může tyto dluhy obci řádně splácet nebo se domáhat u soudu jejich neexistence,
- tím, že vlastní jiný byt nebo dům určený k bydlení – plošně stanovená podmínka nerespektuje situace, kdy jsou zájemci o byt nájemci, uživateli či vlastníky bytu či domu, mají však reálné sociální či ekonomické důvody, proč žádají o pronájem bytu obec a nacházejí se v reálné „bytové nouzi“. V praxi se jedná nejčastěji o případy, kdy žadatelé nemohou byt nebo dům sami z objektivních důvodů užívat (nabytí vlastnického práva dědictvím, kdy jsou bytové jednotky obsazeny, špatný stavebně-technický stav bytu nebo domu, nařízení vyklizení bytu nebo domu stavebním úřadem z důvodu ohrožení života a zdraví osob, probíhající rozvodové řízení, přičemž jeden z manželů je nucen upravit si své bytové poměry jinak ...),
- tím, že pro bytovou komisi, organizační článek obecního úřadu nebo konkrétního pracovníka obecního úřadu stanoví kompetenci vyřazovat žádosti ze seznamů žadatelů o byt; pokud obecní byt přiděluje např. rada obce nebo její starosta, může žádosti ze seznamu o přidělení obecního bytu vyřazovat zase pouze rada obce nebo starosta.

Obecně je nutno k plošně stanoveným podmínkám, jejichž nesplnění má za následek nezařazení žádosti na seznam žadatelů o byt, tedy i jejich řádné projednání, zdůraznit, že tyto podmínky jsou v případě občanů obce, vlastníků nemovitostí na území obce a trvale žijících cizinců na území obce v rozporu s § 16 a § 17 zákona o obcích. Obcím je tedy doporučováno, aby stanovovaly co nejméně plošných podmínek a veškeré podané žádosti posuzovaly individuálně. Závěrem je nutné uvést, že základní pravidla pro rovný, tedy nediskriminační přístup k bytovému fondu obcí jsou uvedena v Doporučení pro obce a města pro předcházení tvorby a rozšiřování sociálně vyloučených lokalit se zdůrazněním na zajištění potřeby bydlení, která jsou mj. zveřejněna na webových stránkách VOP. Tato doporučení srozumitelnou formou poskytují základní informace, které jistě využijí mnohé obce při přípravě pravidel přístupu obyvatel k obecnímu bytovému fondu.

V jiných případech se pracovníci MV nesetkali s obecně závaznou vyhláškou či jiným aktem obce, kterými by výslovně a konkrétním způsobem dopadal na osoby sociálně vyloučené či osoby, jimž sociální vyloučení hrozí.

V rámci zajištění a podpory vzájemné spolupráce aktérů veřejné správy a ostatních subjektů odbor veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra v roce 2018 připravil a distribuoval obcím metodická doporučení k tvorbě obecně závazných vyhlášek č. 1.1 - Proces tvorby a vydávání obecně závazných vyhlášek obcí (obecná část) a č. 4.1 - Tvorba obecně závazných vyhlášek (úprava místních záležitostí veřejného pořádku). Tato metodická doporučení se věnují nejen problematice tvorby obecně závazných vyhlášek, ale obsahují i podrobné informace o problematice diskriminace v rámci úpravy veřejného pořádku.

V souvislosti s prodloužením projektu „Zavádění policejních specialistů pro práci s romskou menšinou v sociálně vyloučených lokalitách“ a dočerpání finančních prostředků v roce 2018 bylo

proškoleni dalších 70 policistů. Výstupy projektu, financovaného z Norských fondů a realizovaného ve čtyřech krajích, významně ohrožených sociálním vyloučením (Ústecký, Karlovarský, Olomoucký a Moravskoslezský), budou sloužit jako podklady pro rozšíření těchto specialistů i do dalších krajů. Tito policisté tvoří rezervu pro případné rozšiřování projektu do ostatních krajů.

ŘSPP povede tento projekt v rámci jeho udržitelnosti do dubna 2022. Mezi hlavní cíle projektu patřilo vyškolení celkem 40 policistů základních organizačních článků policie, jejichž výkon služby bude orientován zejména na přímý výkon služby mezi romskou menšinou, dále zvýšení kvalifikace stávajících styčných důstojníků pro menšiny jednotlivých KŘP a proškolení 10 policejních manažerů k uvedené problematice.

Mezi dílčí cíle patří a je průběžně plněno:

- vznik analytické studie jako podkladu pro další směřování policejní práce s Romy a v prostředí sociálního vyloučení,
- zlepšení materiálního a technického vybavení specialistů a styčných důstojníků,
- překlad a vydání publikace OSCE-ODIHR „Policie a Romové a Sintové: Osvědčené postupy v budování důvěry a porozumění“,
- zvýšení zvláštního příplatku pro specialisty,
- zakotvení specialistů do struktur PČR,
- stanovení pevného podílu pracovní doby specialistů, stráveného přímo v SVL.

Realizace projektu a zavedení mechanismu policejního specialisty pro práci s romskou menšinou v sociálně vyloučených lokalitách do praxe Policie ČR, přispěla:

- k poznání a definici potřeb a požadavků na činnost Policie ČR v této oblasti,
- proškolení styčných důstojníků pro menšiny KŘP a vybraných policejních manažerů. To ve výsledku přispívá k profesionálnímu přístupu policie k příslušníkům romské menšiny ve vyloučených lokalitách, založenému na vzájemné spolupráci a důvěře,
- k oboustranné informovanosti a hledání společných řešení problémů,
- importu práva a spravedlnosti do specifického prostředí vyloučených lokalit,
- potírání negativních společenských jevů.

Přínosem je zefektivnění činnosti útvarů Policie ČR v oblasti práce s romskou menšinou v sociálně vyloučených lokalitách, zajištění vzájemné výměny informací mezi organizačními složkami Policie ČR, které se bezprostředně podílejí na této problematice a zabezpečení koordinace činností zejména mezi Policií ČR a Ministerstvem vnitra ČR, orgány státní správy a samosprávy a neziskovými organizacemi a dalšími pomáhajícími subjekty. Cílů projektu bylo dosaženo.

Projekty v programech Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost Ministerstva průmyslu a obchodu jsou v procesu hodnocení bodově zvýhodňovány v případě, že místem realizace projektu je okres vykazující podíl nezaměstnaných osob vyšší, než je průměrný podíl za ČR (posuzováno dle údajů zveřejněných MPSV za poslední měsíc před vyhlášením výzvy) a také v hospodářsky problémových regionech definovaných usnesením vlády ČR č. 952/2013, ve smyslu usnesení vlády ČR č. 826/2015.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 4.2.b Podporovat spolupráci sociálních pracovníků sociálních služeb, služeb pro rodiny, mládež a děti, sociálních pracovníků obcí, sociálně právní ochrany dětí, Úřadu práce ČR, Probační a mediační služby ČR, výchovně vzdělávacích a dalších institucí za účelem prevence i komplexního řešení nepříznivé sociální situace osob

Gestor: MPSV, ÚP ČR, MZ, MV, MŠMT, MŽP, obce, ve spolupráci s MMR

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Spolupráce subjektů je nastavena a dochází k mírným úpravám podle požadavků z praxe – opatření je plněno průběžně. Projekt Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II se v rámci jedné své klíčové aktivity – Posílení kompetencí sociálních pracovníků – zaměřuje na další vzdělávání sociálních pracovníků, a to všech pracovníků s různým zaměřením na klienty. Prostřednictvím vytvoření platformy pro setkávání sociálních pracovníků (konference, školy, semináře, workshopy) probíhá vzdělávání v oblasti sociální práce a inovací, sdílení dobré, ale i špatné praxe. Dochází tak ke zvyšování odborných kompetencí sociálních pracovníků a významně je podporováno interpersonální síťování bez ohledu na oblast působení sociálních pracovníků. Další aktivitou projektu je podpora multidisciplinárního přístupu sociální práce na základě pilotního ověření modelu multidisciplinárního přístupu na vybraných pracovištích v rámci ČR, aktivity vedoucí k definování profesní identity sociálního pracovníka v multidisciplinárním týmu, podpora a vyhodnocení. Aktivita je realizovaná průběžně, a to v letech 2017–2020.

Podpora spolupráce sociálních pracovníků obecních úřadů a ÚP ČR probíhá prostřednictvím metodického vedení a v souvislosti s implementací výsledků výzkumných projektů. V roce 2018 bylo realizováno několik vzájemných jednání, jejichž tématem byla sociální práce s příjemci / žadateli o nepojistné sociální dávky.

V oblasti SPO přispěla k podpoře multidisciplinární spolupráce mezi relevantními partnery standardizace této agendy. Jedním z požadavků standardu č. 7 *Prevence*, konkrétně *kritéria 7a)* je, aby OSPOD aktivně vyhledával, monitoroval ohrožené děti a prokazatelně koordinoval, případně vytvářel podmínky pro preventivní aktivity ve svém správním obvodu. V rámci *kritéria 7b)* je požadováno, aby OSPOD spolupracoval v rámci preventivních aktivit s dalšími fyzickými osobami, právníckými osobami a orgány veřejné moci, zejména s orgány územní samosprávy, pověřenými osobami, poskytovateli sociálních služeb, zástupci škol a školských zařízení, s Policií ČR, Probační a mediační službou, soudem, státním zastupitelstvím, poskytovateli zdravotních služeb, případně fyzickými osobami, právníckými osobami a orgány veřejné moci zúčastněnými na péči o ohrožené děti podle místních potřeb a podmínek.

Vhodnými platformami sloužícími k rozvoji multidisciplinární spolupráce na úseku SPO jsou *komise pro sociálně-právní ochranu dětí*, které zřizuje na základě § 38 zákona o SPOD starosta ORP jako zvláštní orgán obce pro otázky prevence a ochrany práv dětí ve spádové oblasti obce. Členy komise mohou být členové obecního zastupitelstva, fyzické osoby, které spolupůsobí při SPO, zejména pedagogičtí pracovníci, psychologové, zdravotničtí pracovníci, zástupci pověřených osob, občanských sdružení, církví a jiných právnických nebo fyzických osob.

Obdobně zřizuje hejtman kraje na základě § 38a zákona o SPOD *poradní sbor na úseku sociálně-právní ochrany*. Poradní sbor tvoří odborníci působící v oblasti SPO. Zejména jde o odborníky z oboru pediatrie, psychologie, pedagogiky, zástupce obcí, pověřených osob, poskytovatelů sociálních služeb, škol a školských zařízení, poskytovatelů zdravotních služeb, orgánů policie, státních zastupitelství, zaměstnance KÚ a OÚ ORP zařazené k výkonu SPO.

Opatření je ve vztahu k nepojistným dávkovým systémům plněno. Sociální práce s klienty systému pomoci v hmotné nouzi je nutnou součástí řešení jejich nepříznivé situace, spolupráce sociálních pracovníků obcí a Úřadu práce ČR je nezbytnou podmínkou prevence sociálního vyloučení.

Opatření je plněno průběžně, jelikož úzká spolupráce ÚP ČR a obcemi je stanovena zákonem o pomoci v hmotné nouzi. Spolupráce je prováděna dle zákonných ustanovení a také prostřednictvím Standardizovaného záznamu sociálního pracovníka.

ÚP ČR ve spolupráci s Probační a mediační službou ČR nebo kurátory pro dospělé na sociálních odborech obcí, pomáhá zejména osobám po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody možným poskytnutím dávky mimořádné okamžité pomoci, dle ustanovení v zákoně o pomoci v hmotné nouzi.

ÚP ČR spolupracuje i s příslušnými Orgány sociálně - právní ochrany dětí při vyhodnocení nejen podmínek nároku na dávku hmotné nouze, tzn. při poskytnutí mimořádné okamžité pomoci na nezbytné náklady související se vzděláním a zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně – právní ochranou dětí. Dále je realizována úzká spolupráce v případech, kdy se jedná o stanovení výživného na nezaopatřené dítě.

Ministerstvo zdravotnictví plnilo úkoly například prostřednictvím Krajských hygienických stanic, a to formou pořádání konferencí, výuky dopravní výchovy a veřejných akcí (Dny zdraví, Týden mobility).

Rovněž organizace v působnosti krajů a orgány samosprávy (města a obce) a organizace v působnosti měst a obcí podávají žádosti o dotace ve vybraných dotačních programech realizovaných MZ, např. Program vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením, Rozvojové projekty zdravotní péče pro rok 2018. Podrobné informace je možné o těchto projektech získat na internetových stránkách MZ (mezi stanovené priority patří např. Zlepšení informovanosti o vzácných onemocněních, zlepšení zdravotní gramotnosti obyvatelstva v oblasti prevence nádorových onemocnění, podpora patientských organizací, které se zaměřují na osvětovou činnost, prevenci a podporu pacientů s nádorovým onemocněním, zlepšení informovanosti veřejnosti o prevenci psychických onemocnění u seniorů a rizika závislosti spojených s vyšším věkem atd.)

Odpovědnost za vytváření koncepce a koordinaci preventivní politiky má meziresortní orgán Republikový výbor pro prevenci kriminality (dále jen „Republikový výbor“). Jde o meziresortní iniciační, koordinační a metodický orgán zřízený při Ministerstvu vnitra. Předmětem činnosti Republikového výboru je vytváření koncepce preventivní politiky vlády České republiky na meziresortní úrovni a její konkretizace na úrovni místní.

Jednou z významných priorit zůstává prevence kriminality a zvýšení bezpečí v sociálně vyloučených komunitách. Předsedou Republikového výboru je ministr vnitra, výkonným místopředsedou je 1. náměstek ministra vnitra. Dalšími členy jsou zástupci Ministerstva financí, Ministerstva obrany, Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva spravedlnosti, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva vnitra, Ministerstva zdravotnictví, Nejvyššího státního zastupitelství, Generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky, Institutu pro kriminologii a sociální prevenci, Policejního prezidia České republiky, Probační a mediační služby České republiky, Rady vlády České republiky pro záležitosti romské menšiny, Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky, Úřadu vlády – Odboru pro sociální začleňování (Agentura), Soudcovské unie České republiky, ale i Svazu měst a obcí a Asociace krajů ČR.

Na pravidelných jednáních Republikového výboru byly projednávány materiály členů tohoto výboru, které předkládaly vládě ČR, resortní strategie a koncepce týkající se nebo zahrnující oblast prevence kriminality, zákony dotýkající se prevence kriminality, podklady pro plnění společných úkolů, výsledky řešených výzkumných úkolů, metodické pokyny jednotlivých resortů, informace o resortních dotačních politikách a dále pak aktuální dílčí problematiky. Tematicky byla jednání zaměřena především na zkvalitnění péče o ohrožené děti, pomoc obětem trestných činů, bezpečnostní problematiku sociálně vyloučených lokalit, prevenci předlužování, probační programy, recidivu a resocializaci vězňů. Byly projednávány přípravné práce k realizaci individuálních preventivních projektů systémového charakteru.

Ministerstvo vnitra v roce 2018 v rámci Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám pokračovalo v plnění úkolu implementace vzdělávacího kurzu s prvky zážitkové pedagogiky do vzdělávacího systému Policie ČR. Toto opatření reflektuje potřebu Ministerstva vnitra a Policie ČR pružně reagovat na ekonomické, kulturní a sociální změny v České republice, kdy zvýšený počet cizinců, migrantů a příslušníků menšin na území ČR klade zvýšené nároky na práci příslušníků Policie ČR. Právě zážitková pedagogika vhodně umožňuje, na základě vlastního prožitku, porozumět cizím kulturám, pracovat s vlastními předsudky a stereotypy. Mimo to, absolvent kurzu s prvky zážitkové pedagogiky získá základní informace ke specifikům menšin, vzorcům jejich jednání a chování. Cílem kurzu bude mj. naučit policisty přiměřeně komunikovat a jednat s lidmi v rozmanitých situacích vyplývajících z výkonu služby.

Ministerstvo vnitra v roce 2018 pokračovalo v realizaci dotačního titulu „Projekty obcí na podporu integrace cizinců na lokální úrovni“. Cizince lze zařadit mezi skupiny potenciálně ohrožené sociálním vyloučením. Je proto nutné realizovat aktivní integrační politiku. Cílem integrační politiky je proto podpořit nekonfliktní soužití s cizinci, zajistit sociální soudržnost obyvatel země, zabránit vzniku negativních sociálních jevů, např. sociální izolace a sociální vyloučení cizinců případně vznik ghatt,

a zajistit ochranu práv a bezpečnost všech obyvatel České republiky. Koordinací integrační politiky je pověřeno Ministerstvo vnitra ČR.

Klíčovým cílem projektů je poskytnout samosprávám obcí impuls i podporu k vytvoření vlastní integrační strategie. Projekty přispívají k aktivizaci samospráv v podpoře procesu integrace cizinců – obyvatel jejich obce, v řešení lokálních problémů s integrací cizinců a vztahů mezi cizinci a majoritou a vedou k provázanosti jednotlivých aktivit samosprávy. V roce 2018 tak například statutární město Brno realizovalo projekt Strategie integrace cizinců ve městě Brně, mezi cíle tohoto projektu patřilo přispět k vytvoření strategie integrace cizinců žijících v Brně.

Agentura pro sociální začleňování částečně uskutečňuje prostřednictvím projektů Koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám i plnění tohoto opatření.

Agentura podporuje spolupráci na území prostřednictvím lokálních partnerství coby základní platformy pro spolupráci v rámci KPSVL a přípravu a realizaci SPSZ. Jedná se o uskupení všech aktérů relevantních pro řešení problematiky sociálního vyloučení. Patří sem tedy zejména zástupci místní samosprávy, orgánů státní správy v přenesené i samostatné působnosti, škol, neziskových organizací, zaměstnavatelů, příslušníci dotčených cílových skupin a další občané. Základní pracovním prostředím partnerství jsou tematické pracovní skupiny, nejčastěji se jedná o pracovní skupiny pro rodinnou politiku, pro prevenci rizikového chování a kriminality, pro zaměstnanost, pro bydlení, pro zdraví, vzdělávání, v nichž jsou zastoupeni klíčoví aktéři v daném území. V roce 2018 vznikla tato partnerství např. v lokalitách Rozvodí, Fulnek.

Žádný z operačních programů Ministerstva životního prostředí není přímo zaměřený na oblast sociálního začleňování, při jejich vytváření byl nicméně respektován princip partnerství, byla dána příležitost širokému spektru různých organizací i jednotlivců k uplatnění připomínek. Zástupci neziskových organizací, včetně například odborů, mají příležitost účastnit se implementace programů prostřednictvím monitorovacích výborů. Veškerá podporovaná opatření jsou nediskriminačního charakteru. Primární cíle Operačního programu Životní prostředí 2014 – 2020 jsou zaměřeny na zlepšování kvality životního prostředí. Kromě toho však programy přispívají ke „zvýšení ekonomické, sociální a územní koheze“ (Programový dokument Operačního programu Životní prostředí 2014 – 2020). Součástí Operačního programu Životní prostředí 2014–2020 je kapitola Horizontální zásady, v rámci které je zajištěn udržitelný rozvoj, rovné příležitosti a zákaz diskriminace, rovnost mezi muži a ženami. Osvěta v oblasti sociálního začleňování je rovněž součástí vzdělávání v rámci místní Agendy 21.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 4.2.c Podpora specifickým programům a projektům řešící eskalaci sociálního napětí na místní úrovni

Gestor: MPSV, ASZ, MV, MMR, MPO, MSp a další resorty

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Opatření je MPSV plněno průběžně. V roce 2018 v rámci Systémového projektu podpora sociální práce v obcích – konkrétně sociální práce v terénu v městě Most, Litvínov, kde zintenzivnění rozsahu a poskytování sociální práce plnilo i preventivní funkci eskalace sociálního napětí ve vyloučených lokalitách.

Podpora je uskutečňována prostřednictvím výzev v rámci Koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám, viz např. výzva č. 03_16_052 se zaměřením na sociálně vyloučené lokality, která byla vyhlášena v lednu 2017.

Taktéž v rámci IP 2.3 OPZ Výzvy pro MAS na podporu strategií Komunitně vedeného místního rozvoje č. 03_16_047 jsou prostřednictvím výzev MAS podporovány aktivity směřující k sociálnímu začleňování a prevenci sociálního vyloučení.

V případě potřeby je ÚP ČR spolupracujícím subjektem v rámci specifických projektů a programů.

Mimořádné situace ve výskytu přenosných onemocnění ve vazbě na sociálně slabou populaci řeší Krajské hygienické stanice na celém území ČR. S ohledem na aktivity a doporučení Evropského střediska pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC) k problematice zdraví romské populace může být v rámci prohloubení preventivní péče o zdraví osob, které žijí ve vyloučených lokalitách, přijat návrh provádět cílenou kontrolu proočkovanosti dětí ze sociálně slabých rodin případně jiná opatření dle aktuální situace.

Ministerstvo vnitra dlouhodobě a systémově podporuje specifické projekty zvyšující bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách a to jak finanční podporou, tak vydáváním metodik, pořádáním seminářů a konferencí (viz opatření 3.8.h. – projekt APK, Domovník-preventista, Bezpečná lokalita apod.).

Projekt APK, který zvyšuje bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách, působí preventivně proti extremismu a motivuje samosprávy i občany k pozitivnímu hledání řešení problémů, je úspěšně realizován Ministerstvem vnitra v celé ČR především v rámci Programu prevence kriminality (více k projektu v kap. k opatření 3.8.h.).

Dalším projektem, který se problematikou de-eskalace sociálního napětí na místní úrovni zabývá je projekt „Zavádění policejních specialistů pro práci s minoritní skupinou Romů v sociálně vyloučených lokalitách, reg. č.: NF-CZ14_PDP-6-005-01-201“ financovaný z Norských finančních mechanismů (blíže viz opatření 2a).

Ministerstvo vnitra, odbor prevence kriminality, realizuje projekt „Koncepte rozvoje dobrovolnictví v České republice s akcentem na zajištění regionální a oborové dostupnosti dobrovolnictví v podobě dobrovolnických center“ (reg. č.: CZ.03.2.63/0.0/0.0/ 15_029/0003724). Projekt se zaměřuje na profesionalizaci podpory a koordinovaného využívání dobrovolníků především v oblasti sociální integrace, a to u těch organizací, které dobrovolníky nabírají, připravují a vysílají dále pro klienty cizí anebo své. Hlavním cílem je co nejširší zapojení dobrovolníků a dobrovolnických organizací, důraz na jejich spolupráci, síťování, vyzdvihnutí významu všech veřejně prospěšných dobrovolnických činností a posílení uznání dobrovolníků a dobrovolnictví ve společnosti obecně.

Projekt se dále zaměřuje na zvýšení dostupnosti dobrovolnictví, širší zapojení dobrovolníků do dobrovolnických aktivit, lepší koordinaci, profesionalizaci a zefektivnění poskytování služeb dobrovolnictví na celém území České republiky. Zkvalitnění práce s dobrovolníky a s pracovníky dobrovolnických organizací a dobrovolnických center, poskytování vzdělávání, odborné, profesionální a koordinované podpory. Projekt klade důraz na metodicky jednotné a plošné poskytování služeb dobrovolnických center v rámci zvyšování kvality a dostupnosti služeb neziskových organizací v České republice.

Dále MV poskytuje v rámci aplikace zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě), ve znění pozdějších předpisů konzultace nestátním neziskovým organizacím i místní samosprávě o možném využívání tohoto zákona.

V rámci integrace cizinců na lokální úrovni jsou primárním nástrojem integrační projekty samospráv obcí, které jsou podporovány ze strany MV pomocí dotačního titulu „Projekty obcí na podporu integrace cizinců na lokální úrovni“. V jeho rámci je obcím poskytována finanční i odborná pomoc. Projekty obcí jsou účinnou prevencí vzniku či mírnění eskalace sociálního napětí mezi cizinci a majoritní společností. Jedná se o komplexní integrační projekty realizované na základě analýzy situace v dané lokalitě a uskutečňované v nezbytné součinnosti s cizinci a s dalšími aktéry integrace v obci (např. NNO, školy, mateřská a rodičovská centra či kluby). Projekty zaměřují pozornost zejména na zranitelné skupiny cizinců, včetně žen-cizinek a seniorů. Projekty na lokální úrovni dotované MV realizovalo v roce 2018 15 obcí a městských částí. Tradicí již je celostátní konference obcí konaná každoročně pod záštitou ministra vnitra, která umožňuje sdílení dosavadních zkušeností a příkladů dobré praxe. Jubilejní 10. ročník konference uspořádalo v roce 2018 statutární město Brno.

Agentura pro sociální začleňování prohlubuje efektivitu aktivit Ministerstva vnitra a to především prostřednictvím konzultací v rámci strategického plánování a při přípravě projektů zacílených na realizaci preventivních bezpečnostních opatření.

ASZ poskytuje obcím v rámci Koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám intenzivní komplexní podporu. Jednou z oblastí, jimž ASZ věnuje při spolupráci s obcemi soustavnou pozornost, je i oblast bezpečnosti a prevence kriminality. Základní platformou pro spolupráci ASZ, obce a dalších partnerů při Koordinovaném přístupu je tzv. lokální partnerství, které v průběhu

spolupráce ASZ s obcí propojuje existující struktury, včetně např. komise prevence kriminality, pracovní skupiny a další relevantní fóra.

Při jednáních s vedeními měst a zástupci krajů, Městské policie a Policie ČR, se ASZ zabývala návrhy nástrojů a postupů v oblasti bezpečnosti a prevence kriminality na lokální úrovni. Týkaly se převážně občanského soužití a veřejného pořádku.

V rámci spolupráce poskytovala Agentura pro sociální začleňování obcím také poradenství s přípravou projektů, podávaných ve specializovaných výzvách a podporovala jejich aktivity.

Neziskové organizace působící na území obcí realizovaly v roce 2018 projekty zaměřené jak na pomoc osobám ohroženým závislostmi nebo závislým na návykových látkách a jejich blízkým, žijících převážně v sociálně vyloučených lokalitách tak na podporu činnosti terénních pracovníků působících v SVL a rizikových lokalitách, kteří pracují zejména s drogovými uživateli a osobami závislými na alkoholu, příp. patologickými hráči. Dále na podporu integrace osob po výkonu trestu se zacílením na integraci, řešení dluhů, se zvýšením šance jejich uplatnění na trhu práce a snížením rizika recidivy nebo na terénní práci a přímou práci ve vyloučených lokalitách se ženami, které pracují v sexbyznysu. Pro aktivní uživatele drog jsou realizovány terénní programy zaměřené na poskytování odborného specificky zaměřeného sociálního poradenství jak pro samotné aktivní uživatele návykových látek, tak pro jejich blízké sociální okolí - rodiny, partnery apod.

Díky podpoře je zajišťováno odborné sociální poradenství zaměřené na oblast drogové problematiky, které je poskytováno přímo v sociálně vyloučené lokalitě, je realizována prevence trestné činnosti a aktivní začleňování osob, které se dopustily protiprávního jednání nebo jsou po výkonu trestu odnětí svobody tím, že je zajišťován probační program pro mladé dospělé a resocializační program pro dospělé. Důležitá je také podpora primární, sekundární a terciární prevence rizikového sexuálního chování, násilné trestné činnosti a dalších sociálně patologických jevů u žen pracujících v sexbyznysu.

Obce využívají podpory k vytvoření pozic Domovník – preventista, jehož činnost se týká prevence nejen v oblasti dodržování domovního řádu, údržby bytového fondu, standardů bezpečnosti, ale i podmínek veřejného pořádku v okolí domu nebo ubytovacího zařízení, na kterých se podílejí spolu s ostatními bezpečnostními složkami. Vytvářejí také pozice Asistent prevence kriminality, jejichž činnost má dopad např. na snížení počtu páchaných trestných činů, přestupků, na zvýšení pocitu bezpečí obyvatel sociálně vyloučených lokalit. Oba nástroje významně pomáhají sociálnímu začleňování a podporují činnosti v oblasti prevence kriminality v obci.

V programech Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost Ministerstva průmyslu a obchodu byly magistráty krajských měst vyhlášovány v roce 2018 výzvy „ITI“ (integrované teritoriální investice), výzvy jsou zaměřeny na podporu integrovaných projektů naplňujících integrované územní investice ve vymezených obcích regionů. Celkem bylo v roce 2018 v uvedeném programu vyhlášeno 9 výzev ITI.

Vězeňská služba ČR spolupracuje s PMS v rámci projektu Křehká šance II (OP Zaměstnanost – Sociální začleňování a boj s chudobou, CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_029/0002257), kde cílem aktivity

Rozvoj restorativní praxe je propojení zájmů a potřeb místní samosprávy, veřejnosti a věznic v oblastech, které by mohly účinně podpořit odborné způsoby zacházení s vězněnými osobami připravujícími se na možnost propuštění a přispěly by ke zvýšení pocitu bezpečnosti veřejnosti při návratu vězněné osoby na svobodu (spolupráce věznic s orgány místní samosprávy a jejich útvary, NNO, potenciálními zaměstnavateli a zástupci regionálních podnikatelských subjektů).

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

1.12 Plnění opatření v oblasti posilování sociální soudržnosti

Proces sociálního vyloučení se vždy dotýká celé společnosti; jedním z jeho negativních rysů je závažné narušení společenské soudržnosti. Sociální soudržnost označuje stav sdílené identity, loajality a solidarity ve společnosti. Vyjadřuje schopnost společnosti zajistit dobré odpovídající životní podmínky všem svým členům. Soudržnost nevzniká prostou občanskou, prostorovou či teritoriální příslušností, nýbrž participací na sociálně ekonomické dynamice a správě věcí. Důležitými tématy v této oblasti je mezigenerační solidarita, vnímání sociálně vyloučených osob veřejností, participace sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených osob a také zapojení soukromého a občanského sektoru, které je důležité pro nastolení sociálního dialogu.

Cíl: Snižování sociálního napětí

Opatření: 4.3.a Podpora spoluúčasti občanů na řízení věcí veřejných včetně zapojování osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených

Gestor: MPSV – metodiky a šíření dobré praxe

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Téma zapojování veřejnosti je velice důležité. Široce působící kampaně v projektu MPSV Podpora sociálního bydlení zvyšují návštěvnost webových stránek www.socialnibydeni.mpsv.cz. Ta se podle informací z listopadu 2018 pohybuje v průměru okolo 80 unikátních návštěvníků za den. Rekord byl 20. listopadu 2018, kdy webové stránky o sociálním bydlení navštívilo 3.150 unikátních návštěvníků, a to nejspíše v důsledku mediální kampaně na rádiu Impuls. Velice efektivním nástrojem je rovněž facebook, který slouží k diseminaci tématu i aktivit v oblasti sociálního bydlení, ale i k interaktivní formě komunikace s veřejností. Podrobné statistiky návštěvnosti FB jsou prezentovány v evaluační zprávě „Druhá zpráva hodnotící poskytovanou podporu k 31. 10. 2018“. Kromě informačních aktivit projektu MPSV je vhodné zmínit i konkrétní zapojování veřejnosti do projektů 16 spolupracujících

obcí. Obce realizovaly setkání s veřejností (např. Kadaň, Velké Hamry, Ostrava), kde za přímé participace občanů byla diskutována témata související se sociálním bydlením. Další informace: <http://socialnibydeni.mpsv.cz/cs/co-je-socialni-bydleni/prikklady-dobre-praxe/2-uncategorised/140-komunikace-s-verejnosti>. Spoluúčast občanů na rozhodování je také v projektu Podpora sociálního bydlení podporována zapojováním tzv. peer pracovníků a lidí se zkušeností s bytovou nouzí v rámci workshopů i pracovních skupin ke specifickým tématům.

Opatření je naplňováno i systémovým projektem MPSV „Implementace politiky stárnutí na krajích“ (projekt je realizován od roku 2017 do konce roku 2020 a je financován z Evropského sociálního fondu). Jednou z jeho klíčových aktivit je vytvoření pozice krajských koordinátorů politiky stárnutí. Pozice koordinátorů byly vytvořeny již ze začátku projektu v roce 2017 a jednou z širokého spektra jejich činnosti je vytvoření diskusních platform a pořádání kulatých stolů, jejichž výstupy budou podporovat politiku stárnutí na krajích; dlouhodobým cílem je v tomto smyslu vytvoření a prosazování krajských strategických plánů pro tuto oblast. V rámci těchto aktivit se počítá se zapojením cílové skupiny seniorů.

Podpora participativních metod práce s cílovou skupinou byla v roce 2018 zařazena do podporovaných aktivit v rámci výzvy č. 03_16_052, tato výzva byla vyhlášena v rámci koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám. Participativní metody práce s cílovou skupinou představují další možnost zapojování osob ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených do prevence a do rozhodovacích procesů na místní úrovni s cílem angažovat je do definování a řešení problémů za použití kooperativního rozhodování. Participativní metody práce s cílovou skupinou navazují na realizaci komunitní sociální práce a činnosti komunitních center, mohou být kombinovány s jinými aktivitami výzvy č. 03_16_52 a vhodným způsobem je doplňovat.

Prostřednictvím výzvy ŘO OPZ č. 047 pro MAS podporujeme oblast aktivit zacílených na zvýšení míry zapojení a spoluúčasti na komunitním životě (podpora komunitní činnosti a komunitních center).

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 4.3.b Zapojování občanského a soukromého sektoru do tvorby a implementace opatření na podporu sociální soudržnosti, včetně posilování společenské odpovědnosti zaměstnavatelů nebo rozvoje sociální ekonomiky

Gestor: MPSV – metodiky a šíření dobré praxe

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

V roce 2018 nebyla vyhlášována nová výzva v oblasti sociálního podnikání. V případě výzev na sociální podnikání vyhlášených v rámci prioritní osy 2 OPZ je zaměření výzev diskutováno

na pracovních skupinách, které předcházejí jednání programového partnerství (PROP), jež následně tyto výzvy projednává a doporučuje je ke schválení (potřebnost těchto skupin vzešla z jednání PROP).

V rámci IP 2.3 OPZ Výzvy pro MAS na podporu strategií Komunitně vedeného místního rozvoje č. 03_16_047 jsou prostřednictvím výzev MAS podporovány potřebné pro území MAS, realizované často za účasti významných lokálních partnerů. V roce 2018 proběhl kulatý stůl na téma podpory sociálního podnikání na území MAS, dále proběhla první schůzka pracovní skupiny na téma sociální začleňování a zaměstnanost a v neposlední řadě rovněž probíhají pravidelná setkání zástupců NS MAS se zástupci ŘO OPZ, věnovaná jak aktuálním tématům spojeným s implementací jak v tomto programovém období, tak i v období následujícím.

Zapojování občanského a soukromého sektoru do tvorby a implementace opatření na podporu sociální soudržnosti kompetenčně přísluší obcím.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 4.3.c V rámci probíhající důchodové reformy zohledňovat udržení mezigenerační spravedlnosti

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Prioritou MPSV je, aby důchodový systém zůstal i nadále stabilní a dlouhodobě finančně udržitelný. Proto všechny změny a jejich dopady musí být posuzovány komplexně, tzn. jednak z hlediska jejich vlivu na celý důchodový systém, ale i z hlediska jejich vlivu na jednotlivé důchodce. Snahou MPSV je, aby důchodci byli zabezpečeni důstojně, ale přitom musí výše důchodů zohledňovat i princip zásluhovosti, který je součástí českého důchodového systému, a zároveň musí být celý systém i do budoucna finančně stabilní, aby nebyly ohroženy nároky budoucích důchodců a byla tak zachována mezigenerační spravedlnost. Pokud jde konkrétně o rok 2018, byla např. schválena novela zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (zákon č. 191/2018 Sb.), kterou byla do právní úpravy zavedena dvě významná opatření ve prospěch důchodců. A to zvýšení základní výměry důchodu z 9 % na 10 % průměrné mzdy, tj. o 1 procentní bod, a dále zvýšení důchodu o 1 000 Kč měsíčně všem důchodcům, kteří dosáhnou věku 85 let (včetně důchodců, kteří dosáhli 85 let věku před 1. 1. 2019).

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

Opatření: 4.3.d Rozvoj potencionálu a rolí starších lidí v rodině, ekonomice a celé společnosti

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

V roce 2018 byl připraven a finalizován komplexní strategický dokument Strategie přípravy na stárnutí společnosti 2018 – 2022. Jeho smyslem je na další programové období určovat cíle politiky stárnutí průřezově napříč všemi resorty a zlepšit celkové postavení seniorů ve společnosti, a to zejména vzhledem k probíhající demografické změně.

V říjnu 2018 při příležitosti Mezinárodního dne seniorů uspořádalo MPSV v Praze mezinárodní konferenci „Finanční dopady stárnutí populace a udržitelnost veřejných financí“, na které vystoupila ve dvou tematických blocích řada českých i mezinárodních odborníků, jež se zabývali demografií, důchodovým a zdravotním systémem, dlouhodobou péčí, zaměstnaností a dalšími tématy spojenými se stárnutím populace a seniorskou tematikou. Účast na konferenci dosahovala 200 osob.

V rámci uvedené konference byla z rukou ministryně práce a sociálních věcí udílena Cena Rady vlády pro seniory a stárnutí populace čtyřem vybraných osobnostem aktivním na poli podpory seniorů. Smyslem Ceny je zvýšit povědomí společnosti o problematice seniorů a stárnutí a motivovat seniory k aktivnímu stárnutí.

Rozvoji potenciálu starších osob se na MPSV v roce 2018 věnovaly tři dotační programy: „Podpora veřejně účelných aktivit seniorských a proseniorských organizací s celostátní působností“, jehož účelem bylo podpořit seniorské a proseniorské organizace s celostátní působností zaměřené na aktivity ve prospěch seniorů; „Dotační program na podporu samosprávy v oblasti stárnutí“, který byl zaměřen na kraje a jejich aktivity v oblasti podpory seniorů a soutěž „Obec přátelská rodině a seniorům“ (konkrétně II. dotační oblast „Obec přátelská seniorům“), v níž obce představily své aktivity a projekty na podporu seniorů a vybrané z nich na ně získaly finanční ohodnocení.

Rozvoji potenciálu a rolí starších osob se v roce 2018 věnoval také projekt MPSV „Implementace politiky stárnutí na krajích“. (Projekt je realizován od roku 2017 do konce roku 2020 a je financován z Evropského sociálního fondu). Kromě pravidelných každoročních činností projektu byla vytvořena aktivita tzv. „seniorská obálka“. Seniorská obálka má usnadnit řešení v situaci tísne a ohrožení zdraví nebo života. Jde o kartu, na které senioři vyplní (i za pomoci příbuzných nebo svého praktického lékaře) základní údaje o svých alergiích, nemocech, lécích (včetně dávkování) a kontakty na své blízké osoby a praktického lékaře. Údaje by měly být umístěny na viditelném místě v bytě nebo domě – na dveřích lednice nebo vnitřní straně vchodových dveří.

Opatření má neutrální vliv na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

1.13 Plnění opatření v oblasti mainstreamingu sociálního začleňování

Mainstreaming sociálního začleňování znamená zahrnutí této agendy nejen do sociální politiky, ale i do politik vzdělávání, zdravotnictví, regionálního rozvoje, v oblasti kultury, spravedlnosti, financí, bezpečnosti a prevenci kriminality. Jeho nejvýraznější charakteristikou je změna přístupu, která usiluje o nadhled a širší chápání daného problému. Při plánování politik cílených na osoby ohrožené sociálním vyloučením a sociálně vyloučené do popředí vystupuje význam tzv. evidence based policy (politiky založené na důkazech). Mainstreaming vytváří proces tvorby politik založený na lepších informacích, v procesu politiky vede k větší transparentnosti a otevřenosti a prostřednictvím účinných konzultačních mechanismů podněcuje jak širší individuální a skupinovou participaci, tak synergický potenciál relevantních politik.

Cíl: Využívání evidence based přístupu při tvorbě politik a posilování informovanosti o problematice sociálního vyloučení

Opatření: 4.4.a Zvyšování analytické kapacity ve státní správě a samosprávě, ale i v neziskovém sektoru, zavedení stálé spolupráce státní správy a samosprávy s akademickou a výzkumnou sférou, realistické informování a posilování informovanosti o problematice sociálního vyloučení ve státní správě a samosprávě prostřednictvím vzdělávání pracovníků veřejné správy

Gestor: všechny resorty

Termín: průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

K opatření je možné uvést, že od r. 2013 MPSV rozvíjí kontinuální spolupráci s VÚPSV ve věci řešení výzkumných potřeb MPSV v oblasti sociální práce, která bezprostředně souvisí s problematikou sociálního začleňování. V roce 2018 tak MPSV obdrželo výstupy analytické povahy, k jejichž implementaci do praxe se MPSV zavázalo v průběhu 3 let.

Jedná se o tyto výzkumné projekty:

- Analýza uplatňování case managementu a posouzení možností a limitů této metody při výkonu sociální práce na obecních úřadech, při zaměření se na podporu poskytování dlouhodobé péče v přirozeném prostředí, včetně zvážení organizačních podmínek a připravenosti sociálních pracovníků k zavádění této metody
- Analýza významu vstupního vzdělání sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách pro zajištění odborného výkonu sociální práce ve veřejné správě a v sociálních službách a analýza vlivu managementu na udržení a rozvoj odbornosti sociálních pracovníků

V rámci projektu Ministerstva práce a sociálních věcí Systémová podpora sociální práce v obcích se v roce 2018 uskutečnily tři workshopy pro sociální pracovníky veřejné správy (obecní a krajské úřady, Úřad práce ČR) na témata: „Role sociální práce ve vztahu k výkonu veřejného opatrovnictví“ (Hradec Králové, 1. 2. 2018), „Standardy činností sociální práce ve veřejné správě“ (Praha, 12. 6. 2018) a „Dokumentace sociálního pracovníka“ (Olomouc, 2. 10. 2018). Výstupy z workshopu jsou zpracovávány do publikace Zpravodaj sociální práce. V roce 2018 se uskutečnily tři zahraniční cesty do Krakova, Berlína a Vídně. Těchto cest se účastnili zástupci MPSV a cca 45 sociálních pracovníků ze spolupracujících obcí. Cílem těchto cest bylo získání zahraniční zkušenosti v různých oblastech činnosti sociální práce. Více informací o projektu je dostupných na <https://www.mpsv.cz/cs/25939>.

V rámci systémového projektu MPSV Podpora sociálního bydlení probíhaly i v roce 2018 setkání expertní skupiny, tematické workshopy, konference a přípravy programu vzdělávání sociálních pracovníků. Program je určen pro pracovníky Úřadu práce ČR, obcí a neziskového sektoru, přičemž se předpokládá proškolení min. 500 pracovníků. Hlavním tématem školení budou nástroje pro efektivní poskytování sociálního bydlení a sociální práce v ČR. V rámci projektu také MPSV aktivně spolupracuje s řadou aktérů z akademické sféry. V roce 2018 byla nastavena pravidelná spolupráce za účelem evaluace projektu s Fakultou sociálních studií Ostravské univerzity a ve spolupráci s Fakultou architektury ČVUT probíhaly workshopy tematicky zaměřené na představení certifikované metodiky přípravy stavebních projektů sociálního bydlení. Pracovníci Sociologického ústavu Akademie věd ČR participovali na rešerších odborné literatury k sociálnímu bydlení. Spolu s Přírodovědeckou fakultou UK pokračovala spolupráce na pilotním ověřování Metodiky identifikace lokalit rezidenční segregace. Metodika umožňuje lokalizovat místa zvýšeného rizika segregace a rozšiřuje možnosti sdílení a aktualizace dat o sociálně vyloučených lokalitách. Zveřejněná analýza „Pilotní ověření Metodiky identifikace lokalit rezidenční segregace v obcích ČR“ zpřístupňuje data o lokalitách vhodných pro umístění sociálního bydlení, které mohou vybrané obce systematicky využívat při tvorbě sociálního bydlení a ukončování sociálního vyloučení. Veškeré výstupy z těchto aktivit jsou dostupné na webových stránkách projektu: www.socialnibydeni.mpsv.cz.

Opatření je plněno v rámci promýšlení a přípravy legislativních opatření v oblasti nepojistných dávkových systémů, a to formou spolupráce s akademickou a výzkumnou sférou a neziskovým sektorem. Dokladem v roce 2018 např. byly kulaté stoly s odborníky na téma potřebné úpravy sociálních dávek poskytovaných do oblasti bydlení a potřebné úpravy rodičovského příspěvku ve světle připravovaných změn evropských předpisů, jichž se účastnili zástupci výše uvedených organizací.

ÚP ČR v rámci spolupráce iniciuje změny případných legislativních úprav, které vychází z praxe, při administraci nepojistných sociálních dávek. ÚP ČR je účasten kulatých stolů, pracovních skupin, workshopů a konferencí, kterých se účastní i zástupci různých organizací zabývajících se projednáváním tématy, např. oblastí bydlení.

Obecně lze konstatovat, že většina projektů a jejich řešení na národní úrovni realizují rozsáhlé týmy z řad odborných referentů státní správy. Systematická podpora analytické kapacity není evidována.

V rámci Operačního programu zaměstnanost je možné zmínit Prioritní osu 2 - Sociální začleňování a boj s chudobou, kde součástí soutěžní výzvy 03_17_071 je také podpora aktivit na rozvíjení a zkvalitnění výkonu činností sociální práce ve veřejné správě a zároveň se výzva také zaměřuje na mezioborovou a meziresortní spolupráci při řešení situace osob. Dále je možné zmínit prioritní osu 3 Sociální inovace. Pro zvyšování analytické kapacity a posilování informovanosti státní správy a NNO jsou významné zejména aktivity a výstupy znalostních a datových platforem ve výzvě č. 124 "Podpora inovačního prostředí", které do své činnosti zapojují zástupce relevantních subjektů státní správy a zástupce NNO. Šíření poznatků probíhá směrem k dalším subjektům v dané tematické oblasti (např. duševní zdraví, bezdomovství, migranti, sociálně vyloučené lokality, ohrožené děti, zaměstnanost) formou webových nástrojů, školení a seminářů, kulatých stolů aj.

Stálá spolupráce státní správy a samosprávy je na Ministerstvo zdravotnictví zajištěna sekci zdravotní péče, která je součástí organizační struktury. Sekce prostřednictvím řízených odborů koordinuje a zajišťuje kontrolu výkonu přenesené působnosti svěřené orgánům obcí, krajů a hlavního města Prahy v rámci ministerstva, zpracovává podklady pro hodnocení kontrol pro vládu a Ministerstvo vnitra, odborně vede územně samosprávné celky při výkonu přenesené působnosti v oblasti zdravotnictví. Rovněž zabezpečuje působnost MZ v oblasti zdravotní péče a zdravotních služeb v rozsahu vymezené působnosti, podílí se na tvorbě návrhů právních předpisů a metodik v oblasti zdravotní péče a zdravotních služeb.

Ministerstvo vnitra, jako součást pravdivého informování a posilování informovanosti obecně o problematice sociálního vyloučení ve státní správě, zajišťovalo přípravu, řízení a koordinaci činností meziresortní Pracovní skupiny pro řešení problematiky sociálně vyloučených lokalit. Tato pracovní skupina se skládá ze zástupců státní správy, územní samosprávy či Rady vlády pro záležitosti romské menšiny.

Ministerstvo průmyslu a obchodu plní opatření 4.4 a-e v rámci svých pravomocí a rozpočtu. Největší pozornost MPO dlouhodobě věnuje problematice výzkumné a analytické činnosti formou účelové podpory. Podpora se týká konkrétních projektů příslušných ústavů Akademie věd ČR a univerzit i dalších vysokých škol.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 4.4.b Zavedení systematického posuzování potenciálních dopadů nově přijímaných opatření na osoby ohrožené sociálním vyloučením včetně identifikace rizik a přijetí odpovídajících opatření

Gestor: všechny resorty

Termín: průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

V souladu s Legislativními pravidly vlády musí každý návrh právního předpisu obsahovat zhodnocení současného stavu a dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace. Zhodnocení

musí obsahovat vysvětlení příčin případných rozdílů, očekávaných dopadů nebo očekávaného vývoje, s využitím statistických a jiných údajů, které jsou k dispozici. Obecná část důvodové zprávy každého návrhu právního předpisu obsahuje zhodnocení platného právního stavu, včetně zhodnocení současného stavu ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen.

Podle Legislativních pravidel vlády [Čl. 9 odst. 2 písm. g] je povinnou součástí důvodové zprávy zhodnocení sociálních dopadů, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, a to zejména osob sociálně slabých, osob se zdravotním postižením a na národnostní menšiny. Tímto opatřením bylo v praxi zavedeno systematické posuzování potenciálních dopadů nově přijatých právních opatření na osoby ohrožené sociálním vyloučením, včetně identifikace rizik a s tím spojených opatření.

Ve vládních předlohách, jak vyplývá z výše uvedeného, je tedy povinnost hodnocení vlivu normy již zakotvena a jako taková se dodržuje. Viz též plnění opatření 4.1.a.

Veškerá opatření Ministerstva zdravotnictví směřují k podpoře zdraví a prevenci onemocnění obyvatel ČR. Snahou je podporovat osoby ohrožené závažným onemocněním, které může přispět k sociálnímu vyloučení ze společnosti. V roce 2015 byl např. vypracován Národní akční plán pro Alzheimerovu nemoc a další obdobná onemocnění na léta 2016 – 2019, akční plány v rámci Zdraví 2020 – Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí zaměřené např. na celoživotní vzdělávání zdravotnických pracovníků, rozvoj zdravotní gramotnosti, správnou výživu a stravovací návyky, duševní zdraví aj.

Všechny akční plány obsahují tzv. Logický rámec, který je vhodný pro identifikaci a analýzu problémů na straně jedné a definování cílů a stanovení konkrétních aktivit k řešení těchto problémů na straně druhé. Metodou Logického rámce se připravovaný projekt testuje jak z hlediska vhodnosti a přiměřenosti pro řešení daného problému, tak z hlediska jeho proveditelnosti a trvalé udržitelnosti. Uplatnění metodiky Logického rámce je důležité nejen ve fázi přípravy programu či projektu, ale je klíčovým nástrojem i pro jeho implementaci a hodnocení, neboť tvoří základ pro přípravu jednotlivých aktivit a rozvoj monitorovacího systému.

Zástupci MV se pravidelně účastní jednání pracovních skupin Komise pro sociální začleňování MPSV (zejména pak Pracovní skupiny k zaměstnávání vězňů, osob po výkonu trestu a osob se záznamem v rejstříku trestů). Tyto pracovní skupiny se zabývají problematikou bezdomovectví, zaměstnávání osob ve výkonu trestu a po propuštění z výkonu trestu, sociálním bydlením apod. Současně se v rámci dalších odborných pracovních skupin podílejí na přípravě a monitoringu plnění vládních strategií a koncepcí (bezdomovectví, vězeňství, boj proti sociálnímu vyloučení, sociální začleňování, romská integrace, sociální bydlení apod.).

Plnění opatření za Ministerstvo průmyslu a obchodu – viz text MPO u plnění opatření 4.4.a.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 4.4.c Pravidelné sledování a vyhodnocování vazeb mezi přijímanými strategickými dokumenty v oblastech souvisejícími se sociálním začleňováním

Gestor: všechny resorty

Termín: průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Viz též plnění opatření 4.4.b a plnění opatření 4.4.a.

Využití Logického rámce slouží ke koordinaci projektů a materiálů, lidských zdrojů, řízení změn a umožňuje pochopit důvody realizace projektu a cíle, ke kterým projekt směřuje (proč je realizován). V maximální míře je aplikován přístup SMART, tedy definice cílů, které jsou Specifikované, Měřitelné, Akceptovatelné, Reálné a Termínované, viz bod 4.4.b – využití Logického rámce.

Plnění opatření za MV – viz text MV u plnění opatření 4.4.b.

Plnění opatření za MPO – viz text MPO u plnění opatření 4.4.a.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 4.4.d Podpora zavádění monitoringu a evaluace efektivity opatření

Gestor: všechny resorty

Termín: průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

V rámci realizace systémových projektů, kde je potenciální dopad v oblasti změn na úrovni osob, je dána povinnost evaluace v rámci realizace projektů. Při konzultacích je kladen důraz na fázi udržitelnosti systémových projektů zejména pro oblast vyhodnocování dopadů i po ukončení projektů. Obdobně je tomu i u některých projektů soutěžního charakteru.

MZ odkazuje na plnění opatření 4. 4. b – využití Logického rámce. V průběhu realizace Akčních plánů a projektů dochází k několika druhům kontrol, které se týkají jednak administrace projektu a fyzické kontroly průběhu projektu, především ale také monitorování projektu v jeho průběhu i po jeho ukončení.

Ministerstvo vnitra zahájilo již v roce 2014 aktivity, jejichž cílem je zdokonalení analytické činnosti bezpečnostních složek státu a dalších relevantních orgánů a institucí v oblasti prevence kriminality, zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku a zvýšení motivace pro její větší a efektivnější využívání.

Ministerstvo vnitra využívá a reflektuje výsledky výzkumů v oblasti integrace cizinců. V rámci dotačního titulu „Integrace cizinců 2018“ bylo proto možné získat dotaci i na projekty zaměřené na výzkum v oblasti integrace cizinců nebo sledování a tvorby indikátorů integrace.

V rámci mezinárodní spolupráce a získávání zkušeností ze zahraničí pracovníci odboru azylové a migrační politiky MV aktivně participují na činnosti a výměně poznatků v pracovních skupinách Evropské Komise: Evropská migrační síť (EMN) a Evropská integrační síť (EIN).

Plnění opatření za MPO – viz text MPO u plnění opatření 4.4.a.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 4.4.e Podpora využívání výzkumných závěrů a zkušeností ze zahraničí, podpora výzkumných činností dlouhodobého charakteru, včetně predikce trendů budoucnosti, podpora výzkumných záměrů sledujících regionální dimenzi sociálního vyloučení

Gestor: všechny resorty

Termín: průběžně

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno.

Podpora využívání výzkumných závěrů a zkušeností ze zahraničí v oblasti sociální práce probíhá dále průběžně. V roce 2017 byl v rámci plnění implementačního plánu certifikované Metodiky sociálního šetření v řízení o příspěvku na péči ve spolupráci MPSV, ÚPČR a ČSSZ pilotně ověřen inovovaný Záznam ze sociálního šetření v řízení o příspěvku na péči, který je zaměřen na zvýšení využitelnosti výsledku sociálního šetření pro účely stanovení stupně závislosti u žadatelů o příspěvek na péči.

V rámci projektu Systémová podpora sociální práce v obcích byla realizována zahraniční studijní cesta na Slovensko, které se zúčastnilo 50 sociálních pracovníků.

MPSV využívá evidence based přístup i při tvorbě politik vztahujících se k systému ochrany práv dětí a péče o ohrožené děti. Každoročně sleduje důležité statistické ukazatele týkající se výkonu SPO, které vycházejí z údajů poskytnutých OSPOD. Tato data jsou zpracována v *Ročním výkazu o výkonu sociálně-právní rodiny* s tím, že aktuální výkaz reflektuje vždy stav předchozího roku (výkaz je zveřejněn na odkazu <http://www.mpsv.cz/cs/7260>). Povinnost poskytovat data a zpracovávat tento výkaz vyplývá z vyhlášky o *Programu statistických zjišťování na příslušný rok*.

S realizací analýz se počítá i v rámci realizace jednotlivých KA navazujícího IP MPSV. V tomto ohledu je velice důležitá KA 2 *Monitorování systému ochrany práv dětí*, v rámci níž by měl vzniknout návrh statistického monitorovacího systému a kvalitativního monitorovacího systému. Oba systémy, kvalitativní i kvantitativní, by měly být vzájemně provázány a shromažďovaná data budou sloužit k realizaci dalších systémových změn v oblasti ochrany práv dětí. Tyto systémy budou sloužit k vybudování jednotného informačního systému ochrany práv dětí, jehož správcem by mělo MPSV být podle § 53a zákona o SPOD.

Realizace výzkumů zaměřených na systém péče o ohrožené děti je podporována i v rámci jednotlivých KA IP MPSV. V roce 2018 probíhaly práce na výkumech a analýzách uvedených v tabulce níže.

Tabulka č. 20: Realizované výzkumné studie a analýzy v roce 2018

Oblast	Název analýzy	Financování
Podpora a rozvoj služeb v oblasti SPO	<i>Analýza lokální sítě služeb</i>	IP MPSV II (ESF)
	<i>Vytvoření reálného modelu minimální sítě služeb na úrovni ORP</i>	IP MPSV II (ESF)
Podpora náhradní rodinné péče	<i>Analýza kvality vzdělávání žadatelů o NRP</i>	IP MPSV II (ESF)
	<i>Komplex doporučení systémových změn v oblasti zajištění příprav a dalšího vzdělávání žadatelů NRP</i>	IP MPSV II (ESF)
	<i>Návrh služeb a dalšího vzdělávání příbuzenské pěstounské péče</i>	IP MPSV II (ESF)
	<i>Komunikační strategie pro realizaci osvětové kampaně.</i>	IP MPSV II (ESF)
Monitorování a řízení kvality systému SPO	<i>Analýza tří zahraničních systémů řízení kvality v oblasti SPOD</i>	IP MPSV II (ESF)
	<i>Návrh systému monitoringu kvality a strategie implementace systému řízení kvality v oblasti SPOD, vč. zajištění realizace focus group</i>	IP MPSV II (ESF)
Celoživotní vzdělávání pracovníků OSPOD	<i>Studie implementace systému celoživotního vzdělávání v oblasti SPO</i>	IP MPSV II (ESF)
Sběr etnických dat v oblasti NRP	<i>Identifikace bariér v přístupu romských dětí ke zprostředkování náhradní rodinné péče (pouze zpracován záměr, zatím neschváleno, není 100% jisté, že bude realizován)³⁷</i>	SR

Projekt Podpora sociálního bydlení Ministerstva práce a sociálních věcí pokračuje v aktivní spolupráci s partnerskými organizacemi při zprostředkování informací a zkušeností ze zahraničních systémů sociálního bydlení. V roce 2018 byly realizovány tři cesty do zahraničí díky hostitelským organizacím Verein Wohnen (Rakousko, 12. - 16. 3. 2018), SABO (Švédsko, 11. - 15. 6. 2018) a Focus Ireland (Irsko, 17. - 21. 9. 2018). Probíhaly zde schůzky jak s představiteli těchto organizací, tak se zástupci místních samospráv a dalšími aktéry místních politik sociálního bydlení a sociálního začleňování. S organizacemi Jutphaas Wonen (Nizozemsko), Y-Säätio (Finsko), Motherwell and Wishaw Citizens Advice Bureau (Skotsko) a Housing Europe (Belgie), se kterými byla navázána spolupráce v rámci zahraničních cest v roce 2017, rovněž probíhala komunikace a výměna

³⁷ Záměr byl zpracován v návaznosti na úkol uložený MPSV usnesením vlády ze dne 23. 2. 2015 č. 166 ke *Strategii romské integrace do roku 2020* a dále v návaznosti na usnesení vlády ze dne 24. 10. 2016 č. 941 k *Metodice pro sledování a vyhodnocování Strategie romské integrace do roku 2020*.

odborných podkladů k tématice sociálního bydlení. Informace ze zahraničních cest a podkladů byly zpracovány do výstupů, které jsou k dispozici na webových stránkách projektu.

Díky rozvíjející se spolupráci se zahraničními organizacemi byla také umožněna účast zahraničních expertů na Mezinárodní konferenci "Dobrá praxe v sociálním bydlení v ČR a Evropě", kterou MPSV uspořádalo 6. listopadu 2018 v Praze. Konference, které se zúčastnilo přes dvě stě osob, nabídla účastníkům pohled z celoevropské perspektivy na témata, jako jsou možnosti využití různých systémů sociálního bydlení, zapojení bytových družstev do těchto systémů, problematika ukončování a předcházení bezdomovectví zvláště zranitelných cílových skupin nebo nabídka sociálních služeb poskytovaných v kontextu řešení bytové nouze. Prezentace porovnávající dobrou praxi programů sociálního bydlení v ČR i v zahraničí byly umístěny na internetové stránky projektu.

Kromě mezinárodní konference projekt Podpora sociálního bydlení v roce 2018 uspořádal osm workshopů, kterých se zúčastnilo kolem 450 účastníků z řad odborníků ze státní správy i místních samospráv a neziskových organizací. Na workshopech byla prezentována témata práce s lidmi bez přístřeší, identifikace sociálně vyloučených lokalit, přípravy projektů v oblasti sociálního bydlení, pravidel přidělování sociálních bytů, práce s lidmi s duševním onemocněním a s lidmi se závislostmi. V rámci uvedených workshopů byly také předávány zkušenosti ze zahraniční praxe.

Tyto zkušenosti a informace využívali pracovníci projektu při koncipování metodických materiálů vznikajících za účelem podpory rozvoje poskytování sociální práce ve vztahu k bydlení (viz opatření 3.5.d). Vedle nich byla v rámci projektu zpracována řada analýz využívající poznatků ze zahraničí. Analýza „Přehled systémů sociálního bydlení ve vybraných evropských zemích a jejich komparace“, která poskytuje srovnání rozdílných přístupů k sociálnímu bydlení v pěti evropských zemích (ve Francii, Německu, Irsku, Španělsku a na Slovensku), se chystá ke zveřejnění na webových stránkách projektu. V roce 2018 byla zveřejněna také analýza systému FAWOS³⁸ (Fachstelle für Wohnungssicherung), který je rozvíjen ve Vídni a mezi odborníky na problematiku sociálního bydlení je vnímán jako jeden z vhodných způsobů řešení problematiky bytové nouze v prostředí evropských metropolí.

V průběhu sledovaného období byla také v rámci projektu zahájena příprava zadání výzkumu „Antidiskriminační opatření v sociálním bydlení: Zahraniční zkušenosti a přenositelnost dobré praxe do ČR“. Cílem tohoto výzkumu využívajícího informačních vstupů ze zahraniční praxe bude mmj. poskytnout aktérům sociálního bydlení vodítka pro naplňování mezinárodních závazků ČR v oblasti nediskriminace. Dále byl připravován „Výzkum sousedských vztahů a postojů k sociálnímu bydlení“, jehož výstupem bude vytvoření výzkumné zprávy, která bude obsahovat „evidence-based“ doporučení pro tvorbu a realizaci sociálního bydlení na lokální úrovni, a která bude určena místním samosprávám a MPSV.

³⁸ Více o FAWOS na webové stránce: <https://www.uur.cz/default.asp?ID=4322> či v originále: <https://www.volkshilfe-wien.at/wohnungslosenhilfe/fawos/>

Uvedené opatření bylo naplňováno prostřednictvím dotačního programu MPSV „Podpora veřejně účelných aktivit seniorských a proseniorských organizací s celostátní působností“, jehož účelem je podpořit seniorské a proseniorské organizace zaměřené na aktivity ve prospěch seniorů. V oblasti poradenství byly v roce 2018 podpořeny mimo jiné následující aktivity:

- Přenos a výměna dobré praxe ze zahraničí v oblasti obhajoby zájmů a práv seniorů a pečujících osob (Česká společnost pro gerontologii, z.s.)
- Stárnout doma - mezinárodní zkušenosti s inovativními přístupy v terénních a ambulantních službách pro seniory (Diakonie Českobratrské církve evangelické - Institut důstojného stárnutí)

Opatření je též plněno v rámci přípravy legislativních opatření v oblasti nepojistných dávkových systémů. Dokladem v roce 2018 bylo např. využití poznatků o právních úpravách rodinných dávek v členských zemích Evropské unie při zpracování novely zákona o státní sociální podpoře a návrhu zákona o zálohovaném výživném nebo aktivity mezinárodní spolupráce.

Na úrovni národních intervencí a systémových projektů je zahraniční zkušenost buď zmapována před realizací vlastního projektu, nebo je součástí vlastní realizace.

Co se týče Prioritní osy 3 Sociální inovace v rámci OPZ, ve výzvě č. 124 "Podpora inovačního prostředí" je realizováno 14 projektů. Většina projektů využívá poznatky a výzkumné závěry získané od zahraničních partnerů a spolupracujících organizací. Jedná se hlavně o znalostní platformy, jako např. platforma v oblasti duševního zdraví zprostředkávající výsledky spolupráce s renomovanými výzkumnými pracovišti v Anglii, nebo platforma pro ukončování bezdomovectví čerpající ze spolupráce s experty z USA a Holandska.

Ve výzvách na podporu sociálních inovací je obecně povinností žadatele porovnat jím navrhované řešení se stávajícími nástroji a postupy v ČR i v zahraničí a toto doložit ověřitelnými zdroji. Součástí výzev je i možnost přenášet ověřená řešení ze zahraničí. V rámci výzvy č. 24 „Sociální inovace v oblasti sociálního začleňování a přístupu na trh práce pro nejohroženější skupiny“ bylo v roce 2018 realizováno celkem 20 projektů. Ve výzvě č. 18 "Projekty veřejné správy zaměřené na inovace v tematických oblastech OPZ" jsou aktuálně v realizaci 3 projekty.

Ministerstvo zdravotnictví se v rámci své působnosti podílí na plnění opatření následovně:

- Zapojuje se do mezinárodních aktivit (např. účast ve Společných akcích Evropské komise, spolupráce s Výbory OSN);
- Iniciuje národní aktivity (Smlouva o spolupráci se Světovou zdravotnickou organizací);
- Spolupracuje s odborníky (např. formou účasti v poradních orgánech a pracovních skupinách zřizovaných MZ k určitým tématům);
- Každoročně vypisuje dotační tituly, z nichž mnohé jsou vázány na strategické dokumenty na národní úrovni, jejichž priority se pravidelně aktualizují;
- Snaží se získat finanční prostředky (z Fondů EHP a Norska). Finanční prostředky těchto fondů jsou zaměřené především na výzkum a inovace, ochranu životního prostředí, kulturní dědictví a spolupráci v kultuře, veřejné zdraví, vzdělávání a spolupráci v justici. Oproti

předchozímu období bude kladen ještě větší důraz na lidská práva, inkluzi Romů a rozvoj občanské společnosti. Nové období od roku 2019 též přináší velké možnosti pro bilaterální projekty.

Plnění opatření za MV – viz též plnění 4.4.e.

Plnění opatření za MPO – viz text MPO u plnění opatření 4.4.a.

Cílem projektu Křehká šance II, který realizuje MSp, je kromě činnosti prováděné přímo s vězňnými osobami také zvýšení odborné znalosti pracovníků působících v této oblasti (Vězeňská služba, Probační a mediační služba). V rámci aktivit projektu se uskutečnila v termínu 24. – 26. 9. 2018 zahraniční studijní cesta do Irska, Dublinu. Rovněž probíhala komunikace se zahraničními partnery (Irsko, Velká Británie) směřující k přípravě dalších zahraničních studijních cest v průběhu roku 2019. Zástupci cílové skupiny projektu (zaměstnanci PMS, VS ČR a spolupracujících subjektů) absolvují zahraniční studijní cesty do zemí, jejichž systém práce může v oblasti podmíněného propuštění sloužit jako inspirace při tvorbě české praxe. PMS již v minulosti úspěšně spolupracovala s odborníky z Velké Británie v rámci předchozích projektů Phare (2004) a Transition Facility (2006). Oba projekty byly specificky zaměřeny na problematiku práce probačních a vězeňských pracovníků v souvislosti s přípravou odsouzených na možnost podmíněného propuštění.

Institut pro kriminologii a sociální prevenci realizoval v období let 2016 – 2019 několik výzkumných projektů, zabývajících se též problematikou vězňných osob a recidivujících pachatelů, přičemž jedním z cílů těchto výzkumů je formulovat doporučení zejména ke snížení recidivy trestné činnosti a ke zvýšení efektivity zacházení s delikventy. Tyto projekty samozřejmě čerpají také ze zahraničních zkušeností a z poznatků dobré praxe.

Lze uvést výzkumné projekty:

- Účinnost probace na snižování úrovně recidivy pachatelů II.
- Příčiny a podmínky primární trestní recidivy mladistvých
- Zprávy probačních pracovníků jako podklad pro efektivní ukládání alternativních trestů
- Zacházení s uživateli drog ve vězení
- Kriminální historie a recidiva pachatelů závažných deliktů - recidiva nebezpečných pachatelů

Většina těchto probíhajících výzkumných projektů by měla být dokončena do 31. 12. 2019. Kromě toho jsou zpracovávány dvě vstupní studie pro předpokládané návazné výzkumné projekty: Vstupní analýza vybraných aspektů přípravy odsouzených na propuštění ve výstupních oddílech a Konceptuální ukotvení redukce typů věznic.

Vězeňská služba České republiky (dále jen „VS ČR“) vydala v roce 2018 deskriptivní studii pod

názvem „SARPO. Charakteristiky odsouzených v českých věznicích.“, ISBN 978-80-270-5197-7. Tato studie je cenným zdrojem informací o cílové skupině a možnostech odborného zacházení v době věznění i po propuštění.

VS ČR spolupracuje s Ministerstvem spravedlnosti a s Institutem pro kriminologii a sociální prevenci v oblasti několika výzkumů. Aktuálně lze jmenovat například zapojení VS ČR ve zpracování projektu výzkumného záměru v rámci bezpečnostního výzkumu Ministerstva vnitra.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Příloha č. 1: Seznam plnění cílů a opatření

Cíl: Nastavení a rozvoj sociální práce			
Opatření	termín	gestor	stav
2.a Zajistit a podporovat vzájemnou spolupráci aktérů veřejné správy a ostatních subjektů při výkonu sociální práce	průběžně	MPSV ve spolupráci s MV, kraji a obcemi	plněno
2.b Zabezpečit odpovídající metodickou a finanční podporu sociální práce	od roku 2014	MPSV	plněno
2.c Předložit legislativní úpravu výkonu sociální práce, včetně role aktérů, metodik činností, definice aktérů, činností, úkonů podle potřeb identifikovaných v jednotlivých odvětvích sociální ochrany (včetně využití metody case management)	do konce roku 2016	MPSV	plněno
2.d Předložit legislativní úpravu profese a celoživotního vzdělávání sociálních pracovníků – profesní zákon, za účelem zajištění garantované odbornosti a kvality výkonu sociální práce	do konce roku 2016	MPSV	plněno
2.e Zajistit účelově vázané financování výkonu sociální práce ve veřejné správě	průběžně	MPSV ve spolupráci s MF	plněno
2.f Podpora sociální práce na obcích, sladování metod sociální práce a spolupráce s ÚP ČR, NNO a sociálními službami	průběžně	MPSV	plněno
2.g Podpora péče poskytované v co největší míře v přirozeném prostředí klienta (komunitní péče)	průběžně	MPSV	plněno
2.h Podporovat alternativní přístupy v sociální práci	průběžně	MPSV	plněno
2.ch Zvyšování prestiže sociální práce prostřednictvím osvěty a informování	průběžně	MPSV	plněno
Cíl (z hlediska sociálního začleňování): Vytvářet podmínky pro vstup a udržení se na trhu práce pro osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené			
Opatření	termín	gestor	stav
3.1.a Zabezpečit odpovídající poradenské, motivační a podpůrné služby pro vstup a udržení se na trhu	průběžně	MPSV, ÚP ČR	plněno

práce včetně tvorby individuálních akčních plánů (programy personální, technické, metodické a motivační podpory), i prostřednictvím zapojení nestátních neziskových organizací do poskytování komplexních poradenských služeb			
3.1.d Zajistit podporu odpovídajících služeb pracovní rehabilitace, podpora programům sociální rehabilitace	průběžně	MPSV, ÚP ČR	plněno
3.1.e Zajištění koordinačních aktivit podporujících vstup a udržení se na trh práce na místní úrovni, zaměstnavatel – ÚP – NNO, personální posílení asistentů, služeb zaměstnanosti – nastavení metodik procesu koordinace a vzájemné spolupráce	průběžně	MPSV, ÚP ČR	plněno
3.1.f Ve spolupráci s dalšími aktéry (zejm. motivovaní zaměstnavatelé) zajistit regionální zaměrování programů zaměstnanosti s možností jejich neprodleného nasazení ve vyloučených lokalitách	do konce roku 2014	MPSV, ÚP ČR ve spolupráci s ASZ	plněno
3.1.g Zajistit programy motivace k přijetí zaměstnání prostřednictvím krátkodobých pracovních příležitostí, pečlivě prověřovat příjmovou a dluhovou situaci uchazečů, motivačně nastavit výši mzdy a délku podpory dotovaných pracovních míst	do konce roku 2015	MPSV, ÚP ČR	plněno
3.1.j Podporovat vytváření lokálních sítí zaměstnanosti (viz Evropská strategie zaměstnanosti: http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=104&langId=cs) se zapojením všech relevantních aktérů, tj. zaměstnavatelů, územní veřejné správy a neziskového sektoru	průběžně	MPSV, ÚP ČR	plněno
3.1.k Šířeji prosazovat princip společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek/motivovat podniky s účastí státu při vytváření pracovních míst pro znevýhodněné osoby na trhu práce (například České dráhy, Lesy ČR, správy povodí apod.), seznamovat veřejné zadavatele s metodikou společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek	od roku 2014	ÚV, Sekce pro lidská práva, Odbor sociálního začleňování (ASZ) ve spolupráci s MMR, MPSV a dalšími resorty	plněno
3.1.l Vzhledem k demografickým predikcím ohledně stárnutí populace dále rozvíjet koncept Age managementu na podporu zaměstnávání starších osob	průběžně	MPSV	plněno
3.1.m Podporovat rozvoj sociálního podnikání formou osvěty, poradenství, finanční podpory i after care (následné podpory), včetně zvážení nutnosti přijetí specifické právní úpravy sociálního podnikání	průběžně	MPSV, MPO, MŽP	plněno

3.1.n Zavedení systémové podpory přístupu osob k mikrofinancování	do konce roku 2014	MPSV ve spolupráci s MPO a dalšími relevantními aktéry	plněno
3.2.o Podpora rozvoje sociálně aktivizačních služeb za účelem podpory osoby k přístupu a udržení na trhu práce	od roku 2014	MPSV	plněno
3.2.p Podpora rozvoje sociální práce ve službách zaměstnanosti (např. využití metody case managementu apod.)	od roku 2014	MPSV, ÚP ČR	plněno
3.2.q Podpora rozvoje sociálně terapeutických dílen vzájemně prostupných s integračním sociálním podnikáním a zaměstnáváním znevýhodněných, propojování činnosti sociálně terapeutických dílen s potřebami obce, města, regionu	od roku 2015	MPSV	plněno
Cíl: Zajistit dostatečně rozvinutý systém sociálních služeb pro potřeby osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožené reagující na jejich individuální potřeby v kontextu společenské zakázky			
Opatření	Termín	gestor	stav
3.2.e Podporovat vznik modelů měření efektivity služeb sociální prevence, aktivizačních a začleňujících služeb, včetně služeb sociálního poradenství s důrazem na aktivity sociálního začleňování	od roku 2014	MPSV	plněno
3.2.f Optimalizovat systém financování sociálních služeb, který bude reflektovat demografický vývoj, nároky uživatelů a rostoucí náklady poskytovatelů	od 2014	MPSV	plněno
3.2.i Zvyšování prestiže sociálních služeb a sociální práce prostřednictvím osvěty a informování	průběžně	MPSV	plněno
Cíl (z hlediska sociálního začleňování): Zajistit dostupné, provázané a kvalitní služby pro rodiny, děti a mládež. Posílení ekonomické stability rodin a jejich samostatnost s důrazem na svobodu volby rodinné strategie, zejména v oblasti sladování profesního, rodinného a osobního života.			
Opatření	Termín	gestor	stav
3.3.a Zpracování nového zákona o podpoře rodiny, náhradní rodinné péče a systém ochrany práv dětí a novelizace souvisejících právních předpisů	od roku 2015	MPSV	plněno
3.3.b Zajištění systémových změn v oblasti náhradní rodinné péče	průběžně	MPSV	plněno
3.3.c Zajištění systémové podpory rodin při výchově dětí se specifickými potřebami	průběžně	MPSV	plněno

3.3.d Zajištění odpovídající a standardy garantované kvality širokého spektra služeb pro rodiny, děti a mládež	průběžně	MPSV	plněno
3.3.e Deinstitutionalizace náhradní péče, podpora ambulantním, terénním a nízkokapacitním pobytovým službám náhradní rodinné péče	do konce roku 2018	MPSV	plněno
3.3.f Realizace opatření k podpoře flexibilních forem práce a dalších opatření v oblasti sladování profesního, rodinného a osobního života (motivovat zaměstnavatele k realizaci pro-rodinných opatření, včetně flexibilních forem práce)	průběžně	MPSV	plněno
3.3.g Rozvoj služeb péče o děti, jejich dostatečné kapacity a místní dostupnosti	průběžně	MPSV	plněno
3.3.h Rozvoj nízkoprahových služeb na podporu rodin ohrožených sociálním vyloučením, jako jsou kluby matek, mateřská centra, předškolní kluby nebo rodičovské skupiny založené na principu svépomoci	průběžně	MŠMT ve spolupráci s MPSV	plněno
3.3.ch Realizovat dotační podporu prorodinných organizací poskytujících služby pro rodiny, včetně rodin se specifickou potřebou	průběžně	MPSV	plněno
3.3.i. Zajištění a podpora komunikace mezi všemi aktéry rodinné politiky (rozvíjet spolupráci s územními samosprávnými celky při zajištění regionální rodinné politiky)	průběžně	MPSV	plněno
3.3.j Zajištění účinných mechanismů spolupráce všech aktérů v systému sociálně-právní ochrany dětí, podpora mechanismů průběžného a dlouhodobého vyhodnocování situace ohrožených rodin a dětí, tvorby individuálních plánů a jejich naplňování	průběžně, evaluace v roce 2016	MPSV	plněno
3.3.k Realizace programů a opatření v péči o děti v postavení obětí či pachatelů trestné činnosti	průběžně	MSp, spolupráce MV	plněno
3.3.l Průběžné vzdělávání a odborná podpora všech aktérů systému sociálně-právní ochrany dětí	průběžně	MPSV	plněno
3.3.m Realizace a rozvíjení osvěty v oblasti opatření v rodinné politice	průběžně, kampaň Právo na dětství 2014/2015	MPSV	plněno
3.3.n Podporovat zvyšování kvality činnosti OSPOD ve vztahu k ohroženým dětem nebo rodinám včetně dětí a rodin v sociálně vyloučených lokalitách nebo rodin ohrožených vyloučením z bydlení	průběžně	MPSV	plněno

Cíl (z hlediska sociálního začleňování): Zajistit rovný přístup ke vzdělání pro všechny.			
Opatření	termín	gestor	stav
3.4.a Zajistit podmínky (materiální, technické, finanční, personální) pro vzdělávání ve školách hlavního vzdělávacího proudu pro všechny děti, žáky a studenty	průběžně	MŠMT	plněno
3.4.b Zkvalitnění a rozvoj poradenského systému za účelem zajištění rovného přístupu ve vzdělávání (od předškolního po vysokoškolské, vč. prevence rizikového chování)	průběžně	MŠMT	plněno
3.4.c Zajištění podpory rovného přístupu ve vzdělávání prostřednictvím mimoškolních aktivit (podpora efektivního zájmového a neformálního vzdělávání)	průběžně	MŠMT	plněno
3.4.d Minimalizace rizik spojených s rizikovým chováním u dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami prostřednictvím podpory standardizovaných a certifikovaných služeb v oblasti primární prevence rizikového chování ve vzdělávání, ve spolupráci s rodinou a sociálními službami	průběžně	MŠMT	plněno
3.4.e Podpora rozvoje a tvorby místních strategií rozvoje výchovně vzdělávací soustavy a systematické sociálně pedagogické intervence v domácnostech ohrožených sociálním vyloučením	průběžně	MŠMT ve spolupráci s MPSV a ASZ	plněno
3.4.f Podpora poradenských, intervenčních a aktivizačních služeb v činnosti vzdělávacích institucí	průběžně	MŠMT ve spolupráci s MPSV	plněno
3.4.g Podpůrné služby k získání a dokončení vzdělání pro osoby ze sociálně znevýhodňujícího prostředí podporující jednak samotné žáky a studenty ve studiu, tak jejich rodiče v podpoře svých studujících dětí	průběžně	MPSV ve spolupráci s MŠMT	plněno
3.4.h Propojení a spolupráce škol, rodin, sociálních služeb a orgánů sociálně právní ochrany dítěte	průběžně	MPSV ve spolupráci s MŠMT	plněno
Cíl: Zvýšení dostupnosti bydlení pro osoby ohrožené vyloučením z bydlení nebo po jeho ztrátě.			
Opatření	termín	gestor	stav
3.5.a Zajištění místní dostupnosti standardního nesegregovaného bydlení (v bytech) pro osoby ohrožené vyloučením z bydlení nebo po jeho ztrátě (prostřednictvím legislativního vymezení rolí státu a	průběžně	MMR ve spolupráci s	částečně plněno

obcí a návazného zajištění financování pořízení, rekonstrukce a provozu sociálního bydlení). Mělo by jít jednak o zajištění využití stávajícího bytového fondu (prostřednictvím rekonstrukcí, možnosti výhodného odkupu obcemi či neziskovými organizacemi) a nástrojů zvyšujících dostupnost bydlení na volném trhu s byty znevýhodněným jednotlivcům a rodinám (např. prostřednictvím garancí nebo sociálních nájemních agentur), jednak o zajištění podpory výstavby standardních nájemních bytů zvláště tam, kde nejsou k dispozici nevyužité byty, kde však existuje potřeba takového bydlení		MPSV	
3.5.b Vytvoření motivačních nástrojů (včetně garančních mechanismů) pro vyšší zapojení soukromých vlastníků bytového fondu v oblasti sociálního bydlení	Do konce roku 2016	MMR ve spolupráci s MPSV	plněno
3.5.c Podpora programů prevence ztráty bydlení (prevence vyloučení z bydlení), jako je protidluhové poradenství, programy podporující sladování intervencí a nástrojů, personální zajištění apod.	průběžně	MPSV ve spolupráci s MSp	plněno
3.5.d Podpora koordinace aktivit na místní úrovni za účelem udržení nebo zprostředkování odpovídající formy sociálního bydlení pro osoby vyloučené z bydlení nebo po ztrátě bydlení	průběžně	MPSV ve spolupráci s MMR	plněno
3.5.e Legislativní úprava řešení přístupu osob (dle vládou schválené funkční definice ETHOS) k bydlení	průběžně	MMR, MPSV	plněno
3.5.f V jednotlivých opatřeních zohledňovat princip odmítnutí prostorové segregace znevýhodněných obyvatel	průběžně	MMR, MPSV	plněno
3.5.g Rozvoj a podpora sociální práce jako nástroje zprostředkujícího přístup k adekvátnímu bydlení a jeho udržení	průběžně	MPSV	plněno
3.5.h Pilotní ověření modelu Housing First (bydlení v první řadě) v podmínkách ČR	od roku 2015	MPSV ve spolupráci s MMR, ASZ a dalšími relevantními resorty	plněno
3.5.ch Na základě pilotáže následně vyhodnotit a navrhnout konkrétní modely zavádění modelu Housing First do praxe ČR se současným navržením jejich financování	do konce roku 2020	MPSV ve spolupráci s MMR, ASZ a dalšími relevantními	plněno

		aktéry	
Cíl: Zlepšit přístup osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených ke zdravotní péči			
Opatření	termín	gestor	stav
3.6.a Podpora osvětových, preventivních a informačních programů na podporu zdravého životního stylu u osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených	průběžně	MZ ve spolupráci s MPSV	plněno
3.6.b Provádět deinstitucionalizaci psychiatrické péče v souladu s principy schválené Strategie reformy psychiatrické péče	průběžně	MZ ve spolupráci s MPSV	plněno
3.6.c Zajišťovat osvětu a vzdělávání zdravotnických i nezdravotnických pracovníků v oblasti přístupu k osobám sociálně vyloučeným nebo sociálním vyloučením ohroženým a v dodržování právních předpisů upravujících přístup těchto osob ke zdravotním službám včetně zákazu diskriminace	průběžně	MZ ve spolupráci s MPSV	plněno
3.6.d Zvyšovat informovanost subjektů zapojených do práce s osobami sociálně vyloučenými nebo sociálním vyloučením ohroženými o možnosti využití programů MZ zaměřených na oblast prevence nemocí a podpory zdraví	průběžně	MZ	plněno
3.6.e Podpora terénní sociální práce (vyhledávání a práce s ohroženými v terénu) k zajištění poskytování informací, poradenství a usnadnění vyhledání potřebných a odpovídajících zdravotnických či sociálních služeb	průběžně	MPSV	plněno
3.6.f Podpora služeb na sociálně zdravotním pomezí s cílem zajistit dostupnost těchto služeb	průběžně	MPSV, MZ	plněno
Cíl: Zajistit adekvátní příjem a prevenci ztráty příjmu pro osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené			
Opatření	termín	gestor	stav
3.7.a Doprovázení politiky fiskální konsolidace vhodnými prorůstovými opatřeními a posilováním zaměstnanosti, což umožní poskytování adekvátní podpory ohroženým skupinám, jejich zapojení na trhu práce, vytvoření dostatečných disponibilních zdrojů pro pasivní sociální ochranu	průběžně	MPSV, MPO, MF	plněno
3.7.b Zvyšovat informovanost o možnostech a mezích pomoci, kterou skýtají sociální dávkové systémy	průběžně	MPSV, ÚP ČR	plněno
3.7.c Zkvalitnit informace o vyplácených dávkách a jejich příjemcích tak, aby se mohly využít k včasné identifikaci koncentrace sociálních problémů a k formulaci návrhů opatření a hodnocení jejich dopadů	průběžně	MPSV, ÚP ČR	plněno
3.7.d Udržovat a kultivovat systém státní sociální podpory a v souladu se strategickými cíli v oblasti zaměstnanosti zvyšovat dostupnost zařízení služeb péče o děti	průběžně	MPSV	plněno

3.7.e Hledat možnosti, jak při poskytování dávek prohlubovat působení aktivizačních prvků a přispívat k začlenění na trhu práce	průběžně	MPSV, ÚP ČR	plněno
3.7.f Podpora účasti uchazečů a zájemců o zaměstnání v aktivitách zaměřených na zvýšení finanční gramotnosti	průběžně	ÚP ČR	plněno
3.7.g Podpora systému finančního vzdělávání – žáci základních a středních škol, pedagogové, odborníci, veřejnost	průběžně	MŠMT	plněno
3.7.ch Vyhodnotit a zanalyzovat změny nové právní úpravy týkající se ochrany spotřebitele po 1. 1. 2014, oddlužení po 1. 1. 2014 a vymáhání pohledávek po 1. 1. 2013, vyhodnotit jejich efektivitu a navrhnout opatření k odstranění zjištěných nedostatků nebo k zefektivnění již zavedených opatření	do konce roku 2014	MSp	plněno
3.7.i Implementace směrnice 2013/11/EU o alternativním řešení spotřebitelských sporů, která předpokládá, že členské státy zakomponují do svých právních řádů mimosoudní mechanismy pro řešení spotřebitelských sporů, které budou pro spotřebitele levné, případně bezplatné	do konce roku 2014	MPO	plněno
3.7.j Důsledně se zaměřit na odhalování, prověřování a vyšetřování trestných činů v oblasti lichvy	průběžně	MV	plněno
3.7.k Rozvoj a podpora programů materiální pomoci pro osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené	průběžně	MPSV	plněno
3.7.l Podpora poradenských a právních aktivit za účelem řešení zadlužení včetně bezplatného právního poradenství na místní úrovni	průběžně	MPSV, MSp	plněno
3.7.m Podpora programů vzdělávání pro pracovníky pracujícími se sociálně vyloučenými a zadluženými osobami	průběžně	MPSV, ÚP ČR	plněno
Cíl: Podpora dalších začleňujících služeb (mimo sektor sociálních služeb): Integrovaný systém kvalitních a dostupných služeb pro osoby závislé nebo závislostí ohrožené postavený na stabilním systému financování; zajištění provázanosti těchto služeb s dalšími začleňujícími službami a institucemi; aplikace moderních metod sociální práce, zjišťování potřebnosti, zajištění kvality, administrace a managementu.			
Opatření	termín	gestor	stav
3.8.b Zajistit podporu aplikace moderních metod financování, zjišťování potřebnosti a zajištění kvality, dostupnosti a provázanosti jako systémových opatření na všech úrovních	průběžně	ÚV v přímé spolupráci s MPSV	plněno
3.8.c Zajistit podporu aplikace moderních metod sociální práce s klienty např. case/care management,	od roku	MPSV	plněno

zavádění alternativních nebo inovativním metod sociální a terapeutické práce s klienty např. zaměřených na kompenzaci nedostatečných sociálních dovedností, self-management, udržení rodinných vazeb v průběhu léčby jedince	2014		
3.8.e Podpora síťování a zabezpečení spolupráce s návaznými službami a institucemi na místní úrovni	průběžně	MPSV ve spolupráci s ÚV a MV	plněno
3.8.f Zajišťovat podporu službám pro osoby závislé nebo závislostí ohrožené	průběžně	ÚV v přímé spolupráci s MPSV a MZ	plněno
3.8.g Zajistit podporu začleňujícím službám pro osoby po výkonu trestu	průběžně	MSp (PMS) ve spolupráci s MPSV, MV, MZ a ÚV	plněno
3.8.h Zajistit podporu službám prevence kriminality a rizikových jevů	průběžně	MV	plněno
Cíl: Rovný přístup osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených ke společenským zdrojům.			
Opatření	termín	gestor	stav
4.1.a Uplatňování zásady rovného přístupu ke všem zdrojům, právům, zboží a službám ve všech politikách týkajících se osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených (rozlišování zavinění a nezavinění, příp. míry zavinění pro účely poskytnutí podpory je třeba odmítat jako protiprávní)	průběžně	ÚV a všechny resorty při navrhování opatření ve výše uvedených politikách	plněno
Cíl: Aktivní přístup lokálních aktérů k prevenci a řešení problematiky sociálního vyloučení			
Opatření	termín	gestor	stav
4.2.a Zajistit odpovídající podporu regionům k vytváření sociálně začleňujících politik – metodickou, personální, finanční. Opatření v oblasti podpory sociálního začleňování je třeba zaměřovat na území ČR, která jsou významně ohrožena zvýšenou nezaměstnaností, nedostatkem sociálních služeb, vysokou	2014 - 2020	MPSV, MMR, MŽP, MPO, MV	plněno

koncentrací skupin ohrožených chudobou a dalšími jevy konstituujícími prostředí sociálního vyloučení, a tam, kde je potřeba dále rozvíjet již existující infrastrukturu sociálních služeb za účelem zvyšování konkurenceschopnosti a sociálního statutu jejího obyvatelstva			
4.2.b Podporovat spolupráci sociálních pracovníků sociálních služeb, služeb pro rodiny, mládež a děti, sociálních pracovníků obcí, sociálně právní ochrany dětí, Úřadu práce ČR, Probační a mediační služby ČR, výchovně vzdělávacích a dalších institucí za účelem prevence i komplexního řešení nepříznivé sociální situace osob	průběžně	MPSV, ÚP ČR, MZ, MV, MŠMT, MŽP, obce, ve spolupráci s MMR	plněno
4.2.c Podpora specifickým programům a projektům řešící eskalaci sociálního napětí na místní úrovni	průběžně	MPSV, ASZ, MV, MMR, MPO, MSp a další resorty	plněno
Cíl: Snižování sociálního napětí			
Opatření	termín	gestor	stav
4.3.a Podpora spoluúčasti občanů na řízení věcí veřejných včetně zapojování osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených	průběžně	MPSV – metodiky a šíření dobré praxe	plněno
4.3.b Zapojování občanského a soukromého sektoru do tvorby a implementace opatření na podporu sociální soudržnosti, včetně posilování společenské odpovědnosti zaměstnavatelů nebo rozvoje sociální ekonomiky	průběžně	MPSV – metodiky a šíření dobré praxe	plněno
4.3.c V rámci probíhající důchodové reformy zohledňovat udržení mezigenerační spravedlnosti	průběžně	MPSV	plněno
4.3.d Rozvoj potenciálu a rolí starších lidí v rodině, ekonomice a celé společnosti	průběžně	MPSV	plněno
Cíl: Využívání evidence based přístupu při tvorbě politik a posilování informovanosti o problematice sociálního vyloučení			
Opatření	termín	gestor	stav
4.4.a Zvyšování analytické kapacity ve státní správě a samosprávě, ale i v neziskovém sektoru, zavedení stálé spolupráce státní správy a samosprávy s akademickou a výzkumnou sférou, realistické informování a posilování informovanosti o problematice sociálního vyloučení ve státní správě a samosprávě prostřednictvím vzdělávání pracovníků veřejné správy	průběžně	všechny resorty	plněno

4.4.b Zavedení systematického posuzování potenciálních dopadů nově přijímaných opatření na osoby ohrožené sociálním vyloučením včetně identifikace rizik a přijetí odpovídajících opatření	průběžně	všechny resorty	plněno
4.4.c Pravidelné sledování a vyhodnocování vazeb mezi přijímanými strategickými dokumenty v oblastech souvisejícími se sociálním začleňováním	průběžně	všechny resorty	plněno
4.4.d Podpora zavádění monitoringu a evaluace efektivity opatření	průběžně	všechny resorty	plněno
4.4.e Podpora využívání výzkumných závěrů a zkušeností ze zahraničí, podpora výzkumných činností dlouhodobého charakteru, včetně predikce trendů budoucnosti, podpora výzkumných záměrů sledujících regionální dimenzi sociálního vyloučení	průběžně	všechny resorty	plněno

Příloha č. 2: Seznam zkratk

APIV	Akční plán inkluzivního vzdělávání
APK	Asistent prevence kriminality
APZ	Aktivní politika zaměstnanosti
ASZ	Agentura pro sociální začleňování
ČMZRB	Českomoravská záruční a rozvojová banka
DHN	Dávky pomoci v hmotné nouze
ECDC	Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí
ESF	Evropský sociální fond
ESIF	Evropské strukturální a investiční fondy
EVVO	Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a environmentálního poradenství na léta 2016–2025
FDV	Fond dalšího vzdělávání
FEANTSA	Evropská federace národních organizací zabývajících se bezdomovectvím
GŘ ÚP ČR	Generální ředitelství Úřadu práce České republiky
GŘ VS ČR	Generální ředitelství Vězeňské služby České republiky
IPPR	Individuální plán pracovní rehabilitace
IPRÚ	Integrované plány rozvoje území
IPS	Informační a poradenské středisko
IROP	Integrovaný regionální operační program 2014 - 2020
ITI	Integrované územní investice
KPP	Komise pro podmíněné propuštění
KPSVL	Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám
KSZ	Komise pro sociální začleňování
MAP	Místní akční plán
MAS	Místní akční skupiny
MF	Ministerstvo financí
MLP	Ministerstvo pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPI	Místní plány inkluze
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSp	Ministerstvo spravedlnosti
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NIDV	Národní institut dalšího vzdělávání
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
NNO	Nevládní nezisková organizace
NPZ – PPZ	Národní program zdraví – projekty podpory zdraví
NRP	Náhradní rodinná péče

NÚV	Národní ústav pro vzdělávání
OAMP	Odbor azylové a migrační politiky
OPPIK	Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014 – 2020
OPŘO	Ostatní přímo řízené organizace
OP VVV	Operační program Věda, výzkum, vzdělávání 2014 – 2020
OPZ	Operační program Zaměstnanost 2014 - 2020
ORP	Obec s rozšířenou působností
OSPOD	Orgán sociálně právní ochrany dětí
OÚ ORP	Obecní úřad obce s rozšířenou působností
OZP	Osoby se zdravotním postižením
PAS	Porucha autistického spektra
PMS	Probační a mediační služba
PP ČR	Policejní prezidium České republiky
PPP	Pedagogicko-psychologická poradna
PPRCH	Příprava revize systému certifikací
Program PK	Program prevence kriminality na místní úrovni
Projekt APK	Projekt Asistent prevence kriminality
PS	Poradní sbory
RIP	Regionální individuální projekty
RVKPP	Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky
RVP ZV	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání
RVZRM	Rady vlády pro záležitosti romské menšiny
SPC	Speciální pedagogické centrum
SPO	Sociálně právní ochrana
SPOD	Sociálně právní ochrana dětí
SPSZ	Strategické plány sociálního začleňování
SOVZ	společensky (sociálně) odpovědné zadávání
SSP	Dávky státní sociální podpory
SÚPM	společensky účelná pracovní místa
SVL	Sociálně vyloučená lokalita
ŠPZ	Školská poradenská zařízení
ÚP ČR	Úřad práce České republiky
UoZ	Uchazeč o zaměstnání
ÚV	Úřad Vlády ČR
ÚVZD	Ústav pro výkon zabezpečovací detence
ÚZIS	Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR
VS ČR	Vězeňská služba ČR
VPP	veřejně prospěšné práce
VÚPSV, v.v.i.	Výzkumný ústav práce a sociálních věcí
ZDVOP	Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc